

ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัว ของผู้ชายข้ามเพศ
ในห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า

ENVIRONMENTAL FACTORS THAT EFFECT PRIVACY OF TRANSGENDER MAN
IN DEPARTMENT STORE'S PUBLIC RESTROOM

ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัว ของผู้ชายข้ามเพศในห้องน้ำสาธารณะ
ตามห้างสรรพสินค้า

ENVIRONMENTAL FACTORS THAT EFFECT PRIVACY OF TRANSGENDER MAN
IN DEPARTMENT STORE'S PUBLIC RESTROOM

ศุทธา มั่นคง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการออกแบบภายใน
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการออกแบบภายใน

เรื่อง ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของผู้ชายข้ามเพศในห้องน้ำสาธารณะตาม
ห้างสรรพสินค้า

ผู้วิจัย ศุทธา มั่นคง

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการสอบ
(ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณินทร์ รักรวงศ์วาน

กรรมการสอบ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนธร กิตติกานต์

กรรมการสอบ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อันธิกา สวัสดิ์ศรี

กรรมการสอบ
(อาจารย์ประจำหลักสูตร)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิรงค์ จุฑาพฤตนิกร

ศุทธา มั่นคง. ปริณญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการออกแบบภายใน, ตุลาคม 2564, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของผู้ชายข้ามเพศในห้องน้ำสาธารณะตาม
ห้างสรรพสินค้า (177 หน้า)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนธร กิตติกานต์

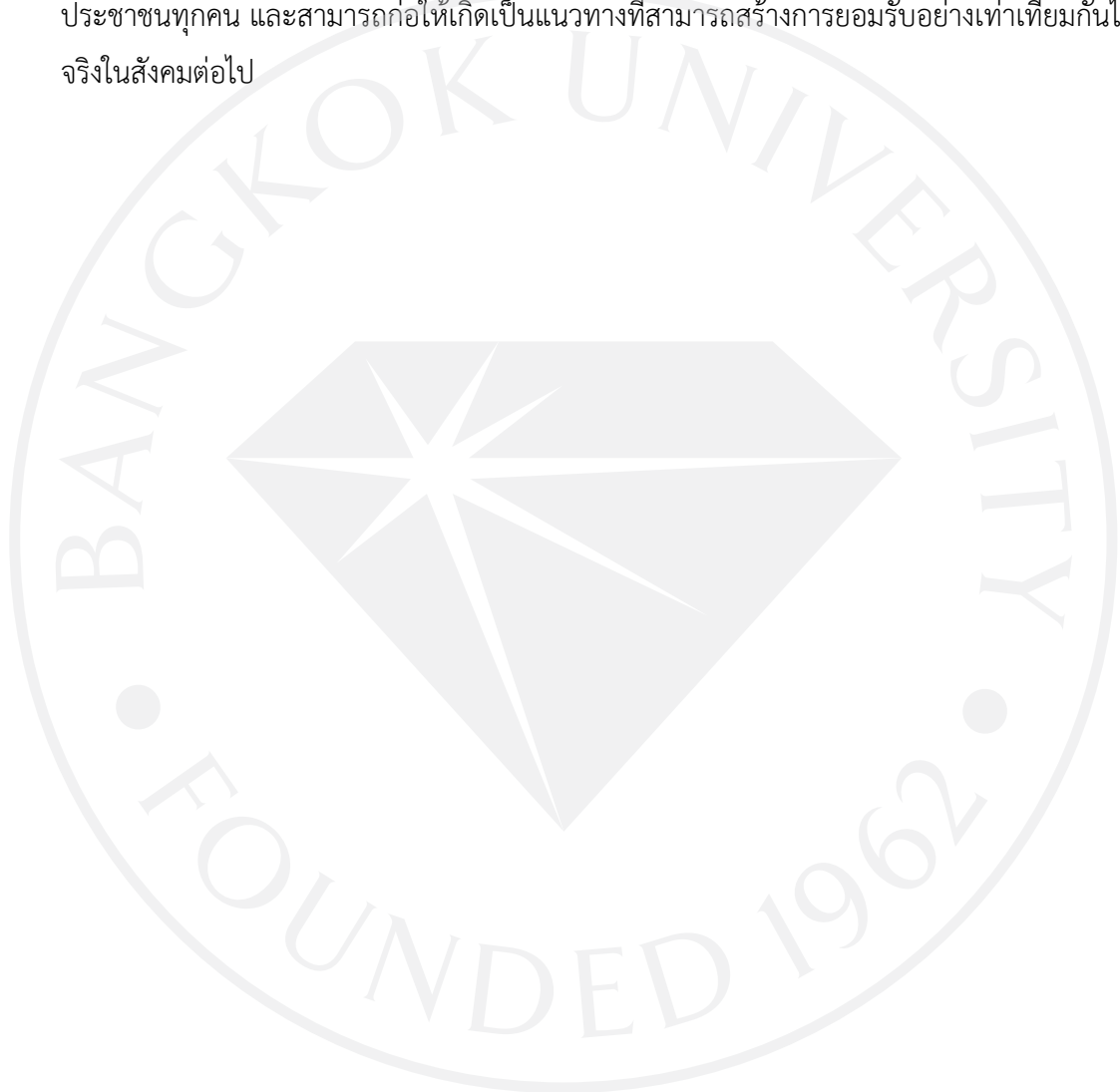
บทคัดย่อ

เมื่อแนวคิดเรื่องเพศถูกจำกัดกรอบต่อการใช้พื้นที่ในห้องน้ำสาธารณะ การออกแบบที่ไม่ได้คำนึงถึงความหลากหลายทางเพศ เช่นกำหนดห้องน้ำเพียงแค่ชายและหญิง จึงส่งผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของคนที่มีความหลากหลายทางเพศ จากการศึกษาข้อมูลนำร่องเกี่ยวกับอุปสรรคในการใช้ห้องน้ำสาธารณะของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศจำนวน 50 คน พบว่าบุคคลกลุ่มดังกล่าวได้ประสบปัญหาที่เชื่อมโยงกับความเป็นส่วนตัวในการใช้ห้องน้ำอย่างมีนัยยะสำคัญ โดยเฉพาะผู้ชายข้ามเพศ มีปัญหาทางด้านกายภาพและทัศนคติจากสภาพแวดล้อมการใช้งานภายในห้องน้ำสาธารณะ ตัวอย่างทางด้านกายภาพ คือ การออกแบบวัสดุที่ไม่มีความเป็นส่วนตัวหรือความสะดวกสบายต่อการใช้งาน และตัวอย่างด้านทัศนคติ คือ บุคคลข้ามเพศถูกข่มขู่ ถูกปฏิเสธการเข้าใช้ห้องน้ำ หรือบุคคลที่มีการแสดงออกทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิดถูกถามข้อมูลส่วนตัวเรื่องเพศของตน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเกิดการตั้งคำถามว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ห้องน้ำสาธารณะของผู้ชายข้ามเพศและหาแนวทางในการออกแบบห้องน้ำสาธารณะตามความต้องการของผู้ชายข้ามเพศนั้นควรเป็นอย่างไร

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มผู้ชายข้ามเพศ เกี่ยวกับปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะที่เคยใช้งานภายในห้างสรรพสินค้า จากนั้นหาแนวทางแก้ไขภายในห้องน้ำเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวที่สอดคล้องตามหลักทฤษฎี Queer Universal Design ผ่านการจัดกลุ่มสนทนาเพื่อให้เกิดการออกแบบร่วมกัน (Participatory Design) กับกลุ่มตัวอย่างบุคคลทุกเพศวิถี ที่เล็งเห็นถึงปัญหาจากการออกแบบห้องน้ำที่ถูกจำแนกเพียงชายหญิงเท่านั้น และนำผลการออกแบบนี้สอบถามไปยังบุคคลที่มาจากความหลากหลายเพศวิถีที่ปรากฏอยู่ในสังคม ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรในวิธีการแก้ไขปัญหานี้

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหากระทบต่อความเป็นส่วนตัวของผู้ชายข้ามเพศ มาจากปัจจัยด้านกายภาพและทัศนคติการใช้ห้องน้ำ คือ ผนังหนังกั้นระหว่างห้องส้วมและฝักกั้นระหว่างโถปัสสาวะไม่มีมิติทำให้ขาดความเป็นส่วนตัว และป้ายสัญลักษณ์ที่มีการกำหนดเพียงห้องน้ำชายหญิง จึงนำไปสู่ปัญหาทางด้านทัศนคติจากการกำหนดสิทธิเข้าใช้งานตามเพศกำเนิดเท่านั้น

ดังนั้นการที่ผู้ออกแบบห้องน้ำสาธารณะขาดการคำนึงถึงบริบททางสังคมเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยในสังคมปัจจุบัน ประกอบกับคนในสังคมเองก็ยังขาดความตระหนักในการใช้พื้นที่ห้องน้ำสาธารณะร่วมกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการนำเสนอแนวคิดการออกแบบห้องน้ำสาธารณะ All-Gender Restroom (ห้องน้ำสำหรับทุกเพศ) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้วยการออกแบบตามหลักทฤษฎี Queer Universal Design ที่เหมาะสมกับประชาชนทุกคน และสามารถก่อให้เกิดเป็นแนวทางที่สามารถสร้างการยอมรับอย่างเท่าเทียมกันได้จริงในสังคมต่อไป

Munkong, S. M. Arch (Interior Architecture, Interior Design Management), October 2021, Graduate School, Bangkok University.

Environmental Factors that effect privacy of Transgender man in department store's public restroom (177 pp.)

Thesis Advisor: Asst. Prof. Thanathorn Kitkant, Ph.D.

ABSTRACT

When the abstraction of gender is being applied, the certain limitations for the usage of a public restroom arise. The majority of the designs do not take the practicality in terms of the privacy and safety into the account, particularly for those people among the LGBTQ+ communities. For instance, most layout designs only divide into two main genders, namely male and female, leaving LGBTQ+ people behind. This results in concerns of privacy for those affected people in using a public toilet. Based on various previous papers that were published relating to the subject, over 50 samples were collected from LGBTQ+ persons. What those studies had found was that those people had experienced poor privacy issues, especially for a transgender man. This includes poor design and material of toilet stalls. Another matter for a transgender man is being watched in a way that is negative and harsh. It was even reported that a number of transgender men were rejected from using a public restroom. This raises the concerns of “Which environmental factors are obstacles for transgender man in using the public restroom” and “Guideline on how to design public restroom for transgender man with different sexualities”.

This paper involves qualitative research, as for gathering data. The collected data was achieved by the method of in-depth interviews with transgender men regarding to the concern in the privacy in respect of using a public toilet. The process after this is searching for best possible ways out and solutions in designing the ‘Queer Universal Design’ restrooms, instead of just having 2 separate genders only. In order to achieve this, a group discussion from diverse sexualities will be organized, so those people can give inputs and ideas with reference to the design. This is also known as a Participatory Design. Furthermore, the output design will be displayed to

people with various sexualities, which the people will be asked to give some feedbacks so the design plan will be adjusted accordingly.

As it appears from the result of the study, the main causes that contribute to privacy concerns are the physical conditions and attitudes toward the usage of a public restroom that are categorized solely for male and female. This creates privacy issues for transgender men. As specified by the report, most bathroom stall walls and urinal stalls are not gap-free. In fact, most toilet walls are not floor-to-ceiling, which results in a large space between and that decreases the privacy. In addition, the indicated gender restroom signs only exhibit men and women symbols, and this can affect LGBTQ+ people to get a sense of being discriminated and may feel that they are in the “wrong” restroom. Moreover, Majority of designers still lack the insights and awareness of how people in the LGBTQ+ communities use a public toilet, despite the fact that the circumstances of sex and gender in the society have changed. For this reason, it is necessary to establish ‘All Gender Restroom’ that will be developed in consonance with the ‘Queer Universal Design’, which would help to contribute to a better and more suitable restroom designs for all genders in Thai communities.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของผู้ชายข้ามเพศในห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าสำเร็จลุล่วงไม่ได้ ถ้าไม่ได้รับความอนุเคราะห์จาก ผศ.ดร.อันธิกา สวัสดิ์ศรี อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ที่เริ่มต้นเล็งเห็นปัญหาของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในการใช้ห้องน้ำสาธารณะ จึงเกิดเป็นที่มาของงานวิจัยชิ้นนี้ รวมไปถึง ผศ.ดร.ธนธร กิตติกานต์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ในทุกขั้นตอนของวิทยานิพนธ์ให้ออกมาเสร็จสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่ถึงคนในสังคมมากที่สุด

ขอขอบคุณกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศจากเครือข่าย FTM Thailand สังคมของผู้ชายข้ามเพศ, Transman by Yanhee (FTM), Non-Binary Thailand: กลุ่มนอนไบนารีแห่งประเทศไทย, กลุ่ม LGBTIQs and SAGA Sharing Information กลุ่มแลกเปลี่ยนข้อมูล และกลุ่มรณรงค์น้ำชา Togetherness for Equality and Action -TEA ทั้งหมดนี้เป็นกลุ่มนักกิจกรรมสนับสนุนประเด็นความเท่าเทียมและความหลากหลายทางเพศ โดยเป็นสื่อกลางให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลกลุ่มประชากรที่เอื้อต่อการค้นคว้า จากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม อีกทั้งช่วยเผยแพร่ประเด็นของงานวิจัยให้แก่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงงานวิจัยฉบับนี้ได้ง่ายขึ้น

ขอบคุณเพื่อนและผู้เกี่ยวข้องที่สนับสนุนความช่วยเหลือด้านกำลังใจ ให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยขออภัยผู้เดียว และยินดีรับฟังคำแนะนำจากผู้ที่มาศึกษา หวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจไม่มากนักน้อย

ศุทธา มั่นคง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามงานวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์งานวิจัย	2
1.4 สมมติฐาน	2
1.5 กรอบการวิจัย	3
1.6 ขอบเขตงานวิจัย	3
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	5
2.1 ความรู้ด้านเพศวิถีและกรอบแนวคิด	5
2.2 ความด้านสัมพันธ์ระหว่าง LGBT กับสังคมวัฒนธรรมในสังคมไทย	9
2.3 สภาพแวดล้อมพื้นที่สาธารณะ	12
2.4 ความเป็นส่วนตัวและการสร้างความเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ	15
2.5 Queer Universal Design	20
2.6 จุดเริ่มต้นของห้องน้ำแยกเพศ	22
2.7 แนวคิดการสร้างห้องน้ำสำหรับเพศทางเลือก	22
2.8 การวิเคราะห์ข้อมูลของกระบวนการ Design Thinking	41
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	42
3.1 เครื่องมือในการทำวิจัย	42
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
3.3 สถานที่กรณีศึกษา	43
3.4 ขั้นตอนการเก็บข้อมูลการศึกษานำร่อง (Pilot Study)	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 (ต่อ) ระเบียบวิธีการวิจัย	
3.5 ขั้นตอนการศึกษานำร่อง	45
3.6 การศึกษาหลัก	49
บทที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล	51
4.1 ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้งาน ห้องน้ำสาธารณะตามประสบการณ์ ของผู้ชายข้ามเพศที่เป็น Transsexual และ Transvestite	51
4.2 ขั้นตอนที่ 2 เป็นการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่อง ความเป็นส่วนตัว	66
4.3 ขั้นตอนที่ 3 การนำแบบห้องน้ำที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักของกลุ่ม A B และ C ไปสอบถามบุคคลทุกเพศวิถี	99
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	107
5.1 สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล	107
5.2 อภิปรายผล	108
5.3 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	109
5.4 ข้อจำกัดของงานวิจัย	110
5.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป	110
บรรณานุกรม	111
ภาคผนวก	115
ประวัติเจ้าของผลงาน	177

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1: ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้กับคนข้ามเพศ พ.ศ. 2551 และ 2554	9
ตารางที่ 2.2: ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้กับคนรักเพศเดียวกัน พ.ศ. 2551 และ 2554	10

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1: กรอบการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1: พื้นที่เหมาะสมทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น	14
ภาพที่ 2.2: แปลนห้องน้ำถึงสาธารณะที่ออกแบบโดย ลอล่า นอเรน	24
ภาพที่ 2.3: การวางผังดั้งเดิมของห้องน้ำสาธารณะในสนามบินนานาชาติซีแทค	26
ภาพที่ 2.4: การปรับเปลี่ยนผังของห้องน้ำสาธารณะในสนามบินนานาชาติซีแทค	27
ภาพที่ 2.5: ผังที่มีการปรับเปลี่ยนและใส่สัญลักษณ์ห้องน้ำในสนามบินนานาชาติซีแทค	28
ภาพที่ 2.6: โทนสีที่ใช้ออกแบบห้องน้ำในสนามบินนานาชาติซีแทค	29
ภาพที่ 2.7: รูปแบบสภาพแวดล้อมห้องน้ำ	30
ภาพที่ 2.8: มุมมองและสัญลักษณ์ห้องน้ำ	31
ภาพที่ 2.9: การจัดผังห้องน้ำแบบ Gender-Neutral Bathroom โรงหนัง Alamo Drafthouse Cinema	32
ภาพที่ 2.10: Daredemo toire	34
ภาพที่ 2.11: สีเขียวของต้นไม้และแสงแดดของดวงอาทิตย์ทำให้รู้สึกสบายเมื่อใช้งาน	35
ภาพที่ 2.12: ส่องสว่างโดยแสงที่นุ่มนวลภายนอกห้องน้ำสวนสาธารณะนิชิฮาระ อิทโซเมะ	36
ภาพที่ 2.13: สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำสวนสาธารณะนิชิฮาระ อิทโซเมะ	37
ภาพที่ 2.14: มุมมองด้านหน้าทางเข้าของห้องน้ำสวนสาธารณะนิชิฮาระ อิทโซเมะ	38
ภาพที่ 2.15: ป้ายห้องน้ำสวนสาธารณะนิชิฮาระ อิทโซเมะ ที่เข้าใช้ได้ทั้งเพศหญิง และชาย	39
ภาพที่ 2.16: ห้องน้ำเสมอภาค All Gender ตึกคณะวิทยาการรับรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	40
ภาพที่ 2.17: The Process of Design Thinking	41
ภาพที่ 3.1: Public restroom in Siam Paragon	44
ภาพที่ 3.2: ตัวอย่างแบบฟอร์มคำถามนำร่อง	45
ภาพที่ 3.3: สรุปผลข้อมูลจากผลการศึกษานำร่อง	46
ภาพที่ 4.1: ตัวอย่างคำถามในขั้นตอน Workshop ทั้งหมด 3 ครั้ง	67
ภาพที่ 4.2: ตัวอย่างเครื่องมือในการทำ Workshop ทั้งหมด 3 ครั้ง	68
ภาพที่ 4.3: ขั้นตอนการ Workshop ทั้งหมด 3 ครั้ง	69

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.4: แปลนห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ของกลุ่ม A	71
ภาพที่ 4.5: Isometric ห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ของกลุ่ม A	72
ภาพที่ 4.6: แปลนและมุมมองภายในห้องน้ำขนาดใหญ่ของกลุ่ม A	73
ภาพที่ 4.7: แปลนห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็กของกลุ่ม A	75
ภาพที่ 4.8: Isometric ห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็กของกลุ่ม A	76
ภาพที่ 4.9: แปลนและมุมมองภายในห้องน้ำขนาดเล็กของกลุ่ม A	77
ภาพที่ 4.10: แปลนห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ของกลุ่ม B	80
ภาพที่ 4.11: Isometric ห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ของกลุ่ม B	81
ภาพที่ 4.12: แปลนและมุมมองภายในห้องน้ำขนาดใหญ่ของกลุ่ม B	82
ภาพที่ 4.13: แปลนห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็กของกลุ่ม B	84
ภาพที่ 4.14: Isometric ห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็กของกลุ่ม B	85
ภาพที่ 4.15: แปลนและมุมมองภายในห้องน้ำขนาดเล็กของกลุ่ม B	86
ภาพที่ 4.16: แปลนห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ของกลุ่ม C	89
ภาพที่ 4.17: Isometric ห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ของกลุ่ม C	90
ภาพที่ 4.18: แปลนและมุมมองภายในห้องน้ำขนาดใหญ่ของกลุ่ม C	91
ภาพที่ 4.19: แปลนห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็กของกลุ่ม C	93
ภาพที่ 4.20: Isometric ห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็กของกลุ่ม C	94
ภาพที่ 4.21: แปลนและมุมมองภายในห้องน้ำขนาดเล็กของกลุ่ม C	95
ภาพที่ 4.22: ผังกั้นระหว่างห้องส้วมในห้องน้ำรูปแบบ All-Gender	97
ภาพที่ 4.23: ผากั้นระหว่างโถปัสสาวะในห้องน้ำรูปแบบ All-Gender	98
ภาพที่ 4.24: ป้ายสัญลักษณ์ห้องน้ำ All-Gender	98
ภาพที่ 4.25: แบบสอบถามส่วนที่ 1 ถามความคิดเห็นการออกแบบห้องน้ำ All-Gender	100
ภาพที่ 4.26: แบบสอบถามส่วนที่ 2 รูปแบบห้องน้ำ All-Gender ทั้งหมด	101
ภาพที่ 4.27: แบบสอบถามส่วนที่ 3 เห็นด้วยหรือไม่ในการออกแบบห้องน้ำ All-Gender	102
ภาพที่ 4.28: แผนภูมิแบบสอบถาม 1	103
ภาพที่ 4.29: แผนภูมิแบบสอบถาม 2	104

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยมีผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศอยู่มาก จนได้ขนานนามว่าประเทศไทยเป็นแดนสวรรค์ของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ แต่เนื่องจากการยอมรับทางสังคมเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง จึงมีการเลือกปฏิบัติที่ทำให้พวกเขาไม่สามารถใช้ห้องน้ำสาธารณะได้โดยปกติสุข ทั้งจากการกีดกัน ข่มขู่ หรือล่วงละเมิดความเป็นส่วนตัวในชีวิตประจำวัน ซึ่งจากข่าวสารต่าง ๆ เรายังคงพบเหตุการณ์ใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มคนเหล่านี้จากการใช้งานห้องน้ำสาธารณะอยู่บ่อยครั้ง นั่นจึงเป็นประเด็นที่สะท้อนได้ว่าประเทศไทยยังคงมีช่องว่างของความเหลื่อมล้ำทางความหลากหลายทางเพศในสังคมอยู่ เมื่อคำนึงถึงหลักสิทธิความเท่าเทียมในสังคมของการใช้พื้นที่สาธารณะที่ระบุว่า ประชาชนทุกคนควรได้รับการเข้าใช้บริการห้องน้ำสาธารณะอย่างเท่าเทียมกันทุกคนตามหลักสิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

จากการสัมภาษณ์ประสบการณ์ของผู้ชายข้ามเพศ (Transman) อันหมายถึงผู้ชายที่เกิดในร่างกายผู้หญิง ไม่ว่าจะแปลงเพศเป็นผู้ชายแล้วหรือยังไม่แปลงเพศที่มีลักษณะเป็น “ทอม” ทำให้ทราบถึงปัญหาบางส่วนของคนกลุ่มดังกล่าว ที่ถูกละเมิดความเป็นส่วนตัวและถูกกีดกันไม่ให้ใช้ห้องน้ำสาธารณะ ตัวอย่างเช่น โดนตรวจสอบเพศก่อนเข้าห้องน้ำ ถูกข่มขู่จากห้องน้ำ เป็นต้น ช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงร่างกายของกลุ่มคนที่ต้องการข้ามเพศ 1-6 เดือนแรก จากสภาพร่างกายเพศกำเนิดเป็นหญิงแล้วเปลี่ยนเป็นชาย ต้องปรับการใช้ชีวิตและเข้าห้องน้ำสาธารณะชาย จึงส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจเรื่องความเป็นส่วนตัวขึ้นกับปัจเจกบุคคล ดังนั้นการศึกษานี้จึงมุ่งไปที่การทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาด้านกายภาพและทัศนคติด้านความเป็นส่วนตัว ต่อการใช้ห้องน้ำสาธารณะของผู้ชายข้ามเพศตามห้างสรรพสินค้าในย่านศูนย์กลางธุรกิจ (CBD: Central Business District) และหาทางออกในการแก้ไขปัญหาข้างต้นเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในของห้องน้ำสาธารณะ ที่สามารถตอบสนองความต้องการใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกันในสังคมไทยได้อย่างเท่าเทียม โดยใช้หลักการออกแบบ Queer Universal Design

อนึ่ง ผู้วิจัยเลือกศึกษาบริเวณภายในห้องน้ำสาธารณะที่ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่เขตกรุงเทพมหานครชั้นใน ย่านศูนย์กลางการค้า โดยเฉพาะสยามสแควร์ เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจ ซึ่งมีประชากรที่มีความหลากหลายทางเพศ หลากหลายอาชีพ และหลากหลายช่วงอายุมาใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานบริษัท นักศึกษา นักท่องเที่ยว ครอบครัว เป็นต้น โดยห้างสรรพสินค้าชั้นนำเหล่านี้อยู่ในจุดที่มีระบบการคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบาย อาทิ รถไฟฟ้าระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (BTS) จึงทำให้ย่านศูนย์กลางธุรกิจนี้มีผู้คนสัญจรและใช้บริการเป็นจำนวนมาก

มาก ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกนำห้องน้ำของห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน (Siam Paragon) มาเป็นกรณีศึกษา โดยได้นำขนาดพื้นที่ห้องน้ำหญิงและห้องน้ำชายมารวมกัน จึงทำให้มีขนาดพื้นที่ใช้สอยมากที่สุดประมาณ 83 ตารางเมตร และน้อยที่สุดประมาณ 36 ตารางเมตร มาใช้ในการนำเสนอแนวทางการออกแบบแปลนห้องน้ำ และนำแปลนห้องน้ำนี้ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อสอบถามถึงข้อคิดเห็นจากคนในสังคมอีกที

1.2 คำถามงานวิจัย

1.2.1 ปัจจัยสภาพแวดล้อมใดเป็นปัญหาต่อความเป็นส่วนตัวในการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าของผู้ชายข้ามเพศ

1.2.2 แนวทางการออกแบบห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า ที่ช่วยลดอุปสรรคของผู้ชายข้ามเพศ และสามารถใช้งานได้สบายใจต่อทุกเพศวิชิตนั้นควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์งานวิจัย

1.3.1 ต้องการทราบถึงปัญหาต่อความเป็นส่วนตัวต่อผู้ชายข้ามเพศ ของการใช้งานห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า

1.3.2 ต้องการสร้างแนวทางความเป็นส่วนตัวในการใช้งานภายในห้องน้ำสาธารณะต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ

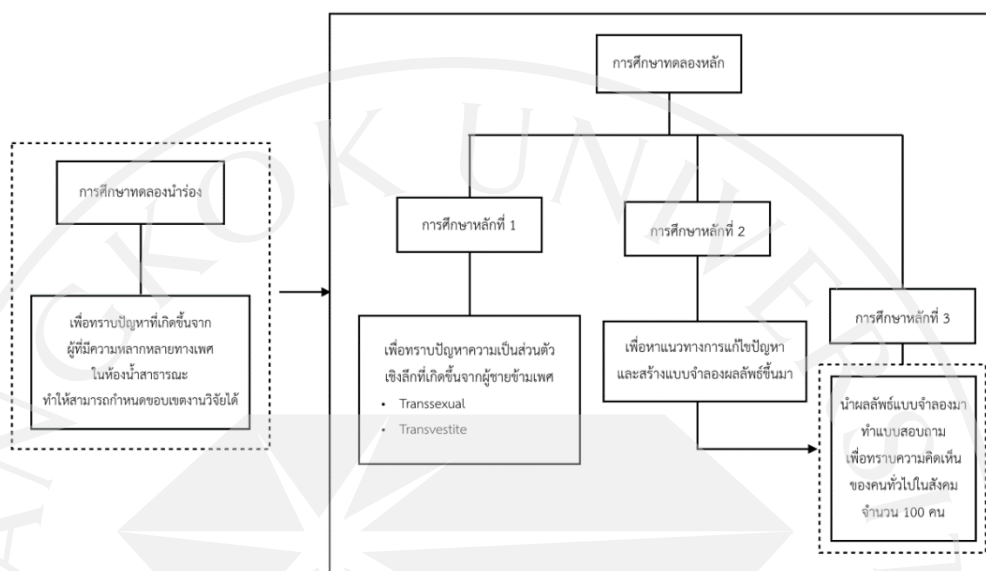
1.4 สมมติฐาน

1.4.1 ปัญหาความเป็นส่วนตัวในการเข้าห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าสำหรับผู้ชายข้ามเพศนั้น คือ เกิดจากห้องน้ำแบ่งแยกเพศเพียงชายและหญิงเท่านั้น เป็นเหตุให้คนกลุ่มนี้ถูกตัดสินอัตลักษณ์ทางเพศ ดังนั้นการออกแบบห้องน้ำ All-Gender สามารถตอบโจทย์ความเป็นส่วนตัวที่สามารถเข้าห้องน้ำได้อย่างสบายใจ

1.4.2 แนวทางการออกแบบของทฤษฎี Queer Universal Design สามารถแก้ไขปัญหาต่อความเป็นส่วนตัวของผู้ชายข้ามเพศได้ เนื่องจากเป็นการออกแบบโดยคำนึงถึงผู้ใช้งานที่มีความหลากหลายทางเพศ และสามารถใช้งานร่วมกับทุกเพศวิชิตได้อย่างเท่าเทียม

1.5 กรอบการวิจัย

ภาพที่ 1.1: กรอบการวิจัย

1.6 ขอบเขตงานวิจัย

1.6.1 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนทำแบบสอบถามนำร่อง (Pilot Study) เป็นกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย จำนวน 50 คน เพื่อสอบถามถึงปัญหาการใช้ห้องน้ำสาธารณะ ส่วนในขั้นตอนหลักเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ชายข้ามเพศจำนวน 20 คน แบ่งเป็น Transvestite หรือผู้ที่ยังไม่ได้แปลงเพศจำนวน 10 คน และ Transsexual หรือผู้ที่ผ่านการแปลงเพศแล้วจำนวน 10 คน

1.6.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ค้นคว้าข้อมูลการออกแบบทฤษฎี Queer Universal Design ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างความเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ และศึกษาความสัมพันธ์ของคนมีความหลากหลายทางเพศในบริบทสังคมไทย

1.6.3 ขอบเขตด้านเชิงพื้นที่ ศึกษารูปแบบห้องน้ำสาธารณะในห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน เนื่องจากเป็นพื้นที่สัญลักษณ์ทางเศรษฐกิจที่เจริญ มีความล้ำสมัยทางสังคม ให้ความสำคัญกับกลุ่มลูกค้าที่มีความหลากหลายเชื้อชาติและหลากหลายเพศวิถี โดยนำห้องน้ำที่มีขนาดพื้นที่ใช้สอยมากที่สุดของห้องน้ำหญิงและห้องน้ำชายรวมกันทั้งหมดประมาณ 83 ตารางเมตร และน้อยที่สุดประมาณ 36 ตารางเมตร มาใช้ในการนำเสนอแนวทางออกแบบห้องน้ำสาธารณะ All-Gender

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.7.1 เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ในการใช้งานของผู้ชายข้ามเพศในสังคมไทย
- 1.7.2 เพื่อสร้างความเป็นไปได้ในการสร้างห้องน้ำสาธารณะ All-Gender ตามหลักทฤษฎี Queer Universal Design ที่เหมาะสมกับบริบทไทย โดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวต่อทุกเพศวิถี
- 1.7.4 ทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวต่อทุกเพศวิถี ในการใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกัน
- 1.7.5 เป็นนวัตกรรมใหม่ที่ทุกคนสังคมไทยจะได้ประโยชน์ต่อการใช้พื้นที่สาธารณะอย่างเท่าเทียม

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1.8.1 ความเป็นส่วนตัว หมายถึง ไม่ต้องการให้บุคคลอื่นมารบกวน มีสิทธิที่สามารถอยู่ตามลำพัง และสามารถควบคุมข้อมูลของตนเองได้ จากการกระทำของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเข้าห้องน้ำที่ต้องการความเป็นส่วนตัวอย่างสันโดษ เพื่อไม่ให้ใครรบกวนและพบเห็น
- 1.8.2 ห้องน้ำสาธารณะ หมายถึง สถานที่ที่ทุกคนสามารถใช้งานเพื่อการขับถ่ายของเสียออกจากร่างกาย หรือชำระร่างกายได้
- 1.8.3 Universal Design หมายถึง การออกแบบเพื่อทุกคน
- 1.8.4 Queer Universal Design หมายถึง การออกแบบที่คำนึงถึงกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ และใช้งานได้ร่วมกับทุกเพศวิถีอย่างเท่าเทียม
- 1.8.5 All-Gender Restroom หมายถึง ห้องน้ำสาธารณะที่เป็นมิตรสำหรับทุกเพศวิถี และทุกเพศสามารถใช้งานร่วมกันได้อย่างเท่าเทียม
- 1.8.6 ผู้ชายข้ามเพศ (Transman) หมายถึง ผู้ชายที่มีเพศกำเนิดเป็นผู้หญิง
- 1.8.7 เพศวิถี (Sexuality) หมายถึง ทุกนิยามของเพศ เช่น ผู้ชาย ผู้หญิง เกย์ ทอม กะเทย ผู้ชายข้ามเพศ ผู้หญิงข้ามเพศ เพราะเพศวิถีไม่มีกรอบว่าจะต้องเป็นเพศใดเพศหนึ่งขึ้นอยู่กับปัจเจกบุคคล
- 1.8.9 Binary หมายถึง วิธีคิดแบบแบ่งแยกเพศสภาพที่มีแค่ภาวะความเป็นชายกับภาวะความเป็นหญิงในสังคม มีกฎตายตัวว่าภาวะชายต้องเป็นแบบใด หรือภาวะหญิงต้องทำแบบใด
- 1.8.10 Transsexual หมายถึง คนข้ามเพศที่ต้องการเปลี่ยนร่างกายให้ตรงกับจิตใจ จะไม่ใช้ฮอร์โมนหรือใช้ฮอร์โมนบำบัดจนกระทั่งผ่าตัดแปลงเพศ
- 1.8.11 Transvestite หมายถึง คนที่รับรู้ตนเองเป็นเพศตรงข้ามกับเพศกำเนิด มีความสุขและสบายใจในการแสดงออกในการแต่งตัวหรือท่าทาง แต่ไม่ต้องการแปลงเพศ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ของงานวิจัยนี้ นำไปสู่การศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบทความและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ด้านเพศวิถีที่อยู่ร่วมกันในสังคม การออกแบบพื้นที่สาธารณะ โดยนำข้อมูลอ้างอิงจากงานวิจัยหลายสาขาวิชาในเรื่องต่าง ๆ โดยมีเอกสารและทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1. ความรู้ด้านเพศวิถีและกรอบแนวคิด
- 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่าง LGBT กับสังคมวัฒนธรรมในสังคมไทย
- 2.3 สภาพแวดล้อมพื้นที่สาธารณะ
- 2.4 ความเป็นส่วนตัวและการสร้างความเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ
- 2.5 Queer Universal Design
- 2.6 จุดเริ่มต้นของห้องน้ำแยกเพศ
- 2.7 แนวคิดการสร้างห้องน้ำสำหรับเพศทางเลือก
- 2.8 การวิเคราะห์ข้อมูลของกระบวนการ Design Thinking

2.1 ความรู้ด้านวิถีทางเพศและกรอบแนวคิด

วิถีชีวิตแต่ละเพศที่ต้องการนั้นขึ้นอยู่กับปัจเจกบุคคลที่มีการเติบโตและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ในองค์ประกอบของเพศวิถีมีมิติอยู่ 6 ด้าน คือ

1. ด้านอัตลักษณ์ (Identity) การนิยามตนเองว่าเป็นใครที่เชื่อมโยงกับเพศภาวะ (Gender) ที่จะสอดคล้องกับเพศกำเนิดหรือไม่ก็ได้
2. ด้านการแสดงออก หรือการนำเสนอร่างกาย (Expression, Appearances and Display) คือ การแสดงออกนำเสนอตัวตนที่ต้องการให้ผู้อื่นได้รับรู้ เช่น การแต่งกาย ท่าทาง ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับเพศกำเนิดหรือไม่ก็ได้
3. ด้านพฤติกรรม (Behaviors) ที่ส่งผลต่อการกระทำ ในความเป็นตัวตนทางเพศ ผู้อื่นจะสามารถตีความ หรือทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น ๆ ได้จากมุมมองที่ขึ้นอยู่กับบริบทสภาพแวดล้อมของสังคม
4. ด้านการดึงดูดทางเพศหรือรสนิยมทางเพศ (Attraction or Sexual Orientation) เกิดขึ้นกับความรู้สึกเกี่ยวกับความชอบหรือความรักให้แก่บุคคล ไม่จำเป็นต้องเป็นรักต่างเพศ
5. ด้านความสัมพันธ์ (Relationship) ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล

6. ด้านความสัมพันธ์ (Having Sex) คือ การร่วมเพศ โดยที่ไม่มีข้อจำกัดว่าจะต้องเป็นคนที่รักต่างเพศเท่านั้น ขึ้นอยู่กับรสนิยมความชอบในการร่วมเพศของแต่ละบุคคล

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ไม่มีกรอบกำหนดตายตัวอย่างที่สังคมไทยเคยรับรู้ หรือให้การนิยามเกี่ยวกับเพศ วิถีเพศสามารถเลื่อนไหลได้ ไม่หยุดนิ่งหรือตายตัว สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา (สุริย์พร พันพึ้ง และมาลีสันภูวรรณ์, 2554)

กลุ่ม LGBTIQ คือ บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในตามหลักสากล สามารถแบ่งได้เป็นกลุ่มบุคคลที่รักเพศเดียวกันด้านจิตใจ ไม่ต้องการผ่าตัดแปลงเพศ และกลุ่มคนที่ไม่พึงพอใจกับเพศสภาพตัวเอง เช่น กลุ่มของ LGB กลุ่มรักเพศเดียวกันหรือ Homosexual จะเป็นคนคำตรงข้ามกับกลุ่ม Heterosexual หรือเรียกกันทั่วไปว่า Straight ที่เป็นกลุ่มคนรักชอบกับเพศตรงข้าม โดยทั่วไปเราจะเห็นกลุ่มบุคคลนี้จะอยู่ในกลุ่มของ “Cisgender” คือ บุคคลที่มีจิตใจเกิดมาตรงกับเพศกำเนิดและสามารถชอบเพศตรงข้ามหรือไม่ก็ได้ (ปริยศ กิตติธีระศักดิ์, 2560) ในสังคมไทยยังคงให้นิยามว่า ชายจริงหญิงแท้ คือ คนที่มีเพศกำเนิดและจิตใจที่สอดคล้องกัน รวมไปถึงรสนิยมทางเพศที่ชอบเพศตรงข้าม นั่นคือกรอบทางสังคมที่มองเพศมีแค่ชายหญิง และมีองค์ประกอบทางด้านเพศมารวมกันหมด (Himatako, 2559) ส่วนกลุ่มของคนข้ามเพศด้านกายภาพ คือ T ที่อาจจะต้องการผ่าตัดแปลงเพศแบบกลุ่มสามารถเป็น Homosexual หรือ Heterosexual (Straight) ก็ได้ไม่ตายตัว และความหมายตามตัวอักษร LGBT คือ

L (Lesbian) คือ หญิงรักหญิง ผู้หญิงที่มาจากเพศกำเนิดหรือไม่ก็ได้ จะมีการแสดงออกทางเพศแบบผู้หญิงหรือไม่ก็ได้ เช่น สังคมไทยอาจจะคุ้นชินกับคำว่า ทอมดี้ โดยที่ “ทอม” เป็นหญิงรักหญิง มีลักษณะการแสดงออกทางเพศเป็นผู้ชาย แต่ยังคงรับรู้ตัวตนได้ว่าตัวเองคือเพศหญิงที่พอใจกับเพศกำเนิดของตน ผู้ที่เป็นทอมนั้นจะยังอยู่ในกรอบของ Binary ให้ความสำคัญทางด้านการรอบเพศทางสังคม ที่แบ่งให้ทอมรับบทบาทความเป็นภาวะชาย (Masculine) ตามที่ทางสังคมบอกว่าผู้ชายต้องเป็นอย่างไร (โตมร ศุขปรีชา, 2559) โดยส่วนใหญ่ของคนที่เป็นทอมในสังคมไทยจะไม่คุ้นชินและไม่ชอบที่ต้องถูกนิยามตัวเองว่าเป็นเลสเบี้ยน ส่วน “ดี้” ก็เช่นกัน เป็นการกำหนดให้รับบทบาทความเป็นภาวะหญิง (Feminine) โดยบุคคลเหล่านี้จะชอบผู้หญิงที่มีลักษณะแสดงออกทางเพศเป็นทอม กลุ่มของเลสเบี้ยนก็ยังคงมีบุคคลที่เป็น Non-Binary ที่ไม่ได้มีแค่ภาวะความเป็นชายกับภาวะความเป็นหญิงตามที่กรอบทางสังคมกำหนด (อโนพร เครือแดง, สุมณ อุ่นสาธิต, ญัฐศรัณย์ ศรีเมือง, เมธาวิ คัมภีรทัศน์, ชนิตา สุขวัจน์, มยุรา บุตรศรี, จันทิมา สว่างลาภ และสุมณ อุ่นสาธิต, 2560)

G (Gay) ที่คนนิยามกันทั่วไปเรียกกันว่าเกย์เป็นกลุ่มชายรักชาย อาจจะมาจากเพศกำเนิดหรือไม่ก็ได้ ซึ่งหมายความว่ากลุ่มคนข้ามเพศที่เป็นชายข้ามเพศก็สามารถมีรสนิยมทางเพศชอบผู้ชายด้วยกันได้ ซึ่งทางสังคมไทยยังมีกรอบของ Binary ไม่ต่างจากของกลุ่มหญิงรักหญิง (Lesbian) ที่ยังคง

จัดประเภทให้มีเกย์คิงเกย์ควีน ซึ่งแท้จริงแล้วไม่มีการกำหนดตายตัวด้านการแสดงออกหรือกิจกรรมทางเพศ (โตมร ศุขปรีชา, 2559)

B (Bisexual) คือ คนที่รักเพศใดก็ได้ ไม่กำหนดตายตัวด้านเพศสภาพหรืออัตลักษณ์ทางเพศที่แสดงออกของบุคคลนั้น มองลึกลงไปคนกลุ่มนี้เขาจะสามารถเลือกรัก หรือนิยมชอบบุคคลทางด้านจิตใจมากกว่าภายนอก จะเลือกรักคนที่ “หัวใจ” โดยไม่สนเรื่อง “เพศกำเนิด” กลุ่มของไบเซ็กชวลเองไม่ค่อยมีปัญหาด้านการแสดงออกด้านอัตลักษณ์ทางเพศ เพราะส่วนใหญ่การแสดงออกด้านเพศสภาพของเขาก็เป็นไปตามกรอบที่สังคมกำหนดไว้ เช่น ผู้หญิงที่มีเคยมีแฟนเป็นผู้ชายแล้ววันหนึ่งมาคบกับผู้หญิงหรือทอม หรือผู้ชายคบกับผู้หญิงแล้ววันหนึ่งอาจจะชอบผู้ชายหรือเกย์ (“7 ข้อดี”, 2558) และมีอีกประเภทที่เป็น Transgender และมีรสนิยมทางเพศเป็นไบเซ็กชวลก็ได้เช่น ผู้หญิงข้ามเพศหรือกะเทยที่ชอบผู้หญิงหรือทอมแล้ววันหนึ่งอาจจะชอบผู้ชาย เพราะเรื่องรสนิยมความรักทุกอย่างสามารถสลับไหลได้

T (Transgender) คือคนข้ามเพศ มีเพศกำเนิดเป็นหญิงหรือชาย มีการรับรู้ได้ว่าตนเองเป็นเพศตรงข้ามเพศกำเนิด ทำให้คนภายนอกเห็นการแสดงออกทางเพศ (Gender Expression) ของคนกลุ่มนี้ชัดเจน โดยมีกิริยา วาจา การแต่งตัว ตรงกันข้ามกับเพศกำเนิด หรืออาจจะมีความต้องการผ่าตัดแปลงเพศให้ตรงกับจิตใจหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของบุคคล แต่รสนิยมทางเพศของเขาจะเป็นรักร่วมเพศ (Homosexual) หรือรักต่างเพศ (Heterosexual) ก็ได้ไม่จำกัด ขึ้นอยู่กับความชอบของบุคคลนั้น ๆ ยกตัวอย่างของ Transgender ที่มีเพศกำเนิดเป็นหญิง มีจิตใจเพศภาวะ (Gender) เป็นชาย รับรู้ได้ว่าตัวเองเป็นผู้ชาย มีการแสดงออกทางเพศ (Gender Expression) เป็นภาวะเพศชาย แต่ไม่ต้องการแปลงเพศเพื่อเปลี่ยนรูปลักษณ์ภายนอกให้มีร่างกายเป็นชาย หรือเป็นกลุ่มคนที่กำลังอยู่ในกระบวนการ Transition ซึ่งจะพบเจอได้ทั่วไปในสังคมไทยที่จะเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “ทอม” เช่นกันกับ Lesbian เพราะสังคมไทยมองแค่อัตลักษณ์ภายนอกกว่า การแสดงออกทางเพศของพวกเขา คือภาวะความเป็นชาย จึงทำให้ Lesbian ทั้ง Transgender ถูกเรียกเหมารวมว่า “ทอม” (อโนพร เครือแดง และคณะ, 2560)

Transgender เป็นคำที่ครอบคลุมด้านจิตใจและร่างกายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. Transvestite คือ คนที่ไม่ต้องการผ่าตัดแปลงเพศ และพึงพอใจกับการแต่งกาย เพียงแค่รู้สึก และต้องการแสดงออกแบบเพศตรงข้าม

2. Transsexual คือ คนข้ามเพศที่ต้องการเปลี่ยนร่างกายให้ตรงกับจิตใจ โดยจะเริ่มกระบวนการในการข้ามเพศหรือไม่ก็ได้ ซึ่งกระบวนการจะมีตั้งแต่เริ่มใช้ฮอร์โมนบำบัด ไปจนถึงการผ่าตัดแปลงเพศ และจะหยุดที่ขั้นตอนไหนก็ได้ ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของแต่ละบุคคล

(Killermann, 2017)

ผู้ชายข้ามเพศ (Transman) คือ ผู้ชายที่เกิดในร่างกายผู้หญิงที่ต้องการเปลี่ยนร่างกายให้ตรงกับจิตใจ Female to Male (FTM) กระบวนการข้ามเพศของผู้ชายข้ามเพศนั้นต้องเข้ารับบริการทางการแพทย์หลายขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกจะรับการวินิจฉัยว่าเป็น Gender Identity Disorder : GID ภาวะความไม่พอใจในเพศกำเนิดและรังเกียจอวัยวะเพศกำเนิดตนเอง มีความต้องการจะผ่าตัดแปลงเพศ ขั้นตอนต่อไปจะส่งไปที่แพทย์ต่อมไร้ท่อโดยใช้ฮอร์โมนเพศชาย (Testosterone) บำบัดร่างกาย เพื่อให้สภาพร่างกายเปลี่ยนไปเป็นลักษณะเพศชาย ส่งผลให้ไม่มีประจำเดือน หลังจากนั้นเสียงเริ่มแตก 3-8 เดือน มวลกล้ามเนื้อจะหนาแน่นขึ้น สิวขึ้น อารมณ์ทางเพศสูง อวัยวะเพศและกล้ามเนื้อและโครงหน้าเปลี่ยน เส้นขนขึ้นตามบริเวณหนวดเครา เป็นต้น สภาพร่างกายในร่างกายจะเริ่มเปลี่ยนเป็นผู้ชายภายใน 1 ปี ช่วงที่เริ่มการเปลี่ยนแปลงต้องใช้ชีวิตประจำวันเป็นรูปแบบเพศชายในสังคม เช่น เปลี่ยนสรรพนาม แต่งตัว เข้าห้องน้ำสาธารณะชาย เป็นต้น หลังจากนั้นจะมีการผ่าตัดแปลงเพศ โดยศัลยแพทย์ตามอีก 3 ขั้นตอนและแต่ละขั้นตอนต้องห่างกัน 6 เดือนเป็นอย่างต่ำ (กาญจน์นันท์ ดอกพุด, 2561)

ผู้หญิงข้ามเพศ (Transwoman) คือ ผู้หญิงที่มีเพศกำเนิดเป็นชาย ต้องการเปลี่ยนร่างกายให้ตรงกับจิตใจ Male to Female หรือเรียกย่อ ๆ กันว่า MTF (บุษกร สุริยสาร, 2557) กระบวนการข้ามเพศของผู้หญิงข้ามเพศมีการรับฮอร์โมนเพศหญิงเพื่อให้ร่างกายมีลักษณะเป็นผู้หญิง คล้ายกับกระบวนการของผู้ชายข้ามเพศ

I (Intersex) คือ คนที่มีเพศกำกวม เป็นบุคคลที่เกิดมามีอวัยวะสืบพันธุ์ทั้งสองเพศ สามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบคือ

1. เพศกะเทยแท้ คือ คนที่มีอวัยวะสืบพันธุ์สองเพศ สามารถผลิตอสุจิ และมีไข่ได้
2. เพศกะเทยเทียมชาย คือ คนที่มีอวัยวะสืบพันธุ์สองเพศ แต่มีอวัยวะเพศชายเด่นกว่าเพศหญิง สามารถผลิตอสุจิแต่ไม่สามารถผลิตไข่ได้
3. เพศกะเทยเทียมหญิง คือ คนที่มีอวัยวะสืบพันธุ์สองเพศ แต่มีอวัยวะเพศหญิงเด่นกว่าเพศชาย สามารถผลิตไข่แต่ไม่สามารถผลิตอสุจิได้ (ปริยศ กิตติธรรค์, 2560)

Q (Queer) คือ บุคคลที่อยู่นอกขนบวิถีนรักต่างเพศ ตามบรรทัดฐานของสังคมกำหนดไว้ และเป็นคำอธิบายถึงกลุ่มคนที่ต่อสู้เพื่อสิทธิความเท่าเทียมทางเพศที่หลากหลาย (อดิสรพร ลออพันธุ์สกุล และอภิญญา ศักดาศิริรัตน์, 2559)

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่าง LGBT กับสังคมวัฒนธรรมในพื้นที่สังคมไทย

ประเทศไทยได้ขึ้นชื่อว่าเป็น “แดนสวรรค์ของเพศที่สาม” เนื่องจากสังคมไทยเปิดกว้างให้เพศที่สามแสดงตัวตนในสังคมได้ แต่มีบางคนที่ทำร้ายร่างกายโดยตรงกับคนกลุ่มนี้ บ่งบอกถึงการไม่ยอมรับเพศที่สาม เพราะอาจขาดความรู้ไม่เข้าใจถึงเพศวิถี จึงมองว่าผู้คนกลุ่มนี้เป็นคนผิดปกติ เป็นการมองกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในทิศทางแง่ลบ (พิมลพรรณ อิศรภักดี, 2558)

มีงานวิจัยนิต้าโพลสำรวจความคิดเห็นของคนในสังคม เรื่อง “สังคมคิดอย่างไรกับเพศที่ 3” ทำสำรวจการยอมรับเพศที่สามในสังคมไทยในปี 2556 จำนวน 1,252 ตัวอย่าง โดยมีความคิดเห็นว่า สามารถยอมรับเพศที่สามได้ถ้าหากเป็นเพื่อนร่วมงานได้มากกว่าคนในครอบครัวเป็นเพศที่สาม (ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิต้าโพล”, 2557) และจากงานวิจัยเรื่อง ต่างวัยต่างทัศนนะ ต่อความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย ที่อ้างอิงถึงผลสำรวจนิต้าโพลในปี 2557 ได้ศึกษาเกี่ยวกับ บุคคลในสังคมที่เติบโตต่างกันของยุคสมัยทำให้มีประสบการณ์รับรู้ด้านทัศนคติต่อเพศที่สาม ในช่วงของวัย Silent/Greatest Generation, Generation Baby Boomer, Generation X, Generation Y ผลลัพธ์ที่แตกต่าง คือ การยอมรับของเพศที่สามของกลุ่มคนข้ามเพศในวัยของ Generation Y มีการยอมรับเพศที่สามมากที่สุด รองลงมาเป็น Generation X และมองว่า Generation Baby Boomer เป็นพวกอนุรักษนิยม ส่วนกลุ่มที่ยอมรับคนข้ามเพศน้อยที่สุดเป็นยุค Silent/Greatest Generation จะเห็นได้จากตาราง

ตารางที่ 2.1: ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้กับคนข้ามเพศ พ.ศ. 2551 และ 2554

รุ่นวัย (พ.ศ. เกิด)	ผู้ชายทำตัวเป็นผู้หญิง		ผู้หญิงทำตัวเป็นผู้ชาย	
	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2554	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2554
Gen Y (พ.ศ. 2523-2540)	32.8	40.2	32.7	40.1
Gen X (พ.ศ. 2508-2522)	24.5	30.0	24.1	29.6
Baby Boomer (พ.ศ. 2489-2507)	16.3	21.8	16.2	21.5
Silent Gen (พ.ศ. 2468-2488)	10.1	12.4	9.9	12.0
รวม	20.1	25.7	20.0	25.4

ส่วนการยอมรับของกลุ่มคนรักเพศเดียวกันซึ่งได้รับการยอมรับน้อยกว่ากลุ่มคนรักข้ามเพศ และสัดส่วนของกลุ่มประชากรของช่วงวัย Silent/Greatest Generation, Generation Baby Boomer, Generation X, Generation Y มีการยอมรับคนรักเพศเดียวกันมากที่สุดตามลำดับ คือ

Generation Y ตามด้วย Generation X ตามด้วย Generation Baby Boomer และสุดท้าย
Silent/Greatest Generation

ตารางที่ 2.2: ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้กับคนรักเพศเดียวกัน พ.ศ. 2551 และ 2554

รุ่นวัย (พ.ศ. เกิด)	ชายรักร่วมเพศ		หญิงรักร่วมเพศ	
	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2554	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2554
Gen Y (พ.ศ. 2523-2540)	15.1	23.1	15.8	23.3
Gen X (พ.ศ. 2508-2522)	10.6	15.5	11.1	15.9
Baby Boomer (พ.ศ. 2489-2507)	6.7	10.4	7.0	10.5
Silent Gen (พ.ศ. 2468-2488)	4.0	4.4	4.1	4.5
รวม	8.7	13.0	9.0	13.2

จากผลสำรวจได้ถูกวิเคราะห์ว่า การยอมรับเพศที่สามมีปัจจัยที่เป็นอิทธิพลส่งผลต่อได้
ทัศนคติคือ เพศ อายุของช่วงวัย ระดับการศึกษา ภาคและเขตที่พักอาศัย ทำให้กลุ่มประชากรที่อายุน้อยสามารถยอมรับความหลากหลายทางเพศได้มากที่สุด จากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลในแต่ละช่วงอายุที่พบเจออย่างบุคคลที่เกิดใน Generation Y ที่มีอายุไม่เกิน 37 ปี เป็นกลุ่มบุคคลที่ยังเปิดกว้างด้านเทคโนโลยีและวัฒนธรรมต่างชาติ ซึ่งจะแตกต่างของกลุ่ม Silent/Greatest Generation ที่ยังคงเป็นพวก “อนุรักษนิยมสูง” จึงทำให้มีการยอมรับน้อยที่สุด ถึงแม้ว่าสังคมไทยที่มีการเปิดกว้างด้านการแสดงออกทางเพศในที่สาธารณะ สถานศึกษา สำนักงาน รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือแม้กระทั่งบทบาทในบุคคลชั้นนำ แต่ผลสำรวจพบว่าอายุทุกช่วงวัยมีการ “ยอมรับ” บุคคลหลากหลายทางเพศได้เพียงส่วนน้อย และส่วนใหญ่ก็ยังคงยอมรับไม่ได้ จากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลในแต่ละช่วงอายุที่พบเจอ อย่างเช่นบุคคลที่เกิดใน Generation Y ทำให้นักวิชาการต่างประเทศวิเคราะห์ตามสถานการณ์ได้ว่าสังคมอาจจะ “ทนได้ แต่ยอมรับไม่ได้” (พิมลพรรณ อิศรภักดี, 2558 อ้างใน Jackson & Cook, 1999) บริบทของสังคมในเมืองอาจจะทำให้มีการยอมรับบุคคลหลากหลายทางเพศได้มากกว่าพื้นที่ชนบท เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าในเมืองสามารถส่งผลให้คนในพื้นที่หาความรู้ข่าวสารและมีการเข้าใจกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ที่มีการแสดงออกในพื้นที่สาธารณะได้มากกว่า และบางสังคมยังคงมีข้อจำกัดในเรื่องของการแสดงออกทางเพศ ทำให้ไม่มีพื้นที่สำหรับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ (นรุทธิ์ ศุภวรรณกุล, ม.ป.ป. อ้างใน พิมลพรรณ อิศรภักดี, 2558)

อัตลักษณ์และวิถีทางเพศในประเทศไทยมีการพัฒนาสิทธิ LGBT ก้าวหน้ากว่าสมัยก่อนที่ยังคงมองคนข้ามเพศและคนรักเพศเดียวกันว่า “โรคจิต” ปัจจุบันคนในสังคมถึงแม้จะไม่ได้ใช้คำนั้นแล้วในกฎหมายไทยของการเกณฑ์ทหารของกลุ่มผู้หญิงข้ามเพศ แต่ผู้คนก็ยังคงมองว่ามีปัญหาทางจิตทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในการใช้ชีวิตในที่สาธารณะ กลุ่มนักเคลื่อนไหว LGBT พยายามผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รมรณรงค์ให้ไม่เกิดการกระทำที่รุนแรงและไม่เลือกปฏิบัติต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ เพื่อสร้างสังคมให้มีสิทธิและความเท่าเทียม ทำให้ไม่นานนี้ได้มีการรับรองว่าเป็นกลุ่มคนที่ต้องได้รับความช่วยเหลือในการเข้าถึงบริการของสังคม โดยทั่วไปประเทศไทยดูเหมือนจะเป็นประเทศที่ยอมรับและเปิดกว้างสำหรับ LGBT แต่แท้จริงแล้วในงานวิจัยได้แสดงให้เห็นว่ากลุ่ม LGBT ก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมไทยอย่างแท้จริง เพราะอคติที่ขาดความรู้ความเข้าใจของคนในสังคม ทำให้คนเหล่านั้นถูกเลือกปฏิบัติและไม่ได้รับสิทธิเท่าเทียมในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การจ้างงานและการศึกษา โดยกลุ่มรักเพศเดียวกันอาจจะไม่ได้มีปัญหาเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศมาก แต่ในมุมมองของบุคคลข้ามเพศที่ไม่ได้รับความเท่าเทียม มีการถูกปฏิเสธ ถูกกีดกันในการจ้างงาน บางสถานที่ทำงานกีดกันไม่ให้ผู้หญิงข้ามเพศและผู้ชายข้ามเพศหรือทอมเข้าห้องน้ำร่วมกับเพื่อนร่วมงานเป็นครั้งคราว และยังคงไม่มีห้องน้ำที่สร้างความสบายใจในการใช้งานสำหรับคนข้ามเพศ (บุษกร สุริยสาร, 2557) หรือแม้แต่สื่อออนไลน์ก็มีข่าวเกี่ยวกับการเข้าห้องน้ำสาธารณะผู้หญิงที่กีดกันไม่ให้เพศที่สามเข้า (“องค์กรชื่อดัง”, 2559) ภัยคุกคามและความรุนแรงต่อเพศทางเลือกในกลุ่มผู้ชายข้ามเพศมักจะถูกล้อเลียน “ให้ไปตายแล้วเกิดใหม่” เพื่อจะได้มีอวัยวะเพศเหมือนชายแท้ หรือมีการเชิญชวนให้มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายเพื่อให้เป็นผู้หญิง และถูกกล่าวหาในการเลือกเข้าห้องน้ำ จากเหตุการณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการไม่เข้าใจและยังคงมีอคติในเชิงลบต่อกลุ่มคน LGBT งานวิจัยเรื่องอัตลักษณ์และวิถีทางเพศในประเทศไทยต้องการให้ประชาชนเข้าใจหลักสิทธิมนุษยชน และต้องการคุ้มครองความเท่าเทียมของแต่ละเพศวิถีในทางกฎหมายที่รับรองอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลนั้น ๆ (บุษกร สุริยสาร, 2557)

ในประเทศไทยอาจจะไม่มีบทลงโทษของกลุ่มคนรักร่วมเพศ แต่ก็ไม่มีกฎหมายรองรับหรือไม่ให้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลหลากหลายทางเพศเช่นกัน โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2550 ที่รองรับความเสมอภาคบุคคลและระหว่างชายหญิง ที่มีความเสมอภาคภายใต้กฎหมายในการคุ้มครองสิทธิ และรัฐธรรมนูญห้ามมิให้เลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างไม่ว่าจะเรื่องเชื้อชาติ ถิ่นกำเนิด เพศ ความพิการ เป็นต้น บางครั้งในการ บัญญัติศัพท์ต่าง ๆ ในข้อกฎหมายหรือคำศัพท์ที่ไว้เรียกและเป็นมุมมองของกลุ่มคน LGBT เป็นความหมายเชิงอคติทำให้เกิดการตีตราที่อาจเป็นเหตุก่อให้เกิดความเกลียดชังและเลือกปฏิบัติต่อบุคคลนั้น ๆ ในปี 2555 ได้มีการร่างพระราชบัญญัติ “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ” เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของแต่ละวิถีเพศดังนี้

“การกระทำหรือไม่กระทำการอันใดอันเป็นการแบ่งแยก การกีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลทางวิชาการ ทางศาสนา หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ (มาตรา 3, วรค 1)” (ตามเนื้อหาในร่างที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2554)

การแสดงออกทางเพศในพื้นที่สาธารณะมีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด งานวิจัยที่ศึกษาอัตลักษณ์และวิถีเพศในประเทศไทยมีการสำรวจกลุ่มประชากรตัวอย่างชาย 150 คน และหญิง 100 คน กลุ่มเพศชายไม่ชอบหญิงรักหญิง (Lesbian) ที่มีลักษณะทอมร้อยละ 38 และไม่ชอบผู้หญิงข้ามเพศที่ยังไม่ผ่าตัดแปลงเพศ ร้อยละ 27 ไม่ชอบชายรักชาย (Gay) ร้อยละ 19 ไม่ชอบหญิงรักหญิง (Lesbian) ที่มีอัตลักษณ์เป็นเพศหญิงตามปกติร้อยละ 4 และไม่ชอบผู้หญิงข้ามเพศที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้วร้อยละ 2 ส่วนกลุ่มเพศหญิง ไม่ชอบทอมร้อยละ 40 ไม่ชอบหญิงรักหญิง (Lesbian) ที่มีอัตลักษณ์เป็นเพศหญิงตามปกติร้อยละ 25 และไม่ชอบผู้หญิงข้ามเพศที่ยังไม่ผ่าตัดแปลงเพศ ร้อยละ 15 ตัวเลขนี้เป็นเพียงการสำรวจเบื้องต้นของการไม่ยอมรับกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศ ที่อาจจะนำไปสู่การเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิของบุคคลเหล่านั้น จากตัวอย่างที่เคยมีการบันทึกเป็นหนังสือ “ชีวิตที่ถูกละเมิด: เรื่องเล่า กะเทย ทอม ดี หญิงรักหญิง ชายรักชาย และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ” ที่ได้ยกตัวอย่างการละเมิดสิทธิไว้เช่น สิทธิความไม่เสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ สิทธิในความมั่นคงทางสังคมและมาตรการป้องกันทางสังคม สิทธิในการเข้าถึงมาตรฐานด้านสุขภาพที่สูงที่สุด สิทธิความเป็นส่วนตัว สิทธิเสรีภาพในความคิดเห็นและการแสดงออก เป็นต้น

ฉะนั้นความเป็นจริงที่สังคมไทยยังไม่ยอมรับกลุ่มคน LGBT เป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับภาพลักษณ์ที่นานาชาติดมองว่า ประเทศไทยถูกเปิดกว้างในการแสดงออกการมีตัวตนของอัตลักษณ์ทางเพศ แต่ก็ยังคงมีการยอมรับมากกว่าในอดีต ที่ยังอยู่ในกรอบของวิธีคิดที่แบ่งแยกเพศสภาพที่มีแค่ภาวะความเป็นชายกับภาวะความเป็นหญิงเท่านั้น (Binary) จึงทำให้กลุ่ม ชายรักชาย (Gay) หรือหญิงรักหญิง (Lesbian) ที่มีการแสดงออกทางเพศ (Gender Expression) โดยชัดเจนอาจจะถูกโจมตีจากสังคมมากกว่าบุคคลข้ามเพศที่ร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงทำให้รูปลักษณ์คล้ายเพศกำเนิดนั้น ๆ (จันทร์จิรา บุญประเสริฐ, 2554)

2.3 สภาพแวดล้อมพื้นที่สาธารณะ

แนวคิดคำว่าพื้นที่สาธารณะ ไม่ได้รับการระบุคำจำกัดความอย่างชัดในความคิดทางการเมืองและสังคม เป็นพื้นที่ให้ผู้คนทั่วไปได้มารวมตัว พบปะ พูดคุยสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้อย่างเสรี หรือแม้แต่วางทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่คนในสังคม และทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการเข้าถึงพื้นที่ (Sense of Public) ไม่ว่าจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม พื้นที่สาธารณะ

(Public Space) ประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ว่าง เกิดขึ้นตามความต้องการใช้พื้นที่ว่างอาจจะประกอบไปด้วย คน สัตว์ สิ่งของ และวัฒนธรรม (กุสุมา ภูใหญ่, 2556)

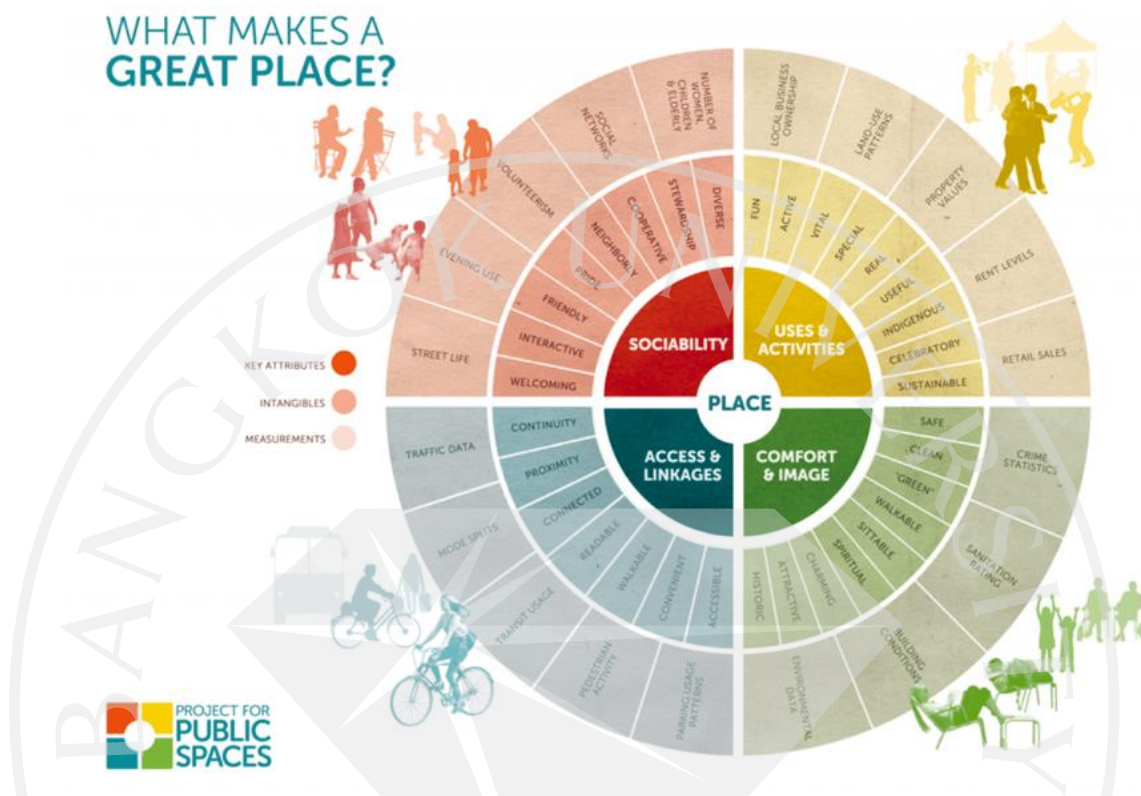
พื้นที่สาธารณะที่เป็นกายภาพสามารถพบเห็นหรือประชาชนสามารถร่วมใช้ได้ทั่วไป เช่น สวนสาธารณะ พิพิธภัณฑ์ ร้านอาหาร ห้องน้ำสาธารณะ ห้างสรรพสินค้า ส่วนพื้นที่สาธารณะที่เป็นนามธรรม คือ สื่อสังคมออนไลน์ พื้นที่ทางวัฒนธรรม เป็นต้น โดยบางแห่งอาจมีรัฐและเอกชนเป็นเจ้าของพื้นที่ก็ได้

ความหมายเชิงสถาปัตยกรรมคำว่า “Space” คือ ระบบที่มีความสัมพันธ์ของมนุษย์ วัตถุ การเคลื่อนไหวและจุดประสงค์ของการใช้งานรวมกันเป็นเครือข่าย เพื่อตอบสนองความต้องการตามสัญชาตญาณพื้นฐานของมนุษย์ มีการศึกษาระหว่างความสัมพันธ์ของบุคคลกับพื้นที่เป็น 3 ลักษณะ

1. Spatial Practice ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพฤติกรรม ชีวิตประจำวันของมนุษย์ที่มีต่อพื้นที่ในการใช้งาน
2. Representations of Space เป็นพื้นที่แบบมโนทัศน์ เช่น แผนที่ การวางผังเมือง
3. Representational Space พื้นที่ที่แสดงความสัมพันธ์สัญลักษณ์กับจินตนาการ เป็นพื้นที่ที่มีอยู่จริง หรือเป็นพื้นที่ที่มีแค่ความรู้สึกเท่านั้นก็ได้

ฉะนั้นความสัมพันธ์ของพื้นที่ก็ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและสามารถปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมนั้น ๆ ในแต่ละพื้นที่ยังคงมีขอบเขตที่เรียกว่าพื้นที่ส่วนตัวเป็นความสัมพันธ์ควบคู่กันไป เพราะความเป็นส่วนตัว (Privacy) เป็นสิ่งสำคัญต่อการปกป้องตัวเอง แต่ก็ไม่ได้ปฏิเสธการมีส่วนร่วมพื้นที่สาธารณะต่อสังคม เพราะไม่อย่างนั้นเราก็อาจจะถูกเบียดไปอยู่ส่วนชายขอบของสังคม (ศุภยาตา ประดิษฐ์ไวยากร, 2555)

ภาพที่ 2.1: พื้นที่เหมาะสมทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น

ที่มา: ลัทธิวรรณ ลีพงษ์กุล. (2559). *A Great Public Space: พื้นที่สาธารณะที่ดีควรเป็นอย่างไร?* สืบค้นจาก <https://www.schoolofchangemakers.com/knowledge/11075>.

พื้นที่สาธารณะที่ดีควร เป็นพื้นที่ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึง และเชื่อมต่อกันและกันได้ (Access and Linkages) เป็นสถานที่ที่สะดวกเข้าถึงได้ง่ายและสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกสบาย ปลอดภัย (Comfort) สะอาด เมื่อผู้คนได้ใช้บริการในการพักผ่อนควรมีภาพลักษณ์ที่ดี (Image) เป็นพื้นที่ที่มีการใช้งานสามารถจัดกิจกรรม (Uses and Activities) ที่ให้คนในสังคมมีส่วนร่วมเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน รวมไปถึงการเข้าสังคม (Sociability) เพื่อการแลกเปลี่ยนข่าวสารใหม่ ๆ การสร้างสังคมที่ดี โดยมีทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้อย่างเท่าเทียม เป็นโอกาสที่ผู้คนมาเรียนรู้ชีวิตของกันและกัน สร้างพื้นที่และสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรเพื่อประโยชน์ที่ดีของความสัมพันธ์ในสังคม (ลัทธิวรรณ ลีพงษ์กุล, 2559)

2.4 ความเป็นส่วนตัวและการสร้างความเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ

ความเป็นส่วนตัวจากพฤติกรรมของมนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้ในหลายสถานการณ์ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป จากพฤติกรรมภายนอก เช่น การเข้าห้องน้ำสาธารณะ ห้องนอน ห้องทำงาน ภายในรถส่วนตัว และจากพฤติกรรมภายใน ได้แก่ ความรู้สึกเป็นส่วนตัว

สภาพความเป็นส่วนตัวขึ้นอยู่กับความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการเปิดเผยหรือต้องการปิดบัง อย่างการใช้ห้องน้ำที่ต้องการความมิดชิดเพื่อความเป็นส่วนตัว ไม่ต้องการให้ใครมองเห็น กิจกรรมที่กำลังทำอยู่ ความต้องการเป็นส่วนตัวในระดับที่มากขึ้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้น ๆ และอาจจะมีปัจจัยร่วมของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง ว่าต้องการความเป็นส่วนตัวในระดับไหนกับบุคคลใด ซึ่งความต้องการเป็นส่วนตัวของมนุษย์มีความซับซ้อน แต่ก็สามารถสรุปสภาพความเป็นส่วนตัวได้ดังนี้

1. ความหมายของสภาพความเป็นส่วนตัว จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ คือ ความสันโดษ ความสนิทสนม ภาวะนิรนาม และความสำรวม โดยแต่ละบุคคลจะสามารถแสดงออกต่อพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ตามสถานการณ์ ถ้าต้องการสร้างพื้นที่ส่วนตัวแม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่สาธารณะใด ก็สามารถทำได้ เช่น การใส่หมวกเพื่อปิดบังความเป็นส่วนตัว แต่ในทางสถาปัตยกรรม สามารถสร้างพื้นที่จากวัสดุ เช่น ผนังต่าง ๆ หรือผ้า màn ที่สามารถปิดบังเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวได้ โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผู้ใช้งาน

2. องค์ประกอบความเป็นส่วนตัวจะแบ่งได้เป็น 2 สิ่ง

2.1 ขอบเขต เป็นสิ่งที่กำหนดระยะความเป็นส่วนตัวกับบุคคล และสภาพแวดล้อมต่อความต้องการที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ โดยจะมีขอบเขตที่เป็น 2 ด้าน

2.1.1 ทางด้านกายภาพ ที่เป็นวัสดุ ผนัง พื้น ประตู หน้าต่าง พื้นที่ที่สามารถกำหนดการครอบครองได้ เป็นการควบคุมตนเองออกจากผู้อื่นทางด้านกายภาพ โดยสามารถกำหนดพื้นที่อาณาเขตครอบครองที่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นล่วงล้ำได้

2.1.2 ทางด้านจิตวิทยา เป็นการกำหนดตัวเองจากบุคคลภายนอกหรือสิ่งเร้า เช่น ความสันโดษ ความสนิทสนม เป็นต้น

2.2 หน่วยทางสังคม มีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นส่วนตัว ที่เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ต่อบุคคลหรือกลุ่มคน โดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของความต้องการนั้น ๆ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในระบบสภาพความเป็นส่วนตัว เป็นการกำหนดขอบเขตระหว่างบุคคลที่ใช้พื้นที่กำกับความต้องการเป็นส่วนตัว เช่น มีที่กันประตู มีผนังกันระหว่างบุคคล

หน้าที่ของสภาพเป็นส่วนตัว ถูกแบ่งไว้ 4 ประเภท

1. อิสรภาพส่วนบุคคล (Personal Autonomy) เป็นการรับรู้ที่ตัวเองมีความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมหรือบุคคลอื่น จะสามารถกำหนดขอบเขตทางด้านพื้นที่ที่มีต่อสภาพแวดล้อมได้ ทำให้มีความรู้สึกเป็นอิสรภาพส่วนบุคคล

2. การปลดปล่อยทางอารมณ์ (Emotion Release) มีความเป็นส่วนตัวในการปลดปล่อยอารมณ์ โดยไม่คำนึงถึงหน้าตาหรือบทบาททางสังคม ที่ไม่ต้องการให้ใครรับรู้จากพฤติกรรมเหล่านั้น เช่น การเข้าห้องน้ำ การร้องไห้ เป็นต้น

3. การประเมินตนเอง (Self-Evaluation) ต้องการพื้นที่ความเป็นส่วนตัว เพื่อจะได้คิดหรือทบทวนวิเคราะห์อะไรบางอย่าง

4. การติดต่อสื่อสารในลักษณะการจำกัดและการปกป้อง (Limited and Protected Communication) เป็นการสร้างพื้นที่ให้มีความเป็นส่วนตัวพิเศษ เพื่อการสร้างระยะห่างทางจิตวิทยา มีความเป็นส่วนตัวที่มากขึ้น เช่น การมีห้องทำงานส่วนตัว ห้องนอนส่วนตัว เป็นต้น

กลไกในการกำหนดสภาพความเป็นส่วนตัว สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภทคือ

1. การใช้ถ้อยคำ เป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสาร มีการกำหนดขอบเขตเพื่อควบคุมสารที่ต้องการสื่อแก่บุคคลตามสถานการณ์ ที่สามารถควบคุมขอบเขตของความเป็นส่วนตัวได้ เช่น อยู่รอบกวน ต้องการความเป็นส่วนตัว

2. การใช้ภาษาร่างกาย เป็นการไม่ใช้ถ้อยคำในการสื่อสาร ที่มีการกำหนดสภาพความเป็นส่วนตัว เช่น การเรียกหาโดยใช้นิ้วหรือมือกระดิกเข้าหาตัว ถ้าเป็นการปฏิเสธจะใช้มือโดยการห้าม

3. การใช้เครื่องนุ่งห่มและเครื่องประดับ เป็นความต้องการที่จะรักษาสภาพความเป็นส่วนตัวด้วยเครื่องแต่งการที่ต้องการปกปิด

4. การใช้ที่เว้นว่างส่วนบุคคล จะแบ่งออกเป็น 4 ระยะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

4.1 ระยะใกล้ชิด เป็นระยะที่ห่างไม่เกิน 8 นิ้ว ระยะของความสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นกับคนสนิทมาก เช่น เพื่อนรัก ครอบครัว คู่รัก

4.2 ระยะบุคคล เป็นระยะที่ห่างไม่เกิน 4 ฟุต เป็นระยะที่บุคคลนั้นมีความสนิทกันในระดับความเป็นเพื่อน คนรู้จัก ถึงจะสามารถเข้าใกล้ระยะนี้ได้ ถ้าเข้าใกล้หรือล่วงล้ำมากกว่านี้อาจจะทำให้ไม่สบายใจได้

4.3 ระยะสังคม เป็นระยะที่ถนัดออกมาไม่เกิน 12 ฟุต เป็นระยะระหว่างบุคคลที่อาจจะเป็นบุคคลที่ไม่สนิทสนมด้วย เป็นคนรู้จักที่สามารถติดต่อกับงานหรือหัวหน้ากับลูกน้อง

4.4 ระยะสาธารณะ เป็นระยะที่ห่างไกลระหว่างบุคคล เช่น งานประชุมระดับผู้บริหาร หรือการประชุมระหว่างประเทศ

5. สภาพแวดล้อมกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นการก่อสร้างเพื่อต้องการกำหนดขอบเขตสภาพความเป็นส่วนตัว

5.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งเสริมให้เกิดสภาพความเป็นส่วนตัว สามารถช่วยแบ่งแยกความเป็นส่วนตัวได้ เช่น รั้วกันที่สร้างขึ้นสูงเพื่อความเป็นส่วนตัวมากขึ้น

5.2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดสภาพความเป็นส่วนตัว การอยู่ในพื้นที่สาธารณะที่อยู่ในพื้นที่จำกัดที่มีความหนาแน่นสูง ทำให้ไม่สามารถสร้างสภาพแวดล้อมความเป็นส่วนตัวได้

ระดับสภาพความเป็นส่วนตัว (Degree of Privacy)

1. การรับรู้ภายนอกและการรับรู้ภายใน การรับรู้ภายนอก เป็นการรับรู้ถึงบุคคลอื่นในลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น พฤติกรรมที่แสดงออกในพื้นที่สาธารณะต่อการพูดคุย หรือทำกิจกรรมที่มีบุคคลภายนอกรับรู้ แต่ถ้าส่งสารการรับรู้มากเกินไป ก็อาจทำลายความเป็นส่วนตัวทั้งภายในและภายนอกของบุคคลอื่นได้ การแยกปัจจัยสำคัญของการรับรู้ภายในและการรับรู้ภายนอกคือ

1.1 ระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (Distance of Man) ปัจจัยในการรับรู้ของมนุษย์โดยมีประสาทสัมผัสที่เป็นการรับสาร ขึ้นอยู่กับระยะห่างระหว่างบุคคลที่มีผลต่อความเป็นส่วนตัว เช่น สถานการณ์บนรถไฟฟ้าที่มีคนมาก ทำให้เรามีการรับรู้ความเป็นส่วนตัวค่อนข้างน้อย

1.2 ลดทอนการรับรู้จากภายนอก (Distance Attention) มีสิ่งอื่นมาลดทอนในการรับสาร ทำให้การรับรู้สารไม่ชัดเจน เช่น การพูดคุยในห้องที่มีผนังกัน ทำให้การรับสารไม่ชัดเจน สิ่งทีลดทอนการรับรู้สารในเชิงองค์ประกอบสถาปัตยกรรม อย่างผนังหรือที่กำบัง ก็สามารถลดทอนสายตา กลิ่น เสียง หรือทางสัมผัสได้

1.3 การควบคุมการบุกรุกจากสาร (Intruder) กำหนดพื้นที่ชัดเจนสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในทางเดียวกันกับพื้นที่นั้น ๆ เช่น แสงแดดจ้า ฝนตก มลพิษ เราสามารถป้องกันโดย สวมหมวก ใส่แว่นกันแดด กางร่ม ใส่ผ้าปิดจมูกเพื่อกรองมลพิษ

2. กลไกการทำงานควบคู่กันของปัจจัยในการรับรู้ภายนอก-ภายในเพื่อให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัว

2.1 ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลกับการลดทอนการรับรู้ โดยระยะที่ห่างกันมากขึ้นระหว่างบุคคล สารที่จะส่งออกมาจากตัวส่งสาร จะถูกลดทอนรายละเอียดของตัวมันเองลงไปด้วย เช่น เมื่อระยะห่างมากพอในระดับหนึ่งโดยประมาณ 1,200 เมตร สารที่ส่งออกมาไม่มีผลต่อการรับรู้ใด ๆ ในตัวผู้รับสารเลย แม้กระทั่งเสียง สัมผัส และกลิ่น

2.2 ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลกับการควบคุมการบุกรุกจากสาร เราสามารถควบคุมสารที่ส่งออกมาให้เราได้รับรู้ นั่น มีทั้งเราต้องการและไม่ต้องการจะรับรู้ ซึ่งการมีระยะเว้นว่างส่วนบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการควบคุมเช่นกัน

2.3 การลดทอนการรับรู้สารกับการควบคุมการบุกรุกจากสาร จากการลดทอนการรับรู้และควบคุมการบุกรุกจากสารนั้น ก็มีแนวทางเชิงสถาปัตยกรรมที่เป็นการลดทอนและการควบคุมได้เช่นกัน องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่เป็นตัวลดทอนการรับรู้และการควบคุมการบุกรุกสารมีดังนี้

2.3.1 ความเหมือนกัน – ความต่างกัน อาจจะมีการจัดโซนการใช้งานต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะ สร้างอาคารสูงเพื่อหลีกเลี่ยงเสียงรบกวน กลิ่นขยะ ความวุ่นวาย หรือการแบ่งโซนย่านธุรกิจจะอยู่ในเมือง และย่านหมู่บ้านพักอาศัยจะอยู่ตามนอกเมือง

2.3.2 ที่กำบัง (Shelter) เป็นวัสดุใดที่มีหน้าที่ลดทอนและควบคุมสารอย่าง ผืน ผนัง หลังคา ระแนงไม้ ฝั่ม่าน เป็นต้น

2.3.3 ระดับ (Level) คือ ระดับการมองเห็นในแนวราบและแนวตั้ง เป็นการรับรู้จากภายนอกพื้นที่ สามารถมองเห็นได้หรือไม่ได้ ขึ้นกับสิ่งที่ถูกลดทอน และความแตกต่างด้านพื้นที่

2.3.4 ช่องเปิด (Void) คือ ตัวกลางในการรับรู้สารที่ส่งออกมา โดยช่องเปิดนั้นจะมีปริมาณด้านพื้นที่มากหรือน้อยนั้น เป็นสิ่งควบคุมการรับรู้ได้ เช่น ลานกิจกรรม ที่เปิดรับทุกสิ่งในสภาพแวดล้อมในบริเวณนั้น หรือถ้าเป็นห้องน้ำที่มีช่องเปิดแคบ ก็ไม่สามารถรับรู้สารข้างนอกทั้งหมดที่อยู่ภายนอกห้องน้ำได้เลย

3. หลักการและทฤษฎีการออกแบบกายภาพพื้นที่เปิดโล่งสาธารณะ

การเปิดล้อมและการปิดล้อมพื้นที่สาธารณะอย่างเหมาะสม ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้ใช้งานในที่สาธารณะแห่งนั้นได้ จากการศึกษาของ จอห์น แลง พบว่ารูปแบบของพฤติกรรมตอบสนองต่อการออกแบบให้เกิดการปิดล้อม ซึ่งมีรูปทรงที่เหมาะสมจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสถานที่นั้น ๆ โดยพื้นฐานการออกแบบจะสอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิทยา ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ คือ ความจำเป็นพื้นฐานที่มั่นคงปลอดภัย (Safety and Security Needs), ความจำเป็นพื้นฐานด้านสรีระของมนุษย์ (Physiological Needs), ความจำเป็นพื้นฐานด้านการยอมรับเป็นพวก (Affiliation Needs), ความจำเป็นพื้นฐานด้านการนับถือยกย่อง (Esteem Needs) และสุดท้ายคือ ความจำเป็นพื้นฐานด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic Needs)

4. การปิดล้อม

การรับรู้ความสัมพันธ์ของความกว้างและความสูงของพื้นที่ปิดล้อม จะส่งผลถึงความรู้สึกสภาพความเป็นส่วนตัวที่แตกต่างกัน เช่น พื้นที่สวนสาธารณะไม่มีพื้นที่ปิดล้อม ทำให้สายตาสามารถมองได้โดยรอบตามที่เรามอง

5. ส่วนระดับของภาวะความเป็นส่วนตัวมากที่สุด-น้อยที่สุดในการรับรู้ของมนุษย์ คือ

5.1 ระดับพลุกพล่าน ที่ไม่มีการลดทอนการรับรู้ของสารและไม่สามารถควบคุมการบุกรุกของสารได้ เป็นพื้นที่ที่สามารถรับรู้ได้จากทางสายตา เสียง กลิ่นและการสัมผัส การรับรู้ระยะที่ไม่มีช่องว่างระหว่างบุคคล จะสามารถรับรู้ในสถานที่เปิดมีคนอยู่มากในพื้นที่สาธารณะนี้ โดยอาจจะมีลักษณะกิจกรรมไปในทางเดียวกันหรือต่างกัน

5.2 ระดับทิศทางเดียวกัน มีการลดทอนการรับรู้ของสารและเริ่มสามารถควบคุมการบุกรุกของสารได้ เป็นพื้นที่ที่สามารถรับรู้ได้จากทางสายตา เสียง กลิ่นและการสัมผัส ระยะที่ไม่มีช่องว่างระหว่างบุคคล ที่มีลักษณะกิจกรรมไปในทางเดียวกัน เช่น การทอดคอร้องเพลง คนเดินข้ามถนน

5.3 ระดับป้องกัน มีการลดทอนการรับรู้ของสารและมีความสามารถควบคุมการบุกรุกของสารได้ เป็นพื้นที่ที่สามารถรับรู้ได้จากทางสายตา เสียง กลิ่นและการสัมผัส ระยะที่ไม่มีช่องว่างระหว่างบุคคล ในพื้นที่สาธารณะที่มีกิจกรรมคล้ายกันแต่สามารถสร้างความเป็นส่วนตัวได้โดยการ การใส่หมวก ใส่ผ้าปิดจมูก ใส่แว่นตาหรือใส่หูฟัง เพื่อลดการรับรู้

5.4 ระดับความพอดีเฉพาะคน มีการลดทอนการรับรู้ของสารและมีความสามารถควบคุมการบุกรุกของสารได้ พื้นที่ที่สามารถรับรู้ได้จากทางสายตา เสียง ไม่สามารถรับรู้กลิ่นและการสัมผัสได้ เป็นระยะเว้นว่างกับบุคคลพร้อมสภาพแวดล้อมเช่น มีที่หลบซ่อน

5.5 ระดับตัดจากภายนอก มีการลดทอนการรับรู้ของสารอย่างไม่ชัดเจนและมีระยะว่างส่วนบุคคล เป็นพื้นที่ที่สามารถรับรู้ได้อย่างไม่แน่นอนจากทางสายตา เสียง กลิ่นและการสัมผัสได้ สภาพแวดล้อมที่ต้องการความเป็นส่วนตัวมากขึ้น สามารถรับรู้เพียงแค่สถานการณ์ของแต่ละบุคคลได้เท่านั้น

5.6 ระดับสันโดษ มีการลดทอนการรับรู้ของสารอย่างไม่ชัดเจนและมีระยะว่างส่วนบุคคล เป็นพื้นที่ที่สามารถรับรู้ได้อย่างไม่แน่นอนจากทางสายตา เสียง กลิ่นและการสัมผัสได้ สภาพแวดล้อมที่ต้องการความเป็นส่วนตัวมากที่สุดและไม่รับรู้ ไม่ต้องการทราบถึงเหตุการณ์หรือสารต่าง ๆ จากภายนอกได้ (พุทธิกันต์ สมมาตรย์, 2554)

2.5 Queer Universal Design

Universal Design เป็นการออกแบบเพื่อทุกคน ที่ใส่ใจถึงการใช้งาน การเข้าถึง สภาพแวดล้อมสถานที่ หรือสิ่งของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยจะคำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัยที่เท่าเทียมต่อทุกคนรวมไปถึงบุคคลทุพพลภาพ อาจมีสภาพร่างกายปกติแข็งแรงหรือไร้สมรรถภาพ ผู้สูงอายุบางกลุ่มต้องการความช่วยเหลือในการใช้งาน เด็กหรือผู้พิการที่ตาบอดมองไม่เห็นหูหนวกไม่สามารถรับรู้ถึงเสียงได้ กระทั่งผู้ที่ด้อยโอกาสไม่สามารถอ่านหนังสือหรือทำความเข้าใจต่อการใช้งานอย่างง่าย ถึงแม้บุคคลเหล่านี้จะมีข้อจำกัดทางร่างกายปัญญาและจิตใจ ฉะนั้นควรจะตระหนักถึงการออกแบบเพื่อทุกคนในสังคมต่อการใช้งานอย่างเท่าเทียม (“Universal”, ม.ป.ป.)

องค์ประกอบและหลักการของ Universal Design (ช่อเพชร พานระลึก, 2558)

1. Equitable Use ทุกคนสามารถใช้งานได้อย่างเสมอภาค
2. Flexibility in Use สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งานได้หลากหลาย
3. Simple and Intuitive Use บุคคลทุกระดับความรู้ไม่ว่าจะอ่านหนังสือออกหรือไม่ แม้แต่ผู้ที่เคยหรือไม่เคยมีประสบการณ์ มีวิธีการใช้สอยง่ายต่อการเข้าใจ เช่น ใช้รูปภาพเป็นสัญลักษณ์สากลสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย
4. Perceptible Information สามารถสื่อสารได้ทุกระดับการรับรู้ มีสิ่งที่แสดงถึงข้อมูลให้ทุกคนไม่ว่าจะมีข้อบกพร่องได้ร่างกายก็สามารถเข้าใจได้
5. Tolerance for Error เป็นการออกแบบที่เผื่อการใช้งานที่ผิดพลาด ลดความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายต่อผู้ใช้งาน
6. Low Physical Effort ทุกคนสามารถใช้สิ่งอำนวยความสะดวกได้โดยไม่ต้องใช้แรงมาก
7. Size and Space for Approach and Use พื้นที่ใช้งานมีขนาดเหมาะสมสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ (2558) ได้อ้างถึงทฤษฎีของ Queer Theory ไว้ว่าการตั้งคำถามถึงเรื่องเพศในช่วงยุคใหม่ ว่าอะไรคือความจริงและต้องการพิสูจน์ถึงความเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศที่มีความเชื่อมานานทางสังคม โดยใช้หลักเหตุผลมาอธิบาย เช่นว่า ทำไมโลกถึงต้องจัดระเบียบเรื่องภาวะเพศเป็นแบบ Binary ที่กรอบของความเป็นชายต้องเป็นอย่างไร และหญิงต้องเป็นอย่างไร ตามบริบทที่สังคมนั้น ๆ ต้องการ และเป็นการจับคู่ตรงข้ามเพียงเท่านั้นที่ เช่น หญิงกับชาย ชายกับดำ แข็งแรงกับอ่อนแอ เรียบร้อยกับก้าวร้าว เป็นต้น เพราะถ้ามองถึงเรื่องเพศสรีระที่สามารถตั้งคำถามได้ว่าผู้ชายต้องแข็งแรงและผู้หญิงต้องอ่อนแอ จึงทำให้เพศชายอยู่เหนือกว่าเพศหญิง จึงกลายเป็นอคติของการจัดชั้นเรื่องเพศ

และแนวคิดเควียร์ได้อธิบายถึงอารมณ์ความต้องการของเพศที่มีอยู่ 3 รูปแบบ คือ รักต่างเพศ รักเพศเดียวกัน และรักได้ทั้ง 2 เพศ การรักเพศเดียวกันนั้นเป็นเรื่องผิดธรรมชาติตามที่กระแส

สังคมได้วางบรรทัดฐานไว้ จึงต้องการอธิบายถึงตัวตนของมนุษย์และความปกติ ในแนวคิดแบบเควียร์ ได้มีการตั้งคำถามกับบรรทัดฐานของสังคม ไม่ว่าจะเป็นแบบรักต่างเพศหรือแบบรักเพศเดียวกันก็ตาม แท้จริงแล้วอาจจะไม่มีสิ่งใดเป็นแบบคู่ตรงข้ามแบบหญิงชายเสมอไป (นฤพนธ์ ตัววิเศษ, 2558)

ในทฤษฎีของ Queer Universal Design โดยมีการพัฒนามาจากหลักการคิดของ Queer Theory รวมเข้ากับหลักการของ Universal Design จึงเกิดแนวคิดว่าจะไม่มองคนที่แตกต่างหรือมีความผิดปกตินั้นแตกต่างจากคนปกติทั่วไป ซึ่งสำหรับ Universally Designed นั้นจะออกแบบมาเพื่อทุกเพศ โดยจะจินตนาการให้โลกที่มีความต่างนั้น สามารถเข้าถึงการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้เหมือนคนทั่วไป ไม่มีการแบ่งแยกหรือพิเศษกว่าคนอื่น ตัวอย่างเช่น ไม่สร้างห้องน้ำเพื่อคนข้ามเพศโดยเฉพาะ แต่ควรสร้างห้องน้ำปกติที่ให้คนข้ามเพศสามารถใช้ร่วมกับผู้อื่นได้

หลักการของ Queer Universal Design นำเสนอมา 7 ประการ (Myers & Jason, 2012)

1. Equitable Use สามารถเข้าใช้งานได้อย่างเท่าเทียมในสังคม ไม่ว่าจะเป็นรสนิยมทางเพศ หรือ อัตลักษณ์ทางเพศเป็นแบบใด (มองว่าไม่มีความพิเศษใดที่แตกต่างจากคนอื่นในสังคม เช่น ไม่ต้องการความพิเศษในการสร้างห้องน้ำแยกสำหรับคนข้ามเพศ แต่ทุก ๆ ห้องน้ำควรจะให้คนข้ามเพศร่วมใช้ได้)
2. Flexibility in Use ออกแบบให้มีความยืดหยุ่นต่อการใช้งาน เพื่อตอบสนองความต้องการร่วมกันในแต่ละไลฟ์สไตล์ของบุคคลที่มีความหลากหลาย ตามรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมนั้น ๆ
3. Simplicity ความต้องการเรียบง่ายสามารถรับรู้และเข้าใจได้ง่าย โดยที่ไม่ต้องอธิบายเพิ่มเติมของเพศหรือรสนิยมทางเพศ
4. Information สื่อสารข้อมูลเป็นที่ยอมรับได้อย่างชัดเจนอย่างถูก ต้องระวังการสื่อสารที่ไม่ทำให้รู้สึกไม่สบายใจต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ หรือข้อมูลที่สื่อสารนั้นเข้าใจง่าย โดยไม่ต้องใช้อองค์ความรู้หรือผ่านประสบการณ์เหล่านั้นมาก่อน
5. Tolerance for Ambiguity ผู้ออกแบบต้องมีจิตใจที่เปิดกว้าง สามารถมองเรื่องความหลากหลายทางเพศว่าเป็นมนุษย์ธรรมดา ที่ไม่มีความแตกต่างจากเพศหญิงชายทั่วไป
6. Freedom from Violence มีความปลอดภัยจากความรุนแรงด้านร่างกาย ที่ส่งผลถึงการคุกคามทางเพศ
7. Privacy คำนึงถึงเรื่องความสบายใจ ความเป็นส่วนตัวของอัตลักษณ์ทางเพศและรสนิยมทางเพศ ที่ต้องการจะเปิดเผยหรือไม่ก็ได้ ไม่ต่างจากคนรักต่างเพศ

2.6 จุดเริ่มต้นของห้องน้ำแยกเพศ

การมีห้องน้ำสาธารณะที่แยกเพศ เกิดจากแนวคิดที่ต้องการ “ความเป็นส่วนตัวในการปัสสาวะ” แบ่งเป็นสัดส่วนในยุควิกตอเรีย ในยุคที่กำลังเข้าสู่สมัยใหม่ เป็นนวัตกรรมเรื่องระบบประปาของการระบายน้ำ และในขณะเดียวกัน แนวคิดเรื่องความเป็นส่วนตัวได้มีบทบาทของสังคมของโลกสมัยใหม่ เมื่อย้อนไปในสมัยกรุงโรมโบราณ จะมีการใช้ส้วมสาธารณะที่นั่งต่อกันเป็นแนวโดยไม่มีแผงกั้นระหว่างกัน

นักสังคมศาสตร์ชาวแคนาดาได้กล่าวถึงห้องน้ำที่แบ่งแยกชายและหญิงครั้งแรกที่กรุงปารีส ในปี 1739 โดยผู้จัดงานได้จัดกระโถน ที่เรียกว่า Chamber Box ไว้ในกล่องที่ทำที่นั่งเอาไว้สำหรับห้องชายและสำหรับห้องหญิง ส่งผลให้ได้รับการตอบรับจากผู้ใช้งานว่าเป็นนวัตกรรมที่ดี เนื่องจากยุคสมัยนั้นผู้ชายจะออกมาใช้พื้นที่สาธารณะเป็นเรื่องปกติ ซึ่งจะแตกต่างจากเพศหญิง ทำให้ไม่มีการสร้างห้องน้ำสาธารณะเฉพาะเพศ หลังยุควิกตอเรียผู้หญิงเริ่มมีบทบาทในการทำงานนอกบ้าน ออกมาใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น เมื่อพวกเขาต้องการเข้าห้องน้ำนั้น ก็ไม่สามารถเข้าได้ จึงต้องอั้นปัสสาวะจนถึงบ้านหรือไม่ก็พกอุปกรณ์ที่ขับปัสสาวะ (Urinette) ที่ใส่ไว้ในกระป๋องเพื่อเก็บปัสสาวะ จึงทำให้เห็นว่าในยุคสมัยนั้นสังคมยังไม่พื้นที่ให้สำหรับผู้หญิง จนกระทั่งในปี 1887 รัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา ได้มีกฎหมายแยกเพศสำหรับห้องน้ำสาธารณะเป็นที่แรก เป็นความก้าวหน้าของสังคมที่บังคับให้สถานที่ทำงานมีห้องน้ำสำหรับเพศหญิง และข้อบังคับนี้ใช้กันอย่างแพร่หลายช่วงปี 1920 เป็นต้นมา

ห้องน้ำสาธารณะที่ถูกแบ่งแยกตามเพศนั้น ก็สามารถเป็นการนิยามเพศที่เกิดขึ้นว่า การมีร่างกายและอวัยวะเป็นชายคือต้องเข้าห้องน้ำชาย การมีร่างกายและอวัยวะเป็นหญิงต้องเข้าห้องน้ำหญิง ซึ่งทำให้เป็นเครื่องกำหนดตัวตนเพศของคน ๆ นั้น (วณัฐย์ พุฒนา, 2559)

2.7 แนวคิดการสร้างห้องน้ำสำหรับเพศทางเลือก

การแบ่งเพศของห้องน้ำที่มีเพียง 2 เพศ สำหรับบุคคลข้ามเพศที่ยังไม่สิ้นสุดกระบวนการจากหญิงเป็นชายหรือชายเป็นหญิง ก็มีความลำบากให้การเลือกใช้ห้องน้ำที่กำหนดเพศเอาไว้ และแนวคิดใหม่ของสังคมไทยได้มองเห็นถึงปัญหาของการสร้างห้องน้ำเพศที่สาม แต่สุดท้ายการสร้างห้องน้ำเพศที่สามอาจจะไม่ตอบโจทย์ เพราะเราอาจจะต้องสร้างห้องน้ำแยกเพศไปไม่รู้จักหมดสิ้น แต่ถ้าการสร้างห้องน้ำแบบ All-Gender ที่ต้องออกแบบให้ปลอดภัยจากการคุกคามทางเพศ และไม่เพียงได้ประโยชน์ต่อคนข้ามเพศเท่านั้น ถ้าเกิดลูกสาวพาพ่อวัยชราเข้าห้องน้ำหรือ พ่อพาลูกสาวเล็กๆ มาเข้าห้องน้ำร่วมกันนั้น อาจเกิดประโยชน์ของการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (“ป้ายเดียวเสียทั้งองค์กร”, 2559)

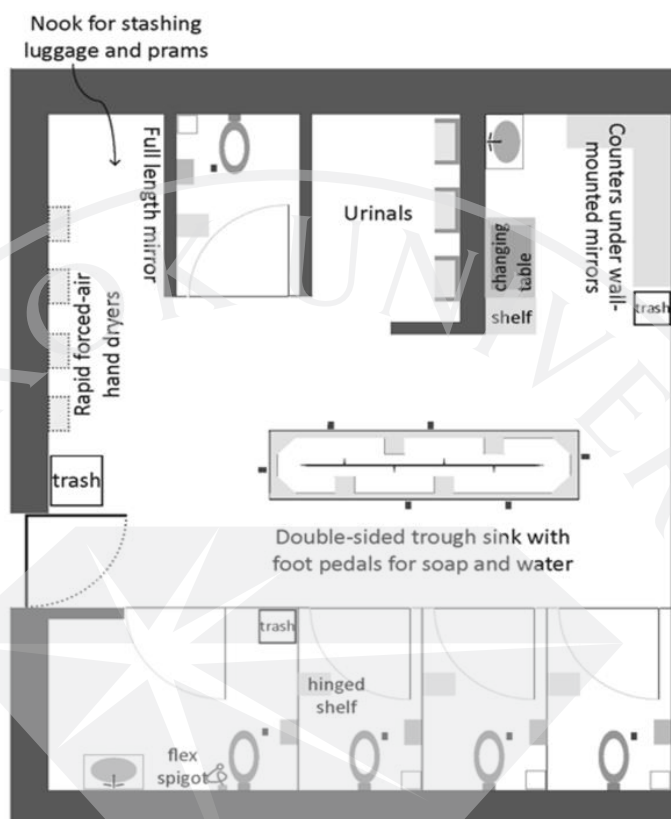
ในต่างประเทศเริ่มมีการเรียกร้องสิทธิเรื่องห้องน้ำสำหรับกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกาที่ได้มีแคมเปญจากเมืองนิวยอร์ก ที่รณรงค์ประกาศให้คนข้ามเพศสามารถเข้าห้องน้ำสัมพันธ์กับเพศภาพโดยไม่อ้างอิงถึงเพศกำเนิดได้อย่างไม่ผิดกฎหมาย โดยให้ประชาชนคิดว่า “Transgender girls are girls. Transgender people are people.” (“เอาที่เธอสบายใจ”, 2559)

นักกิจกรรมเรื่องห้องน้ำได้พยายามพูดคุยเกี่ยวกับการจัดทำห้องน้ำที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนกลุ่มคนข้ามเพศ เพราะเนื่องจากนักเรียนข้ามเพศบางคนได้ถูกทำร้ายในห้องน้ำของโรงเรียน สาเหตุอาจจะถูกกลั่นแกล้งจากอคติความเกลียดชัง ทำให้นักเรียนข้ามเพศบางคนไม่ยอมดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำเพื่อปัสสาวะในโรงเรียนตลอด 7 ชั่วโมง บางโรงเรียนก็มีการแก้ปัญหาคือการไม่สร้างห้องน้ำแบ่งแยกเพศ เพื่อลดความแบ่งแยกในสังคมให้นักเรียนได้เข้าใจเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มคนข้ามเพศ เพราะการเปลี่ยนป้ายห้องน้ำ อาจจะเป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ ๆ ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะขับถ่ายมีสถานที่ปลอดภัยในห้องน้ำ (Scott, 2016)

ประเทศแคนาดา รัฐฟิลาเดลเฟีย เมืองแวนคูเวอร์ ได้มองเห็นสุขลักษณะที่ดี เอื้อต่อสุขภาพและมองเห็นถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ในการเลือกใช้ห้องน้ำสาธารณะ จึงเริ่มมีโครงการอำนวยความสะดวกต่อกลุ่ม LGBT และในสหรัฐอเมริกา เมืองฮิวสตัน รัฐเท็กซัส มีการนำเสนอห้องน้ำรวมสำหรับทุกเพศเพื่อสิทธิความเท่าเทียม แต่ประชาชนบางกลุ่มก็มองเห็นว่าการแก้ปัญหานี้อาจจะนำไปสู่ภัยคุกคามทางเพศ

นักออกแบบสถาปนิกได้เห็นถึงสิทธิความเท่าเทียมของ Transgender ในการใช้ห้องน้ำที่มากกว่าการคำนึงถึงฟังก์ชันเพียงอย่างเดียวแต่ต้องเป็นมิตร สร้างความรู้สึกปลอดภัย รองรับการใช้งานทุกเพศ ไม่แบ่งแยกและกีดกันสำหรับคนที่มีความหลากหลายทางเพศ เป็นการออกแบบห้องน้ำเพศกลางที่ไม่ระบุเพศหรือไม่เจาะจงเพียงเพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น และต้องคำนึงถึงการใช้งานแก่สถานที่บริการในพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ เช่น สนามกีฬา สนามบิน ห้องน้ำสำหรับครอบครัว ผู้ใช้เก้าอี้รถเข็นสำหรับคนป่วยและคนพิการ เป็นต้น

ภาพที่ 2.2: แพลนห้องน้ำสาธารณะที่ออกแบบโดย ลอล่า นอเรน

ที่มา: Davis, L.S. (2017). *The simple design solutions that can make bathrooms better for all genders*. Retrieved from <https://qz.com/933704/how-to-design-transgender-friendly-bathrooms-that-make-people-of-all-genders-feel-safe/>.

นักออกแบบลอล่า นอเรน ได้มีความคิดต่อยอดจากแบบห้องน้ำของบริษัท Google เมืองเคมบริดจ์ รัฐแมสซาชูเซตส์ ในสหรัฐอเมริกา คือ มีอ่างล้างมือ กระຈก และประตูห้องน้ำแบบเต็มตัว และส่วนที่แตกต่าง คือ แยกห้องปัสสาวะสำหรับพื้นที่ให้คนแปลงเพศ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยลดปัญหาของห้องน้ำชายที่ยื่นปัสสาวะลงโถส้วม ในปัจจุบันห้องน้ำส่วนใหญ่ถูกออกแบบให้เป็นประตูแคบสูงพอที่จะปิดบังบางส่วนได้ ข้อดีคือเพื่อเกิดอุบัติเหตุฉุกเฉินจะได้ช่วยไ้ทัน แต่ถ้าเป็นประตูปิดมิดชิดแบบเต็มตัวก็ทำให้พื้นที่ความเป็นส่วนตัวมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถรักษาความเป็นส่วนตัวในเรื่องของเสียงและกลิ่นได้อีกด้วย ซึ่งค่าใช้จ่ายการสร้างห้องน้ำที่มีฟังก์ชันที่หลากหลาย ค่อนข้างสูงมากกว่าที่ห้องน้ำทั่วไปที่ไม่มีความเป็นส่วนตัว ดังนั้นถ้าใช้วัสดุที่สร้างจากไม้หรือผนังเบา ที่ราคาถูก

กว่าการสร้างห้องน้ำทั่วไปที่ไม่ได้คำนึงถึงความเป็นส่วนตัว และการออกแบบนี้อาจจะทำให้มีจำนวนห้องที่น้อยกว่าปกติด้วยเช่นกัน ฟังก์ชันในห้องน้ำสำหรับบุคคลที่เป็นกลุ่มคนข้ามเพศ

หลายคนไม่อยากจะแต่งหน้าแต่งตัวในห้องน้ำสาธารณะ เพราะไม่แน่ใจว่าพื้นที่เหล่านั้นจะปลอดภัยแก่พวกเขา ฉะนั้นควรจะมึ่กระจกในห้องน้ำส้วม แต่กระจกสำหรับพื้นที่ส่วนรวมก็ยังคงอยู่ไม่ต่างจากเดิม ห้องน้ำ Unisex ในอุดมคติที่ไม่จำกัดกรอบเพศมีทั้ง โถปัสสาวะ โถส้วม ตู้สำหรับเก็บโทรศัพท์เพื่อไม่ให้ทำตกลงส้วม แก้วน้ำยาบาล กระจก และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ แนวทางการสร้างห้องน้ำที่รวม Multi-user แบบทั่วไปนั้น ลอล่า นอเรน สนับสนุนให้สร้างโถปัสสาวะในห้องน้ำ Unisex อีกด้วย และควรแยกอีกฝั่งโดยอาจจะมีแค่ประตูกันความเป็นส่วนตัว โดยที่นักออกแบบยังต้องคำนึงถึงพื้นที่สำหรับรอเข้าห้องน้ำ การสร้างโซนแต่งหน้าสำหรับทุกเพศ ซึ่งพื้นที่นี้สามารถทำให้คนได้รับประสบการณ์ที่ดีในการแต่งหน้าอีกด้วย จึงเป็นพื้นที่ที่ต้อนรับทุกเพศได้ และการออกแบบป้ายลักษณะเพื่อการสื่อสาร ที่อาจจะเป็นทางงงและกระปรังอีกข้าง หรือเขียนเป็นตัวหนังสือว่า All-Gender Restroom หรือมีรูปชายหญิงปกติและเขียนว่า We don't care. หรือไม่ควรแสดงความคิดเห็นในรูปแบบเพศ ที่รวมไปถึงรูปร่างและการแต่งตัวของคนอื่น แซม คิลเลอร์แมน (Sam Killerman) ออกแบบเป็นสัญลักษณ์ง่าย ๆ คือรูป Toilet ธรรมดาแต่สามารถบอกอะไรได้หลายอย่างในความหมาย และห้องน้ำเป็นส่วนหนึ่งที่เวลาออกแบบตึกถูกให้ความสำคัญน้อยที่สุดและส่วนมากสร้างไว้ข้างหลังตึก ซึ่งเป็นสถานที่ที่ไม่ค่อยปลอดภัย แต่ถ้าออกแบบห้องน้ำให้สวยงามมีที่นั่งรอ และถูกคำนึงถึงอันดับต้น ๆ ก็ไม่ต้องไปสร้างห้องน้ำในพื้นที่ห่างไกล ทำให้มีความปลอดภัยมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ให้ทั้งความปลอดภัยที่มากกว่าการปกป้องกลุ่มคนข้ามเพศ เช่น การปล่อยเด็กชายอายุ 8 ขวบ แยกจากแม่ไปเข้าห้องน้ำคนเดียว หรือคนสูงอายุที่ต้องการคนดูแลเป็นเพศตรงข้ามกัน ดังนั้นการดีไซน์รูปแบบนี้ที่ส่งผลดีกับทุกคน (Davis, 2017)

มีการออกแบบห้องน้ำ All-gender Restroom Redesign ในสนามบิน Seattle-Tacoma หรือสนามบินนานาชาติซีแอตเทจ รัฐวอชิงตัน ณ สหรัฐอเมริกา ที่เหมาะสมกับการใช้งานที่หลากหลาย จุดมุ่งหมายของพวกเขาคือพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้าง ความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว รวมไปถึงการออกแบบสัญลักษณ์ที่สามารถเข้าใจได้ง่ายสำหรับคนทุกชาติทุกภาษา และการใช้งานที่สะดวกขึ้นสำหรับผู้พิการ เพราะอุปสรรคห้องน้ำสำหรับทุกเพศในสนามบินนานาชาติที่มีขนาดใหญ่ จำเป็นต้องมีการชี้ทางอย่างชัดเจน ผู้ที่ต้องการใช้จะได้ไม่สับสนทิศทาง ตัวแปลนที่มีอยู่แล้วส่วนใหญ่นั้นเป็นแปลนห้องน้ำแยกเพศ ซึ่งแตกต่างกับจุดมุ่งหมายการออกแบบใหม่ที่ต้องการ โดยมีวิธีแก้ปัญหา คือ เปลี่ยนโครงสร้างให้คนพิการเข้าถึงง่ายขึ้น เพิ่มสิ่งของที่มีประโยชน์ต่อการใช้สอย เพิ่มความเป็นส่วนตัวโดยปรับปรุงผนังกันห้องน้ำให้มีความแข็งแรงมากขึ้น ออกแบบสัญลักษณ์บอกทางของในพื้นที่รอบ ๆ ใกล้เคียงห้องน้ำ และศึกษาข้อมูลโดยรวมของผู้ใช้ เนื่องจากมีผู้คนจำนวนมากในสนามบินนานาชาติ

ซึ่งส่งผลต่อจำนวนผู้ใช้ห้องน้ำเช่นเดียวกัน ผู้คนชอบห้องน้ำที่มีพื้นที่ความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัย และการใช้สอยต่าง ๆ เช่น เปลี่ยนชุดในห้องน้ำ หรือสำหรับผู้ใช้รถเข็นที่เดินทางกับเด็กเล็ก

การวางผัง

แปลนต้นฉบับยังไม่ค่อยสอดคล้องต่อการออกแบบที่ต้องการ เนื่องจากการออกแบบนี้เหมาะสมกับห้องน้ำที่แบ่งแยกเพศของผู้ใช้ โดยต้องการเปลี่ยนแปลงให้เป็นห้องน้ำสำหรับทุกเพศ

ภาพที่ 2.3: การวางผังดั้งเดิมของห้องน้ำสาธารณะในสนามบินนานาชาติซีแอตเทค

ที่มา: Ray, A. (n.d.). *SeaTac All-gender Restroom Redesign*. Retrieved from <https://amylarelay.com/seatac-all-gender-restroom-redesign>.

ภาพที่ 2.4: การปรับเปลี่ยนผังของห้องน้ำสาธารณะในสนามบินนานาชาติซีแอตเทค

ที่มา: Ray, A. (n.d.). *SeaTac All-gender Restroom Redesign*. Retrieved from <https://amylarelay.com/seatac-all-gender-restroom-redesign>.

การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้าง

เพื่อที่จะครอบคลุมความต้องการของผู้ใช้ให้เข้าถึงง่ายมากขึ้น จึงเปลี่ยนสิ่งที่มีอิทธิพลต่อแปลนมากที่สุดนั่นคือ เปลี่ยนจากห้องน้ำแบ่งเพศเป็นสำหรับทุกเพศ

จุดที่ 1 เชื่อมพื้นที่ตามด้านหลัง จากห้องน้ำหญิงและห้องน้ำชายสามารถทะลุถึงกันได้ ดังนั้นท่อของบริเวณชะล้างจะเชื่อมกับจุดนี้ที่ใช้งานได้ง่าย ซึ่งส่งผลให้ผู้ใช้เข้าถึงง่ายมากขึ้น

จุดที่ 2 ห้องส้วมควรมีราวจับที่สะดวกต่อทุกคน

จุดที่ 3 โถปัสสาวะ ควรจะมีผนังกันเหมือนกับห้องส้วม เพื่อความเป็นส่วนตัวมากขึ้น

จุดที่ 4 ประตูห้องส้วมจะสูงจากพื้น 8 ฟุต หรือ ประมาณ 243 เซนติเมตร เพื่อความเป็นส่วนตัว

ส่วนตัว

จุดที่ 5 ผังในโซน Private Room จะสูงจากพื้น 9 ฟุต หรือ ประมาณ 274 เซนติเมตร และห่างจากเพดาน 3 ฟุต หรือ ประมาณ 91 เซนติเมตร สำหรับการถ่ายเทอากาศ

และกำหนดป้ายบ่งชี้ทางให้ชัดเจน หลังจากที่ได้ปรับเปลี่ยนแบบสถาปัตยกรรม ก็ได้เพิ่มสัญลักษณ์ทางเข้าของห้องน้ำให้เป็นภาษาอังกฤษและสเปน สัญลักษณ์บนประตูห้องน้ำ และป้ายกราฟฟิกตามทางเดิน

ภาพที่ 2.5: ผังที่มีการปรับเปลี่ยนและใส่สัญลักษณ์ห้องน้ำในสนามบินนานาชาติซีแอตเทค

ที่มา: Ray, A. (n.d.). *SeaTac All-gender Restroom Redesign*. Retrieved from <https://amylarelay.com/seatac-all-gender-restroom-redesign>.

การออกแบบเจดสี

ใช้แบบตัวพิมพ์ที่คุ้นเคย มองเห็นได้ง่ายและใช้วัสดุที่เหมาะสมเรียบง่าย สีที่เลือกใช้คือสีฟ้า-เขียวอ่อน ขาวและสีดำ

ภาพที่ 2.6: โทนสีที่ใช้ออกแบบห้องน้ำในสนามบินนานาชาติซีแอตเทค

Color Palette

PAINT

PM5#326

PM5#433 2X

PM5#000C

MATERIALS

Black Acrylic

White Acrylic

Typefaces

SUB HEADING FONT: HELVETICA NEUE BOLD

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

0123456789

SUB HEADING FONT: HELVETICA NEUE MEDIUM

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

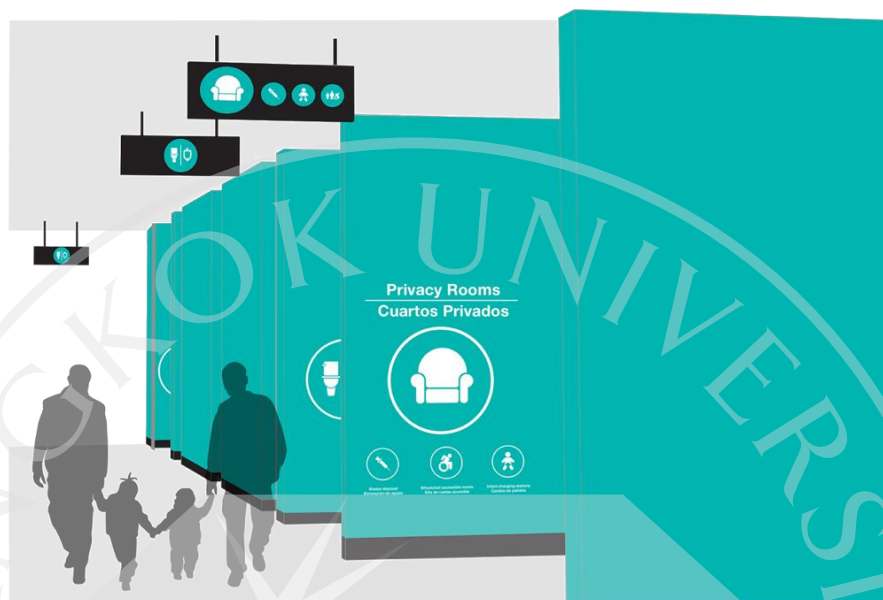
0123456789

ที่มา: Ray, A. (n.d.). *SeaTac All-gender Restroom Redesign*. Retrieved from <https://amylaurelray.com/seatac-all-gender-restroom-redesign>.

Environmental Graphics

กำหนดให้ป้ายแนะนำการใช้งานที่มีขนาดใหญ่เห็นได้ง่ายจากระยะไกล รวมไปถึงห้องน้ำ ส่วนตัวที่มีป้ายบ่งบอกการใช้งานเพิ่มเติม ตัวอย่างเช่น สำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมเด็กเล็กและผู้พิการที่ใช้ วีลแชร์

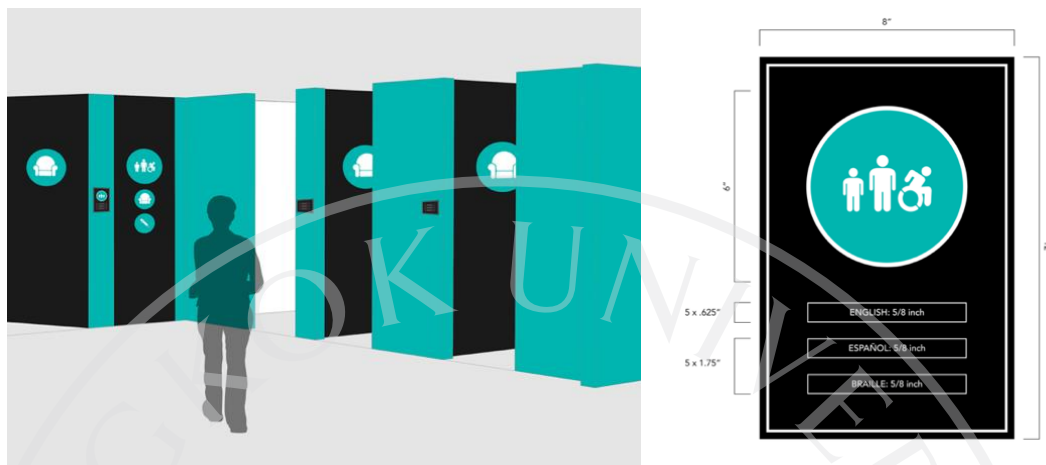
ภาพที่ 2.7: รูปแบบสภาพแวดล้อมห้องน้ำ

ที่มา: Ray, A. (n.d.). *SeaTac All-gender Restroom Redesign*. Retrieved from <https://amylaureray.com/seatac-all-gender-restroom-redesign>.

รูปภาพข้างล่างคือมุมมองกราฟฟิกของบริเวณห้องน้ำส่วนตัว อย่างที่เห็นว่าการปรับให้ป้ายบ่งชี้ชัดเจน ซึ่งมีคำแนะนำการใช้ที่เป็นภาษาอังกฤษและสเปนอยู่ข้างประตูห้องน้ำทุกห้อง (Ray, n.d.)

ภาพที่ 2.8: มุมมองและสัญลักษณ์ห้องน้ำ

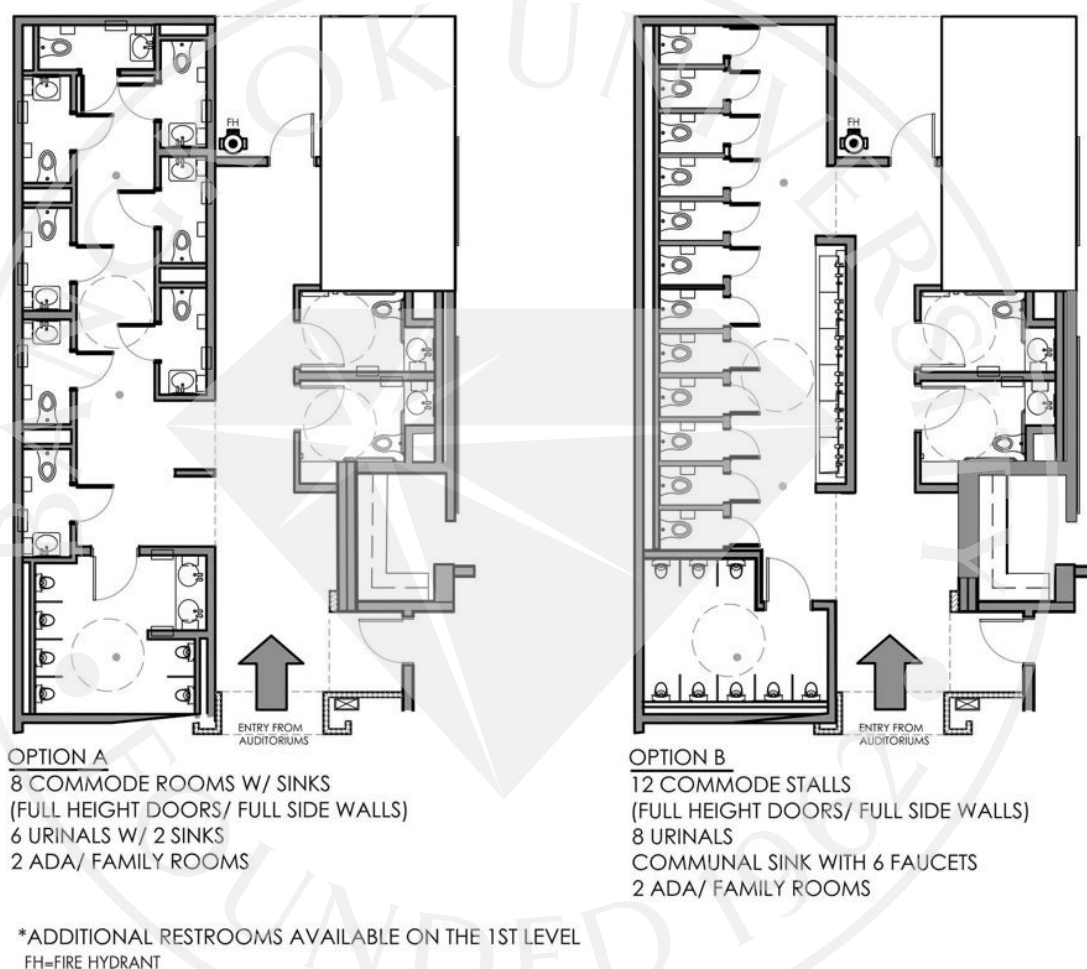
ที่มา: Ray, A. (n.d.). *SeaTac All-gender Restroom Redesign*. Retrieved from <https://amylarelay.com/seatac-all-gender-restroom-redesign>.

อีกตัวอย่างศึกษาที่สำคัญของการออกแบบห้องน้ำโดยใช้หลักการ Queer Universal Design คือ ห้องน้ำของโรงภาพยนตร์ โอลาโม ดราฟเฮาส์ เมืองออสติน รัฐเท็กซัส ในสหรัฐอเมริกา โดยบริษัท ออกแบบสถาปัตยกรรมไวส์ ผู้ออกแบบมีแนวคิดการสร้างห้องน้ำแบบ Gender-Neutral Bathroom อันหมายถึง ห้องน้ำที่ไม่ระบุเพศ ทุกคนสามารถเข้าใช้ได้ เพราะคนบางกลุ่มอาจจะมีการนิยามตัวตนที่ไม่มีเพศหรือเป็นกลางทางเพศ ผู้ออกแบบได้นำเสนอการออกแบบมา 2 แผนผังคือแบบ A และ B เป็นรูปแบบที่แตกต่างกันมากจาก การจัดแปลนและพื้นที่ใช้สอย จำนวนห้องก็มากน้อยต่างกันไป ทำให้เห็นข้อดีด้านความเป็นส่วนตัวและข้อเสียเรื่องการจัดการเวลาต่อคิวที่ใช้เวลานานในการเข้าห้องน้ำ

ในห้องน้ำรูปแบบ A มีอ่างล้างหน้าในแต่ละห้องส้วม ที่ให้ความเป็นส่วนตัวขณะใช้งาน แต่จำนวนผู้ใช้งานอาจจะล้นตัวลง เพราะทุกคนอาจจะใช้เวลาอยู่ในห้องส้วมนานกว่าปกติ และไม่มีอ่างล้างมือที่จัดไว้ตรงกลางห้องน้ำ แต่ถูกจัดไว้เพียงโซนโถปัสสาวะเท่านั้น ห้องน้ำรูปแบบ B สามารถใช้อ่างล้างมือที่ติดตั้งอยู่กลางห้องน้ำร่วมกับผู้อื่น โดยอ่างล้างมือจำนวน 6 หลุมนี้ จะเพิ่มความสะดวกรวดเร็วต่อการใช้งานภายในห้องน้ำ และยังคงมีกระจกติดอยู่พร้อมสบู่ล้างมือสำหรับทำความสะอาด (Tim, 2016) การออกแบบห้องน้ำของโรงภาพยนตร์นี้ตรงกับหลักการของ Queer Universal Design คือ มีการคำนึงถึงคนที่ต้องใช้ห้องน้ำคนพิการไม่ว่าจะพาเด็กเข้าห้องน้ำพร้อมกับครอบครัวได้ ทำให้เกิดการใช้งานร่วมกันอย่างเท่าเทียมเท่า และการออกแบบ Gender-Neutral เป็นการไม่ระบุ

เพศ มีความเป็นกลางเกี่ยวกับเพศที่ง่ายต่อความเข้าใจ ไม่ต้องมาถามหรือนิยามว่าการเข้าห้องน้ำจะต้องเกี่ยวกับเพศ ที่จะสร้างความลำบากใจให้แก่ผู้ใช้งาน เพราะการเข้าห้องน้ำคือการมาขับถ่าย

ภาพที่ 2.9: การจัดผังห้องน้ำแบบ Gender-Neutral Bathroom โรงหนัง Alamo Drafthouse Cinema

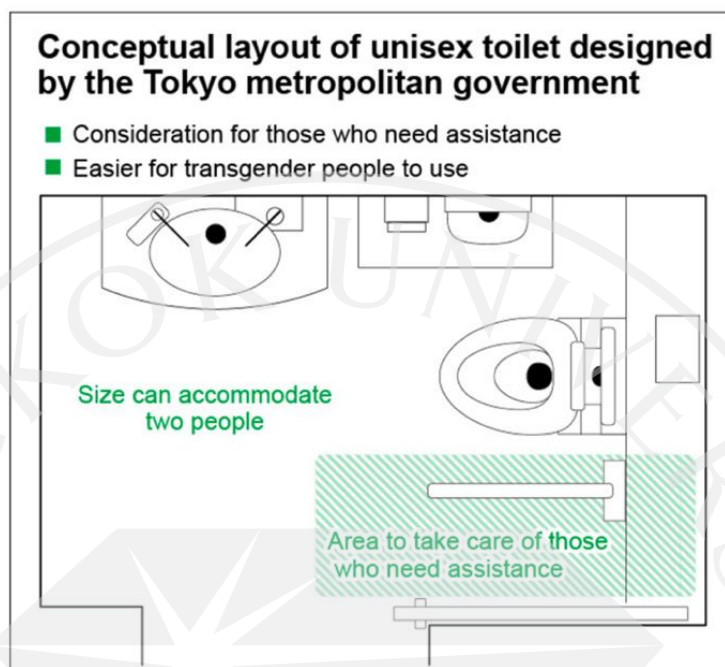

ที่มา: Tim, L. (2016). *Design a quality gender-neutral bathroom for the new Mueller Alamo Drafthouse Cinema*. Retrieved from <https://www.facebook.com/AlamoAustin/posts/first-of-all-thanks-everyone-for-providing-great-feedback-as-we-attempt-to-design/1022592091129679/>.

จากการสอบถามในการออกแบบ Gender-Neutral Bathroom ของโรงพยาบาลนทร์ ให้กลุ่มลูกค้าร่วมโหวตรูปแบบห้องน้ำ โดยรูปแบบห้องน้ำ A ที่ส่งเสริมความเป็นส่วนตัวมากขึ้นกว่าเดิม หรือห้องน้ำรูปแบบ B ที่คำนึงถึงการใช้งานได้อย่างรวดเร็ว มีทั้งหมด 398 โหวต ผลลัพธ์ที่ลูกค้าต้องการนั้น เลือกรูปแบบห้องน้ำ B ประมาณ 67.1% เพราะมีการจัดการด้านพื้นที่ได้ดีกว่า ซึ่งปัจจัยหลักของคำตอบนั้น คือการใช้งานได้อย่างรวดเร็ว ด้วยสถานที่ในการออกแบบห้องน้ำที่ตั้งอยู่ในโรงพยาบาลนทร์ เมื่อลูกค้าดูหนังเสร็จพร้อมกัน ทุกคนก็อาจจะเข้าห้องน้ำพร้อมกันหมด ทำให้กังวลเรื่องของการจัดการพื้นที่รูปแบบห้องน้ำ A ที่แม้การออกแบบนี้จะสร้างความเป็นส่วนตัวมากขึ้นภายในห้องน้ำ แต่ก็ส่งผลให้มีห้องส้วมที่น้อยลง เพราะการที่ภายในห้องส้วมมีอ่างล้างมือจะทำให้ผู้ใช้งานใช้เวลา นานกว่าปกติ ฉะนั้นรูปแบบห้องน้ำ B จึงตอบโจทย์มากที่สุดสำหรับโรงพยาบาลนทร์นี้ (Alamo Drafthouse Cinema, 2016)

ทางประเทศในแถบเอเชียก็เห็นถึงความสำคัญของปัญหานี้ จากตัวอย่างของประเทศญี่ปุ่น ที่เป็นประเทศก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและวัฒนธรรมใส่ใจเกี่ยวกับห้องน้ำสาธารณะ ตอบโจทย์การใช้งานของผู้คนทุกเพศทุกวัย เนื่องในโอลิมปิกปี 2020 รัฐบาลญี่ปุ่นได้เตรียมห้องน้ำที่สามารถรองรับทุกเพศ Gender Neutral ให้แต่ละสถานที่ที่มีการจัดการแข่งขันโอลิมปิกและพาราลิมปิก ก่อนหน้านี้ทางรัฐบาลได้มีการใส่ใจการออกแบบ Universal Design ที่ออกแบบเพื่อคนพิการหรือผู้สูงอายุที่ใช้วีลแชร์ และห้องน้ำที่ไม่จำกัดเพศ ที่เป็นทางเลือกใหม่ให้กับบุคคลข้ามเพศ (“ญี่ปุ่นเตรียมตั้งห้องน้ำ”, 2560) เพื่อยกระดับสร้างความเข้าใจให้กับสังคมที่มีต่อกลุ่มคน LGBT ที่มีสิทธิไม่ต่างจากชายจริงหญิงแท้ ในปี 2015 กรณีศึกษาของ นิจิโอโระ ไคเวอร์ซิตี เผยปัญหาของกลุ่มคนข้ามเพศ 50% ไม่มีความสบายใจ หวาดระแวงในการเข้าห้องน้ำสาธารณะ และอีก 20% ก็ตัดปัญหาไม่เข้าห้องน้ำสาธารณะไปเลย (“2020 Tokyo Olympics”, 2017)

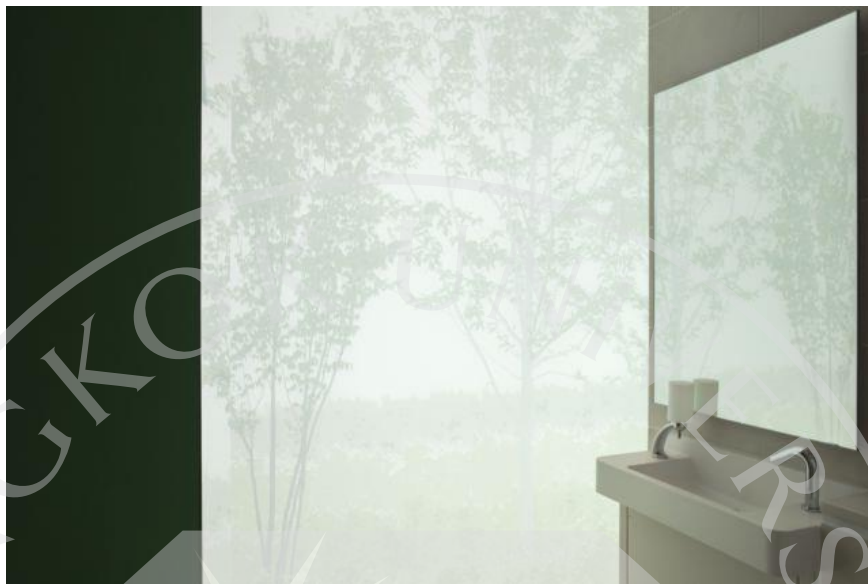
ภาพที่ 2.10: Daredemo toire

ที่มา: Daredemo toire. (2017). *Asahi Shimbun Digital*. Retrieved from <http://www.asahi.com/ajw/articles/AJ201702270047.html>.

และมีอีกตัวอย่างห้องน้ำสาธารณะที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่นาน ANDON TOILET โดยสถาปนิก ทาเคโนะชิเกะ ซาคาคุระ เป็นผู้ออกแบบห้องน้ำสาธารณะในสวนสาธารณะนิชิฮาระ อิโทชิมะ เขตชิบูกะ เมืองโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากห้องน้ำในสวนสาธารณะก่อนหน้านี้ค่อนข้างมืด ทำให้ไม่ค่อยมีคนเข้าใช้งาน ผู้ออกแบบคิดว่าสิ่งสำคัญไม่ใช่เพียงความต้องการขั้นพื้นฐาน แต่ต้องสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอต่อการใช้งาน มีความน่าดึงดูดและกระตุ้นให้ผู้คนอยากเข้ามาใช้งาน มากขึ้นด้วย โดยการให้ความสำคัญเรื่องความสว่างภายในพื้นที่ ที่เป็นการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของ ห้องน้ำแห่งนี้

ภาพที่ 2.11: สีเขียวของต้นไม้และแสงแดดของดวงอาทิตย์ทำให้รู้สึกสบายเมื่อใช้งาน

ที่มา: The Nippon Foundation. (n.d.). *Public toilets in Shibuya like you've never seen*. Retrieved from https://tokyotoilet.jp/en/nishihara_itchome_park/.

และคาดหวังให้ผู้ชมมองภาพของห้องน้ำสาธารณะในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย เปรียบเสมือน
ดังโม่ไฟที่สาตส่องในสวนสาธารณะให้ผู้คนรู้สึกสบายใจกับการใช้งานยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2.12: ส่องสว่างโดยแสงที่นุ่มนวลภายนอกห้องน้ำสาธารณะนิชิฮาระ อิโทโฮเมะ

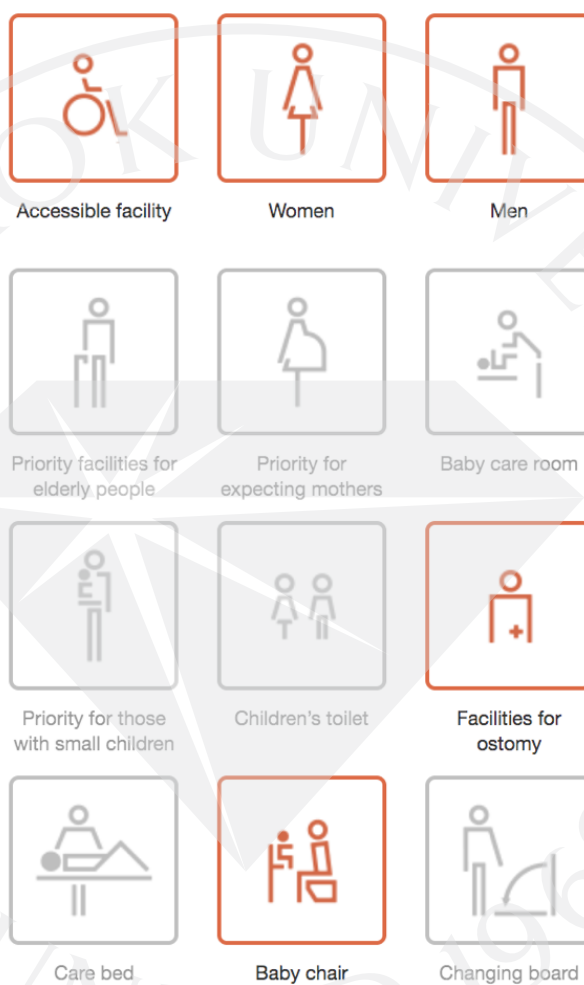

ที่มา: The Nippon Foundation. (n.d.). *Public toilets in Shibuya like you've never seen*. Retrieved from https://tokyotoilet.jp/en/nishihara_itchohome_park/.

สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำนั้นมีการออกแบบที่รองรับคนพิการ ผู้หญิง ผู้ชาย เด็ก และผู้ป่วย โดยไม่เป็นการแบ่งแยกเพศ

ภาพที่ 2.13: สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำสาธารณะนิชิฮาระ อิโทโฮเมะ

FACILITIES

ที่มา: The Nippon Foundation. (n.d.). *Public toilets in Shibuya like you've never seen*. Retrieved from https://tokyotoilet.jp/en/nishihara_itchome_park/.

ภาพที่ 2.14: มุมมองด้านหน้าทางเข้าของห้องน้ำสาธารณะนิชิฮาระ อิโทโฮเมะ

ที่มา: The Nippon Foundation. (n.d.). *Public toilets in Shibuya like you've never seen*. Retrieved from https://tokyotoilet.jp/en/nishihara_itchome_park/.

● และถ้ามองจากภายนอกทางด้านหน้า ห้องน้ำตรงกลาง คือ ห้องน้ำที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่พร้อมกับการใช้งาน “Everyone’s toilet” และทุกห้องเป็นห้องน้ำ Unisex ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงก็สามารถเข้าใช้ได้ทุกห้องเช่นกัน (“The Tokyo toilet”)

ภาพที่ 2.15: ป้ายห้องน้ำส้วนสาธารณะนิชิฮาระ อิโทโฮเมะ ที่เข้าใช้ได้ทั้งเพศหญิงและชาย

ที่มา: The Nippon Foundation. (n.d.). *Public toilets in Shibuya like you've never seen*. Retrieved from https://tokyotoilet.jp/en/nishihara_itchohome_park/.

All-Gender Restroom เป็นห้องน้ำที่ทุกเพศสามารถเข้าใช้งาน ไม่มีตัดสินว่าห้องน้ำนั้นจะสามารถเข้าได้เพียงเพศใดเพศหนึ่ง เช่น คนที่นิยามว่าตนเองเป็น ทอม ตุ๊ด ผู้หญิง หรือผู้ชาย ก็สามารถเข้าใช้งานได้พร้อมกัน ส่วน Gender-Neutral Bathroom เป็นห้องน้ำที่ไม่ระบุเพศ มีความเป็นกลางทางเพศ ไม่ว่าผู้ใช้งานจะมีการรับรู้ทางเพศหรือเป็นภาวะไรเพศก็สามารถใช้งานได้ ส่วนในประเทศไทยนั้นมีห้องน้ำ All-Gender ที่ตั้งอยู่คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทางอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเกี่ยวกับการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมจากการเรียนวิชา Equity & Inclusion ทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบ Universal Design และย้อนคิดไปว่าสังคมเรามีห้องน้ำสำหรับคนพิการ ห้องน้ำสำหรับเด็ก แต่ยังไม่มียังไม่มีห้องน้ำสำหรับ LGBT ทำให้คณะจัดทำคิดถึงการสร้างห้องน้ำสำหรับทุกเพศ เป็นการติดป้ายห้องน้ำที่ไม่มีการแยก

เพศ เพราะการระบุเฉพาะกลุ่มที่เป็นห้องน้ำ LGBT เท่านั้น จะทำให้กลุ่มคนเหล่านี้อย่างถูกกดทับมากขึ้นไม่ส่งผลดีในระยะยาว ภายในห้องน้ำนี้ก็มีรองรับสำหรับคนพิการหรือผู้สูงอายุ เรียกว่าเป็นห้องน้ำ Restroom for all (“ห้องน้ำเสมอภาค”, 2561)

ภาพที่ 2.16: ห้องน้ำเสมอภาค All Gender ตึกคณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ที่มา: ห้องน้ำเสมอภาค...Universal Design ที่ขยายจักรวาลหัวใจ. (2561). สืบค้นจาก <https://likeakidd.com/2018/06/16/all-gender-restroom/>.

เมื่อโลกนี้ไม่ได้มีแค่หญิง-ชาย แล้วทำไมห้องน้ำต้องจำแนกเพศแค่เพียงชายกับหญิง จากบทความที่พูดถึงเกี่ยวกับปัญหาของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศในการเข้าห้องน้ำ เช่น ถ้ามีตู้ดื่มน้ำในโรงเรียน จะถูกล้อว่าระวังเพื่อนแอบดู เข้ามาแก้มลงในห้องน้ำซึ่งแล้วแต่บุคคลที่จะมองเป็นเรื่องปกติ หรือทำให้กะเทยบางคนยอมทานยาระงับการขับถ่าย เพื่อจะได้ไม่ต้องเข้าห้องน้ำระหว่างอยู่โรงเรียน บางครั้งกะเทยในมหาวิทยาลัยจะถูกผู้หญิงระแวงที่จะเข้าห้องน้ำด้วย เนื่องจากพวกเขาคิดว่ากะเทยเหล่านั้นเป็นผู้ชายที่จะปลอมตัวเพื่อฉวยโอกาสในการแอบดูผู้หญิงเข้าห้องน้ำ หรือทอมที่มีพฤติกรรมดูเหมือนผู้ชายแต่ก็ไม่สามารถเข้าห้องน้ำชายตามที่ต้องการได้ เนื่องจากยังไม่ได้รับฮอร์โมนหรือบางคนที่รอการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อรับฮอร์โมนไปในระยะแรก แต่บางครั้งเมื่อเข้าห้องน้ำหญิงก็อาจจะถูกมองด้วยสายตาเหยียดหยาม

“ห้องน้ำทางเลือก” ต้องการออกแบบห้องน้ำที่ไม่เฉพาะคนข้ามเพศเท่านั้น เพราะห้องน้ำเป็นเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานที่เพศไหนก็สามารถเข้าห้องน้ำได้ เมื่อห้องน้ำมีการแบ่งแยกตามเพศแต่ไม่ได้

จำแนกตามพฤติกรรมการใช้งานว่ายืนหรือนั่ง จึงส่งผลทำให้มีปัญหาการใช้ห้องน้ำสาธารณะอย่างในปัจจุบัน ถ้ามีการออกแบบห้องน้ำสำหรับทุกเพศ (All-Gender Restroom) ไม่ได้ต้องการสนองต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศโดยเฉพาะ แต่อาจจะมีผลประโยชน์ต่อคนแก่ในครอบครัวที่ต้องให้ลูกหลานดูแลตอนเข้าห้องน้ำ (อรรถภูมิ อองกุลนะ, 2560)

2.8 การวิเคราะห์ข้อมูลของกระบวนการ Design Thinking

การหาวิธีออกแบบที่สามารถเข้าใจถึงปัญหาได้อย่างลึกซึ้ง และหาแนวทางเหมาะสมเพื่อการแก้ไขที่ตรงจุด ไม่ว่าจะเป็นการต่อยอดพัฒนาให้เกิดแนวคิดใหม่ที่จะตอบโจทย์กับผู้ใช้งาน Design Thinking เป็นแนวคิดที่มีระบบโดยกระบวนการนั้น มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบอยู่ 5 ขั้นตอน คือ เข้าใจถึงปัญหาได้อย่างลึกซึ้ง (Empathize) ระบุปัญหาจากการวิเคราะห์ข้อมูล (Define) หาแนวทางการแก้ไขปัญหา (Ideate) ทำแบบจำลองเพื่อให้เห็นตัวอย่าง (Prototype) นำแบบจำลองมาทดสอบจริงกับผู้ใช้งาน เพื่อหาผลลัพธ์ (Test) (โกศลัญญา อภิสนทสมบัติ, 2560)

ภาพที่ 2.17: The Process of Design Thinking

สรุปหลักของแนวคิดนี้ มีอยู่ 3 ขั้นตอน จากขั้นตอนแรก Empathize, Define คือ ทำความเข้าใจถึงปัญหาที่ตรงประเด็นอย่างแท้จริง เข้าไปสัมผัสประสบการณ์ในพื้นที่ ขั้นตอนต่อมา คือ ไม่ตีกรอบทางความคิด Ideate เป็นการนำเสนอไอเดียเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา และขั้นตอนสุดท้าย คือ หาแนวทางของขั้นตอนที่กล่าวมาทำให้เกิดเป็นรูปธรรม ด้วยการสร้างแบบจำลอง Prototype ขึ้นมา โดยนำโมเดลนี้มา Test ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงผลลัพธ์จากกระบวนการที่คิดจากขั้นตอน Ideate ที่จะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ (เมษ์ ศรีพัฒนาสกุล, 2561)

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยกระบวนการแนวคิด Design Thinking เริ่มจากการศึกษานำร่อง (Pilot Study) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลนำร่อง โดยมีการสุ่มจำนวนประชากรกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในสังคม เพื่อทำแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยให้ตอบคำถามจากประสบการณ์ของปัญหาด้านกายภาพและด้านทัศนคติที่เจอเป็นการอธิบายโดยสังเขป เมื่อนำผลลัพธ์จากการศึกษานำร่องมากำหนดขอบเขต ความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับปัญหาการใช้งานที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า ในขั้นตอนหลัก มีการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่างกับปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นขั้นตอนต่อมา นำข้อมูลที่วิเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรมของทฤษฎี Queer Universal Design มาประยุกต์ใช้เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาโดยใช้วิธีสร้างแบบจำลอง (Prototype) ของแผนผังห้องน้ำ เป็นการทำ Workshop ออกแบบ แบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีทุกเพศวิถี จากขนาดพื้นที่อ้างอิงเป็นของห้างสรรพสินค้าพารากอน และขั้นตอนสุดท้ายคือการทำแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบชุดคำถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในสังคมที่มีทุกวิถีเพศ ที่ต่างมีสิทธิในการเข้าใช้ห้องน้ำตามห้างสรรพสินค้า เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จึงจะสามารถหาข้อสรุปและระบุความต้องการ เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาในการออกแบบห้องน้ำสาธารณะของห้างสรรพสินค้าได้อย่างแท้จริง

3.1 เครื่องมือในการทำวิจัย

ในแต่ละขั้นตอนใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน

3.1.1 ขั้นตอนการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ใช้เครื่องมือสำหรับรวบรวมแบบ การแบบสอบถาม (Questionnaire)

3.1.2 ขั้นตอนการศึกษาหลักที่ 1 ใช้เครื่องมือสำหรับรวบรวมแบบ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

3.1.3 ขั้นตอนการศึกษาหลักที่ 2 ใช้เครื่องมือสำหรับรวบรวมแบบ การทดสอบ (Test)

3.1.4 ขั้นตอนการศึกษาหลักที่ 3 ใช้เครื่องมือสำหรับรวบรวมแบบ การสอบถาม (Questionnaire)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากรจากการศึกษานำร่อง (Pilot Study)

กลุ่มคนหลากหลายทางเพศที่เคยใช้ห้องน้ำสาธารณะในห้างสรรพสินค้าของเครือเซ็นทรัล และเครือเดอะมอลล์ เขตกรุงเทพมหานครชั้นในและย่านศูนย์กลางธุรกิจ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 50 คน ในเพศชาวความหลากหลายทางเพศ แบ่งเป็น

(L) lesbian เลสเบี้ยน จำนวน 5 คน

(G) Gay เกย์ จำนวน 6 คน

(B) Bisexual ไบเซ็กชวล จำนวน 6 คน

(T) Transgender ทรานส์เจนเดอร์ จำนวน 24 คน

(Q) Queer ควีียร์ จำนวน 9 คน

3.2.2 ขั้นตอนหลัก

3.2.2.1 ขั้นตอนแรกเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้ชายข้ามเพศ (Transman) ที่เคยใช้ห้องน้ำสาธารณะในห้างสรรพสินค้าของเครือ Central และ The Mall เขตกรุงเทพมหานครชั้นในและย่านศูนย์กลางธุรกิจ (CBD: Central Business District) จำนวน 20 คน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ

3.2.2.1.1 Transsexual คือ คนข้ามเพศที่ต้องการเปลี่ยนร่างกายให้ตรงกับจิตใจ (จะเข้าสู่กระบวนการหรือไม่ไม่จำกัด)

3.2.2.1.2 Transvestite คือ คนที่รับรู้ตนเองเป็นเพศตรงข้ามกับเพศกำเนิดมีความสุขและสบายใจในการแสดงออก การแต่งตัวหรือบุคลิกเป็นชายแต่ไม่ต้องการแปลงเพศ

3.2.2.2 ขั้นตอนที่สอง คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก บุคคลที่มีวิถีเพศต่าง ๆ จำนวน 18 คน ได้แก่ ผู้หญิง ผู้ชาย LGBTQ+ Non-binary (ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ)

3.2.2.3 ขั้นตอนที่สาม คือ เป็นการสอบถามบุคคลทุกเพศวิถีในสังคม เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก มีช่วงอายุ 18-60 ปี ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 100 คน

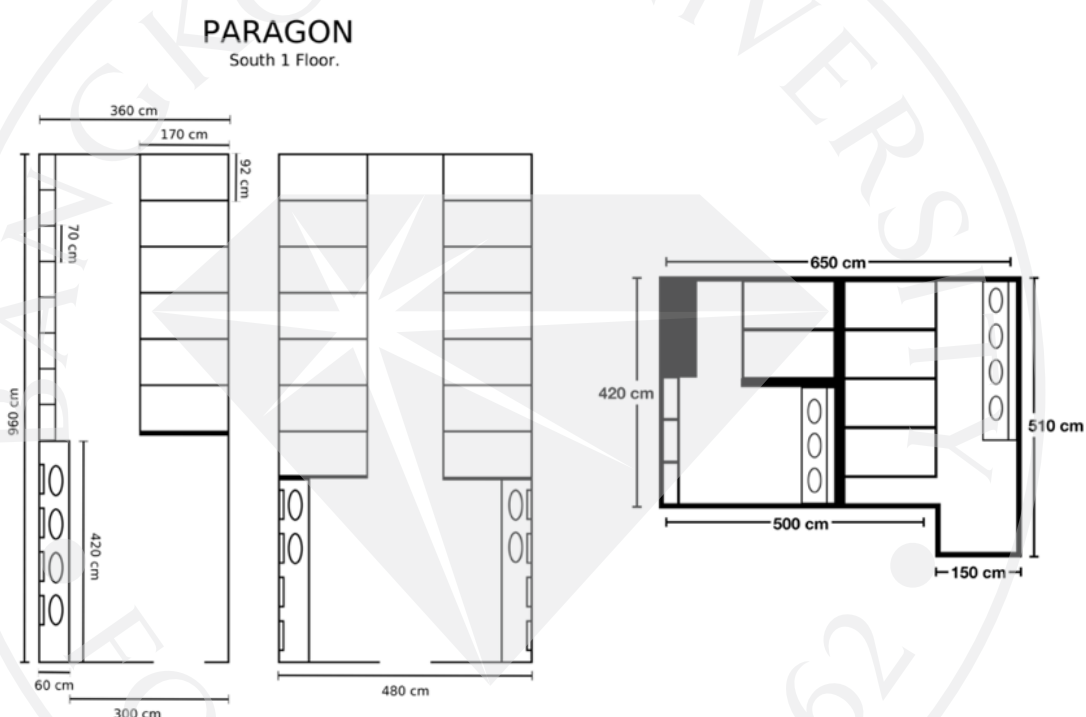
3.3 สถานที่กรณีศึกษา

กรณีศึกษาภายในห้องน้ำสาธารณะที่ห้างสรรพสินค้าพารากอน เป็นเขตกรุงเทพมหานครชั้นในและย่านศูนย์กลางธุรกิจ เนื่องจากพื้นที่เหล่านี้เป็นแหล่งเศรษฐกิจ และกิจกรรมทางสังคมวัยทำงานมากที่สุด รวมถึงมีสถานทูต ห้างสรรพสินค้าชั้นนำ โรงแรม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคนไทยและคนต่างชาติ ที่มีผู้คนหลากหลายบทบาทของสังคม มีทุกช่วงอายุไม่ว่าจะเป็น พนักงานบริษัท นักศึกษา รวมถึงมีระบบ

การคมนาคมขนส่งที่พร้อมบริการใช้ผู้คนอย่างสะดวกสบาย อาทิเช่น รถไฟฟ้าระบบขนส่งมวลชน
กรุงเทพ BTS รถไฟฟ้ามหานคร MRT รถโดยสารด่วนพิเศษ BRT

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจขนาดห้องน้ำสาธารณะ เพื่อต้องการรับรู้ความเป็นส่วนตัวต่อขนาด
พื้นที่เกี่ยวกับการใช้งานที่มีขนาดเล็กสุดและขนาดใหญ่สุดว่า ปัจจุบันสถานที่แห่งนี้มีปัญหาอย่างไร
และจะสามารถหาแนวทางแก้ไขได้อย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน

ภาพที่ 3.1: Public restroom in Siam Paragon

3.4 ขั้นตอนการเก็บข้อมูลการศึกษานำร่อง (Pilot Study)

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาโดยทำแบบสอบถามนำร่อง (Pilot Study) ปัญหาจาก
ประสบการณ์ของแต่ละเพศวิถีโดยชุดคำถามจะใช้ชุดคำถามปลายเปิด ได้คำตอบมาได้มาจำนวน 50
คน คือ

3.4.1 Lesbian 5 คน โดยจะมีกลุ่มคน 2 ประเภทคือคนที่มี Gender Expression ต่างกัน
หรือเรียกว่า ทอมและดี้

3.4.2 Gay 6 คน โดยจะมีกลุ่มคน 2 ประเภทคือคนที่มี Gender Expression ต่างกัน

3.4.3 Bisexual 6 คน โดยจะมีกลุ่มคน 2 ประเภทคือคนที่มีร่างกายเป็นผู้หญิงและผู้ชาย

3.4.4 Transgender 24 คน โดยจะมีกลุ่มคน 2 ประเภทคือ ผู้ชายข้ามเพศ (Transman) ผู้หญิงข้ามเพศ (Transwoman)

3.4.5 Queer 9 คน โดยจะมีกลุ่มคน 2 ประเภทคือผู้ชายและผู้หญิง

3.5 ขั้นตอนการศึกษานำร่อง

ส่งแบบสอบถามชุดคำถามปลายเปิด “ปัญหาการใช้งานห้องน้ำสาธารณะเขตกรุงเทพมหานครชั้นใน” เนื่องจากมีผู้คนหลากหลายบทบาททางสังคมได้ร่วมใช้พื้นที่ศูนย์กลางการค้าขนาดใหญ่ ที่แสดงให้เห็นถึงสภาพสังคมของกรุงเทพมหานครชั้นในนั้น ต้องการทราบว่าผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการใช้งานห้องน้ำร่วมกับคนทั่วไปหรือไม่อย่างไร

3.5.1 ตัวอย่างแบบคำถามนำร่อง

ภาพที่ 3.2: ตัวอย่างแบบฟอร์มคำถามนำร่อง

ปัญหาการใช้งานห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำ
เขตกรุงเทพมหานครชั้นใน

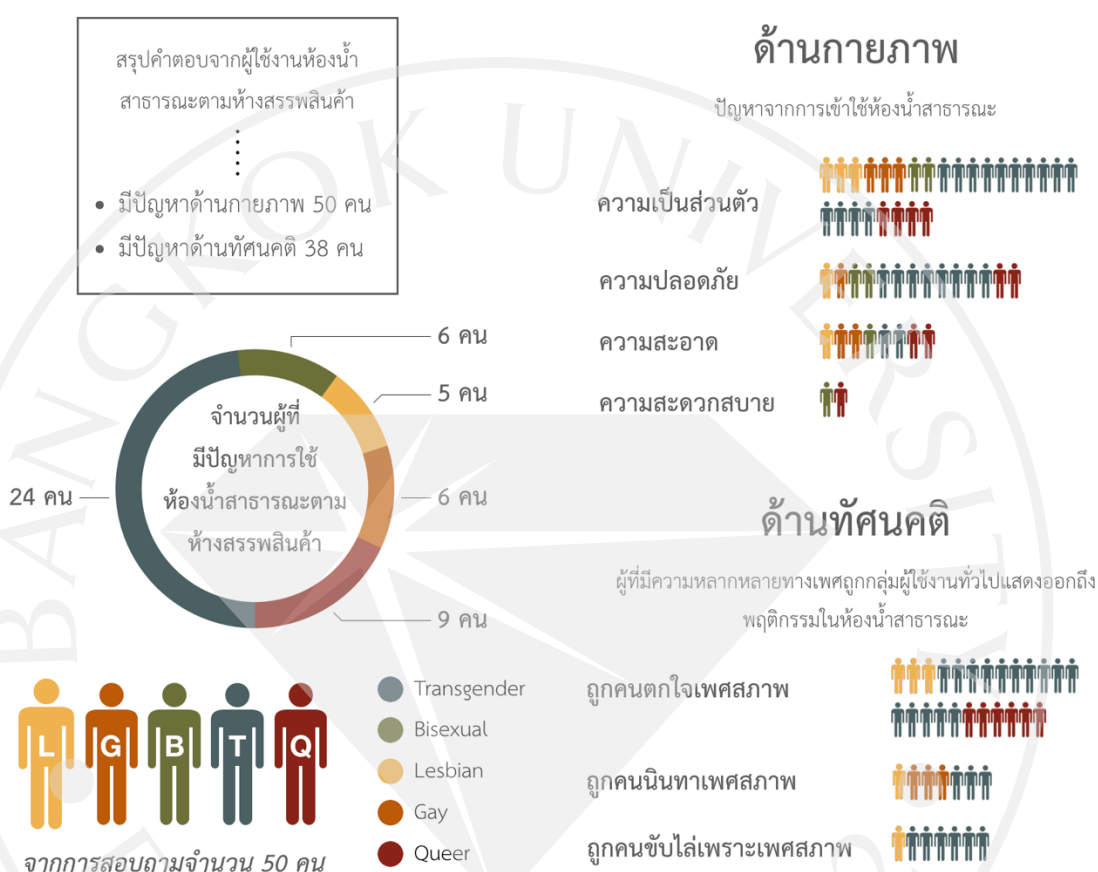
1. เพศ

- ☐ L เลสเบี้ยน (รับรู้ว่าเป็นผู้หญิงที่ชอบผู้หญิง)
- ☐ G เกย์ (รับรู้ว่าเป็นผู้ชายที่ชอบผู้ชาย)
- ☐ B ไบเซ็กชวล (ชอบได้ทั้งสองเพศหรือมากกว่า)
- ☐ T ทรานส์เจนเดอร์ (คนข้ามเพศ จิตใจไม่ตรงกับเพศกำเนิด)
- ☐ Q ควีรี่ (ไม่นิยามกรอบเพศ)

2. บอกปัญหาหลักที่เจอจากประสบการณ์การใช้งาน ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าทางด้านกายภาพ พร้อมทั้งเหตุผล อธิบายโดยสังเขป _____ _____	3. บอกปัญหาหลักที่เจอจากประสบการณ์การใช้งาน ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าทางด้านทัศนคติ พร้อมทั้งเหตุผล อธิบายโดยสังเขป _____ _____
---	--

3.5.2 สรุปข้อมูลจากผลการศึกษานำร่อง

ภาพที่ 3.3: สรุปผลข้อมูลจากผลการศึกษานำร่อง

ปัญหาหลักทางด้านกายภาพ ให้ความสำคัญเรื่องความเป็นส่วนตัวจำนวน 3 คน กล่าวถึงเรื่องเสียงเวลาขับถ่ายและพื้นผิวกระเบื้องที่มันทำให้เกิดเงาสะท้อน จึงรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว ปัญหาลำดับถัดมาเป็นความปลอดภัยจากจำนวน 1 คน กล่าวถึงแสงไฟในห้องน้ำ ถ้ามืดไปจะรู้สึกไม่ปลอดภัยไม่สบายใจ และปัญหาลำดับสุดท้ายที่กังวลคือ เรื่องความสะอาด จากจำนวน 1 คน ผู้ใช้งานกล่าวว่า เวลาเข้าห้องน้ำคนส่วนมาก จะนึกถึงเรื่องของโถส้วมที่ต้องใช้ร่วมกับผู้อื่น และถึงขยะในห้องน้ำที่รู้สึกว่าจะไม่สะอาดบางครั้งถึงขยะเต็มทำให้ห้องน้ำดูสกปรกส่งกลิ่นเหม็น

ปัญหาหลักด้านทัศนคติ ผู้หญิงที่แสดงออกทางเพศแบบผู้ชายจะมีปัญหาการเข้าห้องน้ำ ที่ถูกคนอื่นมองว่าเป็น“ทอม” จำนวน 5 คน ส่วนมากก็จะถูกคนตกใจในเพศสภาพว่าเป็นเพศหญิงหรือ

ชาย โดนมองด้วยสายตาเหยียดหยาม 1 คน ถูกนินทาเรื่องการแสดงออกทางเพศ และอีก 1 คน ถูกขู่ไล่เพราะทำให้เกิดความสับสนแก่ผู้หญิงที่อยู่ภายในห้องน้ำ

กลุ่ม Gay จำนวน 6 คน

ปัญหาหลักทางด้านกายภาพ คือ ความเป็นส่วนตัว เป็นจำนวน 3 คน ที่กล่าวถึงพื้นผิวกระเบื้องที่มันวาวทำให้เกิดเงาสสะท้อน และผนังในห้องส้วมหรือโถปัสสาวะที่ไม่มิดชิด ทำให้รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวกังวลถึงการแอบมองอวัยวะเพศ ปัญหาลำดับต่อมาคือ ความสะอาดในห้องน้ำ จากจำนวน 2 คน ที่กล่าวถึง เพราะผู้ชายบางคนเวลาเข้าห้องน้ำจะไม่ค่อยสนใจเรื่องความสะอาด เป็นสาเหตุให้ห้องส้วมมีกลิ่นโครกที่สกปรก ปัญหาลำดับสุดท้ายกล่าวถึงความปลอดภัย จำนวน 1 คน สิ่งที่ทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัยคือการเข้าห้องน้ำที่มีมุมอับทางสายตา เพราะบางสถานการณ์อาจจะมีการล่วงละเมิดทางเพศซึ่งอาจจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยด้วย

ปัญหาหลักด้านทัศนคติ คือ ถูกนินทาเป็นจำนวน 3 คน เป็นการกลั่นแกล้งว่ากล่าวในบางครั้ง เนื่องจากบางคนมีการแสดงออกทางเพศเป็นหญิง ซึ่งอาจจะมีแต่งหน้าบริเวณอ่างล้างมือ ทำให้ผู้ใช้งานรู้สึกไม่มั่นใจและไม่มีความเป็นส่วนตัวที่จะถูกจ้องมอง

กลุ่ม Bisexual จำนวน 6 คน

ปัญหาหลักทางด้านกายภาพ พูดถึงความเป็นส่วนตัวจำนวน 2 คน และความปลอดภัยในห้องน้ำจำนวน 2 คน กล่าวว่าพื้นห้องน้ำที่มันวาวจะทำให้รู้สึกไม่ส่วนตัวกังวลว่าคนอื่นจะสามารถมองลอดผ่านผนังได้เพราะผนังไม่ได้ปิดทึบ ถ้ามีเสียงและกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์จะทำให้เกิดความกังวลต่อการทำธุระส่วนตัว และควรมีแสงสว่างเพียงพอต่อการสังเกตภายในห้องน้ำถึงสิ่งแปลกปลอม เช่น แมลงหรือกล้องแอบถ่าย เพื่อความปลอดภัย ปัญหาลำดับถัดมา กล่าวถึงเรื่องความสะอาดและสุขอนามัยจำนวน 1 คน เนื่องจากภายในห้องส้วมที่ไม่มีน้ำชำระหรือกระดาษชำระเพื่อทำความสะอาด บางครั้งถึงขยะล้นจนทำให้ห้องน้ำสกปรก และปัญหาสุดท้ายคือเรื่องความสะดวกสบายจากจำนวน 1 คน คือ ควรมีที่นั่งรอหรือบริเวณให้คนที่ต่อคิวรอเข้าห้องน้ำ ที่ไม่ไปรบกวนผู้อื่น

ปัญหาด้านทัศนคติ ไม่มี เพราะ Bisexual เป็นเพียงรสนิยมทางเพศ ไม่มีผลต่อการแสดงออกทางเพศที่ไม่ตรงกับเพศกำเนิด

กลุ่ม Transgender จำนวน 24 คน

ปัญหาหลักทางด้านกายภาพ จากความเป็นส่วนตัวกลุ่มผู้หญิงข้ามเพศ Transsexual 2 คน คือบริเวณอ่างล้างมือที่ต้องการแต่งหน้า ในบางครั้งจะถูกผู้หญิงจ้องมอง ทำให้ไม่มีความเป็นส่วนตัว ในกลุ่มผู้ชายข้ามเพศ 12 คน เป็น Transvestite 5 คนและ Transsexual 7 คน ยังคงเข้าห้องน้ำหญิงจึงได้มีปัญหา เมื่ออยู่ภายในห้องน้ำที่ต้องพบปะกับผู้หญิงที่ต้องถูกจ้องมองอย่างสงสัยว่าเป็นเพศอะไร และผู้ชายข้ามเพศบางคนเริ่มเปลี่ยนมาเข้าห้องน้ำชาย มีความกังวลเวลาเข้าห้องส้วมที่ผนังกันห้องไม่มีความมิดชิด ปัญหาลำดับถัดมา คือ ความปลอดภัย ผู้ชายข้ามเพศที่เป็น

Transsexual จำนวน 8 คน เข้าห้องน้ำชาयนั้น ไม่มีความมั่นใจในการใช้งานกลัวคนแอบดู เพราะยังไม่คุ้นชินกับการเข้าห้องน้ำชาय ปัญหาลำดับสุดท้ายคือ ความสะอาด จากประสบการณ์ของผู้หญิงข้ามเพศ 2 คน ค่อนข้างกังวลเรื่องสุขอนามัย เพราะการผ่าตัดอวัยวะเพศหญิงเวลาปัสสาวะเสร็จต้องทำความสะอาด ไม่อย่างนั้นจะส่งผลการติดเชื้อได้ง่าย เนื่องจากห้องน้ำสาธารณะบางแห่งไม่มีสายฉีดชำระหรือมีกระดาษไม่เพียงพอ

ปัญหาหลักด้านทัศนคติ ส่วนของผู้ชายข้ามเพศ 15 คน ที่มีกายภาพเป็นเพศหญิงแต่มีการแสดงออกทางเพศเป็นชาย เมื่อเข้าห้องน้ำหญิง ถูกผู้หญิงตักใจในเพศสภาพ เกิดสายตาเหยียดหยามและตีตราหนักทำให้รู้สึกไม่สบายใจ ผู้ชายข้ามเพศ 2 คนและผู้หญิงข้ามเพศ 1 คน บางครั้งถูกคนต่อว่าและนินทาให้ได้ยินเรื่องเพศสภาพ ทางด้านผู้ชายข้ามเพศจำนวน 6 คน ถูกขับไล่จากโรงป.หรือแม่บ้านให้ออกจากห้องน้ำหญิง จึงเกิดความรู้สึกอับอาย

กลุ่ม Queer จำนวน 9 คน

ปัญหาหลักทางด้านกายภาพ เรื่องความเป็นส่วนตัวจากผู้ที่มีเพศกำเนิดหญิง 3 คน และเป็นชาย 1 คน ที่มีการแสดงออกทางเพศที่นอกกรอบเพศ ทำให้ถูกมองในพื้นที่ของห้องน้ำว่าพวกเขา คือเพศอะไร ทำให้รู้สึกไม่เป็นส่วนตัวเวลามีคนจ้องมอง เพราะป้ายสัญลักษณ์ที่สร้างกรอบจำกัดเพศในการเลือกเข้าห้องน้ำ ปัญหาลำดับต่อมา คือ ความปลอดภัยจากผู้ที่มีเพศกำเนิดเป็นหญิง 2 คน บางครั้งพวกเขาเลือกใช้ห้องน้ำชายเพราะห้องน้ำหญิงเต็ม ทำให้รู้สึกไม่มีความปลอดภัยและไม่สบายใจในการใช้งาน กังวลว่าจะถูกล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาลำดับต่อมา คือ ความสะอาดจากผู้ที่มีเพศกำเนิดเป็นชาย 2 คน เนื่องจากภายในห้องส้วมไม่มีความสะอาดส่งกลิ่นเหม็นทำให้ไม่อยากใช้งาน จนบางครั้งต้องเดินอ้อมไปเข้าห้องน้ำชั้นอื่นแทน ปัญหาลำดับสุดท้าย คือ ความสะดวกสบายจากผู้ที่มีเพศกำเนิดเป็นหญิง 1 คน ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างตู้ขายอัตโนมัติผ้าอนามัยหรือกระดาษชำระเปียก เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นภายในห้องน้ำเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งาน

3.3.2.3 วิเคราะห์ผลการศึกษานำร่อง

จากข้อสรุปของการตอบคำถาม (Pilot study) รสนิยมทางเพศไม่ได้เป็นปัจจัยของปัญหาในการเลือกเข้าห้องน้ำ คำตอบส่วนใหญ่จะให้น้ำหนักความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับการเข้าใช้งาน ให้ความสำคัญส่วนตัวมากขึ้น และเรื่องการระบุเพศภายในห้องน้ำของผู้ชายข้ามเพศ ที่เป็นการแสดงตัวตนทางเพศกำเนิด ถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัวในการใช้งานภายในห้องน้ำ ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศแต่ละคนให้ความสำคัญของปัญหาค่อนข้างแตกต่างกัน แท้จริงแล้วอาจเป็นด้านการแสดงออกทางเพศที่ขัดแย้งกับเพศสภาพที่เป็นปัญหาการใช้ห้องน้ำ

ทุกวิถีเพศต้องการความเป็นส่วนตัวในการเข้าใช้ห้องน้ำสาธารณะ แต่สำหรับผู้ชายข้ามเพศกับความเป็นส่วนตัวต่อการใช้งานภายในห้องน้ำสาธารณะจะมีปัญหาค่อนข้างมาก เพราะสังคมไม่มีความเข้าใจหรือรับรู้การมีอยู่และปัญหาอุปสรรคในการเลือกใช้ห้องน้ำสาธารณะของผู้ชายข้ามเพศ

3.6 การศึกษาหลัก

จากข้อมูลการศึกษานำร่อง ได้ค้นพบประเด็นหลักสำคัญที่มีปัญหาเชิงพื้นที่ของ “ความเป็นส่วนตัวในห้องน้ำสาธารณะ” และผู้วิจัยต้องการทราบปัญหาเชิงลึกของ “กลุ่มผู้ชายข้ามเพศ” ที่มีปัญหาเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัว ต่อการใช้งานห้องน้ำสาธารณะอย่างแท้จริงจากประสบการณ์ ทำให้เกิดคำถามต่อมา คือ “ห้องน้ำสาธารณะแบบใด ที่ผู้ชายข้ามเพศสามารถเข้าใช้ได้เป็นส่วนตัวอย่างสบายใจ และเท่าเทียมต่อทุกเพศวิถี”

ขั้นตอนที่ 1 เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้งานห้องน้ำในเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการออกแบบบทสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้ชายข้ามเพศ จำนวน 20 คน แบ่งเป็น Transvestite หรือ บุคคลที่ไม่ต้องการข้ามเพศทางด้านร่างกาย จำนวน 10 คน และ Transsexual หรือ บุคคลที่ต้องการข้ามเพศทางด้านร่างกาย จำนวน 10 คน โดยเน้นการสอบถามประสบการณ์และอุปสรรคการเข้าใช้ห้องน้ำสาธารณะในห้างสรรพสินค้าย่านศูนย์กลางธุรกิจ ทั้งจากการนัดสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวและการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยคำถามหลักในการสัมภาษณ์ คือ “ปัจจัยสภาพแวดล้อมใดที่เป็นปัญหาต่อความเป็นส่วนตัวในการใช้ห้องน้ำสาธารณะในห้างสรรพสินค้าของผู้ชายข้ามเพศ”

ขั้นตอนที่ 2 เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องความเป็นส่วนตัว ด้วยวิธีการจัดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) สามารถแบ่งการจัดกลุ่มเป็น 3 ครั้ง แทนชื่อกลุ่ม A B และ C จำนวนผู้เข้าร่วมครั้งละ 6-8 คน รวมเป็นจำนวนทั้งหมด 18 คน มีการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง จากทุกเพศวิถีที่สนใจการออกแบบห้องน้ำสาธารณะ All-Gender เนื่องจากต้องการให้เพศต่าง ๆ ได้ร่วมแก้ไขปัญหาอย่างเป็นกลางในการออกแบบครั้งนี้ การ Workshop เป็นการสร้างความเข้าใจถึงกิจกรรมที่ต้องการออกแบบผังห้องน้ำสาธารณะให้แก่ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนต้องทดลองออกแบบห้องน้ำสาธารณะจากข้อมูลตามสภาพแวดล้อมภายในห้างสรรพสินค้าพารากอน พร้อมทั้งนำเสนอที่สามารถบ่งชี้จุดที่เป็นปัญหาจากประสบการณ์ตรงหรือสิ่งที่ต้องการแก้ไขภายในห้องน้ำ โดยผู้วิจัยมีการสังเกตพฤติกรรมจากกิจกรรม และทำความเข้าใจกับข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักอธิบายผลจากการออกแบบที่ต้องการจะสื่อสาร พร้อมทั้งผู้วิจัยได้มีการจดบันทึก อัดเสียง ถ่ายรูป และสังเกตถึงความต้องการ

กระบวนการสุดท้ายในขั้นตอนนี้ คือ ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละกลุ่มร่วมกันออกแบบผังห้องน้ำที่อยู่ภายใต้แนวคิด Queer Universal Design โดยใช้ผังห้องน้ำจากห้างสรรพสินค้าพารากอนในปัจจุบันทั้งสองแบบขนาดเล็กและขนาดใหญ่เป็นกรณีศึกษาในการวิพากษ์วิจารณ์พร้อมทั้งให้เหตุผลเพื่อนำประกอบไปสู่ขั้นตอนที่ 3 เพื่อการทำแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 การนำแบบห้องน้ำที่ได้นั้นไปสอบถามจากบุคคลทุกเพศวิถี ซึ่งต่างก็มีสิทธิในการใช้ห้องน้ำแบบ All-Gender อย่างเท่าเทียมกัน โดยผู้ให้ข้อมูลนั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 100 คน มีอายุ

18-60 ปี แบ่งเป็นผู้หญิง 44 คน ผู้ชาย 26 คน และกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ 40 คน เฉพาะผู้ที่เคยเข้าใช้ห้องน้ำสาธารณะย่านศูนย์กลางธุรกิจเท่านั้น ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการทำแบบสอบถามเป็นชุดคำถามปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบห้องน้ำ All-Gender ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในงานวิจัยเชิงคุณภาพของขั้นตอนที่สอง

ผู้วิจัยได้นำกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบของ Design Thinking มาออกแบบขั้นตอนการศึกษางานวิจัยขั้นนี้ เริ่มจาก Empathize การทำความเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง โดยศึกษาข้อมูลข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารข่าว งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของผู้ชายข้ามเพศต่อสังคม และข้อมูลปฐมภูมิจากการศึกษานำร่อง ที่ค้นพบปัญหาความเป็นส่วนตัวของผู้ชายข้ามเพศในการใช้งานห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า ต่อมา Define การกำหนดปัญหาให้ชัดเจน เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยระบุปัญหาเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของผู้ชายข้ามเพศทั้ง Transvestite และ Transsexual ในการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า จากผลที่เป็นปัญหาด้านกายภาพส่งผลถึงด้านทัศนคติ เมื่อเข้าใจปัญหาแล้วต่อมาเป็นขั้นตอน Ideate จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระดมความคิดออกแบบร่วมกับผู้วิจัย โดยหาแนวทางแก้ปัญหาโดยใช้ทฤษฎี Queer Universal Design ที่เป็นการออกแบบเพื่อคำนึงถึงคนที่มีความหลากหลายทางเพศใช้งาน และสร้างต้นแบบ Prototype จำลองผลลัพธ์ของแบบแปลนห้องน้ำ ที่มาจากการสำรวจพื้นที่ของห้างสยามพารากอน เพื่อการจัดทำ Test ให้ผู้ทำแบบสอบถามสามารถเห็นภาพแปลนห้องน้ำ ในแบบทดสอบที่ทุกเพศวิถีในสังคมร่วมใช้งานได้อย่างเท่าเทียมเช่นกัน

บทที่ 4

วิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้งานห้องน้ำในเบื้องต้นจากการศึกษานำร่องแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการออกแบบบทสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ชายข้ามเพศ จำนวน 20 คน แบ่งเป็น Transsexual หรือ Transsexual คือ คนข้ามเพศที่ต้องการเปลี่ยนร่างกายให้ตรงกับจิตใจ (จะเข้าสู่กระบวนการหรือไม่นั้นไม่จำกัด) จำนวน 10 คน และ Transvestite หรือผู้ที่ไม่ต้องการข้ามเพศจำนวน 10 คน โดยเน้นการสอบถามอุปสรรคจากประสบการณ์เข้าใช้ห้องน้ำสาธารณะในห้างสรรพสินค้าย่านศูนย์กลางธุรกิจ ทั้งจากการนัดสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวและการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการสร้างเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาระเบิดความเป็นส่วนตัว ด้วยวิธีการจัดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) มีการพูดคุยเกี่ยวกับการออกแบบห้องน้ำสาธารณะ All-Gender และทำ Workshop ที่เป็นการออกแบบร่วมกับผู้วิจัย และขั้นตอนสุดท้ายคือ นำแบบห้องน้ำที่ได้ขึ้นไปสอบถามจากบุคคลทุกเพศวิถี ซึ่งต่างก็มีสิทธิ์ในการใช้ห้องน้ำแบบ All-Gender อย่างเท่าเทียม เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบห้องน้ำ All-Gender ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในงานวิจัยเชิงคุณภาพของขั้นตอนที่สอง

4.1 ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้งานห้องน้ำสาธารณะตามประสบการณ์ ของผู้ชายข้ามเพศที่เป็น Transsexual และ Transvestite

คำถามหลัก “ปัจจัยอะไรที่เป็นปัญหาต่อความเป็นส่วนตัว ในการใช้งานห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าย่านศูนย์กลางธุรกิจ จากประสบการณ์ทางด้านกายภาพและทัศนคติ”

4.1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 1: Transsexual

คนที่ 1 ชื่อเรียก คุณเอ (นามสมมติ)

ในปัจจุบันการแพทย์สามารถจัดการผ่าตัดแปลงเพศจนสามารถเข้าห้องน้ำชายได้อย่างปกติแต่ยังคงเป็นเรื่องที่เข้าถึงยาก ทำให้คุณเอติดอยู่ในสภาวะครึ่ง ๆ กลาง ๆ ภายนอกเหมือนผู้ชาย แต่ถ้าจะเข้าห้องน้ำผู้หญิงก็มีปัญหา หรือเริ่มมีปัญหาในการเข้าห้องน้ำเดิม ขณะที่เข้าห้องน้ำใหม่ในสภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลงแล้ว ก็ต้องเข้าห้องส้วมในห้องน้ำชายอีกที ตอนนี้คุณเอใช้ฮอร์โมนประมาณ 2 ปีกว่า ในช่วง 2-3 เดือนแรก เขารู้สึกว่าร่างกายไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรมากจึงเข้าห้องน้ำหญิงปกติ จนมีผู้หญิงที่อยู่ในห้องน้ำเริ่มทักว่าเขาเข้าห้องน้ำผิด ในช่วงเวลานั้นคุณเอจะบอกไปว่า “อ้อ ไม่ใช่ค่ะ เป็นผู้หญิงค่ะ ในบางเหตุการณ์ตอนที่ยังเข้าห้องน้ำหญิงอยู่นั้น มีผู้หญิงคนอื่นมาต่อว่า จนเรียก รปภ. และพนักงานทำความสะอาดมาลากคุณเอออกไป หลังจากนั้นคุณเอก็เปลี่ยนการใช้

ห้องน้ำเป็นเข้าห้องน้ำชายอย่างถาวร ในช่วงเวลาที่คุณเอได้เปลี่ยนแปลงตัวเองจากการใช้ฮอร์โมนไป แล้ว 6 เดือน เสียงเริ่มแตกหนุ่ม รู้สึกถึงสรีระที่เริ่มเปลี่ยนเป็นผู้ชาย แต่เมื่อเข้าห้องน้ำชายตนจะมีความเขินอายผู้ชายที่คนต่อแถวกันระหว่างยืนรอปัสสาวะ และเมื่อโถปัสสาวะว่างผู้ชายคนอื่นก็มองว่าตนทำไมไม่ใช้ คุณเอจึงมองว่าการใช้ห้องน้ำในตอนนี้ก็ยังไม่มีความเป็นส่วนตัว เขาได้การยกตัวอย่างที่ตัวเขามีกังวลคือ เรื่องความปลอดภัยจากสถานที่ในห้องน้ำของห้างเซ็นทรัลเวิลด์ เนื่องจากห้องน้ำบางพื้นที่ที่ตั้งอยู่นั้นในจุดอับทางสายตา ทำให้เสียงไม่เข้าใช้ ยอมอันและเดินไปหาห้องน้ำบริเวณอื่น คุณเอคิดว่าห้องน้ำควรจะเป็นที่ส่วนตัว มีห้องส้วมที่มิดชิดไปเลย เวลาเข้าห้องน้ำชายนั่นก็มีความกังวลในเรื่องความปลอดภัยของตัวเอง เนื่องด้วยสภาพร่างกายภายนอกของผู้ชายข้ามเพศที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้ผ่าตัดอวัยวะเพศ อาจเป็นอันตรายต่อตนเองได้ คุณเอได้เล่าว่า เพื่อนของเขาเคยถูกโรคจิตแอบปิ่นจากห้องข้าง ๆ และก้มดูด้านล่างของผนังกันระหว่างห้อง พอคุณเอได้รับรู้เรื่องราวจากเพื่อน ก็รู้สึกเป็นภัยคุกคามที่อันตรายมาก เพราะห้องน้ำเป็นพื้นที่ส่วนตัวไม่ว่าเพศไหน ๆ ก็ควรจะมีผนังกันระหว่างห้องที่สูงขึ้น สามารถปิดทึบได้ยิ่งดี และคุณเอคิดว่าการออกแบบห้องน้ำชายทั่วไปอาจจะไม่ได้ออกแบบให้มีความมิดชิด โดยเฉพาะบริเวณโถปัสสาวะ เพราะผู้ชายส่วนใหญ่อาจจะไม่กังวลเวลาปัสสาวะโดยไม่มีห้องกัน ใช้เพียงฉากั้นระหว่างโถปัสสาวะ หรือสร้างระยะห่างก็เพียงพอแล้ว แต่สิ่งที่คุณเอต้องการคือ ถ้าสามารถปรับเปลี่ยนให้ผนังห้องส้วมมิดชิดมากขึ้น ก็จะสามารถสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่คนที่ใช้งานทั่วไปได้เช่นกัน

คนที่ 2 ชื่อเรียก คุณบี (นามสมมุติ)

คุณบีเริ่มเข้าห้องน้ำสาธารณะชายหลังเทคฮอร์โมนได้ 7 เดือน ตั้งแต่ตุลาคมปี พ.ศ. 2559 เมื่อก่อนคุณบีมีเพศสภาพเป็นทอมที่ดูเหมือนผู้ชาย แต่ยังไม่ข้ามเพศโดยการเทคฮอร์โมน เสียงยังคงเป็นผู้หญิง จึงเข้าใช้ห้องน้ำหญิงในช่วงแรก ปัญหาที่เกิดจากการเข้าห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า ก็เหมือนกับผู้ชายข้ามเพศคนอื่น ๆ คือจะมีผู้หญิงที่กำลังเข้าห้องน้ำอยู่ถามถึงเพศของเขา เมื่อคุณบีตอบว่าเป็นผู้หญิง ก็ไม่มีปัญหาใด ๆ หลังจากคุณบีเทคฮอร์โมนไประยะหนึ่ง ก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ชายมากขึ้น เช่น เสียงเป็นผู้ชาย มีไรหนวด เป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาขณะเข้าห้องน้ำหญิงอยู่หลายเหตุการณ์ เช่น มีผู้หญิงทักว่าเข้าห้องน้ำผิด คุณบีก็ตอบว่าเป็นผู้หญิง แต่เสียงของคุณบีก็ทำให้ผู้หญิงที่ถามไม่เชื่อ คุณบีจึงต้องอธิบายเพิ่มว่าไปทำอะไรมากับร่างกาย อีกเหตุการณ์หนึ่งคือ ผู้หญิงที่อยู่ในห้องน้ำตกใจที่เห็นคุณบี จึงรีบวิ่งออกไปดูป้ายหน้าห้องน้ำ เพราะคิดว่าตนเข้าห้องน้ำผิด ปัญหาที่กล่าวไปทั้งหมดนั้นเป็นเรื่องที่คุณบีรู้สึกไม่สบายใจมาตลอด จนคุณบีเทคฮอร์โมนได้ 7 เดือน ได้ทำการผ่าตัดหน้าอกไปแล้ว ทำให้มีความมั่นใจมากขึ้นในการเข้าห้องน้ำชาย แต่ก็ยังรู้สึกไม่ปลอดภัย เพราะในปัจจุบันคนเริ่มรู้จักกลุ่มคนที่เป็นชายข้ามเพศมากขึ้น อาจถูกจับเป็นเป้าสายตาจากผู้ชายที่เข้ามาเข้าห้องน้ำได้ ทำให้นอกจากจะรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวแล้ว ยังต้องระมัดระวัง

มากขึ้นด้วย ยิ่งหากได้เจอบุคคลที่ไม่ชอบกลุ่มคนข้ามเพศในห้องน้ำ ก็อาจเสี่ยงต่อการถูกคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศได้ คุณบีจึงแก้ปัญหาโดยการเข้าห้องน้ำคนพิการ

นอกจากนี้คุณบีให้เหตุผลเพิ่มเติมในเรื่องความปลอดภัยไว้อีกว่า แม้จะเข้าห้องน้ำในห้างสรรพสินค้าย่านศูนย์กลางธุรกิจที่มีพนักงานทำความสะอาดคอยดูแล ก็ยังมีความกังวล เพราะเคยดูข่าวที่พูดถึงภายในห้องน้ำสาธารณะ มีผู้ไม่หวังดีมาติดกล้องแอบถ่าย หรือมีการเจาะรูบริเวณผนังกันห้องส้วม เพื่อให้สามารถส่องดูอวัยวะเพศของคนอื่นได้ คุณบีจึงกลัวว่าเหตุการณ์ไม่ดีอาจเกิดขึ้นกับตนเพราะยังไม่ได้ผ่าตัดแปลงเพศ อีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้คุณบีรู้สึกไม่ปลอดภัยการเข้าห้องน้ำสาธารณะในห้างสรรพสินค้าที่มีความหรูหรา เพราะการที่พื้นห้องน้ำใช้วัสดุเป็นกระเบื้องขัดมันแบบสะท้อนเงา และผนังกันห้องส้วมมีช่องว่างระหว่างพื้นเยอะ หากมีผู้ชายทำธุระอยู่ห้องข้าง ๆ ก็อาจทำให้มองเห็นตนจากเงาสะท้อนของพื้นกระเบื้องได้ คุณบีจึงรู้สึกไม่เป็นส่วนตัวอย่างยิ่ง แต่ก็แก้ปัญหาโดยใช้ถุงใส่ของมาวางกันบริเวณช่องว่างเพื่อบังไม่ให้เห็นเงาสะท้อน เป็นการสร้างความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวให้แก่ตนเอง

คนที่ 3 คุณซี (นามสมมติ)

ทุกวันนี้คุณซีเลือกเข้าห้องน้ำสาธารณะชายตามห้างสรรพสินค้าทั่วไป เนื่องจากเพศสภาพของเขาได้เปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว คุณซีเริ่มเข้าห้องน้ำชายตอนเริ่มเทคฮอร์โมนได้หลังจาก 1 ปี ก่อนที่เขาจะเปลี่ยนมาเข้าห้องน้ำชาย ในช่วงร่างกายเริ่มเปลี่ยนแปลง ทำให้ตอนนั้นคุณซียังเลือกเข้าห้องน้ำหญิง จึงเคยเจอเหตุการณ์ที่ผู้หญิงในห้องน้ำมองคุณซีด้วยความตกใจและสับสนว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงคนนั้นต้องรีบออกจากห้องน้ำ และบ่อยครั้งที่พนักงานทำความสะอาดห้องน้ำหญิงได้บอกกับคุณซีบอกว่าห้องน้ำผู้ชายอยู่อีกฝั่งหนึ่ง จึงเป็นเหตุที่ทำให้คุณซีเริ่มเลือกเข้าห้องน้ำชายอย่างถาวร

ช่วงที่คุณซีเลือกเข้าห้องน้ำชาย เขาไม่รู้สึกเป็นกังวลกับการถูกเป็นเป้าสายตา มีเพียงความหวาดระแวงเรื่องความเป็นส่วนตัวในห้องส้วมเท่านั้น โดยเฉพาะในห้องน้ำของห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน เพราะตนจะต้องตรวจเช็คความเรียบร้อยของผนังกันระหว่างห้องส้วมทุกครั้ง ทั้งบนเพดานและด้านล่างของประตู ในบางครั้งคุณซีจะใช้อวัยวะเพศเทียมเพื่อช่วยในการยืนปัสสาวะ (STP : Stand To Pee) กับโถปัสสาวะ แต่ก็เกิดความเขินอายในการใช้งาน เนื่องจากฝาผนังระหว่างโถปัสสาวะของห้องน้ำไม่มีความมิดชิดเท่าที่ควร จึงรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวและกังวลว่าจะมีผู้ชายคนอื่นมาเห็นตนใช้อวัยวะเพศเทียมในการยืนปัสสาวะ ทำให้ทุกครั้งตนจะใช้เวลาอยู่ในห้องน้ำให้น้อยที่สุด

คนที่ 4 ชื่อเรียก คุณดี (นามสมมติ)

คุณดี เริ่มเทคฮอร์โมนช่วงแรกก็ยังเข้าห้องน้ำสาธารณะหญิง จนผ่านไป 3 เดือน เมื่อเข้าห้องน้ำจะมีผู้หญิงที่อยู่ข้างมองด้วยสายตาที่สงสัยถึงเพศของเขา แต่เขาก็กังวลเลือกเข้าห้องน้ำหญิงอยู่

จนกระทั่งคุณตีเทคฮอร์โมนได้ประมาณ 4 เดือนกว่า ๆ ได้ไปเข้าห้องน้ำที่ห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน ขณะกำลังล้างมือก็มีผู้หญิงที่เพิ่งเดินเข้ามาในห้องน้ำมองมาที่คุณตี แล้วนึกว่าตนเองเข้าห้องน้ำผิด จึงเดินออกจากห้องน้ำไป ทำให้คุณตีเริ่มรู้สึกว่าคุณอื่นมองตนเป็นผู้ชายไปแล้ว ทำให้หลังจากนั้นคุณตีจึงเข้าห้องน้ำชายมาตลอด และทุกครั้งที่เข้าห้องน้ำชาย เขาจะเลือกเข้าห้องส้วม เพื่อความเป็นส่วนตัว นอกจากนั้นคุณตีได้กล่าวถึงความเป็นส่วนตัวในห้องน้ำชายตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำว่า ผนังกันระหว่างห้องส้วมที่ผนังเป็นแบบสำเร็จรูปมีการเว้นระยะจากพื้นสูงเกินไป และยังมีพื้นกระเบื้องที่เห็นเงาส่องจากแสงไฟก็จะ เป็นปัญหาเรื่องความเป็นส่วนตัว ซึ่งในกรณีนี้คุณตีคิดว่าสามารถเกิดขึ้นได้ในห้องน้ำสาธารณะทั้งผู้ชายและผู้หญิง เพราะแฟนของคุณตีก็พูดถึงห้องน้ำหญิงในห้างสรรพสินค้าสยามพารากอนเช่นเดียวกัน และพื้นผิวกระเบื้องเกิดเงาส่องทำให้เห็นห้องข้าง ๆ จึงรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวเช่นกัน อย่างไรก็ตามคุณบีได้กล่าวว่า ตามสถานที่ซึ่งถ่ายนั้นควรจะบดบังมิดชิด ให้มีความเป็นส่วนตัวสูงสุดเพื่อเกิดความสบายใจ และคุณตียกตัวอย่างกรณีที่คุณชายข้ามเพศบางคนเลือกใช้อวัยวะเพศเทียมเพื่อช่วยการยืนปัสสาวะในห้องส้วมนั้น เพราะพวกเขากังวลในการปัสสาวะที่โล่ เนื่องจากกังวลที่ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะไม่มิดชิด ในอนาคตถึงแม้คุณตีจะผ่าตัดแปลงอวัยวะเพศแล้ว อาจจะเลือกใช้ห้องส้วมเช่นเดิม เพราะยังคงกังวลเรื่องความเป็นส่วนตัว

คนที่ 5 ชื่อเรียก คุณอี (นามสมมุติ)

เป็นคนไม่ค่อยชอบเข้าห้องน้ำตามห้างสรรพสินค้าถ้าไม่จำเป็น ตอนที่คุณอียังไม่เทคฮอร์โมนก็เข้าห้องน้ำหญิงมาตลอด เขาเล่าถึงปัญหาในห้องน้ำสาธารณะหญิงของห้างสรรพสินค้าพารากอนว่า พื้นกระเบื้องในห้องน้ำนั้นเป็นเงาส่อง ทำให้รู้สึกกลัวว่าจะมีใครเห็นถึงแม้ว่าตอนนั้นตนจะมีร่างกายที่เป็นผู้หญิงอยู่ก็ตาม และปัญหานั้นกั้นห้องส้วมที่ไม่เก็บเสียงเวลาทำธุระส่วนตัว เมื่อคุณอีเริ่มเทคฮอร์โมนเขาก็ยังเข้าห้องน้ำสาธารณะหญิงทั่วไปอยู่พักใหญ่ จนหมอบอกเกี่ยวกับการข้ามเพศบอกเขาว่า ตนสามารถเข้าห้องน้ำชายได้ หลังจากนั้นคุณอีจึงเริ่มเข้าห้องน้ำชายบ้าง หญิงบ้าง ตามความสะดวก ถ้าไปคุณอีไปห้างคนเดียวจะเข้าห้องน้ำชาย แต่ถ้าเขามีเพื่อนผู้หญิงไปด้วยจะเข้าห้องน้ำหญิง เพื่อความสบายใจของเขาเอง ที่อยู่ในช่วงก้ำกึ่งของร่างกายที่ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลง เมื่อคุณอีเทคฮอร์โมนเข้าปีที่ 3 ตนคิดว่าต่อจากนี้เขาเข้าห้องน้ำหญิงไม่ได้แล้ว เพราะผู้หญิงที่อยู่ในห้องน้ำก็มองว่าเขาคือผู้ชาย นับแต่นั้นทำให้คุณอีเข้าห้องน้ำชายเป็นต้นมา แต่เมื่อตนได้เข้าห้องน้ำชายก็เจอกับปัญหาตอนเข้าห้องส้วม มีความกังวลที่ถูกแอบมอง ตนจึงต้องสำรวจตรวจความปลอดภัยในห้องส้วมเป็นพิเศษ ทำให้คุณอีเริ่มความรู้สึกว่าอยากยืนปัสสาวะที่โถปัสสาวะเหมือนผู้ชายทั่วไป แต่ก็ยังไม่มีเงินในค่าผ่าตัดแปลงเพศ ตนจึงหาวิธีการยืนปัสสาวะโดยใช้อวัยวะเพศเทียมที่สามารถยืนปัสสาวะได้ และต้องใช้เวลาฝึกเพื่อไม่ให้ปัสสาวะล้นออกมา คุณอีได้เล่าประสบการณ์ที่เคยใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำทุกที่นั่น ก็มีปัญหาในการใช้งานบริเวณโถปัสสาวะคล้าย ๆ กัน คือ ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะไม่มีความมิดชิด ทำให้ไม่สะดวกในการยืนปัสสาวะ เพราะกลัวผู้ชายข้าง

ๆ มองเห็นว่าตนใช้วิธีวะเพศเทียม ทำให้เขาไม่มั่นใจและปัสสาวะไม่ออก สุดท้ายต้องเข้าไปปัสสาวะห้องส้วมอยู่ดี และตอนนี้คุณอีได้แปลงเพศถึงขั้นตอนที่สามารถยืนปัสสาวะได้ ทำให้เขาใช้ชีวิตง่ายขึ้นในการเข้าห้องน้ำชาย แต่อย่างไรก็ตามคุณอีอยากให้มีที่ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะมิดชิดในห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าทั่วไปเช่นกัน เพื่อความเป็นส่วนตัวและความสบายใจของผู้ชายข้ามเพศคนอื่นด้วย

คนที่ 6 ชื่อเรียก คุณเอฟ (นามสมมุติ)

ช่วงที่เริ่มเทคฮอร์โมนใน 2-3 เดือนแรก สังเกตว่าตนเองเริ่มมีเสียงที่แตกหนุ่ม แต่สรีระตรงสะโพกยังคงใหญ่ แต่ตนก็เลือกเข้าห้องน้ำน้ำสาธารณะชาย คุณเอฟกล่าวว่า จะมีความรู้สึกแสบเวลายืนรอเข้าห้องส้วม เพราะเขาเองไม่มีความมั่นใจในรูปร่างของตัวเอง และเขาเล่าให้ฟังว่า ทุกครั้งที่เข้าห้องน้ำชายนั้นต้องทำใจเพื่อคนแอบมองอวัยวะเพศ เพราะประสบการณ์ที่ตนเคยเจอ มีผู้ชายอยากรู้ว่าคุณเอฟเป็นผู้ชายจริงหรือไม่ โดยเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในห้างสรรพสินค้าชั้นนำชื่อดัง ณ ตอนที่เจอผู้ชายคนหนึ่งในห้องน้ำ ตนได้ใช้อวัยวะเพศเทียมช่วยในการยืนปัสสาวะที่โถปัสสาวะ แต่เนื่องด้วยฝักั้นระหว่างโถปัสสาวะที่ไม่มิดชิด จึงทำให้มีผู้ชายคนดังกล่าวมองเห็นจึงเข้ามาถามถึงอวัยวะเพศ หลังจากเหตุการณ์นั้นคุณเอฟไม่กล้ายืนปัสสาวะที่โถอีกเลย และทั้งนี้คุณเอฟกล่าวถึงจำนวนห้องส้วมในห้องน้ำสาธารณะชายในห้างสรรพสินค้าที่มีห้องส้วมน้อยแต่มีผู้ใช้งานเยอะ เนื่องจากห้างสรรพสินค้านี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจึงคนพลุกพล่านทำให้ห้องส้วมเต็ม ตนจึงต้องเดินหาห้องน้ำในชั้นอื่นแทน และคุณเอฟจะเลือกช่วงเวลาเข้าห้องน้ำชายคือในจังหวะที่มีคนพลุกพล่านภายในห้องน้ำจะทำให้เขารู้สึกปลอดภัย และเลี่ยงเข้าห้องน้ำที่มีคนน้อย ๆ ซึ่งตนกังวลที่จะเจอประสบการณ์ถูกสักถามแบบนั้นอีก กระทั่งบางครั้งคุณเอฟจะยอมอั้นปัสสาวะเพราะรู้สึกไม่สบายใจที่จะเข้าห้องน้ำชายในสถานที่คนน้อย ๆ อีกต่อไป

คนที่ 7 ชื่อเรียก คุณจี (นามสมมุติ)

เริ่มเทคฮอร์โมนมาได้ 8 ปีแล้ว ใช้ห้องน้ำชายตอนที่ 3 เพราะจากการสังเกตตัวเองทางด้านสรีระจะรู้สึกได้ว่าตัวเองเริ่มดูไม่เหมือนทอม ไม่ว่าจะเป็นเสียงที่เป็น ร่างกายตัวใหญ่ขึ้น เริ่มมีหนวดเครา ก่อนที่จะตัดสินใจเปลี่ยนการเข้าห้องน้ำชายนั้น ช่วงที่เขาเข้าห้องน้ำหญิงอยู่ มีผู้หญิงคนหนึ่งที่อยู่ในห้องน้ำพูดกับคุณจีว่า “นี่ไม่ใช่ห้องน้ำผู้ชาย” หลังจากนั้นตนจึงคิดว่าควรเปลี่ยนการเข้าห้องน้ำสาธารณะนับแต่นั้นมา เมื่อปีที่แล้ว (2019) บังเอิญตัวเขาได้เข้าห้องน้ำตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำย่านสยามสแควร์ มีผู้ชายแอบมองและจ้องมองคุณจีเพื่อขอเบอร์โทรศัพท์ภายในห้องน้ำ คุณจีมองว่าพฤติกรรมนี้เป็นปัญหาที่ละเมิดความเป็นส่วนตัวในขณะที่ใช้ห้องน้ำอยู่ เพราะตนเองยังไม่ได้ผ่าตัดแปลงเพศทำให้เขาต้องเข้าห้องส้วม ถ้าบุคคลนั้นต้องการมาใกล้ชิดหรือแอบมองตนตอนเข้าห้องส้วมก็จะรู้สึกไม่ปลอดภัย เพราะห้องส้วมในห้องน้ำห้างสรรพสินค้ามีผนังกันห้องที่เดียวไม่มีความมิดชิดทำให้ต้องตรวจสอบเพศคนระหว่างห้องว่ามีคนแอบมองหรือไม่ เนื่องจากเหตุการณ์ที่เจอ ทำให้

หวาดระแวงและวิตกกังวล และไม่มีความสุขใจอีกต่อไปเมื่อเข้าห้องน้ำในห้างสรรพสินค้า ณ ที่แห่งนี้นี้

คนที่ 8 ชื่อเรียก คุณเอช (นามสมมุติ)

ช่วงก่อนจะเริ่มเทคฮอโรโมน คุณเอชเลือกเข้าห้องน้ำหญิงแต่กลับไม่กล้าไปยืนต่อแถวและล้างมือสองกระຈก เพราะรู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเอง เนื่องจากเขารู้สึกว่าตัวเองเป็นผู้ชายแล้วต้องยืนประจันหน้ากับผู้หญิง โดยพื้นที่ห้องน้ำนี้เป็นพื้นที่เฉพาะเพศหญิงเท่านั้น บางเหตุการณ์ที่ตนไปใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าชั้นน่านั้น เคยโดนพนักงานทำความสะอาดทักว่าเข้าห้องน้ำผิดหรือบางครั้งเดินสวนกับผู้หญิงที่กำลังจะเข้าห้องน้ำ ทำให้ผู้หญิงคนนั้นตกใจถึงเพศสภาพของตน ช่วงเวลาที่คุณเอชเริ่มเทคฮอโรโมนนั้น เขาก็สบายใจที่ได้เลือกเข้าห้องน้ำชาย แม้คุณเอชจะมีความรู้สึกที่ว่า ห้องน้ำสาธารณะชายมีความสกปรกกว่าห้องน้ำสาธารณะหญิง แต่เขามีความรู้สึกเหมือนได้อยู่ในพื้นที่เพศชายที่เป็นตัวตนของเขาเอง และคุณเอชได้เสริมอีกว่าส่วนตัวแล้วยังไม่เคยโดนคุกคามจากการเข้าห้องน้ำชายในห้างสรรพสินค้า เพราะยังไม่เคยใช้โถปัสสาวะ ตนเลือกเข้าห้องส้วมมาตลอด ถึงแม้เขาจะเคยคิดใช้อยู่เวะเพศเทียมเพื่อช่วยในการยืนปัสสาวะ (STP : Stand To Pee) แต่เนื่องจากฝักั้นระหว่างโถปัสสาวะมีลักษณะที่ไม่มืดชิดเหมือนห้องส้วม จึงกังวลเรื่องปัสสาวะล้นจากอุปกรณ์ดังกล่าว ทำให้ไม่มีความเป็นส่วนตัวและไม่สบายใจถ้าใช้งานโถปัสสาวะเหมือนผู้ชายทั่วไป และเขาก็มีความกังวลว่าจะมีผู้ชายภายในห้องน้ำเห็นตนใช้อุปกรณ์ช่วยขณะยืนปัสสาวะ นั่นจึงเป็นสาเหตุที่เลือกเข้าห้องส้วมอยู่ทุกครั้ง ห้องส้วมในห้องน้ำชายจะมีจำนวนน้อยเวลายืนต่อคิว จนบางครั้งก็รู้สึกอึดอัดใจที่ต้องยืนรอและทนอันปัสสาวะ

คนที่ 9 ชื่อเรียก คุณไอ (นามสมมุติ)

ตอนยังมีเพศสภาพเป็นทอม ตนเลือกเข้าห้องน้ำสาธารณะหญิง มีพนักงานทำความสะอาดในนั้นมองตนแปลก ๆ และมีผู้หญิงที่อยู่ข้างในห้องน้ำเดียวกันไม่แน่ใจว่าเขาคือทอมหรือผู้ชาย ทำให้คุณไอจ้องถูกมองด้วยความสงสัยในเพศสภาพ แต่คุณไอก็พยายามไม่สนใจ แก้ไขปัญหาโดยรีบทำธุระให้เสร็จ บางครั้งเวลาไปห้างสรรพสินค้าก็จะมีวิธีการแก้ไขสถานการณ์อีกแบบคือ พาแฟนหรือเพื่อเข้าห้องน้ำหญิงไปด้วยกัน ทำเป็นพูดคุยให้มีเสียง เพราะคนข้างในจะได้รับรู้ว่าเป็นทอม เมื่อหลังจากคุณไอเทคฮอโรโมนได้ 2 เดือน เสียงของเขาเริ่มแตก เสียงเปลี่ยนเป็นเสียงผู้ชาย ร่างกายเริ่มใหญ่ขึ้น แต่ก็ยังไม่แน่ว่าตนดูเหมือนผู้ชายหรือยัง คุณไอเล่าให้ฟังจากเหตุการณ์ที่เข้าห้องน้ำในห้างสรรพสินค้าพารากอน เขาก็ยังคงเข้าห้องน้ำหญิงอยู่ในช่วงเวลาที่ตนเทคฮอโรโมนได้ 8 เดือน มีพนักงานทำความสะอาดเดินเข้ามาทักว่าห้องน้ำชายอยู่อีกฝั่ง จึงทำให้หลังจากนั้นเป็นต้นมาคุณไอเริ่มเข้าห้องน้ำชายมาตลอด คุณไอลงถึงความรู้สึกที่ได้เข้าห้องน้ำชายว่า เขารู้สึกสบายใจมากกว่าที่ต้องเลือกเข้าห้องน้ำหญิง เหมือนเป็นอีกก้าวให้การข้ามเพศที่เดิมเดิมว่าเขาได้เป็นผู้ชายจริง ณ ตอนนี้ไม่ต้องให้ใครเข้าห้องน้ำชายเป็นเพื่อนเหมือนตอนเข้าห้องน้ำหญิงอีกแล้ว ทำให้เขามีความมั่นใจมาก

ขึ้นไปอีก และตัวเขายังพูดถึงเรื่องการยืนปัสสาวะของคนที่ยังยืนปัสสาวะห้องส้วม เขาได้ใช้อวัยวะเพศเทียมเพื่อช่วยในการยืนปัสสาวะ (STP : Stand To Pee) เพราะรู้สึกว่าการได้ขำเพศที่มีสรีระดูเป็นผู้ชายมากขึ้น ไม่อยากนั่งปัสสาวะเหมือนผู้หญิง แต่ตนก็ไม่กล้าไปยืนปัสสาวะที่โถปัสสาวะถึงแม้ว่าฝักันระหว่างโถปัสสาวะตาม

คุณไอเสริมว่าถึงแม้ห้องน้ำตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำในปัจจุบันนั้น มีระยะห่างให้ความเป็นส่วนตัวระดับที่พอสมควร ดูปลอดภัย แต่ก็ยังไม่มิดชิดพอที่จะบดบังอวัยวะเพศเทียมในการยืนปัสสาวะ เขาจึงรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวต่อการใช้งาน

คนที่ 10 ชื่อเรียก คุณเจ (นามสมมติ)

ช่วงก่อนเทคฮอร์โมนคุณเจเลือกเข้าห้องสาธารณะน้ำหญิงทั่วไป แต่เมื่อเขาเข้าห้องน้ำในห้างสรรพสินค้าชั้นนำนั้น จะเกิดปัญหาเป็นบางครั้งเพราะเจอผู้หญิงต่างชาติภายในห้องน้ำ พวกผู้หญิงต่างชาตินั้นจะตกใจเวลาที่เห็นคุณเจอยู่ในห้องน้ำหญิง เมื่อคุณเจเข้าสู่กระบวนการขำเพศเกือบ 1 ปี ตนได้ตัดหน้าอก และเริ่มเข้าห้องน้ำชายมาตลอดในระยะเวลา 4 ปี คุณเจได้กล่าวถึงช่วงแรกที่เข้าห้องน้ำชายในห้างสรรพสินค้าชั้นนำอย่างสยามพารากอนว่า ตนจะมีความกังวลเวลาใช้ห้องส้วมที่ต้องยืนต่อคิวรอบริเวณหน้าโถปัสสาวะ เพราะไม่มีพื้นที่ยืนคอยเป็นจุดที่แน่ชัด และมีร่างกายที่ยังเปลี่ยนแปลงไม่มาก ยังไม่มีหนวดเครา จึงไม่มีความมั่นใจ กลัวใครจะมองว่าตนยังเป็นทอม และเมื่อตนเข้าห้องส้วมทุกครั้ง ก็จะตรวจเช็คก่อนที่จะขำถ่ายเพื่อสังเกตว่ามีใครปีนมอง หรือแม้ขณะขำถ่ายก็ยังคงสังเกตพื้นที่เป็นเงาสะท้อนอย่างระวัง เนื่องด้วยทัศนคติที่กั้นระหว่างห้องที่ไม่มิดชิด มีช่องว่างที่พื้นเยอะ ทำให้เงาสะท้อนของห้องส้วมข้าง ๆ จึงทำให้รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว และตนก็เคยใช้งานโถปัสสาวะ โดยใช้อวัยวะเพศเทียมเพื่อช่วยในการยืนปัสสาวะแต่ไม่ถนัด เคยทำปัสสาวะหกเลอะใส่ตัวเอง จนต้องรักษาซื้อกางเกงเปลี่ยนใหม่ เพราะการใช้อุปกรณ์ช่วยดังกล่าวนี้ต้องมีจัดตำแหน่งในการใช้งาน มีการฝึกขำถ่ายโดยการปล่อยปัสสาวะให้ค่อย ๆ ไหล คุณเจคิดว่าถ้าฝักันระหว่างโถปัสสาวะไม่มิดชิด จะทำให้ผู้ชายที่อยู่ในห้องน้ำมองแปลก ๆ จนบางครั้งคุณเจก็พกอุปกรณ์ช่วยนั้นไปใช้ปัสสาวะในห้องส้วมแทน ซึ่งเป็นความยากลำบากในช่วง 2 ปี แรกของการเข้าห้องน้ำชาย แต่หลังจากนั้นมาเขาก็สามารถปรับตัวได้ เข้าห้องส้วมโดยที่ไม่ได้เกิดความกังวลใด ๆ เนื่องจากสภาพร่างกายเปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว แต่คุณเจยังเสริมอีกว่า ถ้าจะให้สบายใจที่สุดก็ยังชอบเข้าห้องน้ำที่มีผนังกั้นปิดทึบอยู่ อย่างเช่นห้างสรรพสินค้าดิเอ็มควอเทียร์หรือแบบห้างสรรพสินค้าสยามดิสคัฟเวอรี เพราะไม่เพียงตัดความกังวลใจเรื่องภัยคุกคามภายในห้องส้วม แต่ยังสามารถป้องกันกลิ่นและเสียงที่ไม่พึงประสงค์ออกไปรบกวนคนอื่นเช่นกัน ซึ่งจะสามารถสร้างความสบายใจและความเป็นส่วนตัวได้ดี และตนยังมีสิ่งที่เป็นกังวลเรื่องฝักันระหว่างโถปัสสาวะ เพราะในเดือนหน้าจะได้ผ่าตัดแปลงเพศ เขาคำนึงถึงการใช้งานเวลาปัสสาวะว่ามีประสิทธิภาพดีอย่างสมบูรณ์หรือไม่ ช่วงเวลาหลังจากผ่าตัดนั้นต้องฝึกยืนปัสสาวะใหม่ ถ้าฝักันระหว่างโถปัสสาวะไม่มิดชิด ก็จะ

รู้สึกไม่เป็นส่วนตัวถ้ามีผู้ชายมองมา มีผู้ชายข้ามเพศที่ผ่าตัดมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาอวัยวะเพศชายที่ไม่สมบูรณ์ให้ตนฟัง หลังจากการผ่าตัดนั้นมีโอกาสการท่อปัสสาวะรั่ว ทำให้ต้องยื่นปัสสาวะโดยถอดกางเกงลงถึงเข้า หรือบางครั้งผู้ชายข้ามเพศคนนั้นก็ต้องกลับไปใช้ห้องส้วมตามเดิม ฉะนั้นคุณเจคิดว่ากาที่ฝักกันหว่างโปัสสาวะไม่มีมิติชิต หรือไม่บดบังสายตา ส่งผลให้คนใช้งานไม่รู้สึกลอดภัย และไม่มีความเป็นส่วนตัวเช่นกัน

ผลสรุปการสัมภาษณ์ของผู้ชายข้ามเพศแบบ Transsexual ที่มีปัญหาสำคัญคือ

1. ผนังกันระหว่างห้องส้วมที่ไม่มีมิติชิต ทำให้เกิดพื้นที่เงาสะทอน เนื่องจากผนังกันในห้องน้ำสาธารณะตามห้างส่วนใหญ่ไม่มีมิติชิต ถูกออกแบบเป็นผนังกันห้องน้ำสำเร็จรูปส่วนใหญ่มีความสูงอยู่ที่ประมาณ 180 เซนติเมตร ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างเพดานและพื้น เมื่อผู้ชายข้ามเพศที่รับฮอร์โมนประมาณ 6 เดือนขึ้นไป สรีระร่างกายภายนอกเริ่มเป็นผู้ชาย มีการปรับการเลือกเข้าห้องน้ำชาย ก็ต้องเลือกเข้าห้องส้วมที่มีอยู่จำนวนจำกัด และขณะขับถ่ายภายในห้องส้วมนั้น อาจเกิดเงาสะทอนจากแสงไฟที่ตกกระทบพื้นกระเบื้องมันวาว จึงเกิดความไม่สบายใจและไม่เป็นส่วนตัว มีความวิตกกังวลว่าอาจจะเกิดภัยคุกคามทางเพศได้ นอกจากนั้นช่องว่างระหว่างผนังห้องส้วมก็สร้างปัญหากลืนรบกวนความเป็นส่วนตัวของตัวเองจากผู้อื่นเข้ามาในห้องน้ำด้วย

2. พื้นกระเบื้องผิวมันวาว ภายในห้องน้ำตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำที่มีการออกแบบลักซ์ชวรีจะมีพื้นลักษณะกระเบื้องแกรนิตโต้หรือกระเบื้องหินอ่อน ที่ดูหรูหรา มีความมันเงา จึงทำให้เกิดเงาสะทอนเมื่อกระทบกับแสงไฟภายในห้องน้ำ บริเวณที่เป็นปัญหาของห้องน้ำชายที่สำคัญคือ ภายในห้องส้วม เพราะเนื่องจากผนังกันระหว่างห้องส้วมไม่มีความมิติชิต ผู้ชายข้ามเพศส่วนใหญ่จึงกังวลถึงเงาสะทอนของกระเบื้องเมื่อตนต้องเข้าไปใช้งาน

3. ฝักกันระหว่างโปัสสาวะ ผู้ชายข้ามเพศบางคนยังไม่ผ่าตัดแปลงเพศ พวกเขาจึงใช้อวัยวะเพศเทียมเพื่อช่วยในการยื่นปัสสาวะ (STP : Stand To Pee) และต้องใช้พื้นที่ที่มีความมิติชิตเพื่อจัดอุปกรณ์ก่อนใช้งานและล้างเก็บหลังใช้งาน ฉะนั้นพวกเขาต้องการความเป็นส่วนตัว ไม่ต้องการให้บุคคลในห้องน้ำรับรู้ว่าคุณใช้อวัยวะเทียมในการปัสสาวะ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สบายใจเมื่อยื่นปัสสาวะที่มีฝักกันระหว่างโถไม่มิติชิต แม้กระทั่งคนที่ผ่าตัดแปลงอวัยวะเพศก็มีความกังวลเรื่องความเป็นส่วนตัว ณ จุดนี้เช่นกัน เพราะพวกเขาต้องฝึกยื่นปัสสาวะ และบางคนผ่าตัดมาอาจจะจะมีปัญหาเกี่ยวกับอวัยวะเพศชายที่ไม่สมบูรณ์ ทำให้รู้สึกไม่สบายใจเมื่อใช้งานโถปัสสาวะที่ไม่มีมิติชิต

4. ป้ายสัญลักษณ์ เป็นปัญหาในการเลือกเข้าห้องน้ำสาธารณะ เนื่องจากตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำมีเพียงห้องน้ำหญิงและห้องน้ำชายที่บ่งบอกถึงลักษณะทางเพศสภาพเพียงหญิงและชายเท่านั้น สำหรับผู้ชายข้ามเพศในช่วงก่อนเทคฮอร์โมนและหลังเทคฮอร์โมน พวกเขามีเพศกำเนิดเป็นหญิงทำให้ต้องเข้าห้องน้ำหญิงตามสรีระทางเพศ แต่เมื่อการแสดงออกทางเพศพวกเขานั้น

เป็นชาย ที่มีการแต่งตัวและพฤติกรรมดูเหมือนผู้ชาย จึงทำให้ผู้หญิงทั่วไปที่เข้าใช้ห้องน้ำนั้น เกิดความตกใจกับการแสดงออกทางเพศของกลุ่มผู้ชายข้ามเพศนี้

5. การจัดโซน เนื่องจากพื้นที่ในห้องน้ำสรรพสินค้ามีจำนวนห้องส้วมที่จำกัด และเป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งนักท่องเที่ยว และผู้คนที่หลากหลายเข้าใช้บริการในห้างสรรพสินค้าชั้นนำเป็นจำนวนมาก บางครั้งการจัดโซนในพื้นที่ที่จำกัดก็เป็นปัญหาในการยืนคอยรอเข้าห้องส้วม ในเมื่อผู้ชายข้ามเพศบางคนยังไม่ผ่าตัดแปลงเพศ ต้องยืนรอเข้าคิวห้องส้วมบริเวณพื้นที่โถงส้วม ทำให้เกิดความไม่สบายใจในการยืนรอ

4.1.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 2: Transvestite

คนที่ 1 ชื่อเรียก คุณเค (นามสมมุติ)

บางครั้งเวลาคุณเคเข้าห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าทั่วไป พบเจอผู้หญิงที่ต้องเดินสวนกันอยู่บริเวณหน้าห้องน้ำ ผู้หญิงมักคิดว่าตนเองเข้าห้องน้ำผิด เมื่อผู้หญิงได้สังเกตเห็นคุณเคนั้น จะหันไปมองป้ายสัญลักษณ์หน้าห้องน้ำเพื่อเช็คว่าคุณเคเข้าห้องน้ำถูกต้อง ทำให้สายตาดูจากผู้หญิงที่กำลังเดินสวนกับตนนั้นมองมาที่ตัวคุณเค จนทำให้รู้สึกอึดอัด เพราะถูกมองด้วยความสงสัยในเพศสภาพของตนจากผู้หญิงที่เข้าใช้งานในห้องน้ำหญิงอยู่บ่อยครั้งก็ตาม แต่คุณเคจะพยายามไม่สนใจว่าใครคนอื่นจะมองตนอย่างไร เพราะตนต้องการเพียงเข้าห้องน้ำไปทำธุระเฉย ๆ และตัวเขาก็ไม่ได้คิดว่าผู้หญิงที่มองมาจะตั้งใจละเมิดความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับเพศสภาพของตน เพราะจากประสบการณ์ส่วนตัวของคุณเคไม่เคยเจอการข่มขู่หรือถูกนินทาจากผู้หญิงที่เข้าใช้งานห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำสักครั้ง ถึงแม้สถานที่ในย่านสยามสแควร์ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของคนต่างชาติที่อาจจะเข้าใจผิดในเพศสภาพของตนได้ และการที่ห้องน้ำสาธารณะหญิงที่มีแต่ผู้หญิง ก็ทำให้คุณเครู้สึกปลอดภัย เพราะสรีระยังคงเป็นผู้หญิง จึงรู้สึกสบายใจเวลาเข้าห้องน้ำสาธารณะหญิง

คนที่ 2 ชื่อเรียก คุณแอล (นามสมมุติ)

เข้าห้องน้ำสาธารณะหญิงได้อย่างสบายใจ เพราะคุณแอลไม่สนใจว่าใครจะมองอย่างไร และไม่ได้คิดว่าผู้หญิงส่วนใหญ่ที่อยู่ในห้องน้ำจะมองตนด้วยความสงสัยในเพศสภาพของตนเอง เพราะไม่เคยถูกข่มขู่หรือออกจากห้องน้ำ แต่มีเหตุการณ์ประมาณ 2-3 ครั้ง ในห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำย่านสยามสแควร์ มีผู้หญิงชาวต่างชาติและผู้หญิงไทยที่มีอายุมาก ตกใจเมื่อเห็นคุณแอลอยู่ในห้องน้ำหญิง พวกเขาจึงหันกลับไปมองป้ายสัญลักษณ์หน้าห้องน้ำหญิงอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบว่าเขาเองเข้าห้องน้ำถูก คุณแอลคิดว่าอาจเป็นเพราะมีการแสดงออกทางเพศ ลักษณะที่เป็นผู้ชาย จึงทำให้คนที่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ เกิดความตกใจได้ ส่วนใหญ่ในกรณีที่ต้องเข้าห้องน้ำสาธารณะอย่างห้างสรรพสินค้าชั้นนำนั้น วัสดุภายในห้องน้ำ จะไม่เป็นปัญหาต่อตน ตัวอย่างเช่น ผนังกันระหว่างห้องที่ปิดไม่มิดชิด หรือพื้นกระเบื้องที่เกิดเงาสะท้อนจนเห็นห้องข้าง ๆ คุณแอลนั้นไม่เป็นกังวล และส่วนตัวคุณแอลรู้สึกสบายใจ ยินดีที่ได้อยู่ในพื้นที่ของผู้หญิง ถึงแม้ตัว

เขานั้นจะมีจิตใจเป็นผู้ชายก็ตาม คุณแอลให้เหตุผลว่า เมื่อตอนอยู่ในพื้นที่ที่มีแต่ผู้หญิง ทำให้รู้สึกปลอดภัย ไม่มีความกังวลว่าจะถูกละเมิดความเป็นส่วนตัวขณะขับถ่าย ถึงแม้บางครั้งตนจะถูกมองด้วยสงสัยในเพศสภาพและเพศกำเนิดที่ไม่สอดคล้องกัน ตนบอกว่าเป็นเหตุการณ์ที่เข้าใจได้จากบริบทของสังคมไทย แม้ต้องเลือกอยู่ในสถานที่ที่จำกัดเพศว่าฝั่งไหนเป็นเพศหญิงหรือเป็นเพศชาย อย่างห้องน้ำสาธารณะ คุณแอลก็ยังคงเลือกอยู่ในพื้นที่ของผู้หญิง เพื่อความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวต่อกับคุกคามทางเพศ ทั้งที่ในใจของตนนับรับรู้ว่าเป็นผู้ชายก็ตาม เพราะฉะนั้นการออกแบบห้องน้ำสาธารณะที่แยกเพศระหว่างห้องน้ำหญิงและห้องน้ำชายที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่มีส่งผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัว แต่จะมีปัญหาเพียงป้ายสัญลักษณ์และบริบททางสังคม ที่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับคนที่มีความหลากหลายทางเพศ อย่างผู้ชายข้ามเพศที่ตนเป็นเท่านั้น

คนที่ 3 ชื่อเรียก คุณเอ็ม (นามสมมติ)

คุณเอ็มจะโดนผู้หญิงที่ใช้ห้องน้ำตามพื้นที่สาธารณะมองมาที่ตนทุกครั้ง ไม่ว่าจะเข้าหรือออกมาจากห้องน้ำหญิง พวกเขาตกใจเมื่อเดินสวนกับคุณเอ็ม จนต้องหันกลับไปมองป้ายสัญลักษณ์หน้าห้องน้ำอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบว่าตนเข้าห้องน้ำถูกหรือไม่ เวลาเจوظักงานทำความสะอาดทางสรรพสินค้า ตัวอย่างเช่น ที่ห้องน้ำสยามพารากอนทักว่าตนเข้าห้องน้ำผิดทุกครั้ง พร้อมทั้งบอกว่าห้องน้ำชายอยู่อีกฝั่ง หรือบางครั้งเจอเหตุการณ์ที่ห้องน้ำของห้างสรรพสินค้าอย่างสยามเซ็นเตอร์ มีผู้ดูแลรักษาความปลอดภัยของห้างเดินผ่านมา จึงบอกให้ตนเข้าฝั่งห้องน้ำผู้ชาย แต่คุณเอ็มต้องพูดบอกเขาไปว่าเป็นผู้หญิง ซึ่งทำให้คุณเอ็มรู้สึกอายและไม่สบายใจ คุณเอ็มคิดว่าอาจเพราะลักษณะร่างกายเป็นคนตัวสูงไม่มีหน้าอกแต่งตัวเป็นผู้ชาย ทำให้ผู้คนเหล่านั้นเกิดความเข้าใจผิดกับการเข้าห้องน้ำของตนได้ ทุกครั้งคุณเอ็มจะรู้สึกอึดอัดไม่มีความเป็นส่วนตัว ที่จะต้องถูกมองและตอบคำถามจากคนที่เข้าใจผิด จนบางครั้งยอมอั้นปัสสาวะเพื่อไม่ต้องเจอกับปัญหา

ถึงแม้ว่าการที่เข้าห้องน้ำตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำที่เจอมานั้นเป็นเรื่องที่ลำบากหรือมีอุปสรรคบ้าง แต่คุณเอ็มกลับรู้สึกปลอดภัยในพื้นที่ของผู้หญิง เพราะสรีระของตัวเขานั้นยังเป็นผู้หญิงอยู่ ถึงแม้จะมีผนังกั้นระหว่างห้องส้วมที่ไม่มีมิดชิดและพื้นกระเบื้องที่เกิดเงาสะท้อนจนเห็นห้องข้าง ๆ อาจดูเหมือนว่าจะถูกคุกคามได้ เพราะภายในห้องน้ำนั้นมีแต่ผู้หญิง จึงมีความสบายใจเรื่องความปลอดภัย แต่ตนรู้ดีที่ทุกครั้งที่ถูกมองว่าตัวของเขานั้นแปลกแยก แต่ถ้าจะให้คุณเอ็มเข้าห้องน้ำชายก็จะไม่ปลอดภัย ถึงแม้ตัวเขานั้นจะเคยเข้าห้องน้ำสาธารณะชายมาแล้วแต่ไม่บ่อย จะเลือกเข้าต่อเมื่อจำเป็นจริง ๆ ถึงแม้ว่าตอนที่เขาเข้าห้องน้ำสาธารณะชายจะไม่มีผู้ชายคนไหนมองมาที่ตน แต่ตัวเขาก็รู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจเท่าห้องน้ำหญิง

ส่วนตัวคิดว่าถ้ามีห้องน้ำสำหรับเพศทางเลือกตามห้างสรรพสินค้าทั่วไป ตนอยากให้ผนังกั้นระหว่างห้องส้วมติดพื้นและติดเพดาน เหมือนห้องน้ำของห้างสรรพสินค้าสยามดิสคัฟเวอรี เพราะตนจะรู้สึกมีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น สามารถป้องกันจากภัยคุกคามทางเพศที่อาจโดนถ่มน้ำลาย และ

ส่วนป้ายสัญลักษณ์นั้นจะไม่จำกัดแค่เพศหญิงหรือเพศชายเท่านั้น เพศทางเลือกก็สามารถเข้าห้องน้ำสาธารณะได้โดยไม่ต้องถูกถามว่าเป็นเพศอะไร

คนที่ 4 ชื่อเรียก คุณเอ็น (นามสมมุติ)

เมื่อตอนที่ตนเข้าห้องน้ำตามห้างสรรพสินค้าชื่อดังอย่างพารากอนหรือเครือเซ็นทรัลในย่านสยามสแควร์ บางครั้งจะมีทัวร์ต่างชาติเช่นคนจีนเข้ามาใช้ห้องน้ำหญิง ส่วนตัวคุณเอ็นมีเพศสภาพเป็นทอม มีการแสดงออกทางเพศเป็นผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกหรือน้ำเสียงที่แหบ จึงถูกสายตาในห้องน้ำหญิงจับจ้องเหมือนคนแปลก ทำให้คุณเอ็นรู้สึกกระอักกระอ่วนใจที่จะตอบ ขำร้ายคุณเอ็นพูดภาษาต่างชาติไม่ได้ ก็ไม่สามารถอธิบายเกี่ยวกับเพศของตน เพื่อเป็นการอนุญาตต่อการเข้าห้องน้ำหญิงที่ไม่ใคร่เข้าใจเพศสภาพแบบตน ไม่มีครั้งไหนที่ได้เข้าห้องน้ำสาธารณะหญิงแบบคนปกติทั่วไปโดยไม่ถูกจ้องมองอย่างรู้สึกไม่สบายใจ และคุณเอ็นคิดว่าอาจเป็นเพราะป้ายสัญลักษณ์ที่บอกว่าห้องน้ำนี้คือห้องน้ำหญิง คุณเอ็นจึงทำได้เพียงยิ้มแล้วเดินจากมา และมีบางครั้งพนักงานทำความสะอาดเดินมาถามถึงเพศของเขว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย โดยที่คุณเอ็นจะตอบสั้น ๆ ว่า “ผู้หญิงครับ” ทั้ง ๆ ในใจของเขานั้นคือผู้ชาย คุณเอ็นรู้สึกว่าเหมือนตนถูกเปลื้องผ้าแล้วมองสรีระว่ามีอวัยวะเป็นเพศหญิง ยิ่งทำให้รู้สึกแยะและไม่เป็นส่วนตัว เมื่อคุณเอ็นนึกถึงเรื่องแบบนี้ที่ไรต์เวกซ์นั้นก็รู้สึกเศร้าอยากจะทำอะไร เพราะตัวเขานั้นรู้สึกทรมานจิตใจที่ทำอะไรไม่ได้ ได้แต่ก้มหน้าเดินเข้าห้องน้ำอย่างสงบจิตใจ และต้องคิดเสมอว่าตนเข้าไปห้องน้ำเพื่อไปปลดทุกข์เท่านั้น อย่าเก็บมาคิดจนทำให้ตัวเองรู้สึกไม่ดี แต่บางครั้ง ห้างสรรพสินค้าชั้นนำอย่างสยามพารากอนที่ห้องน้ำสาธารณะหญิงเต็ม โดยเฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตนจะเดินเข้าไปห้องน้ำสาธารณะชาย ซึ่งในตอนนั้นคุณเอ็นบอกว่าตัวเขานั้นรู้สึกดีมาก รู้สึกว่าสถานที่นี้เป็นพื้นที่ของตัวเองของเขา คุณเอ็นได้เป็นตัวเองที่ไม่ต้องตอบคำถามใครที่อยู่ในห้องน้ำ หรือถูกสายตาจากผู้หญิงคนอื่น แต่เมื่อตอนนั้นตนมีร่างกายเป็นผู้หญิง ทำให้ตัวเขานั้นยังคงเลือกเข้าห้องน้ำหญิงเป็นหลัก

คนที่ 5 ชื่อเรียก คุณโอ (นามสมมุติ)

เขาไม่ค่อยสนใจว่าผู้หญิงที่เข้าห้องน้ำจะมองตนอย่างไร การที่คุณโอจะมีเพศสภาพเป็นทอม มีแสดงออกทางเพศเป็นผู้ชาย เมื่อเจอเหตุการณ์ที่ต้องเข้าห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า นั้น จะมีปัญหากับผู้หญิงที่เดินเข้ามาในห้องน้ำพร้อมเห็นคุณโอที่อยู่ในห้องน้ำหญิง ทำให้ผู้หญิงดังกล่าวต้องเดินกลับไปมองป้ายสัญลักษณ์หน้าห้องน้ำอีกทีว่าใช้ห้องน้ำหญิงหรือไม่ และถ้าคุณโอบังเอิญเห็นอาการปฏิกิริยาของผู้หญิงคนนั้นพอดี คุณโอจะบอกว่า “ถูกแล้วครับ นี่ห้องน้ำหญิงครับ” อาจจะทำให้ผู้หญิงจะงงและเกิดความสับสน เวลาเข้าห้องน้ำหญิงตัวเขาไม่มีความกระอักกระอ่วนใด ๆ คิดว่าในเมื่อตนมีเพศสภาพเป็นทอมก็ควรใช้ห้องน้ำหญิง ถึงแม้ว่าสุดท้ายแล้วในห้างสรรพสินค้าชั้นนำที่ยกตัวอย่างในย่านสยามสแควร์นั้นจะมีการออกแบบที่ไม่มีติดชื่อก็ตาม

ตอนนี้คุณโอรู้สึกว่าสังคมไทยก็เปิดกว้าง เรื่องการยอมรับคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ขึ้นมาก ทำให้เข้าห้องน้ำสาธารณะได้อย่างปลอดภัย ไม่ถูกกีดกัน แต่ภายในใจตัวเขานั้นมีความรู้สึก เินอายเวลาเดินเข้าห้องน้ำตามเพศกำเนิด เพราะจิตใจของคุณโอรู้สึกว่าตนรับรู้ว่าเป็นผู้ชาย แต่ต้องเข้า ใช้พื้นที่ของผู้หญิง เพราะจากการมีป้ายสัญลักษณ์ที่จำกัดเพศเพียงชายและหญิงเท่านั้น ตนจึงรู้สึกว่ สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดคือป้ายสัญลักษณ์

คนที่ 6 ชื่อเรียก คุณพี (นามสมมุติ)

ในเหตุการณ์ที่เดินห้างสรรพสินค้าอย่างสยามพารากอน เวลาเข้าห้องน้ำตนจะต้องเอาแฟน หรือเพื่อนเข้าไปด้วย ถ้าไม่มีใครไปด้วยตัวเขานั้นก็จะอั้นปัสสาวะเท่าที่ทำได้ เพื่อหาห้องน้ำในห้างตาม ชั้นที่ลับตาคน เช่นห้องน้ำชั้น 4A และทุกครั้งเวลาจะเดินเข้าห้องน้ำหญิงนั้น ต้องคอยมองหาผู้หญิงคน อื่นเดินตามมาหรือไม่ หรือจะเปิดประตูลมภายในห้องน้ำหญิงว่ามีคนเยอะ มีเด็กหรือผู้ใหญ่สูงวัย หรือไม่ เพราะตนกังวลจะถูกมองและถูกถามเรื่องเพศสภาพ ที่ทำให้รู้สึกไม่สบายใจและไม่มีความเป็น ส่วนตัวในการเข้าห้องน้ำสาธารณะ

คุณพีเล่าถึงความรู้สึกเวลาโดนมองในห้องน้ำหญิง เขาจะรู้สึกแสบมากถึงขั้นเกลียดสายตา เหล่านั้น เพราะเขารู้สึกเหมือนถูกผู้หญิงมองแบบตัวเขานั้นประหลาด ด้วยบุคลิกการแต่งตัวที่ไว้ทรง ผมสกินเฮด ทำให้คนในห้องน้ำยิ่งสับสนกันใหญ่ ขณะที่คุณพีเลือกเข้าห้องน้ำในที่ลับตาคน เป็นโซน ของเด็กที่มีทั้งของเล่นและสถาบันเรียนพิเศษในห้าง คุณพีจะถูกเด็กเล็กถามคุณแม่ที่มาด้วยกันว่า “พี เขาเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง? แล้วมาเข้าห้องน้ำผู้หญิงได้อย่างไร?” เมื่อตัวคุณพีได้ยินก็ได้แต่ยิ้ม ทำอะไรไม่ ถูกแล้วเดินออกไปกับความรู้สึกกระอักกระอวน และเคยเจอผู้หญิงที่เดินเข้าห้องน้ำมาและตกใจเมื่อ เห็นคุณพีจนผู้หญิงคนนั้นต้องรีบเดินออกไป ทำให้คุณพีต้องพูดว่า “พีคะ ถูกแล้วคะนี่ห้องน้ำหญิง” เวลาเล่าปัญหาหรือปรึกษาปัญหาเรื่องแบบนี้ให้ใครคนอื่นฟังจะบอกว่า “ถ้ามีปัญหามากก็เข้าห้องน้ำ ชายไปสิ เดินเข้าไปเลยผู้ชายข้างในห้องน้ำไม่สงสัยหรอก” เมื่อคุณพีได้ยินแบบนี้ก็รู้สึกว่าเป็นการ แก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุด คุณพีได้มีโอกาสลองเข้าห้องน้ำชายก็รู้สึกแปลก ๆ เพราะเมื่อเข้าไปแล้วมี ผู้ชายมองมาที่ตน เนื่องด้วยตัวเขานั้นมีเพศสภาพเป็นทอม สรีระเป็นผู้หญิง ทำให้คุณพีมีความรู้สึกแสบ เวลาจะเข้าห้องน้ำตามห้างสรรพสินค้า นี่ถือว่าปัญหาหนักใจอยู่ ณ ตอนนี้ในแต่ละครั้งที่เข้าห้องน้ำ สาธารณะ จะรู้สึกแสบ ไม่สบายใจ และไม่มีความเป็นส่วนตัว คุณพีคิดว่าถ้ามีห้องน้ำที่ทำให้เขาเข้าได้ โดยไม่ถูกมอง และถูกสงสัยเรื่องเพศสภาพ ตนบอกว่าคงทำให้ชีวิตง่ายขึ้น และไม่ต้องอั้นปัสสาวะ บ่อยหรือเดินไปไกลเพื่อหลีกเลี่ยงผู้คน

คนที่ 7 ชื่อเรียก คุณคิว (นามสมมุติ)

คุณคิวเล่าว่า เมื่อเขาเข้าห้องน้ำตามห้างสรรพสินค้าส่วนใหญ่เช่น สยามพารากอน เซ็นทรัลเวิลด์ หรือเซ็นทรัลเอ็มบาสซี่ เวลาผู้หญิงอยู่ในห้องน้ำนั้น จะมองเพศสภาพของคุณคิวด้วยสี หน้าที่สงสัย เหมือนเข้าใจว่าคุณคิวกำลังเข้าห้องน้ำผิด คุณคิวจึงแก้ปัญหาพยายามไม่มองใครที่อยู่ใน

ห้องน้ำ เพราะเขาไม่อยากจะเห็นสีหน้าของผู้หญิงมองมาที่ตน ทำให้เขารู้สึกอึดอัดจนไม่มีความเป็นส่วนตัวในการเข้าห้องน้ำสาธารณะ และตัวเขาต้องทำใจยอมรับว่าห้องน้ำมีเพียงชายและหญิง ไม่แปลกที่ผู้หญิงคนอื่นจะมองมาที่ตน เนื่องจากป้ายสัญลักษณ์ห้องน้ำตามพื้นที่สาธารณะได้กำกับว่าฝั่งไหนของห้องน้ำสำหรับผู้หญิงหรือผู้ชาย และสิ่งนั้นก็เป็นการตอกย้ำว่าเพศกำเนิดตนคือผู้หญิง ที่ทั้งตัวเขามีการแสดงออกทางเพศเป็นผู้ชาย จึงต้องด้านความรู้สึกตัวเองให้ยอมรับในสิ่งที่ต้องเจอจากสายตาของผู้คนเหล่านั้น คุณคิดว่าสถานการณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่แปลก เป็นเรื่องเข้าใจได้ที่ผู้หญิงเกิดความสงสัยและมองมาที่ตน เพราะตัวเขานั้นไม่ข้ามเพศ เป็นเรื่องที่ต้องเจอและยอมรับมันให้ได้ ถึงแม้จะรู้สึกไม่เป็นส่วนตัวก็ตาม

คุณคิดว่ายกตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานห้องน้ำสาธารณะที่ไม่มีความเป็นส่วนตัวได้อีกกรณี คือ ตามห้างสรรพสินค้าอย่าง สยามพารากอน เซ็นทรัลเวิลด์ หรือเซ็นทรัลเอ็มบาสซี่ เวลาคุณเดินเข้าห้องส้วมตอนถ่ายหนัก จะมีเสียงที่ดัง จนรู้สึกรบกวนคนอื่นที่อยู่ในห้องน้ำ ทำให้รู้สึกไม่ติดจนอาย อาจจะเพราะผนังกันน้ำไม่ได้ปิดทึบอย่างห้องน้ำสยามดิสคัฟเวอรี ที่มีผนังกันห้องมิดชิดเพื่อช่วยเก็บเสียงได้

คนที่ 8 ชื่อเรียก คุณอาร์ (นามสมมุติ)

คุณอาร์เคยเข้าห้องน้ำสาธารณะหญิงที่ห้างสรรพสินค้าพารากอน ตอนที่เขาเดินเข้าไปในห้องน้ำหญิงมีเด็กเล็กมากับคุณแม่ เด็กคนนั้นจ้องมองมาที่คุณอาร์ ดูเหมือนเด็กจะคิดว่าที่คนนี้ (คุณอาร์) ดูเหมือนผู้ชายที่เข้ามาในห้องน้ำผู้หญิง จนคุณอาร์รับรู้ได้จากสีหน้าของเด็กที่จ้องมองมาที่ตน เป็นเวลาสักครู่หนึ่งพอสมควร พอคุณอาร์มองไปที่เด็กคนนั้นตรง ๆ เด็กก็หันหน้าหนี เป็นเหตุการณ์ที่คุณอาร์เจออยู่บ่อยครั้ง ตนเลยทำความเข้าใจว่าเด็กส่วนใหญ่คงจะรับรู้ว่ามีแค่ 2 เพศ คือชายกับหญิงเท่านั้น เลยทำให้เด็กที่อยู่ในห้องน้ำหญิงนั้น สงสัยว่าคุณอาร์เป็นผู้ชายที่เข้าห้องหญิง หรือว่าคุณอาร์เป็นผู้หญิง ขณะที่ตนเข้าห้องน้ำหญิงพร้อมกับเด็กดังกล่าว คุณอาร์ก็เข้าห้องส้วมเพื่อขับถ่าย และเขาสังเกตว่ามีช่องว่างระหว่างผนังกันห้องส้วมอยู่มาก ทำให้เด็กคนนั้นก็มามองขณะที่คุณอาร์กำลังขับถ่ายอยู่ และอีกเหตุการณ์ที่ทำให้คุณอาร์ตกใจ คือเวลามีคนตัวสูงเข้าห้องน้ำแล้วจับผนังกันระหว่างห้องส้วม จึงทำให้ตนรู้สึกไม่สบายใจและหวาดระแวงจนไม่ค่อยอยากเข้าห้องน้ำสาธารณะ เพราะตนนั้นรู้สึกไม่เป็นอิสระไม่เป็นส่วนตัว และในบางครั้งคุณอาร์รู้สึกเหมือนโดนผู้หญิงที่อยู่ในห้องน้ำนั้นตาดูด้วยทางสายตา ถ้าครั้งไหนที่เข้าห้องน้ำแล้วโชคไม่ดีก็จะมีคนถามว่าเป็นเพศอะไร คุณอาร์จะบอกว่าเป็นผู้หญิง ถึงแม้เขาไม่ได้รู้สึกเป็นผู้หญิง ตนจึงจำใจตอบคำถามที่ต้องขัดแย้งอยู่ภายในใจ และด้วยสภาพร่างกายที่เป็นคนตัวเล็ก จึงดูกำกึ่งดูเหมือนทอมไม่ก็เด็กผู้ชาย ทำให้คนในห้องน้ำเกิดคำถามกับตนได้

คุณอาร์ยังบอกอีกว่าถ้าตนเลือกเข้าห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าได้อย่างสบายใจ ก็อยากเข้าห้องน้ำชาย เพราะห้องน้ำหญิงคิวยาว โดยเฉพาะชั้นที่มีผู้คนใช้บริการเยอะ ส่วนตัวเขานั้น เคยเข้าห้องน้ำชาย ก็โดนผู้ชายที่อยู่ในห้องน้ำมองเช่นกัน ไม่ต่างจากผู้หญิงที่มองตนด้วยความสงสัย ว่าคุณอาร์เป็นตุ๊ดหรือเป็นทอม แต่จะให้เข้าห้องน้ำสาธารณะชายบ่อยตนก็ไม่มี ความมั่นใจรู้สึกกังวล ไม่ปลอดภัยและไม่มีเป็นส่วนตัวเท่าที่ควร

คนที่ 9 ชื่อเรียก คุณเอส (นามสมมติ)

คุณเอสเป็นคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย คุณเอสให้คำนิยามตัวเองว่าเป็น ทอมที่มีการแสดงออกทางเพศเป็นผู้ชาย ก็เป็นเรื่องยากที่เขาจะเข้าห้องน้ำสาธารณะชายได้ ถึงแม้ ใจอยากเลือกเข้าห้องน้ำชายก็ตาม คุณเอสเล่าว่าตนเคยถูกกีดกัน ถูกเหยียดหยามทางสายตาจากตอน เข้าห้องน้ำสาธารณะที่ห้างสรรพสินค้าชั้นนำในห้องน้ำชาย ตนจึงต้องกลับไปใช้ห้องน้ำหญิง บางครั้ง ตนก็โดนมองว่าเข้าห้องน้ำผิดฝั่ง บางทีเขาก็ถูกมองว่าเป็นผู้ชายที่มาเข้าห้องน้ำหญิง จึงทำให้ผู้หญิงใน ห้องน้ำแสดงท่าทีเหมือนว่าตัวเขานั้นจะมารังควานหรือทำตัวโรจจิตใส่ เป็นเหตุที่ทำให้ผู้หญิงบางคน หวาดระแวงตนได้ จึงทำให้คุณเอสอยากเข้าห้องน้ำชายแต่ก็ทำไม่ได้ จะไปห้องน้ำหญิงก็รู้สึกลำบากใจ คุณเอสอยากให้มีห้องน้ำสาธารณะที่ไม่แบ่งแยกเพศหญิงและเพศชาย เขาได้ให้เหตุผลว่ามันไม่ใช่เรื่อง ง่ายเลยสำหรับคนข้ามเพศหรือคนที่มีความเป็นเพศตรงข้ามกับเพศกำเนิด หรือแม้กระทั่งคนที่ไม่ นิยามเพศ ไม่ว่าคนกลุ่มนี้จะอยู่ในมุมไหนของโลก เมื่อเจอเหตุการณ์การเข้าห้องน้ำสาธารณะ ก็ สามารถพบเจอปัญหากับความเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ได้เช่นกัน คุณเอสบอกถึงวิธีการจัดการปัญหาเบื้องต้นที่ ตนเองสามารถที่พอจะทำได้คือ พยายามไม่สนใจในสายตาคนรอบข้าง รีบทำธุระในห้องน้ำแล้ว ออกมาให้เร็ว ในเมื่อตนนั้นไม่สามารถสื่อสารออกมาเป็นคำพูดโดยตรงได้ ก็จะไม่ทำตัวให้เป็นจุดสนใจ ในห้องน้ำหญิง ถึงแม้ว่าสถานที่ของห้องน้ำจะตั้งอยู่ในย่านศูนย์กลางที่มีความหลากหลาย แต่ก็ไม่ได้ ช่วยให้เราเข้าห้องน้ำได้อย่างสบายใจหรือง่ายขึ้นเลย คุณเอสเข้าใจผู้หญิงที่เข้าห้องน้ำสาธารณะ นั้นจะมีพฤติกรรมที่จ้องมองตนด้วยความสงสัยหรือหวาดระแวงก็ไม่แปลก เพราะเนื่องจากป้าย สัญลักษณ์ของห้องน้ำสาธารณะนั้นกำกับไว้ว่านี่คือห้องน้ำหญิง ที่ชี้เฉพาะเพศหญิงเข้าใช้งาน เขาได้ ยกตัวอย่างป้ายสัญลักษณ์ที่รวมเพศชายหญิงติดไว้หน้าห้องน้ำตามร้านอาหารเล็ก ๆ ที่ทำลายกรอบ เพศด้านพื้นที่เฉพาะหญิงหรือชายเท่านั้น ที่ไม่ว่าเพศไหนก็สามารถใช้งานได้อย่างไม่ตกใจ

คนที่ 10 ชื่อเรียก คุณที (นามสมมติ)

การที่ร่างกายของตนนั้นยังเป็นผู้หญิง จึงต้องเลือกเข้าห้องน้ำสาธารณะหญิง ตนให้เหตุผล ว่า ในเมื่อสังคมปลูกฝังมาการมีเพศกำเนิดหญิงต้องเข้าห้องน้ำหญิง หรือไม่อาจเป็นความเคยชินที่ตน นั้นเข้าห้องน้ำหญิงมาแต่เด็ก จึงต้องเลือกเข้าพื้นที่ที่ระบุว่าเป็นเพศหญิง ในเหตุการณ์ที่ไป ห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ เมื่อเข้าห้องน้ำสาธารณะนั้น คุณทีจะถูกผู้หญิงในห้องน้ำมองเพศสภาพของตน

แต่คุณที่ก็คิดว่าเป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้กับตนเอง ด้วยเพศสภาพของตนเป็นทอมมีการแสดงออกทางเพศแบบผู้ชาย อาจจะทำให้ผู้หญิงในห้องน้ำเกิดความสับสนได้

ในปัจจุบันคุณที่มีปัญหาในใจเกี่ยวกับการเข้าห้องน้ำสาธารณะหญิงอยู่พอสมควร โดยเฉพาะตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีผู้คนจำนวนมากมาใช้บริการ ณ ที่แห่งนี้จนทำให้เขาเกิดความรำคาญที่ติดอยู่ในใจ เวลาตนนั้นถูกผู้หญิงในห้องน้ำมองด้วยความสงสัยในเพศสภาพจนรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว ทำให้คุณที่ต้องกลับมาคิดทำความเข้าใจกับตัวเองว่าทำไมถึงรู้สึกไม่ดี นั่นเป็นเพราะจิตใจของเขานั้นรับรู้ว่าคุณเป็นผู้ชาย จึงทำให้คุณที่เริ่มอยากจะเลิกเข้าห้องน้ำชาย เขาได้ลองเข้าห้องน้ำสาธารณะชายตามห้างสรรพสินค้าที่สยามพารากอน ตนนั้นก็รู้สึกสบายใจที่ได้เข้าไปอยู่ในพื้นที่ของผู้ชาย เพราะในจิตใจของคุณที่บอกว่าเป็นพื้นที่ของเขา ขณะที่คุณที่ได้ลองเข้าไปในห้องน้ำชายนั้น เขาต้องเข้าห้องส้วม จึงทำให้คุณที่รู้สึกว่าผนังกันระหว่างห้องส้วมควรปิดทึบตรงช่องว่าง จะทำให้มีความเป็นส่วนตัวและสบายใจยิ่งขึ้น เพราะในเมื่อตนมีสภาพร่างกายที่เป็นผู้หญิง ตัวเขานั้นก็นึกถึงความปลอดภัยของตัวเองอยู่เช่นกัน

ผลสรุปการสัมภาษณ์ของผู้ชายข้ามเพศแบบ Transvestite ที่มีปัญหาสำคัญคือ

1. ป้ายสัญลักษณ์ เนื่องจากร่างกายไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง จึงต้องเข้าห้องน้ำหญิง เพราะสรีระเป็นผู้หญิง มีเพศสภาพเป็นทอม การแสดงออกทางเพศเป็นผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายหรือบุคลิกก็มีลักษณะเป็นชาย จึงเกิดปัญหาระหว่างเข้าใช้งานจากบุคคลที่อยู่ภายในหรือบุคคลที่กำลังเข้าห้องน้ำ เพราะป้ายสัญลักษณ์บ่งบอกเขตครอบครองพื้นที่คือเพศหญิง ทำให้ผู้หญิงเกิดความตกใจและสับสนต่อผู้ชายข้ามเพศที่ไม่เปลี่ยนแปลงร่างกาย โดยบางคนต้องทำความเข้าใจและพยายามไม่คิดว่าคนอื่นจะมองอย่างไร รีบเข้าห้องน้ำและรีบออกเพื่อไม่ให้รู้สึกอึดอัดเวลาผู้หญิงมอง

2. การจัดโซน ภายในห้องน้ำสาธารณะหญิงนั้น จุดที่มีปัญหา คือ บริเวณที่สามารถเห็นผู้ชายข้ามเพศอยู่ในห้องน้ำหญิง เช่น โซนอ่างล้างมือที่มีกระจกเงาสะท้อน จนเห็นผู้ชายข้ามเพศอยู่ในห้องน้ำหญิง ที่อาจจะทำให้พวกเขาถูกมองจนไม่มีความเป็นส่วนตัว

3. ผนังกันระหว่างห้องส้วมที่ไม่มีติดชิด ไม่เป็นปัญหาทางกายภาพเกี่ยวกับเพศสำหรับคนกลุ่ม Transvestite แต่จะมีเพียงความกังวลเรื่องของการกลืนและเสียง เวลาขับถ่ายที่ระหว่างผู้ใช้งานรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว เพราะอาจจะส่งกลิ่นและเสียงที่ไม่พึงประสงค์ไปรบกวนคนภายนอกจึงรู้สึกไม่สบายใจและอับอาย ถ้ามีการออกแบบให้ผนังกันห้องปิดทึบจะรู้สึกมีความเป็นส่วนตัวเวลาเข้าห้องน้ำมากยิ่งขึ้น

4. พื้นเป็นเงาสะท้อนหรือผนังกันระหว่างห้องส้วม ไม่เป็นปัญหาต่อความเป็นส่วนตัว เนื่องจากร่างกายมีสรีระเป็นผู้หญิง ทำให้รู้สึกไม่มีความกังวลถึงแม้มีคนในห้องส้วมอื่นจะสามารถมองเห็นได้ก็ตาม

5. ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะ ไม่เป็นปัญหาต่อความเป็นส่วนตัว เพราะภายในห้องน้ำ
สาธารณะหญิงไม่มีโถปัสสาวะ

สรุปขั้นตอนที่ 1 จะเห็นได้ว่าสรีระภายนอกของผู้ชายข้ามเพศทั้ง 2 กลุ่ม มีผลต่อการเกิด
ปัญหาด้านความเป็นส่วนตัวที่แตกต่างกัน แต่มีส่วนที่เป็นปัญหาค้างกันคือ ป้ายสัญลักษณ์ เนื่องจาก
กลุ่มของ Transsexual ที่เริ่มเทคฮอร์โมน และกลุ่ม Transvestite มีร่างกายและสรีระที่ยังคงเป็น
ผู้หญิง มีลักษณะเพศสภาพเป็นทอม ที่พวกเขาเลือกเข้าใช้ห้องน้ำสาธารณะหญิง อาจทำให้ผู้หญิงหรือ
พนักงานทำความสะอาดเกิดความตกใจ สับสนต่อเพศสภาพของผู้ชายข้ามเพศได้ เพราะรูปลักษณ์
การแสดงออกทางเพศที่ไม่ตรงกับพื้นที่ครอบครองของเพศหญิง ทำให้เกิดปัญหาด้านทัศนคติที่ตามมา

ส่วนปัญหาที่แตกต่างของคนเข้าสู่กระบวนการข้ามเพศอย่าง Transsexual คือ เป็นเรื่อง
ผนังกันระหว่างห้องส้วมและฝากั้นโถปัสสาวะ เพราะร่างกายที่เป็นชายแต่ยังคงมีอวัยวะเพศหญิงหรือ
ผู้ที่มีอวัยวะเพศชายที่ยังไม่สมบูรณ์ ถ้าวัสดุดังกล่าวไม่มีความมิดชิด อาจจะทำให้เกิดความไม่สบายใจ
ในขณะที่ใช้งานที่ไม่มีความเป็นส่วนตัว ส่งผลถึงภัยคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นได้

4.2 ขั้นตอนที่ 2 เป็นการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องความเป็นส่วนตัว

ด้วยวิธีการจัดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก มีการพูดคุยเกี่ยวกับการออกแบบห้องน้ำสาธารณะ All-
Gender และทำ Workshop ที่เป็นการออกแบบร่วมกับผู้วิจัย มีการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบ
เจาะจง จากทุกเพศวิถีที่สนใจการออกแบบห้องน้ำสาธารณะ All-Gender เนื่องจากต้องการให้เพศ
ต่าง ๆ ได้ร่วมกันช่วยแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นกลางในการออกแบบครั้งนี้ โดยผู้วิจัยจะสังเกตแบบมีส่วนร่วม
(Participation Observation) ที่ให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้ทดลองออกแบบห้องน้ำสาธารณะตาม
ห้างสรรพสินค้า จากข้อมูลสภาพแวดล้อมสามารถบ่งชี้จุดที่เป็นปัญหาจากประสบการณ์ โดยผู้วิจัยมี
การสังเกตพฤติกรรมจากกิจกรรม พร้อมทั้งจดบันทึก อัดเสียง และถ่ายภาพ เพื่อทำความเข้าใจกลุ่ม
ผู้ให้ข้อมูลที่ต้องการจะสื่อสารข้อมูลเชิงลึก โดยจะแบ่งการจัดกลุ่มเป็น 3 ครั้ง ใช้เวลา 4 ชั่วโมง ใน
การเก็บข้อมูลของการออกแบบห้องน้ำสาธารณะ จากผังห้องน้ำของห้างสรรพสินค้าพารากอนด้วย
ขนาดพื้นที่จำกัด อย่างห้องน้ำขนาดใหญ่และห้องน้ำขนาดเล็ก พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลการออกแบบ
หลังจากนั้นให้แต่ละคนในกลุ่มช่วยแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งร่วมทดลองออกแบบผังห้องน้ำที่อยู่
ภายใต้แนวคิด Queer Universal Design ที่ต้องการ เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการวิพากษ์วิจารณ์

วิธีการวิจัยในขั้นตอนนี้คือ

1. กรอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ อายุ เพศกำเนิด (Sex assignment at Birth) การรับรู้เพศ (Gender Identity) รสนิยมทางเพศ (Sexual Orientation) และการแสดงออกทางเพศ (Gender Expression)

ภาพที่ 4.1: ตัวอย่างคำถามในขั้นตอน Workshop ทั้งหมด 3 ครั้ง

 15/16/19.12.2018

อายุ _____

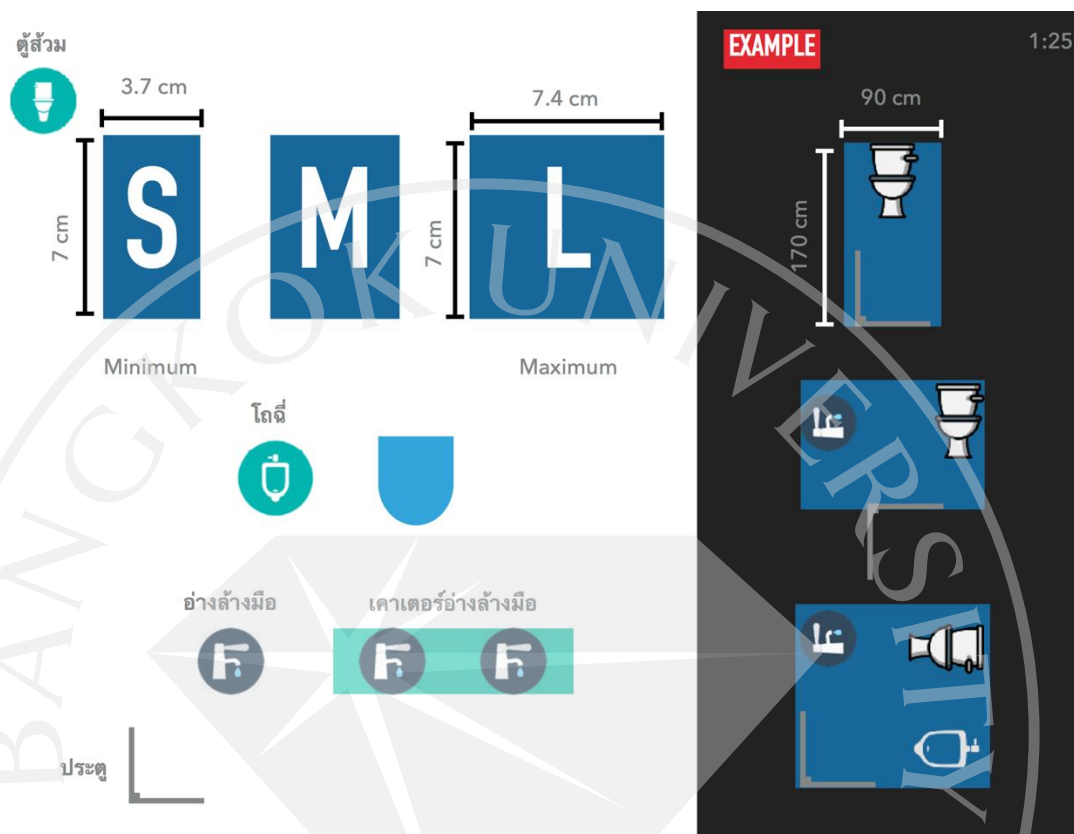
Sex assignment at birth (เพศกำเนิด)	Gender identity (การรับรู้เพศ)	Sexual orientation (รสนิยมทางเพศ)	Gender expression (การแสดงออกทางเพศ)
☐ ☐ ชาย ☐ หญิง	☐ ☐ ชาย ☐ หญิง	☐ ☐ ชาย ☐ หญิง	☐ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก บอกเล่าปัญหาความเป็นส่วนตัวของแต่ละคนในการเข้าใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าเขตกรุงเทพฯ ชั้นในและย่านศูนย์กลางธุรกิจ ตามประสบการณ์

3. ผู้วิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎี Queer Universal Design เป็นหลักในการออกแบบห้องน้ำสาธารณะตามความต้องการ

4. เริ่ม Workshop ให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนจัดสรรพื้นที่ภายในห้องน้ำ โดยที่ผู้วิจัยจัดขนาดแปลนห้องน้ำในอัตราส่วน 1:25 และจัดอุปกรณ์ ส้วม อ่างล้างมือ โถปัสสาวะ พร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดห้องส้วมตามความต้องการ แต่ห้ามออกแบบต่ำกว่ามาตรฐานที่ผู้วิจัยได้กำหนดที่อ้างอิงขนาดตามห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน ผู้วิจัยต้องการให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนออกแบบขนาดห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่และขนาดเล็ก พร้อมอธิบายเหตุผลการออกแบบห้องน้ำของตนเอง

ภาพที่ 4.2: ตัวอย่างเครื่องมือในการทำ Workshop ทั้งหมด 3 ครั้ง

5. ให้ทุกคนช่วยกันออกแบบห้องน้ำสาธารณะร่วมกัน 2 ขนาด ต่อ 1 กลุ่ม คือ จะมีขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เพื่อสรุปสิ่งที่แต่ละคนต้องการออกแบบห้องน้ำสาธารณะที่มีความเป็นส่วนตัวและคิดว่าสามารถใช้งานได้เหมาะสมตามบริบทสังคมไทย

การเก็บข้อมูลต่อครั้งจะแบ่งตามสัญลักษณ์คือ

ครั้งที่ 1 แทนสัญลักษณ์เป็นกลุ่ม A

ครั้งที่ 2 แทนสัญลักษณ์เป็นกลุ่ม B

ครั้งที่ 3 แทนสัญลักษณ์เป็นกลุ่ม C

โดยแต่ละกลุ่มได้จัดทำสรุปห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ 1 แบบ และขนาดเล็ก 1 แบบ

กลุ่ม A มีคนเข้าร่วมกิจกรรม 6 คน

กลุ่ม B มีคนเข้าร่วมกิจกรรม 6 คน

กลุ่ม C มีคนเข้าร่วมกิจกรรม 5 คน

จำนวนคนทั้งหมดใน 3 กลุ่ม จะแสดงความคิดเห็นทั้งหมด 17 คน จะได้แปลน 6 รูปแบบจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

ภาพที่ 4.3: ขั้นตอนการ Workshop ทั้งหมด 3 ครั้ง

สรุปผลลัพธ์จากการสุ่มของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วม Workshop ทั้งหมด 3 ครั้ง

กลุ่มละ 5-6 คน โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 17 คน คือ

กลุ่มตัวอย่าง A มีผู้เข้าร่วม 6 คน ได้แบบแปลนห้องน้ำมา 14 แบบ โดยจัดทำแปลนห้องน้ำมีขนาดใหญ่ได้ 6 แบบ ขนาดเล็ก 6 แบบ และออกแบบร่วมกับผู้วิจัยอีก 2 แบบ คือ ขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

กลุ่มตัวอย่าง B มีผู้เข้าร่วม 6 คน ได้แบบแปลนห้องน้ำมา 12 แบบ โดยจัดทำแปลนห้องน้ำมีขนาดใหญ่ได้ 4 แบบ ขนาดเล็ก 6 แบบ และออกแบบร่วมกับผู้วิจัยอีก 2 แบบ คือ ขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

กลุ่มตัวอย่าง C มีผู้เข้าร่วม 5 คน ได้แบบแปลนห้องน้ำมา 11 แบบ โดยจัดทำแปลนห้องน้ำมีขนาดใหญ่ได้ 5 แบบ ขนาดเล็ก 4 แบบ และออกแบบร่วมกับผู้วิจัยอีก 2 แบบ คือ ขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

ความคิดเห็นของข้อมูล Workshop กลุ่ม A

ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน จะอยู่ในช่วงอายุ 25-38 ปี มีเพศกำเนิดทั้งหญิงและชาย แต่การรับรู้ทางเพศจะมีความแตกต่างแล้วแต่บุคคล ในกลุ่ม A นี้มีคนเป็น Non-binary คือ เป็นอัตลักษณ์ทางเพศที่สั่นไหว ไม่ได้อยู่ในกรอบเพศของความเป็นชายหรือหญิงอย่างถาวร มีจำนวน

4 คน จำนวนใน 4 คนนี้ มีผู้ชายข้ามเพศ 1 คน มีอัตลักษณ์ที่ความสับสนไหลที่ไม่จำกัดความเป็นหญิงหรือชาย เป็นผู้ชาย 1 คน และผู้ชายข้ามเพศอีก 1 คน ผู้คนในกลุ่มตัวอย่างนี้จะมีสเนียมทางเพศ ที่ขึ้นอยู่กับนิสัยหรือบุคลิกที่ตรงใจมากกว่าจะระบุว่ต้องเป็นชายหรือหญิงเท่านั้น

ลักษณะแบบแปลนห้องน้ำขนาดใหญ่ของกลุ่ม A

1. ประตูเข้าออก ไม่ต้องมีประตูเข้าออก เป็นทางเดินกว้างเพื่อให้มีการระบายคนเข้าออกได้รวดเร็วและทำให้บรรยากาศในห้องน้ำไม่อึดอัด

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโถปัสสาวะ ต้องการไว้ด้านหน้าห้องน้ำ เพื่อสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ชาย เนื่องจากห้องน้ำนี้เป็นการออกแบบให้ทุกเพศมาอยู่ในพื้นที่ร่วมกัน ควรจะคำนึงถึงผู้หญิงที่ไม่สะดวกใจหรือมีความรู้สึกไม่เป็นส่วนตัวที่ผู้ชายเดินตามหลังเข้ามาภายในห้องน้ำ

2.2 ห้องส้วม เป็นขนาดมาตรฐาน 13 ห้อง ต้องการจัดวางตำแหน่งชายและขวา เพื่อให้ผู้ใช้งานทุกคนได้เลือกใช้ตามความสบายใจ

2.3 ห้องน้ำคนพิการ ให้อยู่ด้านหน้าของทางเข้าออกห้องน้ำ เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเข้าใช้งาน

2.4 อ่างล้างมือ อยู่ตำแหน่งกลางห้องน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่มคนใช้ห้องส้วมทั้ง 2 ฝ่ายใช้งานได้สะดวก

2.5 กระจกเงาแต่งหน้า ต้องการติดตั้งไว้ในสุดตรงกลางห้องน้ำ เพื่อสามารถเห็นกิจกรรมภายในห้องน้ำได้ และต้องการแยกพื้นที่แต่งหน้าบริเวณอ่างล้างมือจะได้ไม่รบกวนผู้ใช้งานคนอื่น

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 กระจกเงา สามารถมันวาวได้ แต่จะต้องไม่มีการสะท้อนจากแสงไฟมากเกินไป เพราะอาจจะขัดความเป็นส่วนตัวต่อผู้หญิงที่ใส่กระโปรงอยู่ภายในห้องน้ำ

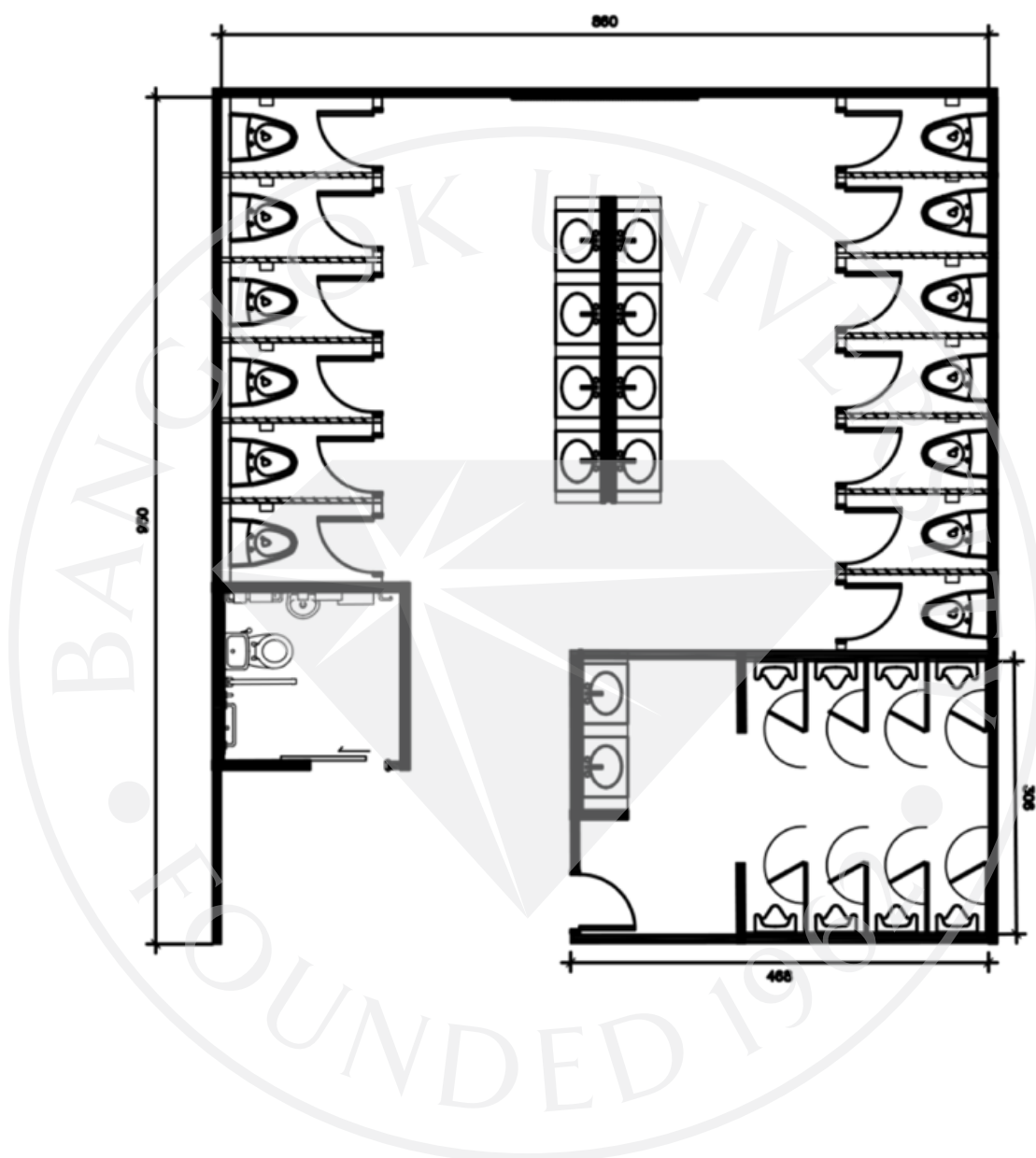
3.2 ผนังกั้นระหว่างห้องส้วม ต้องการให้ปิดทึบสูงจากเพดานถึงพื้น เพื่อความเป็นส่วนตัวต่อผู้ใช้งาน

3.3 ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการออกแบบให้มีบานประตูปิดส่วนด้านหลังของผู้ใช้งาน เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวต่อผู้ใช้

3.4 ติดตั้งพัดลมดูดอากาศ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีให้ไม่อึดอัด และมีกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์

4. ป้ายสัญลักษณ์ ต้องการออกแบบที่กำกับเป็นห้องน้ำ Gender-Neutral Restroom หรือ All-Gender Restroom เพื่อให้ทุกเพศสามารถเข้าใช้งานได้โดยไม่ต้องถูกตรวจสอบว่าเราเป็นเพศอะไร และสามารถเข้าห้องน้ำนี้ได้อย่างสบายใจ

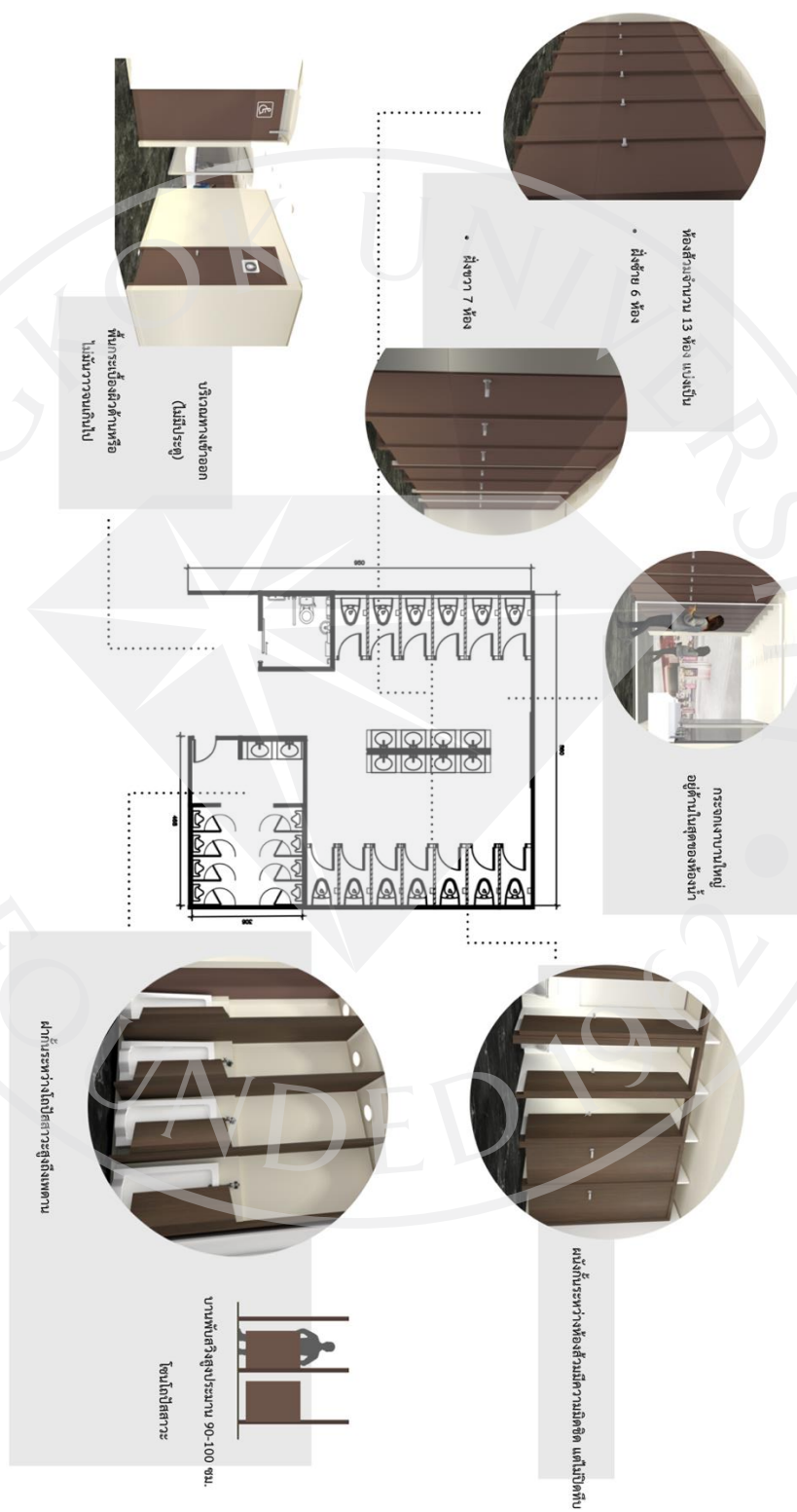
ภาพที่ 4.4: แผนห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ของกลุ่ม A

ภาพที่ 4.5: Isometric ห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ของกลุ่ม A

ภาพที่ 4.6: แพลนและมุมมองภายในห้องน้ำขนาดใหญ่ของกลุ่ม A

ลักษณะแบบแปลนห้องน้ำขนาดเล็กของกลุ่ม A

1. ประตูเข้าออก มีประตูเปิดปิด เนื่องจากภายในห้องน้ำส่วนของโถปัสสาวะไม่มีผนังกัน โชน ทำให้ไม่มีความเป็นส่วนตัว และกังวลเรื่องกลิ่นจะไปรบกวนนอกห้องน้ำ ฉะนั้นต้องการให้มี ประตูสำหรับการเข้าออก

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโถปัสสาวะ จะอยู่ภายในสุดของห้องน้ำเพราะต้องการให้เป็นทีลับตา เพื่อ สร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้ใช้งาน

2.2 ห้องส้วม จะมีทั้งหมด 4 ห้อง ต้องการจัดตำแหน่งให้เดินง่ายจากประตูเข้า ออก

2.3 อ่างล้างมือ จะอยู่ตำแหน่งตรงข้ามห้องส้วมและอยู่ใกล้ประตูทางเข้าออก

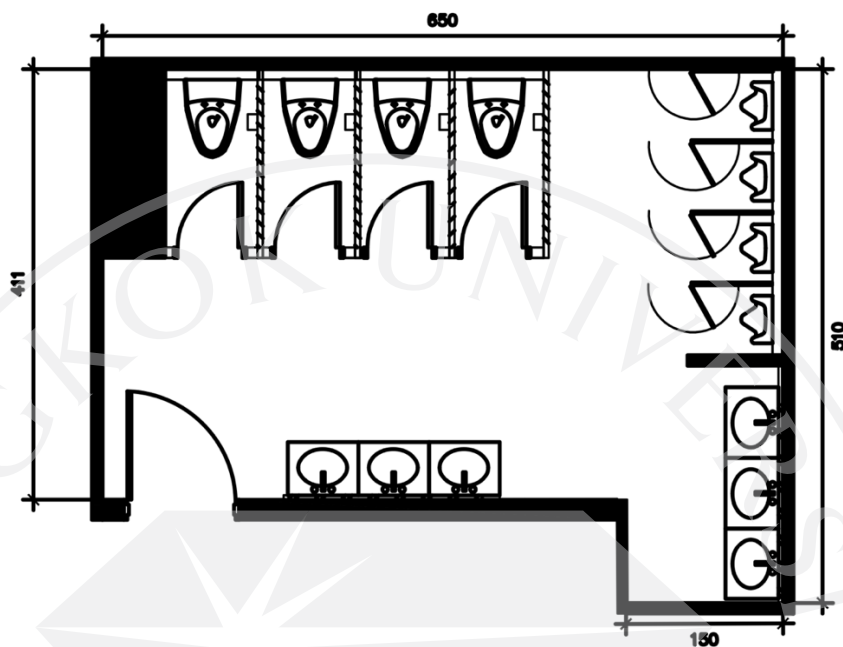
3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการออกแบบให้ผู้ใช้งานมีความเป็นส่วนตัว และเพศหญิงที่อยู่ภายในห้องน้ำจะได้ไม่รู้สึกอึดอัดเมื่อเห็นผู้ชายกำลังปัสสาวะ เหมือนกับห้องน้ำ ขนาดใหญ่

3.2 ติดตั้งพัดลมดูดอากาศ เพื่อสร้างบรรยากาศให้ไม่อึดอัด เหมือนกับห้องน้ำ ขนาดใหญ่

4. ป้ายสัญลักษณ์ ติดป้ายห้องน้ำ Gender-Neutral Restroom หรือ All-Gender Restroom เหมือนกับห้องน้ำขนาดใหญ่

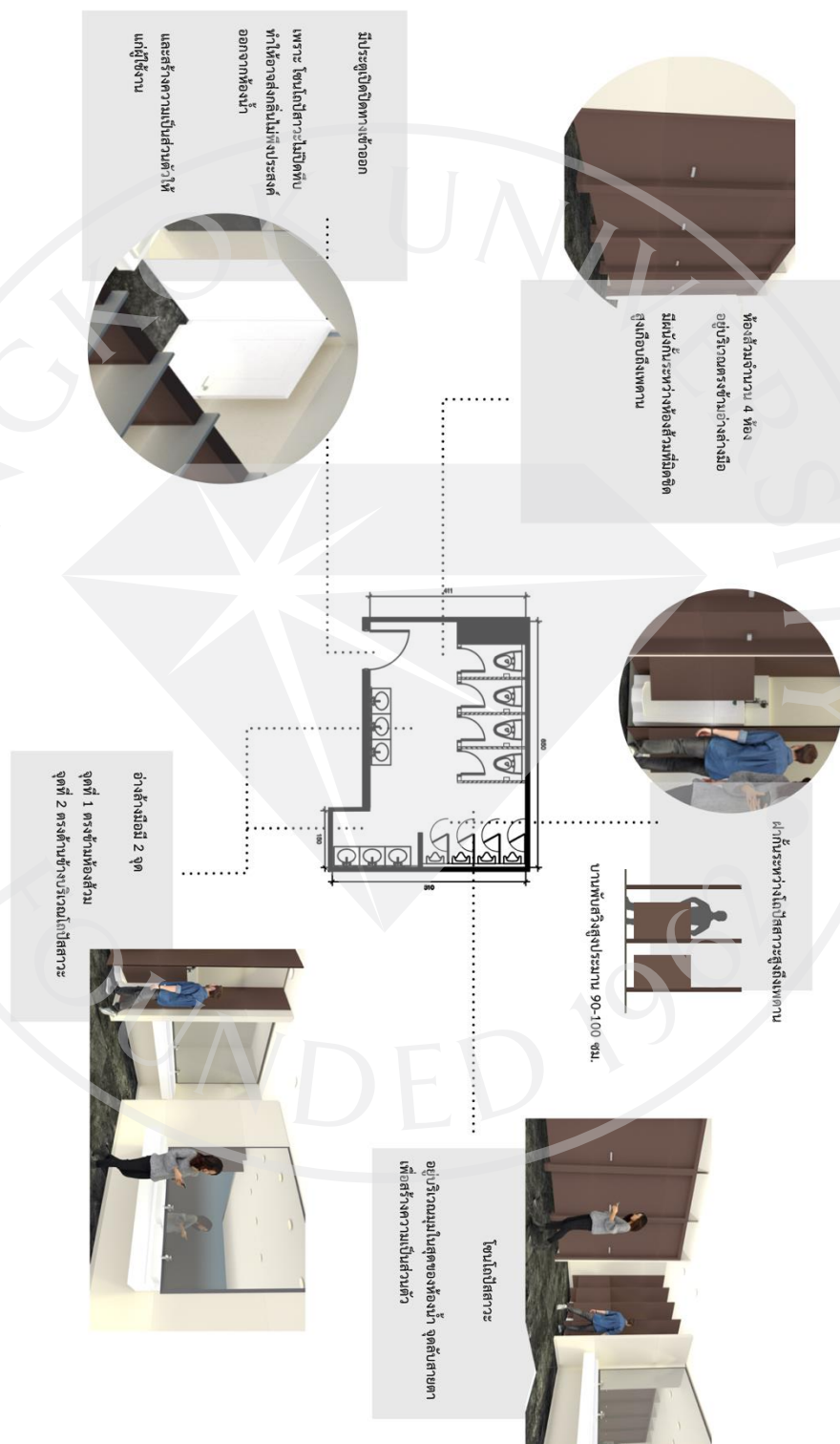
ภาพที่ 4.7: แผนห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็กของกลุ่ม A

ภาพที่ 4.8: Isometric ห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็กของกลุ่ม A

ภาพที่ 4.9: แพลนและมุมมองภายในห้องน้ำขนาดเล็กของกลุ่ม A

กลุ่ม A ให้ความสำคัญเป็นสิ่งแรก คือ การใช้งานอย่างเท่าเทียม ต้องการให้ออกแบบป้ายสัญลักษณ์เป็นเพียงรูปโถส้วมหรือมีป้ายกำกับว่าเป็นห้องน้ำ Gender-Neutral Restroom หรือ All-Gender Restroom เนื่องจากห้องน้ำเป็นสถานที่ซับซ้อน จึงไม่จำเป็นจะต้องแสดงป้ายสัญลักษณ์ที่เป็นกรอบเพศ และอันดับต่อมาที่ให้ความสำคัญ คือ ความเป็นส่วนตัวในการจัดโซน ภายในห้องน้ำพื้นที่ขนาดใหญ่ควรจะมีการจัดโซนโถปัสสาวะที่มีมิดชิด และเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างอ่างล้างมือให้แก่ผู้ใช้งานภายในโซนนั้น แต่ถ้าเป็นห้องน้ำขนาดเล็กพื้นที่ภายในอาจมีน้อยอย่างจำกัด จึงต้องการเพียงจัดการให้โซนโถปัสสาวะอยู่ในมุมหลังห้อง เพื่อบดบังสายตาสำหรับเพศหญิง และลำดับต่อมาให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการวัสดุที่ปลอดภัยต่อการคุกคามได้ คือ มีการออกแบบให้ผนังกันระหว่างห้องส้วมมีความสูงมิดเพดานและยาวลงมาถึงพื้น ฝาผนังระหว่างโถปัสสาวะก็ควรสูงเกินระดับสายตา เพิ่มบานพับระหว่างโถปัสสาวะเพื่อบดบังสายตา และสิ่งสุดท้ายที่ให้ความสำคัญคือ ต้องการสร้างบรรยากาศที่ดีปลอดภัย ถ้าเป็นห้องน้ำขนาดใหญ่ควรเพิ่มกระจกบานใหญ่ไว้ในหลังสุดของห้องน้ำเพื่อตรวจสอบความปลอดภัย ไม่ให้มีมุมอับทางสายตาได้ และไม่มีประตูห้องน้ำเพื่อต้องการให้มีการเข้าออกได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ไม่เป็นพื้นที่ปิดทึบ แต่ถ้าเป็นห้องน้ำขนาดเล็กควรมีประตูปิด เพราะภายในห้องนั้น ไม่ได้สร้างเป็นผนังกันห้องให้สำหรับโซนโถปัสสาวะ อาจจะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนคนข้างนอก

จากความคิดเห็นของข้อมูล Workshop กลุ่ม B

ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน อยู่ในช่วงอายุ 23-39 ปี คนกลุ่ม B นี้ ผู้ที่เข้าร่วมมีเพศกำเนิดหญิง เพศกำเนิดชาย และเพศกำกวมหรือ Intersex (เกิดมามี 2 อวัยวะเพศ) การรับรู้ทางเพศของคนกลุ่มนี้จะมีหลากหลายไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ว่าเป็นผู้หญิงที่ตรงกับเพศกำเนิดหรือผู้ชายที่ตรงกับเพศกำเนิดของตัวเอง คนกลุ่มนี้เรียกว่า Cisgender ที่เป็นผู้หญิง และมีคนที่ผู้ชายข้ามเพศ Transsexual แต่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการข้ามเพศ ลักษณะจะเป็นทอมตามค่านิยมของสังคม และ Transvestite อีก 1 คน คนในกลุ่ม B นี้จะมีรสนิยมทางเพศเป็นแบบ รักเพศเดียวกัน (Homosexual) รักได้ทั้งสองเพศ (Bisexual) และรักเพศตรงข้ามเท่านั้น (Heterosexual หรือคนทั่วไปรู้จักว่าเป็น Straight)

ลักษณะแบบแปลนห้องน้ำขนาดใหญ่ของกลุ่ม B

1. ประตูเข้าออก ไม่ต้องการให้มีประตูทางเข้าออก เพื่อให้ถ่ายเทคนที่อยู่ภายในห้องน้ำได้รวดเร็ว

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โซนโถปัสสาวะ จะกันห้องไว้สำหรับผู้ใช้งาน ต้องการจัดพื้นที่ไว้ส่วนทางเข้าออก เพราะผู้หญิงส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ารู้สึกไม่สบายใจถ้าผู้ชายเดินเข้าห้องน้ำพร้อมตน และตามหลังมาด้วยกัน จึงต้องการจัดไว้ตำแหน่งใกล้ทางเข้าออก จะได้ไม่ต้องมาใช้พื้นที่ส่วนรวมพร้อม ๆ

กัน พร้อมทั้งติดตั้งอ่างล้างมือสำหรับผู้ชายที่ต้องการล้างมือบริเวณใกล้ ๆ แต่ไม่เอาไว้ในโซนปัสสาวะ เพราะต้องการเพื่อให้คนที่อยากล้างมือจะได้ไม่ต้องเดินเข้าไปในห้องน้ำ

2.2 ห้องส้วม ไม่ว่าจะเพศไหนสามารถเข้าใช้ด้วยกันได้โดยจะมีห้องส้วมขนาดมาตรฐาน 11 ห้อง เพราะต้องการให้คนได้ใช้งานได้มาก ไม่ต้องยืนต่อแถวในพื้นที่ส่วนรวมร่วมกับผู้อื่นเป็นเวลานาน และต้องการมีห้องส้วมใหญ่ 2 ห้อง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวมากขึ้นหรือต้องการใช้พื้นที่ในห้องส้วมมากขึ้น เช่น ต้องการเปลี่ยนชุดหรือแต่งหน้า และห้องส้วมใหญ่นี้จะจัดตำแหน่งให้อยู่ใกล้ทางเข้าออก คิดว่าจะสามารถถ่ายเทคนเข้าออกได้เร็ว

2.3 อ่างล้างมือ ให้อยู่ตำแหน่งตรงกลางห้องน้ำมีด้ายซ้ายและขวา เพื่ออำนวยความสะดวกคนที่ออกมาจากห้องส้วมทั้ง 2 ฝ่าย ได้ใช้งานได้อย่างสะดวก

2.4 โโซนแต่งหน้า จะมี 2 แบบ คือ มีกระจกพร้อมเคาน์เตอร์ที่เอาไว้แต่งหน้าจะอยู่ด้านในสุดของห้องน้ำ และกระจกเต็มตัวที่สามารถส่องได้คนเดียวแบ่งเป็นทั้งหมด 6 ช่อง เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่คนที่ต้องการเชีคร่างกายตัวเองหรือตรวจสอบความพร้อมก่อนออกจากห้องน้ำ ที่ไม่ต้องการให้ใครเห็นโดยตรง

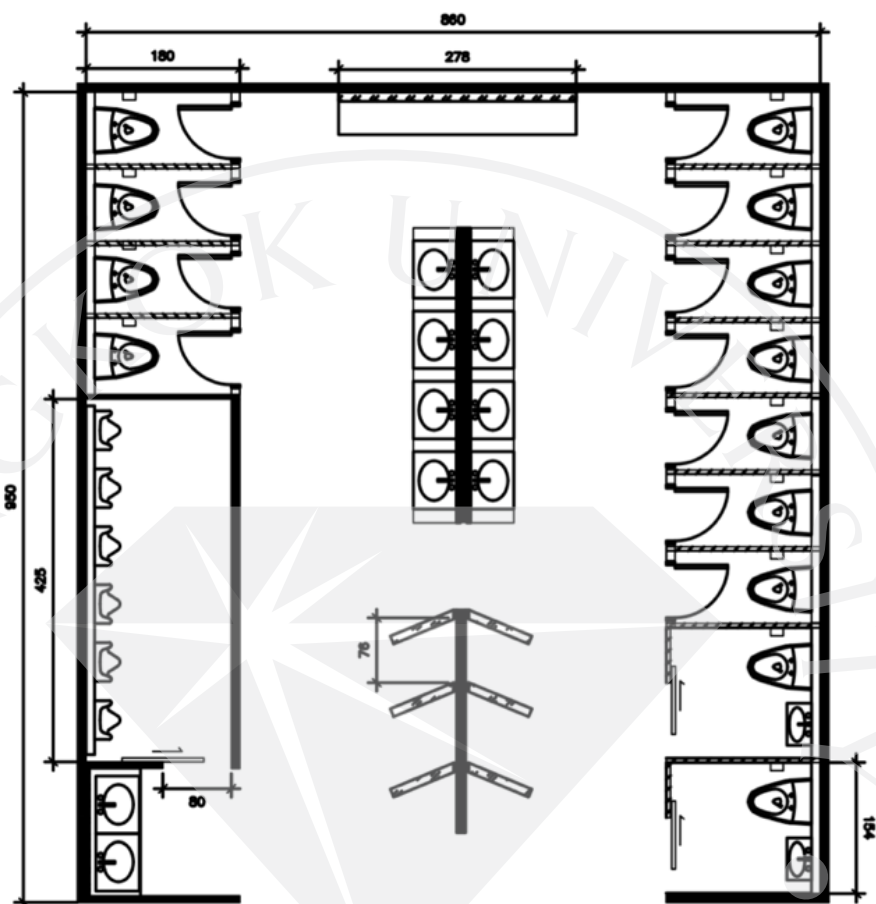
3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันระหว่างห้องส้วม ต้องการให้ปิดชิดเพดาน เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวในห้องน้ำรวมเพศได้อย่างมิดชิด และยังสามารถช่วยเรื่องการเก็บกลิ่นและเสียงที่ไม่เป็นการรบกวนคนภายนอก แต่ผนังกันจะไม่ต่ำจนถึงกระเบื้อง ต้องการเหลือพื้นที่สูงจากพื้นประมาณ 10 เซนติเมตร เพื่อสามารถเช็คความปลอดภัยจากคนที่อยู่ในห้องส้วมได้

3.2 ผนังกันห้องโถปัสสาวะ ต้องการกันเป็นโโซน เพื่อความเป็นส่วนตัว

4. ป้ายสัญลักษณ์ ต้องการให้ออกแบบโดยไม่กำหนดเพศ เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตรวจสอบว่าคนที่ใช้ห้องน้ำเป็นเพศอะไร โดยออกแบบป้ายสัญลักษณ์เป็นรูปส้วมและเขียนว่าห้องน้ำ All-Gender ภายในห้องน้ำนี้ต้องระบุป้ายสัญลักษณ์แต่ละห้องส้วมและแต่ละโโซน โดยสอดคล้องกับการใช้งานแต่ละประเภทให้เข้าใจอย่างชัดเจน

ภาพที่ 4.10: แผนห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ของกลุ่ม B

ภาพที่ 4.11: Isometric ห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ของกลุ่ม B

ลักษณะแบบแปลนห้องน้ำขนาดเล็กของกลุ่ม B

1. ประตูเข้าออก เป็นประตูเลื่อนขนาดใหญ่ เพื่อให้เข้าออกได้สะดวก มีประตูเข้าออกที่แตกต่างจากห้องน้ำขนาดใหญ่เพราะ เนื่องจากโถปัสสาวะไม่มีผนังหรือกำแพงปิดบังอย่างมิดชิด จึงต้องการสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้ใช้งาน

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโถปัสสาวะ ต้องการให้อยู่ภายในห้องน้ำในสุด เพราะสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้ใช้งานและผู้หญิงที่ไม่ต้องการเห็นเวลาผู้ใช้น้ำปัสสาวะ

2.2 ห้องส้วม จะมี 2 ฝั่ง เนื่องจากพื้นที่ภายในห้องน้ำมีขนาดเล็ก การที่ผู้หญิงผู้ชายหรือคนที่มีความหลากหลายทางเพศมาอยู่รวมกัน อาจจะสร้างความไม่สบายใจหรือความอึดอัดเมื่อใช้พื้นที่ด้วยกันในกิจกรรมขับถ่าย จึงต้องการแบ่งห้องส้วมเป็นฝั่งซ้ายของผู้ชายและฝั่งขวาของผู้หญิง และผู้ที่มีความหลากหลายเพศก็สามารถเลือกเข้าใช้ตามความสบายใจ

2.3 อ่างล้างมือ ต้องการจัดตำแหน่งให้อยู่ตรงกลาง เพื่อบดบังสายตาให้ผู้ที่ใช้โถปัสสาวะ และออกแบบให้มีอ่างล้างมือ 2 ฝั่ง เหมือนห้องน้ำขนาดใหญ่

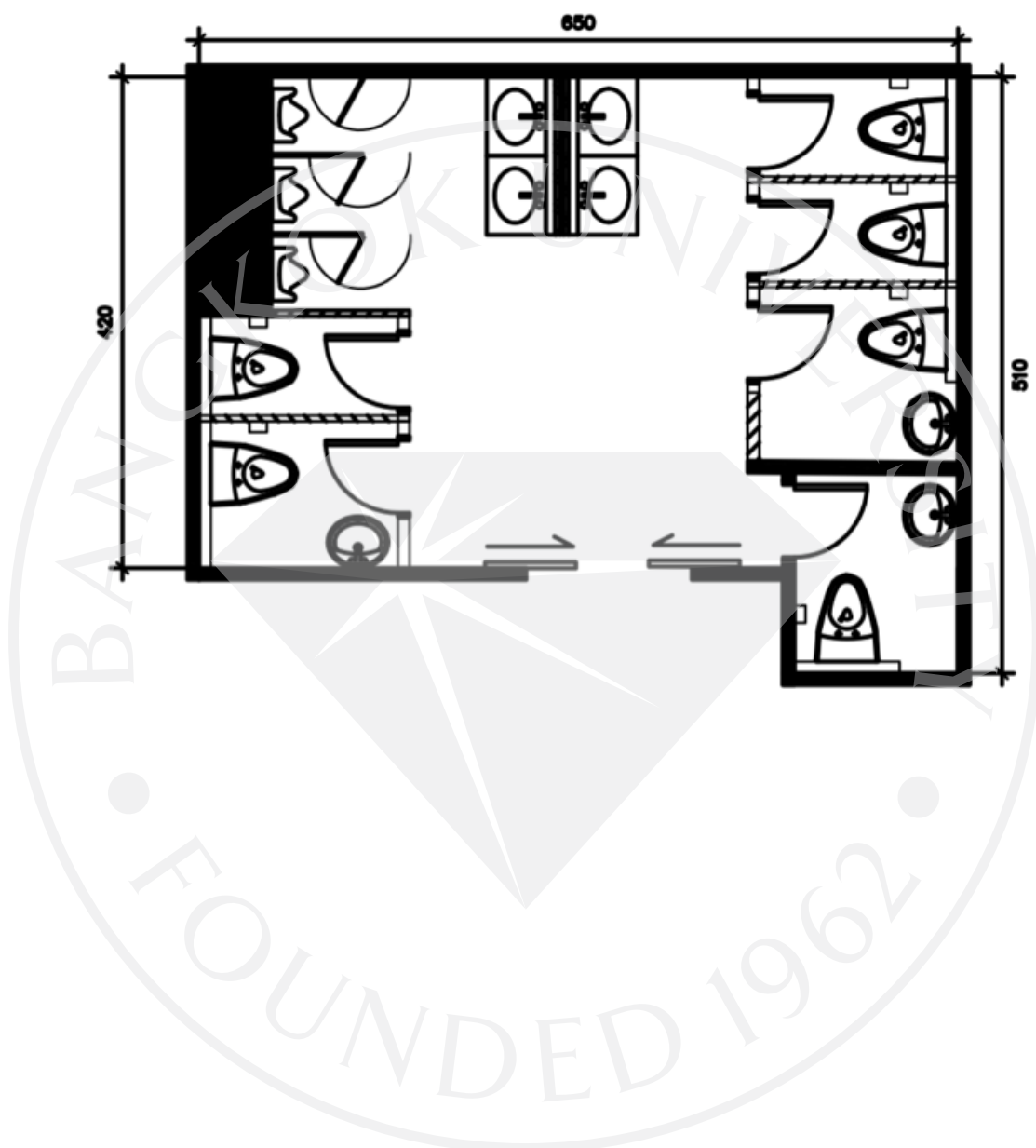
3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการให้มีบานสวิงไว้บดบังสายตาแก่ผู้ที่อยู่ภายในห้องน้ำและสร้างความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ใช้งาน

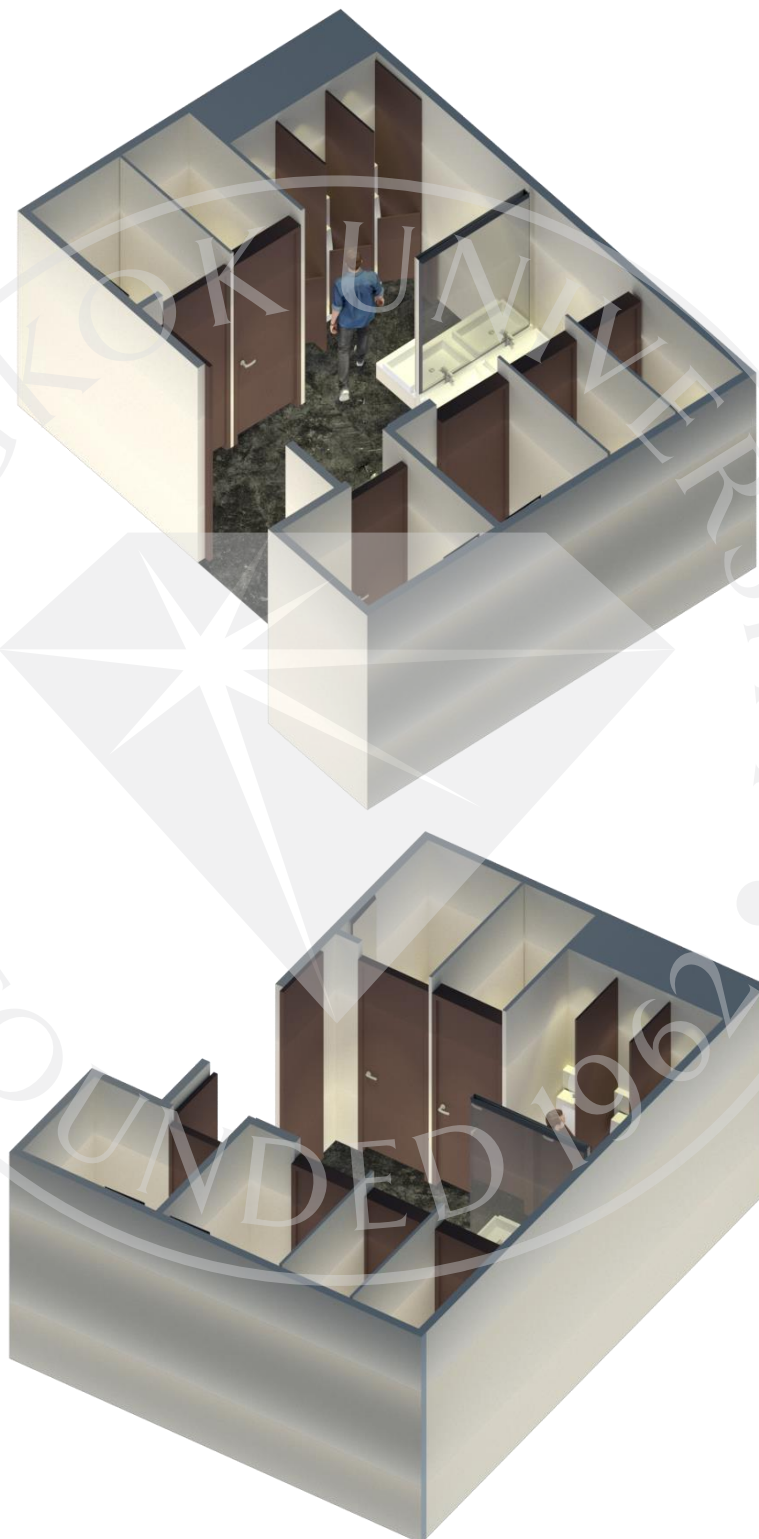
3.2 ผนังกั้นระหว่างห้องส้วม ต้องการให้ผนังด้านข้างปิดสูงถึงเพดานเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว และไม่ต้องการให้ผนังยาวลงมาปิดทึบช่องด้านล่าง เหมือนห้องน้ำขนาดใหญ่

4. ป้ายสัญลักษณ์ ต้องการให้ห้องน้ำเป็นมิตรต่อทุกเพศ โดยเขียนกำกับเป็นห้องน้ำรวมเพศ All- Gender เหมือนห้องน้ำขนาดใหญ่

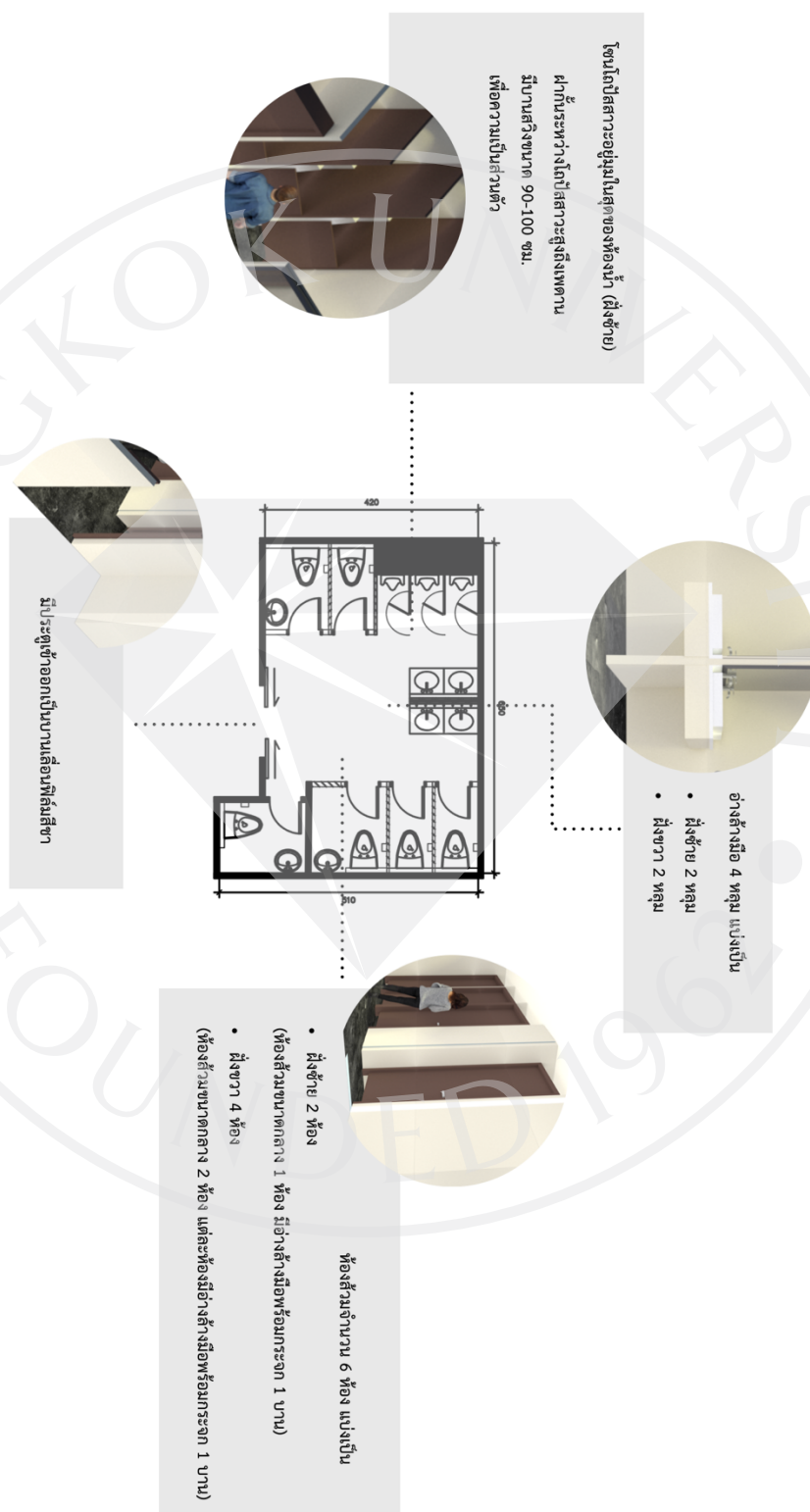
ภาพที่ 4.13: แผนห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็กของกลุ่ม B

ภาพที่ 4.14: Isometric ห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็กของกลุ่ม B

ภาพที่ 4.15: แผนและมุมมองภายในห้องน้ำขนาดเล็กของกลุ่ม B

กลุ่ม B ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัสดุภายในห้องน้ำที่สร้างความเป็นส่วนตัวมากที่สุด สิ่งแรกที่ต้องการออกแบบในห้องน้ำขนาดใหญ่ คือ กระจก การออกแบบห้องน้ำนี้อยู่ในห้างสรรพสินค้า ควรคำนึงถึงผู้หญิงที่หรือคนที่ต้องการทำธุระส่วนตัว โดยมีกระจกเงาเต็มตัวสำหรับส่องคนเดียว เพื่อความเป็นส่วนตัวในการใช้งาน ตั้งไว้หน้าห้องน้ำเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการใช้งาน และมีเคาน์เตอร์สำหรับแต่งหน้าเฉพาะอยู่ด้านในสุดของห้องน้ำ เพื่อไม่ไปรบกวนต่อผู้ใช้อ่างล้างมือ ส่วนห้องน้ำขนาดใหญ่และห้องน้ำขนาดเล็กควรมี ห้องส้วมพื้นที่กว้างพอให้มีอ่างล้างมือพร้อมกระจกส่วนตัวด้วยเช่นกัน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัสดุต่อมา คือ มีการปรับเปลี่ยนผนังกันระหว่างห้องส้วม ควรปิดให้มิดชิดแต่ต้องเหลือช่องว่างไว้ประมาณ 10 เซนติเมตร เพื่อความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน และอันดับสุดท้ายที่ให้ความสำคัญเรื่องความเป็นส่วนตัว คือ ระยะห่างระหว่างบุคคล ต้องการจัดโซนไว้สำหรับผู้ชายที่ใช้โถปัสสาวะ เมื่อเป็นห้องน้ำขนาดใหญ่ควรกันห้องให้มิดชิดและมีอ่างล้างมือไว้ทางเข้าออกของโซนนั้น แต่ถ้าเป็นห้องน้ำขนาดเล็กการจัดโซนจะแตกต่างจากห้องน้ำขนาดใหญ่ เนื่องจากระยะห่างระหว่างบุคคลน้อยทำให้คอนเซ็ปต์ไม่เปิดกว้างสำหรับทุกเพศอย่างอิสระ จึงต้องการแบ่งโซนชายหญิงให้แยกใช้งาน โดยที่ภายในห้องน้ำไม่มีผนังกันแบ่งเพศอย่างชัดเจน เพื่อให้เพศหลากหลายเลือกเข้าตามความต้องการ และจัดโซนโถปัสสาวะไว้มุมในสุดของห้องให้บดบังสายตา มีอ่างล้างมือไว้คั่นกลางระหว่างโซนชายและโซนหญิง เพื่อสร้างความสบายใจและเป็นส่วนตัวแก่ผู้ใช้งานและทุกเพศที่อยู่ภายในห้องน้ำ

จากความคิดเห็นของข้อมูล Workshop กลุ่ม C

ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน อยู่ในช่วงอายุ 23-33 ปี มีเพศกำเนิดทั้งหญิงและชาย การรับรู้ทางเพศของคนกลุ่มนี้มี เกย์ ผู้ชายข้ามเพศ ผู้หญิงและผู้ชาย โดยที่การแสดงออกทางเพศของคนกลุ่มนี้จะค่อนข้างตรงกับการรับรู้ทางเพศ เช่น คนที่นิยามว่าตัวเองเป็นเกย์จะมีการแสดงออกทางเพศที่บางครั้งจะแต่งหน้าหรือแต่งตัวเยอะกว่าผู้ชายทั่วไป หรือคนที่เป็นผู้ชายข้ามเพศ จะแต่งตัวและแสดงออกทางเพศเป็นผู้ชาย คนที่เป็นเพศหญิงจะแต่งตัวหรือมีบุคลิกที่ตรงกับเพศสภาพ

ลักษณะแบบแปลนห้องน้ำขนาดใหญ่ของกลุ่ม C

1. ประตูเข้าออก ไม่มีประตูเข้าออก ให้เป็นทางเข้าเปิดโล่ง เพื่อถ่ายเทคนเข้าออกได้อย่างรวดเร็ว

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โซนโถปัสสาวะ จะอยู่บริเวณด้านหน้าทางเข้าออกห้องน้ำ เพื่อสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ชาย ที่ไม่ต้องเดินเข้าไปด้านในสุดของห้องน้ำและสร้างความสบายใจให้แก่ผู้หญิงที่อยู่ในห้องน้ำเช่นกัน เพราะคำนึงถึงผู้หญิงบางคนที่ไม่สะดวกใจในการใช้ห้องน้ำโดยมีผู้ชายอยู่ภายในห้องน้ำเป็นจำนวนมาก

2.2 ห้องส้วม จะมีห้องส้วมขนาดมาตรฐานอยู่ 2 ฝั่งซ้ายขวา เพื่อให้ทุกคนสามารถเลือกใช้ได้ตามสะดวกไม่ว่าจะเพศอะไรก็ตาม และมีห้องส้วมขนาดใหญ่ 2 ห้อง ภายในนั้นจะมีอ่างล้างมือและโถปัสสาวะสำหรับผู้ที่ต้องการความเป็นส่วนตัวในการใช้งาน

2.3 ห้องน้ำคนพิการ อยู่หน้าทางเข้าออกห้องน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนที่ต้องการใช้งาน

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

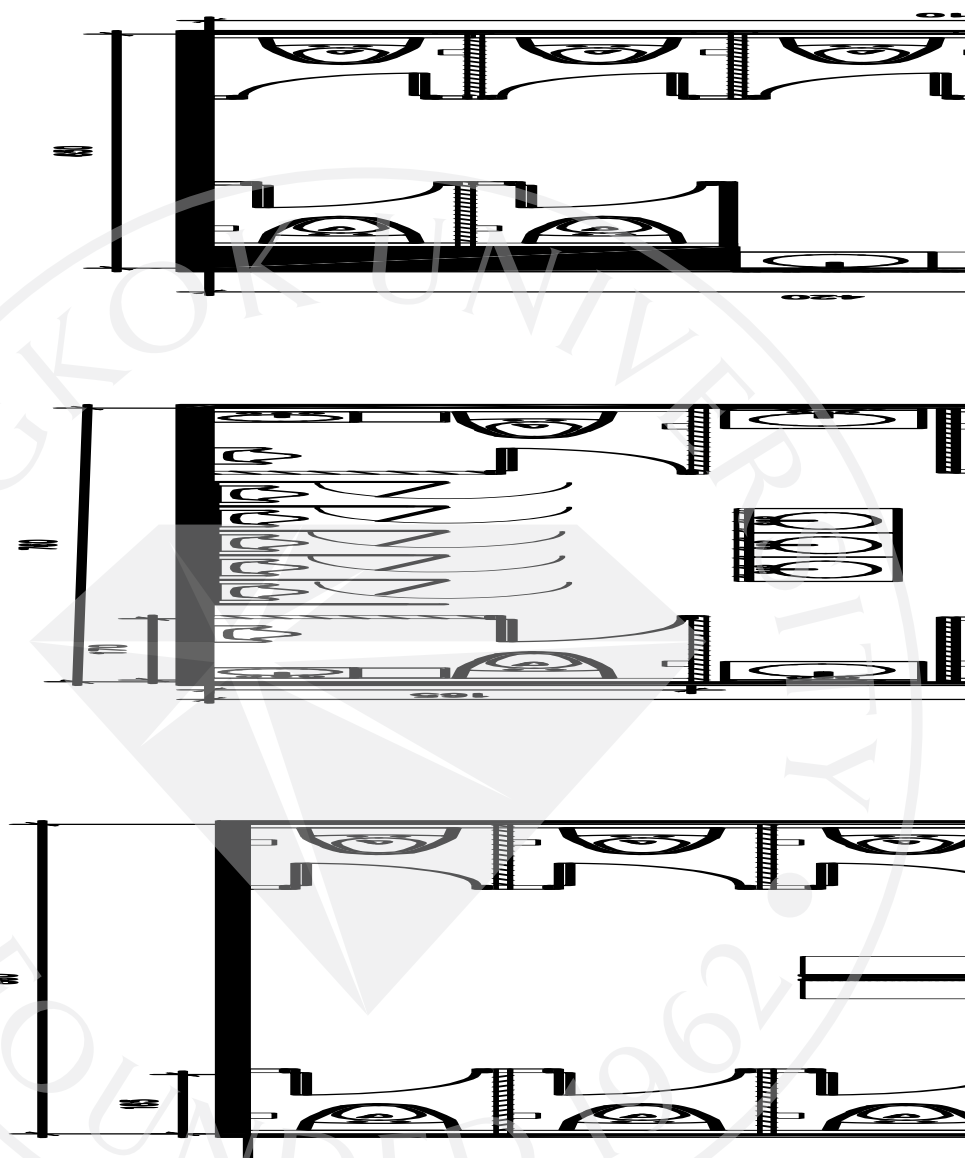
3.1 ผนังกันระหว่างห้องส้วม ต้องการให้ปิดทึบทั้งซิดเพดานสูงและไม่มีช่องว่างระหว่างพื้นกระเบื้อง เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย เนื่องจากการออกแบบห้องน้ำเป็นพื้นที่ที่ใช้ร่วมกับทุกเพศ จึงไม่ควรมีช่องว่างระหว่างผนังกันห้องส้วม

3.2 ผนังกันโซนโถปัสสาวะ ต้องการให้โซนนี้เป็นผนังและกระจกฟิล์มดำเพื่อให้เห็นเงาเลือนราง แต่ก็สร้างความเป็นส่วนตัวได้ในระดับหนึ่ง และออกแบบให้เป็นประตูเลื่อนอัตโนมัติ เมื่อใช้โถปัสสาวะเสร็จจะได้ไม่ต้องจับประตู เพราะภายในโซนนี้จะไม่อ่างล้างมือ

3.3 ติดตั้งพัดลมดูดอากาศ เนื่องจากห้องน้ำปิดทึบ ทำให้อากาศไม่ถ่ายเท

4. ป้ายสัญลักษณ์ ออกแบบป้ายให้เขียนเพียงแค่ตัวอักษรว่า “All-Gender Restroom” “ห้องน้ำทุกเพศ” หรือ เป็นเพียงรูปภาพที่บ่งบอกถึงว่าเป็นห้องน้ำ เช่น รูปส้วม เท่านั้น

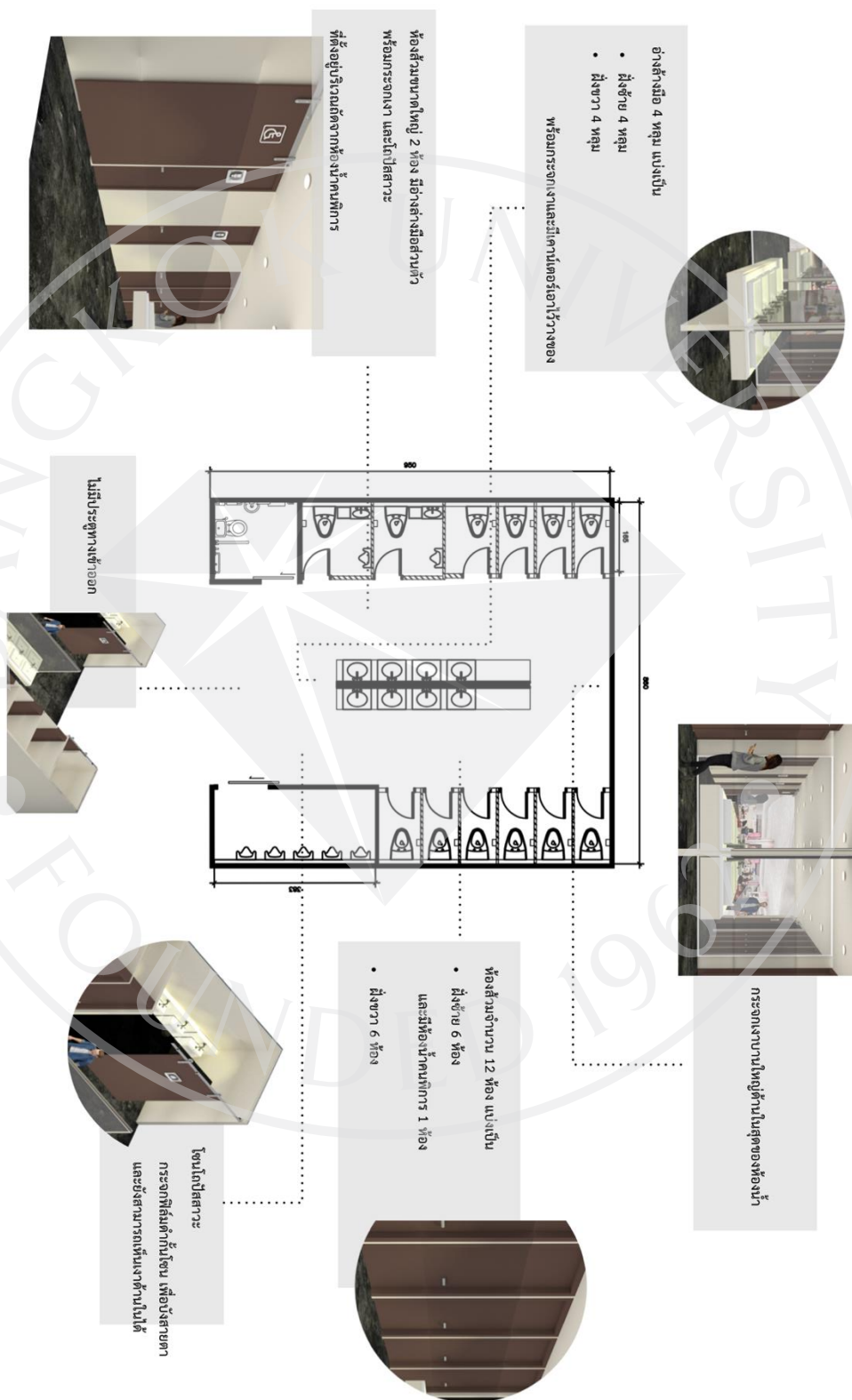
ภาพที่ 4.16: แผนห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ของกลุ่ม C

ภาพที่ 4.17: Isometric ห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ของกลุ่ม C

ภาพที่ 4.18: แพลนและมุมมองภายในห้องน้ำขนาดใหญ่ของกลุ่ม C

ลักษณะแบบแปลนห้องน้ำขนาดเล็กของกลุ่ม C

1. ประตูเข้าออก ไม่มีประตูเข้าออก เนื่องจากมีทุกวิถีเพศอยู่รวมกันภายในห้องน้ำขนาดเล็ก อาจจะมีความรู้สึกอึดอัด เมื่อผนังกันระหว่างห้องส้วมปิดทึบ จึงไม่จำเป็นต้องมีประตูทางเข้าออก

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโถปัสสาวะ อยู่ด้านหน้าสุดของห้องน้ำ ให้ผู้ชายเข้าออกใช้งานได้อย่างสะดวก

2.2 ห้องส้วม จัดอยู่ด้านในของห้องน้ำ มีทั้งหมด 5 ห้องส้วม ขนาดมาตรฐาน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ผัง มุมซ้ายและมุมขวา ทุก ๆ เพศสามารถเลือกใช้งานได้อย่างเท่าเทียมตามความสบายใจ

2.3 อ่างล้างมือ จะอยู่ชิดกำแพงบริเวณหน้าทางเข้าออก เพื่อให้คนที่ต้องการเพียงชำระล้างก็สามารถล้างมือได้อย่างสะดวก และใกล้โชนโถปัสสาวะเพื่อให้ผู้ชายสามารถใช้งานได้สะดวกเช่นกัน

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันโชนโถปัสสาวะ ต้องการสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้ใช้งานภายในห้องน้ำ จึงต้องมีผนังเป็นโชนพร้อมประตูทางเข้าออกแบบบานเลื่อนอัตโนมัติ เนื่องจากภายในโชนนี้ไม่มีอ่างล้างมือ จึงไม่ต้องการให้จับประตูเพื่อความสะดวก

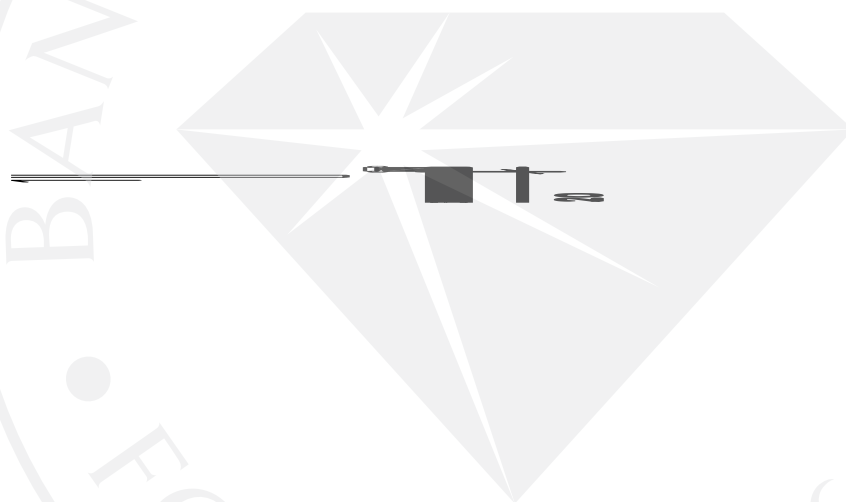
3.2 ฝากันระหว่างโถปัสสาวะ ด้านข้างสูงเกือบถึงเพดานส่วนบานประตูเป็นแบบสวิงที่สามารถมองเห็นส่วนหัวและต้นขาได้ เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้ใช้งาน

3.3 ผนังกันระหว่างห้องส้วม เนื่องจากไม่มีประตูเข้าออกห้องน้ำ ต้องการให้ผนังกันปิดทึบเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว อีกทั้งสามารถเก็บกลิ่นและเสียงที่ไม่พึงประสงค์ได้

3.4 ติดตั้งพัดลมดูดอากาศ เหตุผลเดียวกับห้องน้ำขนาดใหญ่

4. ป้ายสัญลักษณ์ ออกแบบเป็นรูปฟังก์ชันการใช้งานว่าจุดประสงค์ห้องนี้คือห้องน้ำ เช่น รูปส้วมหรือติดป้ายกำกับเพิ่มเติมคือเป็นห้องน้ำ All-Gender Restroom เหมือนห้องน้ำขนาดใหญ่

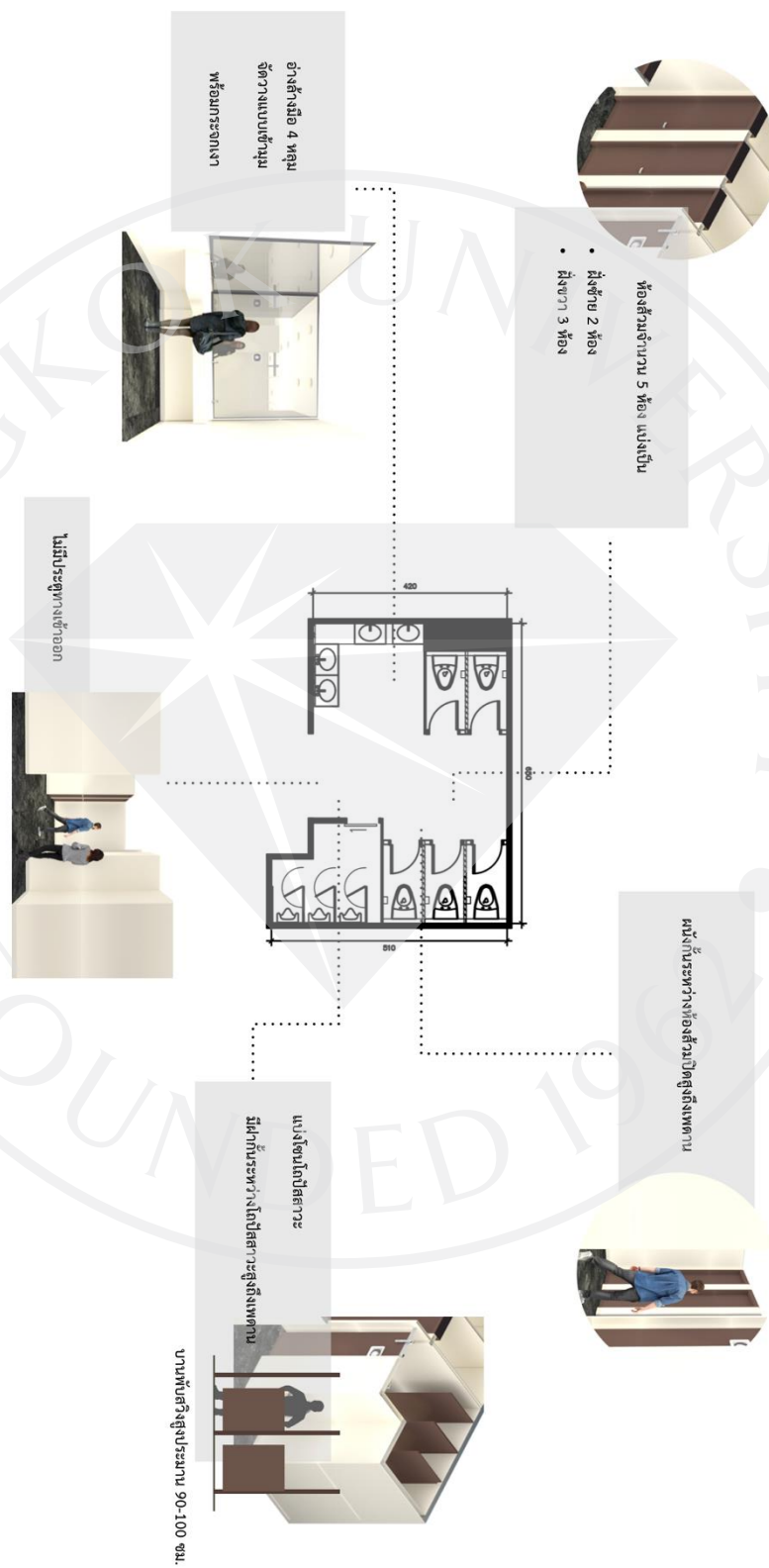
ภาพที่ 4.19: แผนห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็กของกลุ่ม C

ภาพที่ 4.20: Isometric ห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็กของกลุ่ม C

ภาพที่ 4.21: แผนและมุมมองภายในห้องน้ำขนาดเล็กของกลุ่ม C

กลุ่ม C สิ่งที่สำคัญอันดับแรก คือ การใช้งานได้อย่างเท่าเทียมโดยให้ห้องน้ำขนาดใหญ่มองถึงการใช้งานที่หลากหลายฟังก์ชัน จัดห้องน้ำพิการเป็น Multiple-purpose Restroom ทุกคนสามารถใช้ได้ไม่เพียงเฉพาะคนพิการเท่านั้น หรือการออกแบบที่มีการปรับเปลี่ยนให้ห้องส้วมขนาดใหญ่ 2 ห้อง เพื่อรองรับคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวอย่างเช่น ต้องการแต่งตัวภายในห้องส้วมที่ต้องใช้พื้นที่กว้าง หรือพาลูกเข้าห้องน้ำด้วยกัน โดยภายในห้องส้วมขนาดใหญ่ก็มีอ่างล้างมือและโถปัสสาวะ และภายในห้องน้ำนั้นเพิ่มเติมเคาน์เตอร์วางของพร้อมกระจกไว้แต่งหน้าแยกจากอ่างล้างมือเพื่อสร้างพฤติกรรมการใช้งานที่เหมาะสม โดยห้องน้ำขนาดเล็กมีพื้นที่จำกัด จึงต้องแบ่งโซนโถปัสสาวะที่สร้างความเป็นส่วนตัวได้เพียงเล็กน้อย สิ่งที่สำคัญลำดับต่อมาคือ การออกแบบที่ดูปลอดภัยอย่างการติดกระจกบานใหญ่หลังห้องน้ำขนาดใหญ่และติดตั้งพัดลมดูดอากาศ ส่วนห้องน้ำขนาดเล็กให้จัดอ่างล้างมือไว้มุมห้องน้ำ และภายในห้องน้ำควรเข้าถึงง่ายไม่มีความซับซ้อนเกี่ยวกับการใช้งาน ควรติดป้ายที่ระบุฟังก์ชันให้ชัดเจน และอันดับความสำคัญสุดท้าย คือ ออกแบบวัสดุให้มีความเป็นส่วนตัว โดยมีผนังกันระหว่างห้องที่มีติดเพื่อความปลอดภัย และในส่วนห้องน้ำขนาดใหญ่ นั้น ใ้ผนังของโซนโถปัสสาวะเป็นกระจกฟิล์มดำเพื่อไม่ให้พื้นที่ภายในปิดทึบจนเกินไป สามารถเห็นเงาคนที่อยู่ภายในที่ตรวจสอบความปลอดภัยได้

สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักของกลุ่ม A B และ C ออกแบบห้องน้ำ All-Gender Restroom จากรูปแบบผังตัวอย่างของห้างสรรพสินค้าพารากอนที่มีห้องน้ำขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ตามแนวทางทฤษฎี Queer Universal Design เพื่อสร้างรูปแบบการใช้งานที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทย เป็นการออกแบบที่ให้ความสำคัญความเป็นส่วนตัว แต่ละกลุ่มนั้นมีความแตกต่างกันโดย

ข้อมูลหลักของกลุ่ม A มองความเป็นส่วนตัวเรื่องการแสดงออกทางเพศที่เท่าเทียม หัวใจหลักของแปลนนี้คือการไม่สร้างกรอบเพศ เสริมความเป็นส่วนตัวด้านความปลอดภัยทางวัสดุและบรรยากาศที่เป็นมิตรกับทุกเพศ

ข้อมูลหลักของกลุ่ม B ให้ความสำคัญเรื่องความเป็นส่วนตัวการทำธุระในห้องน้ำและความสบายใจของเพศหญิงเป็นหลัก เพราะเมื่อห้องน้ำแบบ All-Gender ก็มีความเสี่ยงต่อภัยคุกคามสำหรับเพศหญิงที่อาจจะเกิดขึ้น จึงต้องการค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนห้องน้ำจากแยกเพศมาใช้ร่วมกับทุกเพศ จากการยกตัวอย่างในแปลนห้องน้ำขนาดเล็ก ที่ยังคงแยกฝั่งแต่ใช้ทางเข้าเดียวกัน แต่ยังมีพื้นที่ใช้สอยบริเวณทางเข้าออกที่ใช้ร่วมกันทุกเพศ

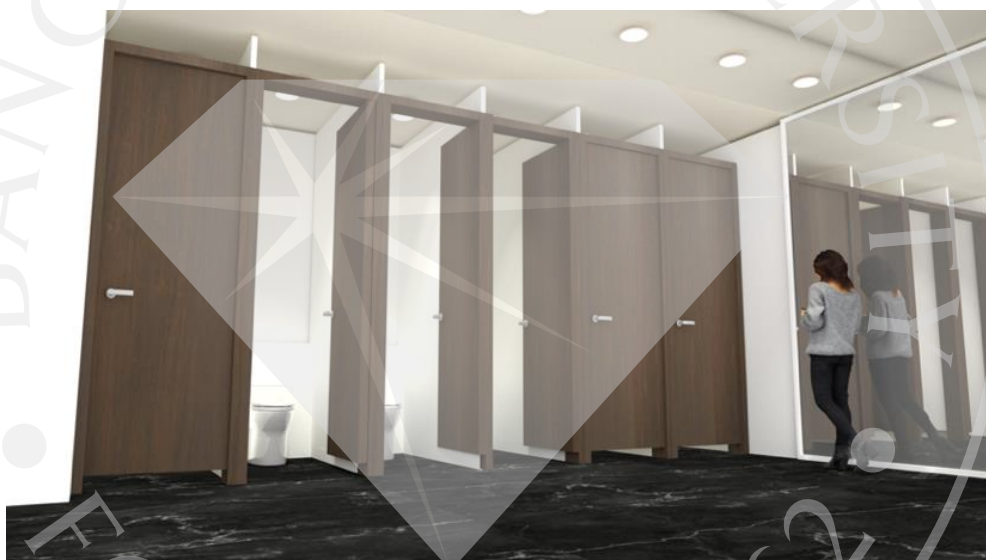
ข้อมูลหลักของกลุ่ม C ให้ความสำคัญเรื่องการใช้งานได้หลากหลายฟังก์ชันเป็นหลัก เนื่องจากห้องน้ำนี้อยู่ในสถานที่ห้างสรรพสินค้า ควรจะคำนึงถึงความต้องการที่หลากหลายของผู้ใช้งานเช่นกัน แต่ส่วนการออกแบบของแต่ละกลุ่มที่เหมือนกันคือ เกี่ยวกับวัสดุผนังกันระหว่างห้องส้วมที่มีติดเพื่อสร้างความปลอดภัย ความสบายใจให้แก่ผู้ใช้งานที่ใช้ห้องน้ำร่วมกับทุกเพศ

ตัวอย่างจากการวิเคราะห์ผลสรุปทางด้านกายภาพที่ต้องการของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจะได้
ดังนี้

ปรับเปลี่ยนวัสดุภายในห้องน้ำ

ผนังกันระหว่างห้อง ในส่วนผนังกันห้องภายในห้องปัสสาวะควรปิดกันสูงเกือบชิดเพดาน และยาวลงมาถึงพื้นกระเบื้อง เพื่อป้องกันเงาสะท้อนและกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ระหว่างห้องส้วม ทำให้สร้างความเป็นส่วนตัวระหว่างการใช้งาน แต่ควรเหลือช่องว่างได้ประตู่เห็นประมาณข้อเท้า เพื่อเกิดการระบายอากาศและสามารถตรวจสอบความปลอดภัยกับผู้ใช้งานได้

ภาพที่ 4.22: ผนังกันระหว่างห้องส้วมในห้องน้ำรูปแบบ All-Gender

ฉากกั้นระหว่างโถปัสสาวะ ควรสูงเกินระดับสายตาไม่ควรต่ำกว่า 180 เซนติเมตร และยาวเกือบถึงพื้นกระเบื้องเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว มีความกว้างประมาณ 40-60 เซนติเมตร พอที่จะบดบังคนข้าง ๆ ได้ ติดบานพับสวิงเพื่อปิดแผ่นหลังของผู้ใช้งานประมาณ 90-100 เซนติเมตร ตามความเหมาะสม

ภาพที่ 4.23: ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะในห้องน้ำรูปแบบ All-Gender

ติดตั้งพัดลมดูดอากาศ เนื่องจากห้องส้วมมีผนังกั้นระหว่างห้องที่ปิดทึบ จึงทำให้ไม่ระบายอากาศ ส่งผลทำให้กลิ่นหรืออากาศภายในอับ จึงควรติดตั้งพัดลมดูดอากาศทุกห้องส้วม

ติดตั้งกระจกเงา การออกแบบที่เป็นห้องน้ำสำหรับทุกเพศ ควรจะติดตั้งกระจกเงาไว้บริเวณมุมอับทางสายตา เพื่อสร้างความปลอดภัยและรู้สึกสบายใจในการเข้าใช้งานให้แก่ทุกเพศ

ออกแบบป้ายสัญลักษณ์ เมื่อฟังก์ชันของห้องน้ำคือขับถ่าย ฉะนั้นการออกแบบป้ายสัญลักษณ์ควรมีความเรียบง่ายต่อความเข้าใจ ที่ไม่เป็นการตีตราเรื่องของพื้นที่ระหว่างเพศ

ภาพที่ 4.24: ป้ายสัญลักษณ์ห้องน้ำ All-Gender

ขนาดห้องส้วม เนื่องจากห้องน้ำนี้ต้องอยู่ในห้างสรรพสินค้า จึงมีผู้ใช้งานมีความหลากหลายและต้องการความเป็นส่วนตัว ต้องมีขนาดห้องน้ำที่รองรับผู้ใช้งานได้อย่างส่วนตัวมากขึ้น เช่น สำหรับคนที่ต้องการแต่งหน้าแต่งตัวภายในห้องส้วมอย่างส่วนตัว หรือสำหรับคนที่ต้องการพื้นที่มากกว่าห้องส้วมแบบปกติ เนื่องจากมีสัมภาระเยอะจากการซื้อของภายในห้างสรรพสินค้า หรือ กระทั่งพาบุตรหลานเข้าห้องน้ำพร้อมกันเพื่อความปลอดภัย

4.3 ขั้นตอนที่ 3 คือ การนำแบบห้องน้ำที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักของกลุ่ม A B และ C ไปสอบถามบุคคลทุกเพศวิถี

ซึ่งต่างก็มีสิทธิในการใช้ห้องน้ำแบบ All-Gender อย่างเท่าเทียมกัน ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการทำแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นชุดคำถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบห้องน้ำ All-Gender ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในงานวิจัยเชิงคุณภาพของขั้นตอนที่สอง เป็นการใช่วิธีการสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview)

กำหนดกลุ่มตัวอย่างของขั้นตอนที่ 3 เป็นการเลือกสุ่มตามสะดวก (Convenience Sampling) ใช้เกณฑ์การเลือกคือ ผู้ที่เคยเข้าใช้ห้องน้ำสาธารณะย่านศูนย์กลางธุรกิจเท่านั้น โดยมีเพศ หญิง ชาย และ LGBTQ+ (คนที่มีความหลากหลายทางเพศ) จากเครือข่ายผู้มีความหลากหลายทางเพศและจากอินเทอร์เน็ต ผู้ให้ข้อมูลนั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 100 คน มีอายุตั้งแต่ 18-60 ปี สามารถแบ่งได้ดังนี้

ผู้หญิง 34 คน

ผู้ชาย 26 คน

กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ 40 คน

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ภาพที่ 4.25: แบบสอบถามส่วนที่ 1 ถามความคิดเห็นการออกแบบห้องน้ำ All-Gender

แบบสอบถามปัจจัยสภาพแวดล้อมในห้องน้ำสาธารณะ
จากประสบการณ์ของ LGBT (กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ)

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เป็นการศึกษาเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าจากบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยอยู่ภายใต้หลักแนวคิด Queer Universal Design ผู้วิจัยขอความกรุณาจากทุกท่านในการตอบคำถาม และขอขอบคุณในความร่วมมือ

คำชี้แจง: โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ท่านคิดว่าตัวเองเป็นเพศใดในความหลากหลายทางเพศ

☐ LGBTIQ+ และ Non-binary (ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ)

☐ ผู้หญิง

☐ ผู้ชาย

ช่วงอายุของท่าน

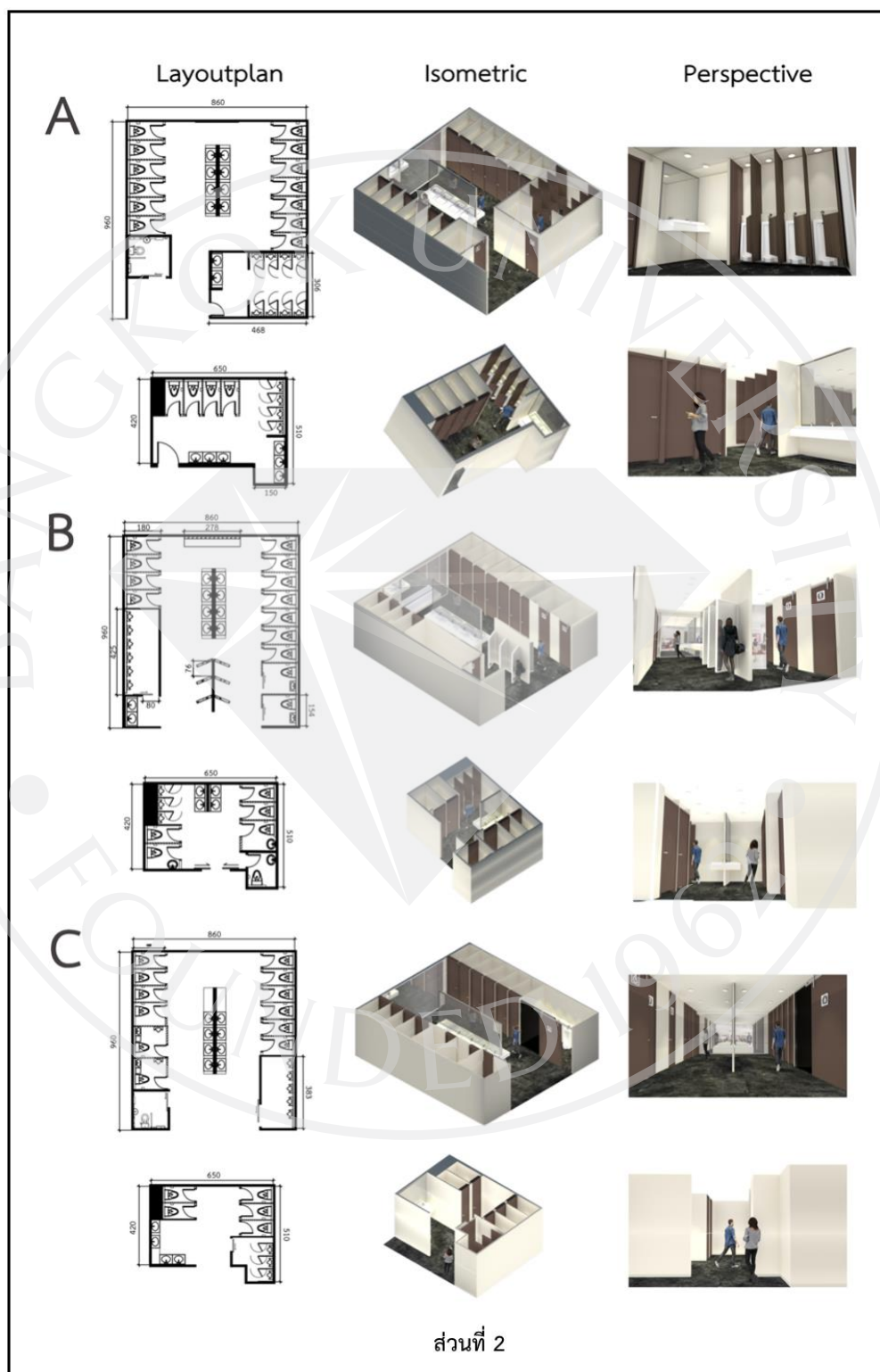
☐ 23 ปี คนที่เกิดหลังปี 2539 (Generation Z)

☐ 24-41 ปี คนที่เกิดปี พ.ศ. 2540-2523 Generation Y)

☐ 42-56 ปี คนที่เกิดปี พ.ศ. 2522-2508 (Generation X)

☐ 58-75 ปี คนที่เกิดปี พ.ศ. 2507-2489 (Baby Boomer Generation)

ภาพที่ 4.26: แบบสอบถามส่วนที่ 2 รูปแบบห้องน้ำ All-Gender ทั้งหมด

ภาพที่ 4.27: แบบสอบถามส่วนที่ 3 เห็นด้วยหรือไม่ในการออกแบบห้องน้ำ All-Gender

คำชี้แจง: โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ และเติมคำในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
ส่วนที่ 3 ท่านคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับผังห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า (พารากอน) ที่เป็น
ออกแบบโดยใช้หลักการออกแบบบนพื้นฐานทฤษฎี Queer Universal Design ของทั้ง 3 กลุ่ม
พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลของทุกผังในการออกแบบ

- ☐ เห็นด้วย
☐ ไม่เห็นด้วย

เหตุผลของกลุ่ม A

ห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ _____

ห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็ก _____

เหตุผลของกลุ่ม B

ห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ _____

ห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็ก _____

เหตุผลของกลุ่ม C

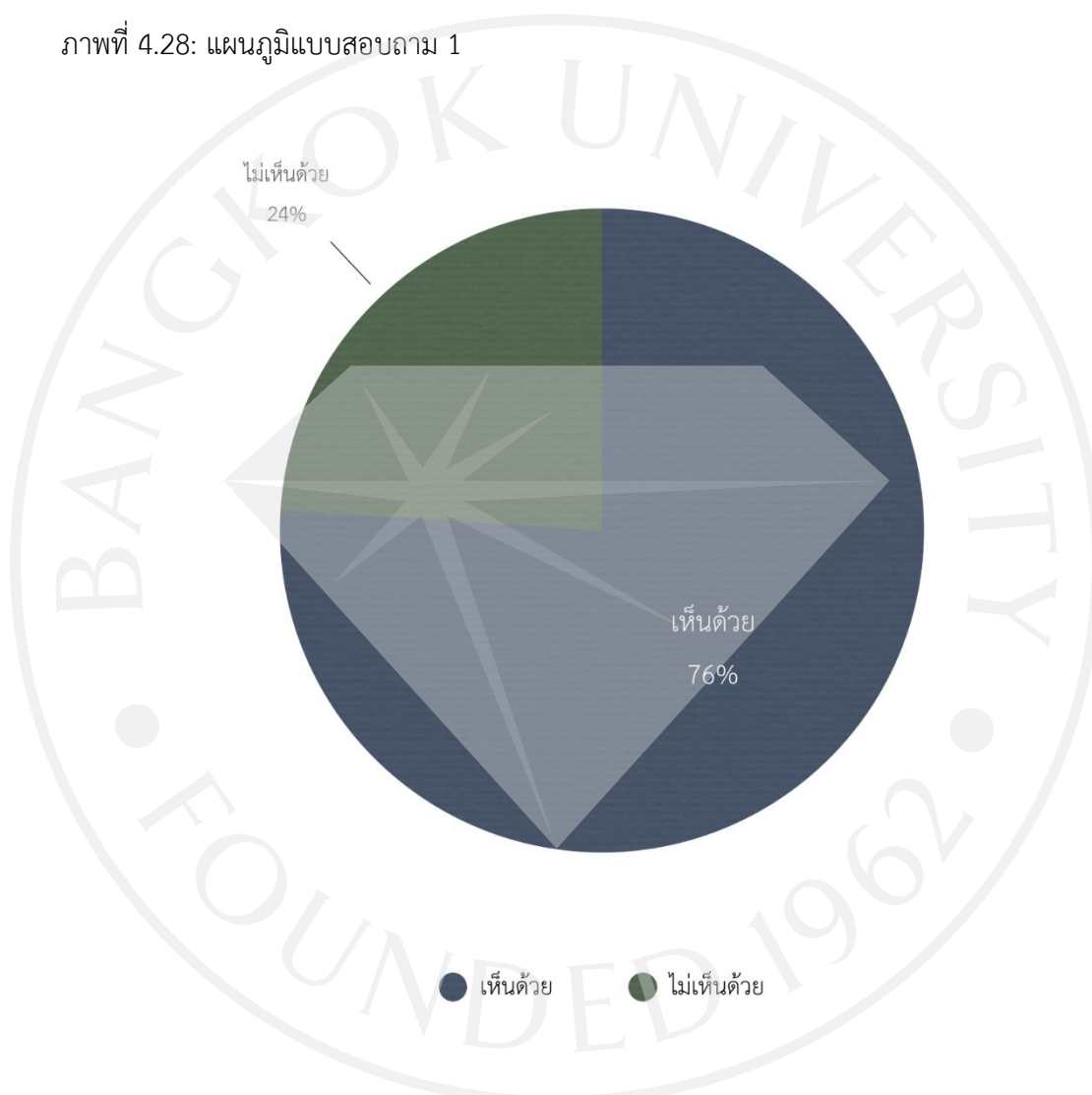
ห้องน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ _____

ห้องน้ำสาธารณะขนาดเล็ก _____

ผลจากการทำแบบสอบถามพบว่า ผู้ที่เห็นด้วยกับการออกแบบห้องน้ำ All-Gender จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 ตัวอย่างนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในการทำห้องน้ำ All-Gender จากความคิดเห็นของ 100 คน

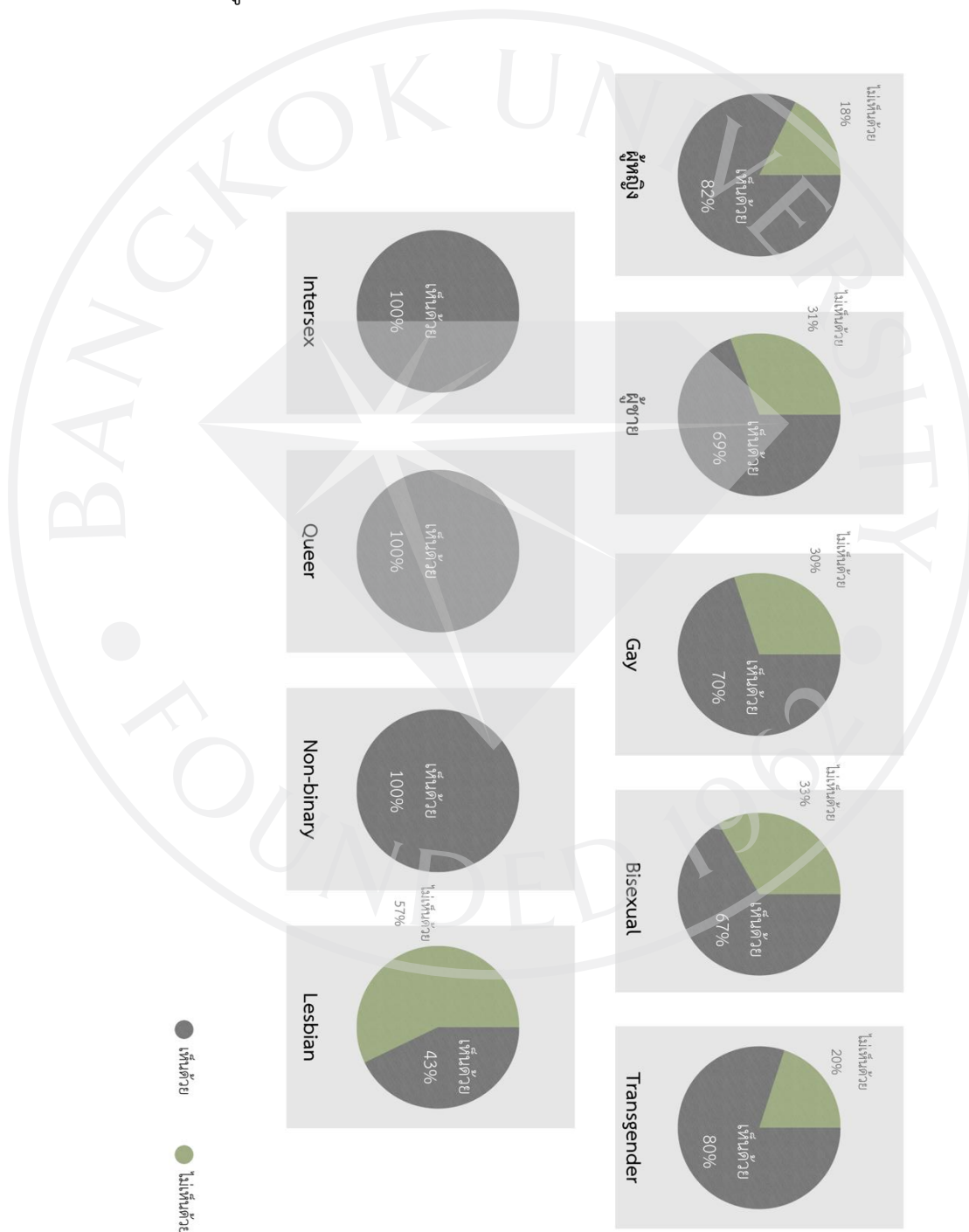
ภาพที่ 4.28: แผนภูมิแบบสอบถาม 1

ผู้ทำแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการออกแบบห้องน้ำสาธารณะ All-Gender ที่ตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้า โดยใช้หลักการออกแบบ Queer Universal Design เพื่อให้ทุกคนใช้งานได้อย่างเท่าเทียม

เนื่องจากจำนวนคำตอบของผลสำรวจนี้ แต่ละเพศที่เข้าร่วมทำแบบสอบถามนั้นมีจำนวนไม่เท่ากัน ผู้วิจัยจึงแบ่งแยกความคิดเห็นต่อการออกแบบห้องน้ำว่า “เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย” ที่มีทั้งหมด 9 เพศ ดังนี้

ภาพที่ 4.29: แผนภูมิแบบสอบถาม 2

เห็นด้วยกับการออกแบบห้องน้ำ All-Gender Restroom

มาจากผลสำรวจของผู้หญิง 82% (28 ใน 34 คน)

มาจากผลสำรวจของผู้ชาย 69% (18 ใน 26 คน)

มาจากผลสำรวจของ Gay 70% (7 ใน 10 คน)

มาจากผลสำรวจของ Bisexual 67% (2 ใน 3 คน)

มาจากผลสำรวจของ Transgender 80% (8 ใน 10 คน)

มาจากผลสำรวจของ Intersex 100% (1 คน)

มาจากผลสำรวจของ Queer 100% (4 คน)

มาจากผลสำรวจของ Non-binary 100% (5 คน)

ไม่เห็นด้วยกับการออกแบบห้องน้ำ All-Gender

มาจากผลสำรวจของ Lesbian 57% (4 ใน 7 คน)

ประเด็นที่ 2 คุณสมบัติของแปลนห้องน้ำ

จากผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสามตัวอย่าง ที่ได้รับความเห็นชอบมากที่สุดจากผู้ตอบแบบสอบถาม

คือ

1. ผนังกันระหว่างห้องส้วมที่มีมิติชัด
2. ผนังโซนสำหรับโถปัสสาวะที่สร้างความเป็นส่วนตัว
3. การออกแบบป้ายสัญลักษณ์ที่ไม่กำหนดกรอบเพศ

โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า คุณสมบัติทั้งสามนี้ สามารถทำให้เข้าห้องน้ำได้อย่างสบายใจ และไม่ถูกจ้องมองว่าเป็นเพศที่แปลกแยก

คุณสมบัติของแปลนห้องน้ำที่ได้รับความเห็นชอบรองลงมาเป็นอันดับสอง จากกลุ่มให้ข้อมูลหลัก B และ C คือ ห้องส้วมขนาดใหญ่ที่มีอ่างล้างมือเพื่อสามารถจัดการธุระได้อย่างเป็นส่วนตัว โดยมาจากความเห็นชอบทั้ง 6 เพศ คือ ผู้หญิง Lesbian Gay Transgender (Woman) Queer และ Non-binary

คุณสมบัติของแปลนห้องน้ำจากผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสามตัวอย่าง ที่ได้รับความเห็นชอบรองลงมาเป็นอันดับสาม คือ ฝักกั้นระหว่างโถปัสสาวะ ผู้ที่มีเพศกำเนิดเป็นชาย ส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงการใช้งานโถปัสสาวะใกล้กับผู้อื่น เพราะกังวลเกี่ยวกับการกระเด็นของปัสสาวะ ดังนั้นการที่มีฝักกั้นระหว่างโถของผู้ให้ข้อมูลหลัก ส่งผลให้ได้รับความเห็นชอบจาก 5 เพศ คือ ผู้ชาย Gay Bisexual Transgender (Man) และ Non-binary

คุณสมบัติของแปลนห้องน้ำของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก A และ C ที่ได้รับความเห็นชอบรองลงมาเป็นอันดับสี่ คือ ห้องน้ำคนพิการ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิง บางส่วนคิดเห็นว่า

อำนวยความสะดวกแก่คนในครอบครัวที่ต้องการดูแลผู้สูงอายุ ส่งผลให้ได้รับความเห็นชอบจาก 3 เพศ คือ ผู้หญิง ผู้ชายและ Intersex

คุณสมบัติของแปลนห้องน้ำจากผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสามตัวอย่าง ที่ได้รับความเห็นชอบ รองลงมาเป็นอันดับห้า คือ กระจกเงาสะท้อนหลังห้องน้ำเพื่อให้ไม่มีมุมอับทางสายตา โดยจาก ข้อคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามของผู้หญิงและ Transgender (Woman) ชี้แจงว่ากระจกเงาที่ถูกลบไว้ด้านหลังนั้น ทำให้มองเห็นพฤติกรรมการใช้งานทุกเพศร่วมกัน หรืออาจรู้สึกอึดอัดเป็นส่วนตัว ต่อผู้ใช้งาน แต่การที่สามารถมองเห็นได้ทั่วถึงนั้น จึงเอื้อต่อความรู้สึกปลอดภัยในการใช้ห้องน้ำร่วมทุกเพศแบบ All-Gender

คุณสมบัติของการออกแบบห้องน้ำที่ไม่ได้รับการเห็นด้วยจากผู้ให้ข้อมูลหลักมี 3 คุณสมบัติ คือ ความปลอดภัย เนื่องจากมีความกังวลถึงภัยคุกคามทางเพศ เมื่อสถานที่ตั้งห้องน้ำสาธารณะอยู่ใน ห้างสรรพสินค้า ผู้ใช้งานไม่สามารถตรวจสอบคนที่เดินเข้าออกภายในห้องน้ำได้

คุณสมบัติรองลงมาคือ การออกแบบห้องน้ำขนาดเล็ก ซึ่งไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีผนัง โชนสำหรับการยืนปัสสาวะ และพื้นที่ค่อนข้างแคบ สร้างความอึดอัดใจเมื่อทุกเพศมาอยู่ร่วมกัน

คุณสมบัติสุดท้ายคือ มีความซับซ้อนในการออกแบบ โชนกระจกเงาส่วนตัวภายในห้องน้ำ ขนาดใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง B โดย ผู้หญิง ผู้ชาย และ Intersex ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นการใช้ งานที่เข้าถึงยาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาต่อความเป็นส่วนตัวในการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าของผู้ชายข้ามเพศนั้น เป็นเรื่องของการออกแบบโดยไม่คำนึงถึงผู้ใช้งานที่มีความหลากหลายทางเพศ กล่าวถึงปัญหาด้านกายภาพภายในห้องน้ำอย่างป้ายสัญลักษณ์ ที่เป็นการแบ่งแยกพื้นที่เพียงชายหญิงเท่านั้น จึงทำให้ผู้ชายข้ามเพศต้องเลือกใช้งานให้ตรงกับเพศสภาพหรือตามสรีระทางเพศ แต่ด้วยการแสดงออกทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่สอดคล้องกับป้ายกำกับเพศ จึงส่งผลถึงปัญหาด้านทัศนคติจากผู้ใช้งานเพศชายและเพศหญิง ที่จ้องมองหรือถามข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับเพศต่อผู้ชายข้ามเพศ รวมถึงปัญหาทัศนคติที่กั้นระหว่างห้องและฝักั้นระหว่างโถปัสสาวะ ออกแบบไม่มิดชิด ส่งผลให้ผู้ชายข้ามเพศเกิดความเขินอาย ไม่สบายใจ เป็นเหตุผลที่กังวลว่าผู้อื่นจะสามารถมองเห็นกิจกรรมในขณะที่ขับถ่าย

ฉะนั้นแนวทางในการออกแบบห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าเพื่อลดปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านกายภาพและด้านทัศนคติความเป็นส่วนตัวต่อผู้ชายข้ามเพศนั้น ควรออกแบบโดยใช้หลัก Queer Universal Design ที่เป็นการแก้ปัญหาโดยการสร้างห้องน้ำรูปแบบ All-Gender ไม่กำหนดพื้นที่ทางเพศ ในการจัดโซนที่แบ่งฟังก์ชันการใช้งานของโถปัสสาวะและฝักั้นระหว่างโถปัสสาวะให้มิดชิดยิ่งขึ้น รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่ดีด้วยการติดกระจก เพื่อให้รู้สึกไม่เป็นอันตรายจากการคุกคามทางเพศ และหลีกเลี่ยงการถูกจับจ้องเกี่ยวกับเพศกำเนิดหรือถูกสงสัยทางสรีระร่างกายไม่ว่าจะเป็นแบบใด นั่นจึงเป็นการสร้างความสบายใจต่อการใช้งานห้องน้ำที่มีความเป็นส่วนตัวต่อผู้ชายข้ามเพศ และเป็นการใช้งานได้อย่างเท่าเทียมต่อทุกเพศวิถี

5.1 สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.1 ในขั้นตอนที่ 1 จะเห็นได้ว่าปัญหาสำหรับกลุ่มคนที่เป็น Transvestite และ Transsexual คือ การออกแบบด้านกายภาพของห้องน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดป้ายสัญลักษณ์ที่สร้างกรอบเพศให้เลือกเข้าห้องน้ำชายหรือหญิงเท่านั้น ทัศนคติที่กั้นระหว่างห้องที่สามารถมองเห็นห้องส้วมด้านข้างได้ และฝักั้นระหว่างโถปัสสาวะออกแบบไม่มิดชิด ทำให้ผู้ชายข้ามเพศที่ใช้อุปกรณ์ช่วยในการปัสสาวะรวมถึงผู้ที่ผ่าตัดแปลงเพศมาแล้วเกิดความไม่สบายใจในการใช้งาน แม้กระทั่งการจัดโซนของฟังก์ชันการใช้งานที่ไม่ได้คำนึงถึงความเป็นส่วนตัว ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลไปสู่ปัญหาด้านทัศนคติของผู้เข้าใช้เช่นกัน

5.1.2 ในขั้นตอนที่ 2 การออกแบบของผู้ให้ข้อมูลทั้งสามกลุ่ม ที่หาแนวทางการแก้ไข ปัญหาห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าโดยใช้หลัก Queer Universal Design เป็นการตอบโจทย์ความต้องการ ในเรื่องของการปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมทางด้านกายภาพที่สร้างความเป็นส่วนตัว เช่น ผนังกันระหว่างห้องที่มีคิติด ฝักันระหว่างโถปัสสาวะที่บดบังสายตาได้ การออกแบบป้าย สัญลักษณ์ที่สร้างความสบายใจแก่ผู้ใช้ห้องน้ำ ยังคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่ต่อการติดตั้งพัดลมดูดอากาศที่ทำให้อากาศถ่ายเท ไม่ส่งกลิ่นอับ และสร้างความปลอดภัยแก่ผู้ใช้งาน คือ ติดตั้งกระจกเงาที่สะท้อนมุมมองสายตา ซึ่งการปรับเปลี่ยนทางกายภาพดังกล่าว ส่งผลให้ปัญหาด้านทัศนคติได้รับการแก้ไข โดยพฤติกรรมของผู้ใช้งานที่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมภายในห้องน้ำ

5.1.3 ในขั้นตอนที่ 3 การสอบถามแก่ผู้ตอบแบบสอบถามทุกเพศส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า หากมีการออกแบบห้องน้ำ All-Gender เพื่อใช้งานจริงห้องน้ำควรมีขนาดพื้นที่อย่างต่ำประมาณ 83 ตารางเมตร เพราะจะสามารถสร้างความเป็นส่วนตัวในการจัดสรรพื้นที่ได้ดีขึ้น โดยเฉพาะในส่วนโซนโถปัสสาวะ และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปรับเปลี่ยนวัสดุภายในห้องน้ำที่สร้างความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ผนังกันระหว่างห้องส้วม ฝักันระหว่างโถปัสสาวะ การออกแบบป้ายและการตีเ็นภายในห้องน้ำ ที่เป็นมิตรต่อทุกเพศเพื่อความเป็นกลางโดยปรับเปลี่ยนเป็นสัญลักษณ์ที่ไม่ระบุเพศ จะไม่ส่งเสริมการตีตราและแบ่งแยกผู้ใช้งาน เพื่อการใช้งานสำหรับทุกคนอย่างเท่าเทียม

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 สังคมในปัจจุบันผู้คนมีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น การมีตัวตนหรือการแสดงออกทางเพศก็เสริมมากขึ้นเช่นกัน เมื่อทราบถึงปัญหาจากประสบการณ์โดยตรงของกลุ่มผู้ชายข้ามเพศนั้น ทำให้รับรู้ถึงสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคต่อการใช้งาน ในทางสถาปัตยกรรมที่ผู้ออกแบบไม่ตระหนักถึงการใช้งานของคนกลุ่มนี้ เนื่องจากทัศนคติทางสังคมให้ความสำคัญเพียงผู้ที่เกิดมาตรงกับเพศกำเนิดชายและหญิงเท่านั้น ดังนั้นห้องน้ำในปัจจุบันจึงถูกออกแบบตามความคิดของสังคมส่วนใหญ่ที่ไม่คำนึงถึงความหลากหลายทางเพศ การที่ผู้ชายข้ามเพศนั้นมีร่างกายเป็นผู้หญิงหรือช่วงชีวิตของพวกเขาที่เคยมีร่างกายเป็นผู้หญิง ทำให้ผู้ชายข้ามเพศต้องใช้ห้องน้ำอย่างไม่มีความเป็นส่วนตัว กระอักกระอ่วน และไม่สบายใจ สืบเนื่องมาจากการปลูกฝังทัศนคติทางสังคม โดยผู้ที่มีร่างกายเป็นผู้หญิงต้องระวังตัวจากการคุกคามทางเพศของผู้ชาย นั่นจึงเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อนทัศนคติของผู้ชายข้ามเพศ หรือผู้หญิงที่เข้าใช้งานห้องน้ำสาธารณะภายในพื้นที่ที่มีเพศชายและเพศหญิงเท่านั้น

5.2.2 การวิจัยนี้เป็นเพียงแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านกายภาพในห้องน้ำสาธารณะต่อความเป็นส่วนตัวสำหรับผู้ชายข้ามเพศ ตามหลัก Queer Universal Design โดยเลือกใช้รูปแบบห้องน้ำเป็น All-Gender ซึ่งมีความแตกต่างจาก Gender-Neutral Bathroom แค่เพียงการระบุป้ายสัญลักษณ์เท่านั้น เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการใช้ห้องน้ำรูปแบบ All-Gender ในสังคมไทยมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการออกแบบห้องน้ำในรูปแบบดังกล่าวฯ จึงเป็นรูปแบบห้องน้ำในอุดมคติ จากคนจำนวนหนึ่งในสังคมร่วมแสดงความคิดเห็นเท่านั้น โดยมีการออกแบบปรับเปลี่ยนจากห้องน้ำสาธารณะในรูปแบบเดิมดังนี้

5.2.2.1 ป้ายสัญลักษณ์ที่กำหนดเพศ ถูกแก้ไขโดยออกแบบให้ห้องน้ำเข้าได้ทุกเพศวิถีและไม่มีป้ายสัญลักษณ์ที่กำหนดเพียงแค่สองเพศ แต่ให้ใช้คำว่า All-Gender Restroom ห้องน้ำสำหรับทุกเพศ หรือมีเพียงสัญลักษณ์ส้วมก็ได้

5.2.2.2 จัดโซนในการยืนคอย ถูกแก้ไขโดยสร้างระยะห่างระหว่างอ่างล้างมือกับที่รอเข้าห้องส้วม สร้างระยะห่างเพื่อความเป็นส่วนตัวจากเพศอื่น ๆ ที่ไม่ต้องการให้ใครมาจับจ้อง

5.2.2.3 ผนังกันระหว่างห้องส้วมที่ไม่มีมิดชิด ถูกแก้ไขโดยออกแบบให้ผนังสูงชิดถึงเพดานหรือให้มีช่องว่างมากที่สุดเพียง 10 เซนติเมตร เพื่อตรวจสอบความปลอดภัยได้และสามารถให้อากาศถ่ายเทได้อย่างสะดวก

5.2.2.4 ฝักันระหว่างโถปัสสาวะที่ไม่มีมิดชิด ถูกแก้ไขโดยสร้างฝักันให้ความมิดชิดระหว่างด้านข้างของโถปัสสาวะที่สามารถบดบังสายตาได้ และออกแบบให้มีบานพับสวิงปิดแผ่นหลังของผู้ใช้งานเพื่อความเป็นส่วนตัว โดยไม่ต้องการออกแบบให้เป็นลักษณะห้องส้วมที่เป็นประตูเปิด-ปิด เพราะคำนึงถึงความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าใช้

5.2.2.5 ผนังกระเบื้องผิวมันวาว ถูกแก้ไขโดยการสร้างผนังกันระหว่างห้องน้ำชิดผนังกระเบื้องหรือเลือกใช้กระเบื้องที่มีลักษณะผิวด้าน

5.2.3 เมื่อผู้วิจัยได้นำเสนอแผนห้องน้ำสาธารณะที่คนในสังคมไทยส่วนใหญ่ไม่เคยเห็นต่อผู้ตอบแบบสอบถาม จึงได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงการออกแบบที่มีความหลากหลาย และส่งผลให้ผู้ตอบแบบสอบถามตระหนักถึงปัญหาของผู้ชายข้ามเพศมากขึ้น โดยสัดส่วนของผู้ทำแบบสอบถามแต่ละเพศนั้น ก็บ่งบอกถึงทัศนคติที่เห็นด้วยต่อการออกแบบห้องน้ำ All-Gender มาปรับใช้ในสังคม

5.3 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

อุปสรรคการสร้างห้องน้ำ All-Gender ปัญหาในสังคมไทยยังมีความเหลื่อมล้ำทางเพศ และขาดความเข้าใจด้านหลักสิทธิมนุษยชนต่อความเป็นส่วนตัว ที่อาจทำให้ผู้ใช้งานเกิดความกังวลถึงความปลอดภัยจากการคุกคามทางเพศขณะเข้าใช้ห้องน้ำ ฉะนั้นเป็นเรื่องที่ต้องระวังในการกำหนดขอบเขตอย่างละเอียดอ่อน ถ้าต้องการปรับใช้ห้องน้ำในรูปแบบ All-Gender ควรทำการศึกษาเพื่อ

เข้าใจถึงพฤติกรรมสภาพแวดล้อมสถานที่ตั้งของกลุ่มผู้ใช้งานให้เป็นอย่างดี ที่ส่งเสริมให้ผู้คนเกิดความมั่นใจต่อการใช้งาน

5.4 ข้อจำกัดของงานวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยนี้ ได้ทำการวิจัยเฉพาะกลุ่มประชากร ที่มีประสบการณ์เข้าใช้ห้องน้ำของห้างสรรพสินค้าในย่านศูนย์กลางธุรกิจ เพียงจำนวนหนึ่งในสังคมตามความสนใจเท่านั้น ฉะนั้นผลลัพธ์อาจไม่ครอบคลุมทุกพฤติกรรมการใช้งานภายในห้องน้ำ ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ทุกสถานที่ที่เป็นพื้นที่สาธารณะ และงานทำวิจัยครั้งนี้ใช้เวลา 2 ปี ในการเก็บตัวอย่าง เนื่องจากใช้ระยะเวลานาน อาจจะทำให้ผลของงานวิจัยคลาดเคลื่อนตามเหตุการณ์ของปัญหาที่ไม่สัมพันธ์กับช่วงเวลาในปัจจุบัน

5.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ปัจจุบันในประเทศไทยยังไม่มีงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของบุคคลข้ามเพศในการเข้าใช้พื้นที่สาธารณะอย่างห้องน้ำตามห้างสรรพสินค้า ที่ทุกคนมีสิทธิ์เข้าถึง ผู้วิจัยควรมีมุมมองที่เปิดกว้างเรื่องเพศและควรเข้าใจถึงปัญหาอย่างลึกซึ้ง เข้าถึงกลุ่มประชากรตัวอย่างที่มีความหลากหลาย และเข้าใจบริบทสถานที่ตั้งของพื้นที่ที่ทำการศึกษานั้น ๆ ผู้วิจัยควรใช้กระบวนการ Design Thinking ในการศึกษาข้อมูลเชิงลึก เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่อาจตอบโจทย์ได้กับทุกสภาพแวดล้อมในสังคม

บรรณานุกรม

- กุสุมา ภูใหญ่. (2556). *Media and Society พื้นที่สาธารณะ*. สืบค้นจาก <http://kusumakooyai.blogspot.com/2013/05/blog-post.html>.
- โกศลัญญา อภิสนทสมบัติ. (2560). *สรุปความหมาย วิธีการ และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ Design Thinking*. สืบค้นจาก <https://medium.com/@Kolanya>.
- คานันันท์ ดอกพุด. (2561). *FTM Guidebook*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม แอนด์ เอ็ม เลเซอร์พริ้นต์.
- จันทร์จิรา บุญประเสริฐ. (2554). *ชีวิตที่ถูกละเมิด : เรื่องเล่า กะเทย ทอม ดี หญิงรักหญิง ชายรักชายและกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิธีรนาถ กาญจนอักษร.
- ช่อเพชร พานระลึก. (2558). *แนวทางการปรับปรุง และจัดทำต้นแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับงบประมาณ สำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ กรณีศึกษา เทศบาลนครพิษณุโลก (เชิงคุณภาพ)*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ญี่ปุ่นเตรียมตั้งห้องน้ำสำหรับทุกเพศ ในโอลิมปิก 2020. (2560). *โพสต์ทูเดย์*. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/world/483317>.
- โตมร ศุขปรีชา. (2559). *เพศเกท้อสดง: ทรงจำของ ทรงจำเรื่องเพศ*. สืบค้นจาก <https://themomentum.co/momentum-opinion-genderless-non-binary-genders/>.
- นฤพนธ์ ดั้ววิเศษ. (2558). *ควิเอร์กับการวิพากษ์มานุษยวิทยากระแสหลัก*. สืบค้นจาก <https://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/articles/1>.
- ในวันที่ไม่มีข่าว “ความหลากหลายทางเพศ” คือ วันที่ทุกคนเท่ากัน. (2562). *Thai PBS News*. สืบค้นจาก <https://news.thaipbs.or.th/content/283521>.
- บุษกร สุริยสาร. (2557). *อัตลักษณ์และวิถีทางเพศ ในประเทศไทย/ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ประจำประเทศไทย กัมพูชา และ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว; โครงการส่งเสริมสิทธิ ความหลากหลาย และความเท่าเทียมในโลกของการทำงาน (PRIDE)*. กรุงเทพฯ: องค์การแรงงานระหว่าง ประเทศ.
- ปริญญ์ กิตติธรรมาศักดิ์. (2560). ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการศึกษาถึงความหลากหลายทางเพศ ในคนกลุ่มน้อยทางเพศในประเทศไทย. *วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*, 31(2), 4-9.
- ป้ายเดียวเสียวทั้งองค์กร! เมื่อ “ห้องน้ำหญิง” ไม่ยินดีต้อนรับ “เพศที่สาม”. (2559). *ผู้จัดการออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/live/detail/9590000069972>.

- พิมลพรรณ อิศรภักดี. (2558). *ต่างวัยต่างทัศนะต่อความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พุทธิกานต์ สมมาตย์. (2554). การสร้างความเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ. *วารสารวิชาการ*, 4. สืบค้นจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/6990>.
- เมษ์ ศรีพัฒนาสกุล. (2561). *ทำความเข้าใจ Design Thinking ในฐานะกระบวนการออกแบบนวัตกรรม*. สืบค้นจาก <https://bookscape.co/what-is-design-thinking>.
- ลัทธิวรรณ ลีรพงษ์กุล. (2559). *A Great Public Space: พื้นที่สาธารณะที่ดีควรเป็นอย่างไร?* สืบค้นจาก <https://www.schoolofchangemakers.com/knowledge/11075>.
- วณัฐย์ พุฒนาถ. (2559). *ทำไมเราต้องอายเมื่อเข้าห้องน้ำ ‘ผิด’ ฝั่ง?* สืบค้นจาก <https://thematter.co/social/when-do-we-pee-seperately/12570>.
- ศุภยาดา ประดิษฐ์ไวยากร. (2555). *พื้นที่สาธารณะ* (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศิลป์). ศิลปากรมหาวิทยาลัย.
- สุริย์พร พันพื้ง และมาลีสันถววรรณ (บก.). (2554). *‘เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนไปในสังคมไทย’ ใน จุดเปลี่ยนประชากร จุดเปลี่ยนสังคมไทย*. นครปฐม: สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม.
- ห้องน้ำเสมอภาค...Universal Design ที่ขยายจักรวาลหัวใจ. (2561). สืบค้นจาก <https://likeakidd.com/2018/06/16/all-gender-restroom/>.
- ‘องค์กรชื่อดัง’ โดนวิจารณ์สนั่น ห้ามเพศที่สามเข้าห้องน้ำหญิง. (2559). *มันคง ตรงไป ตรงมา แนวหน้า*. สืบค้นจาก <https://www.naewna.com/local/225399>.
- อดิสรพร ลอยพันธุ์สกุล และอภิญญา ศักดาศิริรัตน. (2559). กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ: ตลาดเฉพาะกลุ่ม (ศักยภาพสูง) ที่ผู้ประกอบการไทยไม่ควรมองข้าม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์*, 1(1), 7-18.
- อรรถภูมิ อองกุลนะ. (2560). สุขภาพ for all ขอที่ยืน...ให้เธอ. *กรุงเทพธุรกิจ*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/743687>.
- อโนพร เครือแดง, สุนัน อุ่นสาธิต, ณัฐศรัณย์ ศรีเมือง, เมธาวิ คัมภีรทัศน์, ชนิตา สุขวังนิ และมยุรา บุตรศรี. (2560). *หนังสือ Becoming Me(n) เรื่องไม่ลับฉบับทรานส์แมน*. กรุงเทพฯ: ชูปเปอร์พริ้นท์.
- ‘เอาที่เธอสบายใจ’ แคมเปญฮือฮาจากนิวยอร์ก ให้อิสระคนข้ามเพศเลือกเข้าห้องน้ำตามเพศสภาพ. (2559). สืบค้นจาก <https://www.poppaganda.net/2016/06/22/lgbt-beyounewyork-city-transgender-bathroom-rights-campaign/>.

7 ข้อดีของคนเป็นไบเซ็กชวล (Bisexual) ที่หลายคนอาจไม่เคยรู้. (2558). สืบค้นจาก

<https://shorturl.asia/5JlfV>.

Alamo Drafthouse Cinema. (2016). *We're looking for your feedback on two gender-neutral bathroom designs for Mueller*. Retrieved from

https://twitter.com/drafthouse/status/738443162239139840?fbclid=IwAR0gL_P_96GWU-INV4PPRJ1AGFOEKHLDrGvj-PmFB1ZpClvGeqp5x5YC6mpc.

Daredemo toire. (2017). *Asashi Shimbun Digital*. Retrieved from

<http://www.asahi.com/ajw/articles/AJ201702270047.html>.

Davis, L.S. (2017). *The simple design solutions that can make bathrooms better for all genders*. Retrieved from <https://qz.com/933704/how-to-design-transgender-friendly-bathrooms-that-make-people-of-all-genders-feel-safe/>.

Jackson, P.A., & Cook, N.M. (1999). *Genders & sexualities in modern Thailand*.

Chiang Mai: Silkworm Books.

Himatako. (2559). *ทำไมผมถึงไม่สนับสนุนคำว่า เพศทางเลือก หรือ เพศที่สาม*. สืบค้นจาก

<https://shorturl.asia/UQkCw>.

Killermann, S. (2017). *Comprehensive* List of LGBTQ+ Vocabulary Definitions*.

Retrieved from <http://itspronouncedmetrosexual.com/2013/01/a-comprehensive-list-of-lgbtq-term-definitions/>.

Monika, M., & Jason, C. (2012) Queer Universal Design. *Journal of Manifesto for Queer Universal Design Research*, 61-63.

Ray, A. (n.d.). *SeaTac All-gender Restroom Redesign*. Retrieved from

<https://amylaureray.com/seatac-all-gender-restroom-redesign>.

Scott, J. (2016). *Why Are Bathrooms the Place to Air Our Politics?*. Retrieved from

<https://www.yesmagazine.org/social-justice/2016/01/15/toilets-its-time-to-air-out-the-issue/>.

The Nippon Foundation. (n.d.). *Public toilets in Shibuya like you've never seen*.

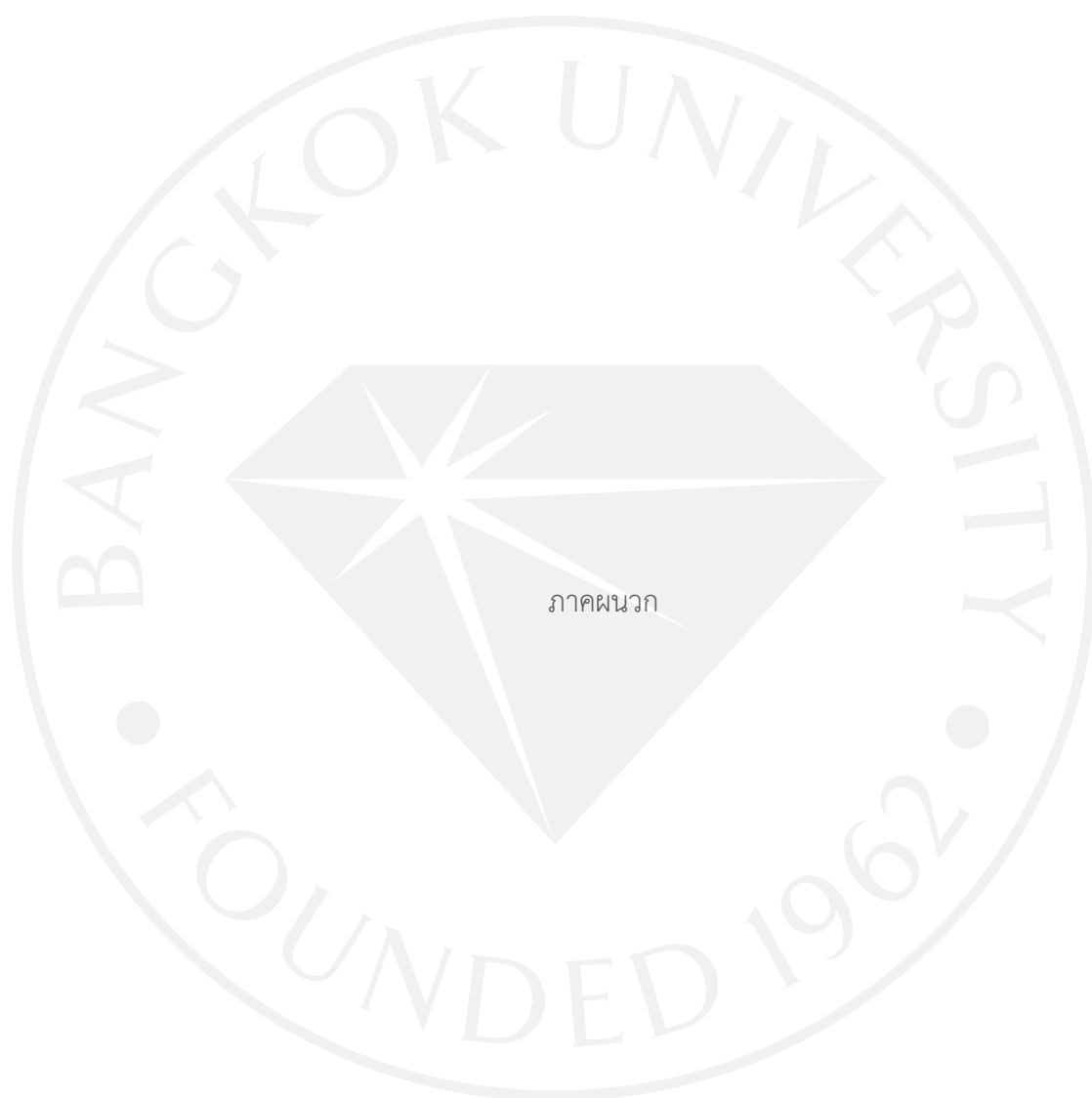
Retrieved from https://tokyotoilet.jp/en/nishihara_itchome_park/.

Tim, L. (2016). *Design a quality gender-neutral bathroom for the new Mueller Alamo Drafthouse Cinema*. Retrieved from <https://www.facebook.com/>

AlamoAustin/posts/first-of-all-thanks-everyone-for-providing-great-feedback-as-we-attempt-to-desig/1022592091129679/.

2020 Tokyo Olympics to have All-Gender toilets. (2017). Retrieved from
<https://www.gaystarnews.com/article/2020-tokyo-olympics-gender-toilets/>.

มาตรฐานห้องน้ำสาธารณะ

กรรมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้มาตรฐานห้องน้ำสาธารณะไว้ว่า องค์ประกอบของห้องน้ำสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับความเป็นส่วนตัวมี 3 ข้อดังนี้

1. ด้านลักษณะอาคาร

1.1 ตัวอาคาร ต้องมั่นคงแข็งแรง ผนัง-ประตูต้องไม่ชำรุด ความสูงจากพื้นถึงเพดานต้องไม่ต่ำกว่า 2 เมตร ตัวพื้นต้องเป็นพื้นเรียบถาวร และควรมีแสงสว่างจากแสงธรรมชาติและแสงจากไฟฟ้า

1.1.1 พื้นห้องน้ำ ต้องไม่ลื่น มีความลาดเอียงไม่เกิน 1:100 และจุดต่ำสุดของพื้นต้องมีจุดระบายน้ำทิ้ง

1.1.2 ผนัง ควรใช้วัสดุที่แข็งแรงทนทานและกันน้ำได้ ง่ายต่อการรักษาความสะอาด ซึ่งความหนาของผนังต้องพิจารณาจากการฝั่งท่ออากาศและท่อระบายน้ำ ของผนังที่ก่ออิฐฉาบปูนหนา 100-150 มิลลิเมตร

1.1.3 ฝ้าเพดาน ควรเป็นวัสดุกันความชื้น ที่ความแข็งแรงและปลอดภัย

1.1.4 ความสูงของห้องน้ำ ต้องไม่ต่ำกว่า 2 เมตร ต้องมีผนังบังสายตาสูงไม่ต่ำกว่า 1.8 เมตร

1.1.5 ความลาดเอียงในพื้นห้องน้ำ ในห้องน้ำต้องมีความลาดเอียง 1:100 เพื่อต้องให้มีการระบายน้ำทิ้ง

1.1.6 ประตู ควรมีความแข็งแรงทนทาน สามารถกันน้ำได้ ต้องมีที่ล็อกจากด้านในพร้อมด้ามจับเปิด-ปิด และห้องน้ำคนพิการต้องเปิดกว้างได้ไม่ต่ำกว่า 90 องศา ไม่ว่าจะแบบเลื่อนหรือแบบบาน ที่ต้องมีสัญลักษณ์คนพิการติดว่าที่บานประตู

2. สถานที่ตั้งอาคาร

2.1 สถานที่ตั้งอาคารภายนอก ง่ายต่อการใช้บริการต้องไม่อยู่ในลับตาและมีระบบรักษาความปลอดภัย มีทางเดินที่สะดวกพื้นต้องไม่ลื่น มีป้ายสัญลักษณ์หญิงชายและคนพิการตามระบบสากล ไว้ชัดเจนง่ายต่อการมองเห็น

2.2 สถานที่ตั้งอาคารภายใน ต้องง่ายต่อการเข้า-ออก ที่ไม่อยู่ในที่ลับตาเพื่อความปลอดภัย ควรมีแสงสว่างเพียงพอและป้ายสัญลักษณ์ชาย-หญิงและคนพิการให้ชัดเจน

3. เครื่องสุขภัณฑ์

3.1 โถส้วม (Water Closet) แบบนั่งราบต้องเป็นระบบราดน้ำหรือชักโครก ที่เป็นการกดต่อ 1 ครั้ง ใช้น้ำในอัตรา 6 ลิตร (น้อยกว่าหรือมากกว่าขึ้นอยู่กับรุ่น) มีภาชนะเก็บน้ำเพื่อชำระความสะอาดหรือสายฉีดชำระ และแบบนั่งยองจะมีอยู่ 2 รุ่นคือ แบบมีฐานและไม่มีฐาน

3.2 โถปัสสาวะชาย (Urinal) ต้องมีวัสดุตามมาตรฐาน (มอก.) ควรมีระยะห่างในการติดตั้งพร้อมแผงกั้นระหว่างโถปัสสาวะ

3.3 อ่างล้างมือ (Wash Basin) ควรติดตั้งสูงจากพื้นไม่ต่ำกว่า 750-800 มิลลิเมตร และที่ว่างของใต้อ่างล้างมือต้องกว้างไม่มีสิ่งกีดขวางเพื่อให้คนพิการหรือทุพพลภาพเข้าถึงการใช้งาน การติดตั้งกระจกควรจะอยู่บนอ่างล้างมือ ในส่วนระบบก๊อกน้ำสามารถเป็นได้หลายชนิด เช่น แบบ ก้านโยกหรือกด หมุน และระบบอัตโนมัติ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อทุกคน ที่ต้องผ่านมาตรฐาน (มอก.)

4. ด้านแสงสว่าง โดยพื้นฐานตามกฎหมายกระทรวงฯ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2536 ต้องมีความสว่างไม่ต่ำกว่า 100 ลักซ์ ในความสว่างของห้องน้ำ และห้องน้ำควรมีค่าความเข้มของแสงให้ตรงกับกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม คือ ที่มีกิจกรรมให้การปัสสาวะ ขับถ่าย และล้างมือ ควรมีค่าความเข้มแสงที่ 320 ลักซ์ และค่า 540 ลักซ์สำหรับการมองเห็นที่ชัดเจน คือส่วนของอ่างล้างมือเพื่อการส่งกระจก และแต่งหน้า

5. ด้านการบริหารจัดการห้องน้ำ ต้องมีสภาพสะอาดน่าใช้งาน ที่ได้มาตรฐานสุขลักษณะ มีป้ายบอกสัญลักษณ์ที่ตั้งอย่างชัดเจน

ป้ายและการติดตั้ง

1. ป้ายชี้ทางตำแหน่ง ต้องสังเกตง่ายและมีขนาดใหญ่ ควรติดตั้งความสูงจากพื้นอย่างน้อย 200 เซนติเมตรและไม่เกิน 240 เซนติเมตร เพื่อไม่ให้อะไรบดบังทัศนียภาพทางสายตา

2. ป้ายบอกตำแหน่ง คือป้ายที่บอกตำแหน่งด้านหน้าอยู่ห้องน้ำ ที่ติดตั้งสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 108 เซนติเมตร และไม่เกิน 130 เซนติเมตร สามารถมองให้ไ้ระดับสายตาทั่วไป

3. รูปแบบป้ายสัญลักษณ์ ควรเป็นรูปภาพหรือตัวอักษร

(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ป)

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544

ตารางจำนวนห้องน้ำและห้องส้วมของอาคาร

ชนิดหรือประเภท ของอาคาร	เกณฑ์การกำหนด	ห้องส้วม		ห้องน้ำ	อ่าง ล้าง มือ
		ห้องถ่าย อุจจาระ	ที่ถ่าย ปัสสาวะ		
อาคารพาณิชย์	(1) พื้นที่อาคาร 200 ตารางเมตรสำหรับผู้ชาย พื้นที่ส่วนเกิน 2,000 ตารางเมตรขึ้นไป ให้เพิ่ม ห้องถ่ายอุจจาระ 1 ที่ ที่ถ่ายปัสสาวะ 2 ที่ และอ่าง ล้างมือ 1 ที่ต่อพื้นที่อาคาร 600 ตารางเมตร	1	2	-	1
	(2) พื้นที่อาคาร 200 ตารางเมตรสำหรับผู้หญิง พื้นที่ส่วนเกิน 2,000 ตารางเมตรขึ้นไป ให้เพิ่ม ห้องถ่ายอุจจาระ 2 ที่ และ อ่างล้างมือ 1 ที่ต่อพื้นที่ อาคาร 600 ตารางเมตร	3	-	-	1

(กฎหมายอาคาร, 2544)

แบบสอบถามปัจจัยสภาพแวดล้อมในห้องน้ำสาธารณะ
จากประสบการณ์ของ LGBT (กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ)

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เป็นการศึกษาสำรวจเพื่อสำรวจปัญหาเกี่ยวกับการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ผู้วิจัยขอความกรุณาจากทุกท่านในการตอบคำถาม และขอขอบคุณในความร่วมมือ

คำชี้แจง: โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ท่านคิดว่าตัวเองเป็นเพศใดในความหลากหลายทางเพศ

- ☐ Lesbian (เลสเบี้ยน เป็นผู้หญิงรักเพศหญิง)
- ☐ Gay (เกย์ เป็นผู้ชายรักเพศชาย)
- ☐ Bisexual (ไบเซ็กชวล ผู้หญิงหรือผู้ชาย ที่รักได้ทั้งหญิงและชาย)
- ☐ Transman (ผู้ที่เกิดเป็นหญิง แต่รับรู้ว่าเป็นผู้ชาย)
- ☐ Transwoman (ผู้ที่เกิดเป็นชาย แต่รับรู้ว่าเป็นผู้หญิง)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

คำชี้แจง: โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ และเติมคำในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ปัญหาความเป็นส่วนตัวภายในห้องน้ำสาธารณะมีหรือไม่?

- ☐ มี เพราะเหตุผลใด _____
- ☐ ไม่มี เพราะเหตุผลใด _____

2. ปัญหาความปลอดภัยภายในห้องน้ำสาธารณะมีหรือไม่?

- ☐ มี เพราะเหตุผลใด _____
- ☐ ไม่มี เพราะเหตุผลใด _____

3. ปัญหาความสะอาดภายในห้องน้ำสาธารณะมีหรือไม่ เพราะเหตุผลใด?

- ☐ มี เพราะเหตุผลใด _____
- ☐ ไม่มี เพราะเหตุผลใด _____

4. ปัญหาความสะดวกสบายภายในห้องน้ำสาธารณะมีหรือไม่ เพราะเหตุผลใด?

☐ มี เพราะเหตุผลใด _____

☐ ไม่มี เพราะเหตุผลใด _____

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสภาพแวดล้อมทางทัศนคติที่ถูกกระทำจากบุคคลอื่น

คำชี้แจง: โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ และเติมคำในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องน้ำสาธารณะ ถูกคนตกใจเพศสภาพมีหรือไม่?

☐ มี เพราะเหตุผลใด _____

☐ ไม่มี เพราะเหตุผลใด _____

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องน้ำสาธารณะ ถูกคนนินทาเพศสภาพมีหรือไม่?

☐ มี เพราะเหตุผลใด _____

☐ ไม่มี เพราะเหตุผลใด _____

3. ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องน้ำสาธารณะ ถูกคนอื่นขับไล่เพราะเพศสภาพมีหรือไม่?

☐ มี เพราะเหตุผลใด _____

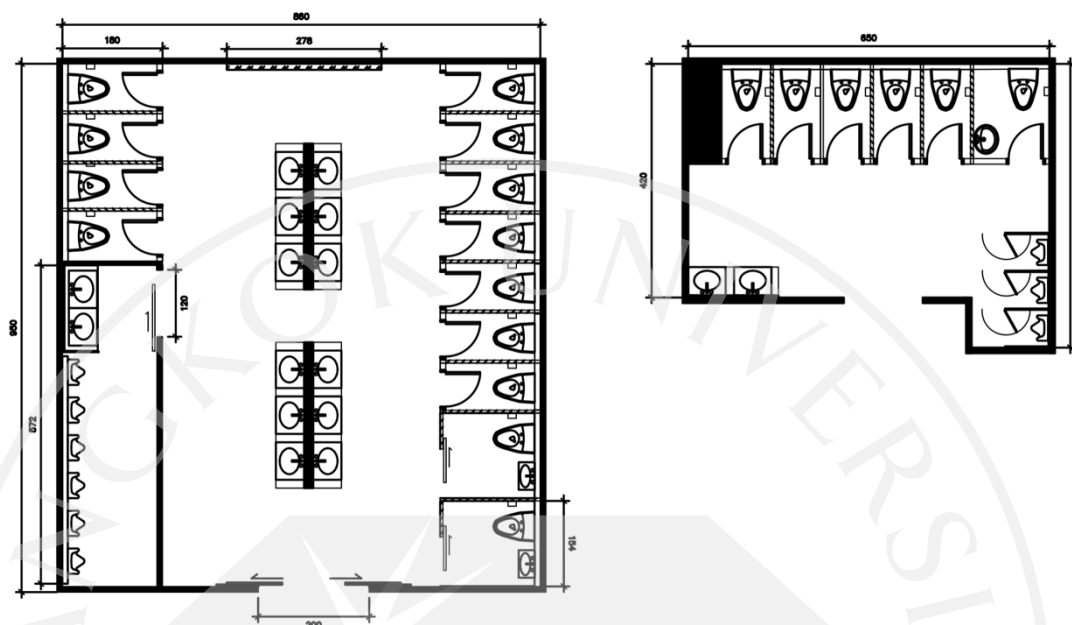
☐ ไม่มี เพราะเหตุผลใด _____

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ขอขอบคุณที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถามนี้

การออกแบบแปลนห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าจากรายบุคคลของกลุ่ม A

รูปที่ 2: แปลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง A1

(A1) อายุ 32 เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) หญิง การรับรู้เพศ (Gender identity) Non-Binary / Androgynous / Gender Fluid คือเพศที่มีความผสมผสานระหว่าง 2 เพศ และมีความสับสนในการรับรู้ตัวตนทางเพศ มีรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) คือ Pansexual เป็นรสนิยมที่ไม่มองเรื่องเพศ หรือมองข้ามเรื่องเพศออกไป มองที่ตัวบุคคลนั้น ๆ มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และตัวตนในการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) มีการปรับเปลี่ยนร่างกายด้วยกระบวนการข้ามเพศด้วยฮอร์โมนในระดับต่ำ แต่ไม่มีการผ่าตัดแปลงเพศ ซึ่งยังคงหน้าอกไว้ เริ่มมีหนวดและเสียงแตกห้าว ออกกำลังกายเพื่อเพิ่มกล้ามเนื้อ บางครั้งการเลือกใส่เสื้อผ้าตัวใหญ่ เพื่อต้องการซ่อนหน้าอก ทำอาจดูเหมือนกล้ามเนื้อหน้าอกมากกว่าเต้านม แต่บางครั้งก็เลือกเสื้อรัดรูปจะเห็นชัดเจนว่าเป็นหน้าอกแบบผู้หญิง ในอารมณ์ของความสับสนแล้วแต่จังหวะหรือการรับรู้ตัวตนในช่วงเวลานั้น ๆ ซึ่งบางครั้งอาจแสดงออกในภาพที่ดูมีความเป็นผู้ชายสูง หรือมีความนุ่มนวล อาจเหมือนกะเทยหรือเกย์ เพราะเสียงแตกต่างจากลักษณะทางกายภาพ

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

หากไปพร้อมญาติ หรือคนรู้จักที่ไม่มีความเข้าใจในเรื่องของการปฏิบัติต่อคนข้ามเพศ หรือคนที่มีเพศสภาพไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม จะไม่เข้าใจว่าเหตุใดจึงต้องเลือกเดินเข้าห้องน้ำผู้ชาย บ้างก็มีการทักท้วงหน้าห้องน้ำ ทำให้เกิดความอับอาย แต่หากเลือกเดินเข้าห้องน้ำหญิง ต้องเผชิญกับผู้ใช้คนอื่น ๆ ในห้องน้ำหญิงที่หวาดระแวงเรา

และบางครั้งการเลือกเข้าห้องน้ำ ต้องเลือกเข้าตามเสื้อผ้าที่ใส่ เพราะส่วนตัวได้ทำการ Transition ข้ามเพศมาโดยใช้ฮอร์โมนเพศชายและชอบเล่นกล้าม ทำให้คนภายนอกมองสับสนว่าตัวเราคือเพศอะไร เมื่อใส่เสื้อตัวใหญ่แขนจะดูเล็ก คนภายนอกจะมองว่าเป็นทอม แต่ถ้าวันไหนเสื้อผ้านรัด ๆ แล้วเห็นหน้าอก ทำให้ตัวเองสับสนว่าเราควรจะเข้าห้องน้ำผู้ชายหรือห้องน้ำหญิง แล้วไม่ถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว เวลาใส่เสื้อตัวใหญ่แล้วเข้าห้องน้ำหญิง คนในห้องน้ำจะตกใจแล้วต้องมองเพศสภาพคล้ายกับการถูกตรวจสอบเวลาเข้าห้องน้ำ ว่า เป็นทอมรีเปล่า? หรือว่าเป็นผู้ชายตัวเล็กหรือเป็นอะไรกันแน่ แต่ถ้าให้แสดงตัวตนโดยการพูด เสียงก็จะแตกเพราะได้ข้ามเพศมาแล้ว จนบางครั้งคนอื่นมองว่าเป็นเกย์หรือกะเทย ทั้ง ๆ ที่ตัวเรานั้นไม่ได้นิยามความเป็นเพศให้ตัวเอง สุดท้ายจึงหาข้อสรุปให้ตัวเองไม่ได้ว่าจะเข้าห้องน้ำไหนดี จนบางครั้งยอมทนอันปัสสาวะเพื่อตัดปัญหาเวลาออกไปข้างนอกบ้าน จนมีเหตุการณ์หนึ่งที่เข้าห้องน้ำชาย มีป้าแม่บ้านตะโกนถามเรื่องเพศสภาพว่าเป็นอะไรกันแน่ ทำให้คนที่อยู่ในห้องน้ำมอง รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวเกิดความอับอายเวลาเข้าห้องน้ำ เมื่อเวลาไปต่างประเทศที่มีห้องน้ำแบบ All Gender รู้สึกประทับใจ เช่น ประเทศรัสเซีย

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (A1) ต้องการคือ

1. ประตูห้องน้ำ ต้องการออกแบบห้องน้ำรวมเพศโดยผู้หญิงและผู้ชายใช้ประตูให้ที่เข้าออกทางเดียวกัน เพื่อไม่ให้เป็นการแบ่งแยกเพศ จึงต้องการเป็นประตูแบบบานเลื่อนขนาดใหญ่เพื่อความสะดวกต่อการใช้งาน

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 ห้องส้วม เป็นห้องส้วมตามไซส์มาตรฐานทั่วไป 11 ห้องส้วม แต่เพิ่มห้องส้วมใหญ่ 2 ห้อง เพื่อบางคนต้องการความเป็นส่วนตัวให้การล้างมือหรือแต่งหน้าภายในห้องน้ำ ที่มีแค่ 2 ห้องคือ คำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วให้การทำธุระ เมื่อห้องน้ำนี้ถูกตั้งภายในห้างสรรพสินค้าชั้นนำแล้ว จะมีลูกค้าเข้ามาใช้งานจำนวนมาก จึงคิดว่ามีแค่ 2 ห้อง คงจะเพียงพอต่อการใช้งาน

2.2 โชนแต่งหน้า ต้องการให้มีกระจกบานใหญ่เต็มตัวติดตั้งไว้ท้ายสุดของห้องน้ำ เพื่อตรวจเช็คความเรียบร้อยของผู้ที่ต้องการใช้งาน จะได้ไม่ต้องรบกวนของส่วนอ่างล้างมือ เพราะส่วนมากคนที่แต่งหน้าคงไม่ชอบให้มีใครมาจับจองตนเอง ตอนทำธุระส่วนตัว เพื่อเพิ่มความกว้างให้แก่ห้องน้ำและช่วยสอดส่องเหตุฉุกเฉินในกรณีเกิดความรุนแรงระหว่างเพศได้

2.3 อ่างล้างมือ การจัดวางไว้ตำแหน่งการเพื่อให้ทุกคนมาใช้ร่วมกันได้อย่าง

สะดวก

2.4 ห้องโถปัสสาวะ แบ่งพื้นที่ให้มีห้องโถปัสสาวะสำหรับผู้ชายโดยเฉพาะกันเป็นห้องทึบ เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้ผู้หญิง เพราะผู้หญิงคงไม่สบายใจเมื่อเข้าห้องน้ำร่วมกับผู้ชาย แล้วเห็นผู้ชายยืนปัสสาวะอยู่ และต้องจัดไว้โซนด้านหน้า เพิ่มอ่างล้างมือสำหรับผู้ชายไว้ในโซนที่ยืนปัสสาวะเลย เพื่อความสะดวกรวดเร็วการใช้งาน

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันระหว่างห้องน้ำ จะปิดทึบหมด ทำให้รู้สึกมีความเป็นส่วนตัวสูง อยากรับเสียงดังขนาดไหนก็ได้ หรือแม้กลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ จะได้ไม่ออกไปรบกวนภายนอก จึงเกิดความสบายใจมากขึ้นในการใช้ห้องน้ำ

3.2 ป้ายสัญลักษณ์ ต้องติดกำกับภายในห้องน้ำที่บ่งบอกถึงการใช้งานในห้องประตูห้อง เพื่อป้องกันเกิดความสับสนของผู้เข้าใช้

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (A1) ต้องการคือ

1. ประตูห้องน้ำ ต้องการออกแบบห้องน้ำรวมเพศโดยผู้หญิงและผู้ชายใช้ประตูให้ที่เข้าออกทางเดียวกัน เพื่อไม่ให้เป็นการแบ่งแยกเพศ

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 ห้องส้วม เป็นห้องส้วมตามไซส์มาตรฐานทั่วไป 5 ห้องส้วม แต่เพิ่มห้องส้วมขนาดกลาง 1 ห้อง เพื่อบางคนต้องการความเป็นส่วนตัวให้การล้างมือหรือแต่งหน้าภายในห้องน้ำ จัดวางห้องส้วมให้หันหน้าไปทางเข้าออกประตู เพื่อความสะดวกและรวดเร็วต่อการใช้งาน

2.2 อ่างล้างมือ การจัดวางไว้ตำแหน่งใกล้ทางเข้าออกเพื่อให้ทุกคนมาใช้ร่วมกันได้อย่างสะดวก

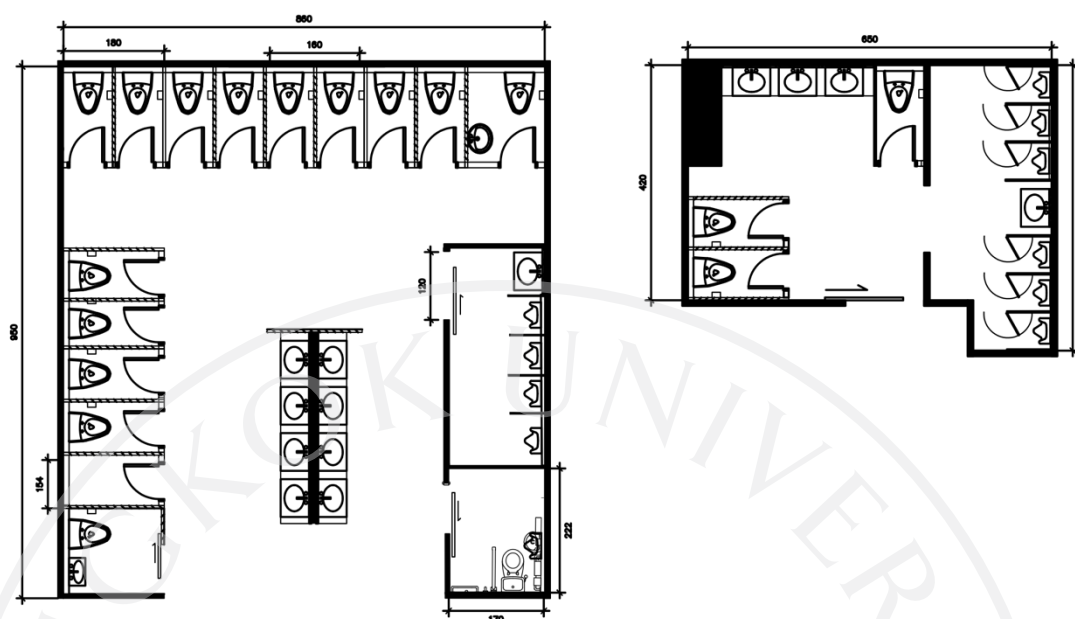
2.3 โถปัสสาวะ ต้องการจัดตำแหน่งให้อยู่มุมใกล้ ๆ ทางเข้าออก เพื่อความสะดวกรวดเร็วต่อผู้ใช้งาน

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันระหว่างห้องน้ำ จะปิดทึบหมด ทำให้รู้สึกมีความเป็นส่วนตัวสูง เหมือนห้องน้ำขนาดใหญ่

3.2 ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการออกแบบให้เป็นบานเปิดปิดที่สามารถปิดบังส่วนหลังของผู้ใช้งานได้ กำหนดความสูงตั้งแต่หลังลงมาถึงระดับต้นขา เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวระหว่างผู้ใช้งานกับคนทั่วไปที่อยู่ในห้องน้ำ

3.3 ป้ายสัญลักษณ์ ต้องติดกำกับภายในห้องน้ำที่บ่งบอกถึงการใช้งานในห้องประตูห้อง เพื่อป้องกันเกิดความสับสนของผู้เข้าใช้

รูปที่ 3 : แพลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง A2

(A2) อายุ 26 เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) เป็นผู้ชาย มีการรับรู้ทางเพศเป็น Non-Binary คือไม่มีกรอบว่าจะต้องเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายเท่านั้น รสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) คือชื่นชอบทุกเพศ ไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย แต่ตัวเองมีบุคลิกที่แสดงออกทางเพศ (Gender expression) เป็นผู้หญิง

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

มีปัญหาความเป็นส่วนตัวกับผนังกันที่ไม่ชิดกระเบื้อง ทำให้เห็นเงาสะท้อนจากอีกห้องจากกระเบื้องที่มันวาวมากเกินไป เพราะบางครั้งรู้สึกว่าจะเห็นภาพมันสะท้อนรู้สึกกลตทอนความเป็นส่วนตัวมาก การที่ผนังไม่ปิดมิดชิดรู้สึกว่าจะทำให้กลิ่นเห็นลอยเข้ามา รบกวนความเป็นส่วนตัวเราด้วยเช่นกัน ส่วนตัวมีความกังวลความเป็นส่วนตัวในตัวตนเพศของเรากับทัศนคติของคนที่มาใน ห้องน้ำ เพราะในบางครั้งเราแต่งตัวจัด ๆ คนในห้องน้ำชายก็มองมาบ้างเป็นบางครั้งเหมือนเขาจะกังวลว่าเราจะไปถ่ายคลิปเขารึเปล่า เหมือนเป็นการตรวจเช็คเราจากเพศสภาพ แต่ตัวเราเองก็มีความหวัดระแวงเรื่องถูกแอบถ่ายภายในห้องน้ำชายเช่นกัน หรือบางครั้งถ้าภายในห้องน้ำมีคนอยู่เยอะก็จะไม่เข้าไปใช้ เดินไปหาห้องน้ำที่มีคนน้อย ๆ เงียบ ๆ เพื่อความสบายใจรู้สึกมีความเป็นส่วนตัวมากขึ้นด้วย เพราะบางครั้งตัวเราต้องการแต่งหน้าใช้กระจกตรงอ่างล้างมือ บางครั้งจะได้ยินเสียงนิทนาบวิจารณ์เกี่ยวกับเพศของเรา

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (A2) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออก ไม่มีเพื่อให้เดินเข้าออกห้องน้ำสาธารณะได้อย่างสะดวก เมื่อห้องน้ำที่ต้องการออกแบบเป็นการจัดพื้นที่ให้คนที่มีความหลากหลายทางเพศมาอยู่ร่วมกัน จะได้ไม่รู้สึกหวาดระแวงเพราะห้องน้ำจะไม่ใช่สถานที่ปิดที่มีประตูปิดกัน และตำแหน่งห้องน้ำคนพิการจะอยู่ด้านหน้า การที่ไม่มีประตูจะทำให้คนที่เดินไม่สะดวกหรือนั่งวีลแชร์ สามารถเข้าใช้งานได้ง่าย

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโถปัสสาวะ ให้กันเป็นห้องปิดทึบโดยเฉพาะโชน จะตั้งอยู่ริมฝั่งซ้ายของห้องน้ำ เป็นการแยกส่วนฝั่งโชนโถปัสสาวะผู้ชายและห้องส้วม สำหรับคนที่ต้องการยืนปัสสาวะมีโชนเฉพาะ ภายในจะมีอ่างล้างมือเพื่อสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งาน

2.2 อ่างล้างมือ จะไว้ตรงกลางห้องน้ำเพื่อสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งานห้องส้วมทั้ง 2 ฝั่ง

2.3 ห้องน้ำคนพิการ จัดไว้ด้านหน้าทางเข้าออก เพื่อสะดวกแก่คนเข็นรถเข้ามาใช้ห้องน้ำ

2.4 จำนวนห้องส้วมมี 12 ห้องที่เป็นขนาดมาตรฐาน และมี 2 ห้องส้วมขนาดใหญ่ ภายในห้องส้วมขนาดใหญ่จะมีอ่างล้างมือพร้อมกระจก เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ใช้งาน

2.5 มีห้องแต่งตัว เอาไว้เปลี่ยนเสื้อผ้าหรือห้องแต่งตัวสำหรับคนที่มาเดินห้างสรรพสินค้า

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันระหว่างห้อง ต้องการให้ชิดสูงถึงเพดานและชิดพื้นกระเบื้อง เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวและรู้สึกสบายใจในการใช้งาน

3.2 ฝักันระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการยกสูงชิดเพดาน เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว

3.3 กระเบื้อง ไม่ต้องการให้พื้นมันวาวมากเกินไป เพราะบางครั้งเกิดเงาสะท้อนมันทำให้รู้สึกไม่สบายใจเวลาเข้าห้องน้ำ

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (A2) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออก ให้อยู่ตรงกลางเป็นประตูใหญ่บานสไลด์อัตโนมัติ จะได้ไม่ต้องจับประตู

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโถปัสสาวะ ให้กันเป็นห้องปิดทึบโดยเฉพาะเหมือนห้องน้ำขนาดใหญ่ เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ใช้งานและผู้หญิงที่อยู่ภายในห้องน้ำ แต่จะไม่มีประตูปิดไว้วางตำแหน่งอ่างล้างมือไว้ตรงข้ามทางเข้าออก เพื่อป้องกันสายตาจากคนข้างนอกที่จะไม่เห็นผู้ชายกำลังยืนปัสสาวะ

2.2 อ่างล้างมือ จะไว้มุมในสุดของห้องน้ำเพื่อให้ไม่ขวางทางเดินเข้าออก

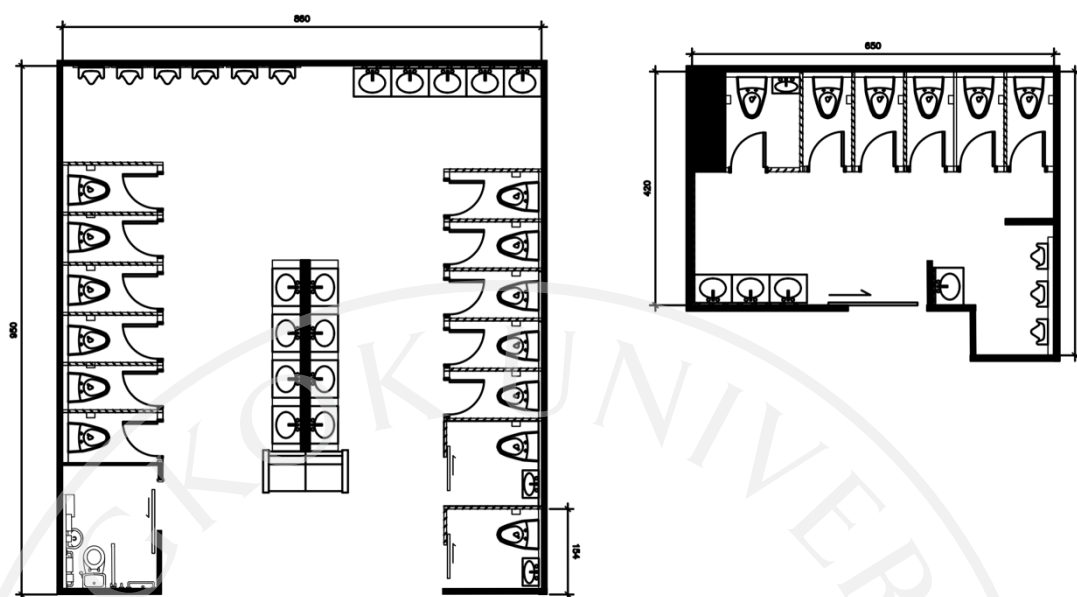
2.3 จำนวนห้องส้วมมี 3 ห้อง จะมีอยู่บริเวณทางเข้าออก 2 ห้องและตรงหน้า

ประตู 1 ห้อง

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันระหว่างห้อง ต้องการให้ขีดสูงถึงเพดานและขีดพื้นกระเบื้อง เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวและรู้สึกสบายใจในการใช้งาน

รูปที่ 4 : แพลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง A3

(A3) อายุ 25 ปี เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) เป็นผู้ชาย มีการรับรู้เพศ (Gender identity) คือ Non-Binary/ Queer มีเอดระหว่าง Boy nonconforming และ Gender neutral แต่มีความไม่ชัดเจนในการนิยามตัวตนด้านเพศ ที่ไม่ได้รู้สึกว่าตัวเองเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เท่านั้น มีรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) Androsexual มีแรงดึงดูดทางเพศกับคนที่เป็นผู้ชาย มีการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) คือจะ ไม่ค่อยแสดงออกแบบ Masculine จะเป็นไปทาง Androgyny โดยแต่งตัวผสมความเป็น Feminine แต่งหน้าบ้างนิดหน่อย ไม่ใช้ฮอร์โมน ไม่ผ่าตัดร่างกาย

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

ไลฟ์สไตล์ในการแต่งตัวจัดมากเวลาเข้าห้องน้ำ ผู้ชายบางคนต่างชาติที่ไม่คุ้นชินกับเพศที่สามในเมืองไทยอาจจะไม่มีมันใจว่าเราเข้าห้องน้ำผิดหรือไม่ ถูกมองเรื่องเพศสภาพทำให้รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว มีความอึดอัดทำตัวไม่ถูกเวลาเข้าห้องน้ำ ยิ่งถ้าเราใช้เวลาจัดเสื้อผ้าหรือทรงผมในห้องน้ำ บางครั้งก็ถูกสายตามองมาก็รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวเช่นกัน เนื่องจากห้องน้ำมีป้ายกำกับแสดงบริบทความเป็นเพศชายอยู่ ว่าพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่ให้ผู้ชายเข้าไปทำธุระส่วนตัว แต่พฤติกรรมจากกรอบความคิดที่มีค่านิยมว่าผู้ชายไม่แต่งหน้าหรือแต่งตัวจัดมาก ทำให้เวลาที่อยู่ในห้องน้ำเรารู้สึกอึดอัดไม่สบายเวลามีคนจ้องมองเหมือนเราประหลาด ทำให้เวลาเข้าห้องน้ำต้องรีบเข้ารีบออกเมื่อขับถ่ายเสร็จหรือถ้าวันไหนที่เราแต่งตัวธรรมดา ก็จะไม่ถูกมองทำตัวปกติแต่สัก ๆ มีความกังวลใจมาตลอดในการเข้าห้องน้ำกับการแสดงออกทางเพศของเรา

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (A3) ต้องการคือ

1. ประตูเข้าออก คือไม่ต้องการให้มีประตูเข้าออก ให้เป็นทางเข้ากว้าง ๆ ทำให้รู้สึกไม่อึดอัดต่อพื้นที่

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โซนโถปัสสาวะ เมื่อห้องน้ำมีพื้นที่กว้างพอสมควรจึงต้องการ จัดให้โซนปัสสาวะไว้ในสุดเพื่อไม่ให้ผู้หญิงเดินผ่าน

2.2 ห้องส้วม จะมีทั้งหมด 13 ห้อง เป็นขนาดมาตรฐาน 11 ห้อง และเป็นห้องน้ำขนาดใหญ่ 2 ห้อง เพื่อสำหรับคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัว ไม่ต้องการใช้พื้นที่อ่างล้างมือร่วมกับผู้อื่นหรือแต่งหน้าแต่งตัวบริเวณด้านนอก

2.3 ห้องน้ำคนพิการ มี 1 ห้อง ใกล้ทางเข้าออก เพื่อสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งาน

2.4 อ่างล้างมือ จะไว้ตรงกลางเพื่อให้ทุกคนไม่ว่าเพศอะไรก็สามารถใช้ร่วมกันได้

2.5 พื้นที่นั่งรอ เพื่อคนที่กำลังรอเพื่อนหรือคนในครอบครัวเข้าห้องน้ำสามารถนั่งรอได้ ไม่ต้องยืนขวางทางเดิน

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 กระเบื้อง เพราะเมื่อเกิดเงสะท้อนจะรู้สึกวุ่นวาย ไม่มีความเป็นส่วนตัวในการเข้าห้องส้วม หรือถ้าเวลาใช้โถปัสสาวะคนข้าง ๆ อาจจะมองพื้นกระเบื้องที่เป็นเงาสะท้อนก็ได้ จึงต้องการให้เป็นกระเบื้องไม่มันวาวจะดีกว่า

3.2 ผนังกันระหว่างห้องส้วม ให้ปิดสูงชิดเพดานและชิดกระเบื้อง เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว แต่ต้องการให้เหลือช่องว่างตรงประตู เพื่อที่จะได้เห็นวามใครอยู่ข้างในเพื่อเกิดเหตุฉุกเฉินถึงแม้จะไม่ปิดทึบ 100% แต่ก็มีความเป็นส่วนตัวที่รับได้เข้าใจแล้วรู้สึกสบายใจ

4. ป้ายสัญลักษณ์ ในเมื่อเป็นการออกแบบห้องน้ำรวม All Gender ไม่ต้องติดป้ายแสดงถึงเพศที่เข้าใช้ได้ เพราะการกำหนดเพศคล้ายกับการที่ให้สิทธิสำหรับคนที่เป็เพศตามป้ายสัญลักษณ์เข้าได้เท่านั้น ถ้าใครผิดแปลกแล้วเข้าห้องน้ำ อาจจะถูกมองว่าคนนี้มีสิทธิเข้าใช้ห้องน้ำสาธารณะร่วมกันได้หรือไม่

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (A3) ต้องการคือ

1. ประตูเข้าออก คือ มีประตูเข้าออกเป็นประตูบานสไลด์อัตโนมัติ เนื่องจากใช้งานร่วมกับเพศอื่น บางคนอาจจะไม่ยอมจับประตู และต้องการสร้างความรวดเร็วในการใช้ห้องน้ำที่มีพื้นที่น้อย

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโกปัสสาวะ ต้องการแยกโชนให้อยู่มุมและมีผนังกันเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้ใช้งานและผู้หญิงที่ไม่ต้องการเห็นผู้ชายยืนปัสสาวะ ในโชนนี้จะอำนวยความสะดวกโดยมีอ่างล้างมือให้แก่ผู้ใช้งาน

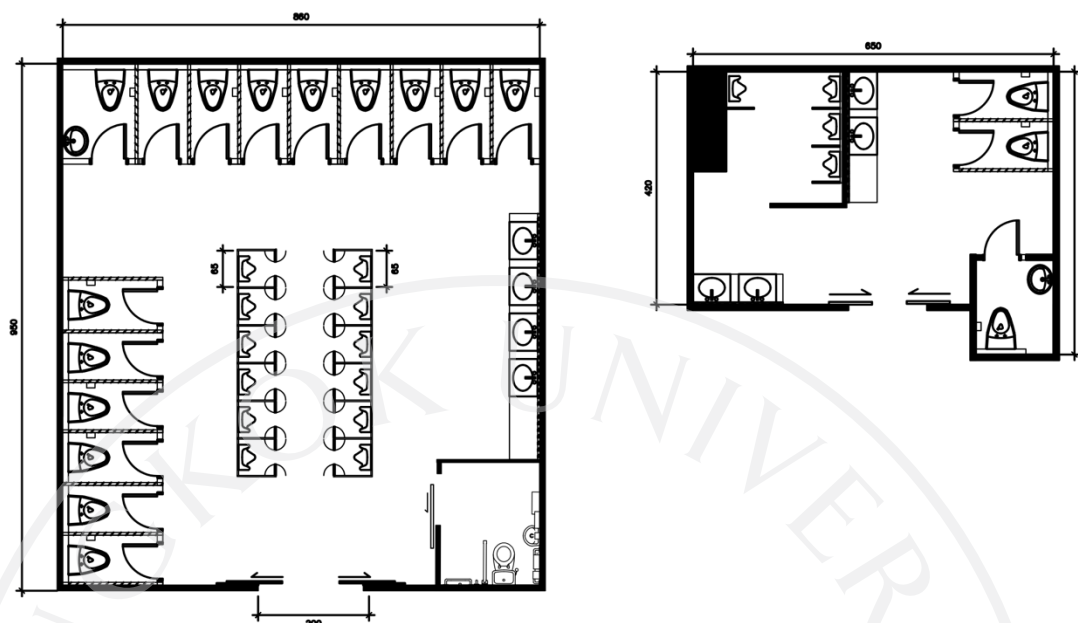
2.2 ห้องส้วม จะจัดวางไว้อยู่แนวเดียวกันทั้งหมด 6 ห้องส้วม เพื่อความเป็นระเบียบ มีห้องส้วมขนาดมาตรฐาน 5 ห้องและ 1 ห้องที่มีขนาดใหญ่ขึ้น โดยมีอ่างล้างมือภายในห้องน้ำสำหรับคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวในการใช้งาน

2.3 อ่างล้างมือ จะจัดไว้อยู่ตรงทางเข้าออก เพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้งาน

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ฝากั้นระหว่างโกปัสสาวะ ไม่มี เพราะคิดว่าเมื่อมีผนังกันโชนแล้วจึงไม่จำเป็น

4. ป้ายสัญลักษณ์ ออกแบบป้ายให้เหมือนกับห้องน้ำขนาดใหญ่ที่เป็นห้องน้ำรวมเพศ

รูปที่ 5 : แพลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง A4

(A4) อายุ 37 ปี เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) เป็นผู้หญิง มีการรับรู้เพศ (Gender identity) ว่าตัวเองคือ เพศชาย มีรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) เป็น Pansexual สามารถชอบใครก็ได้ที่ไม่มองเรื่องเพศสภาพ มีการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) เป็นผู้ชาย ได้เข้าสู่กระบวนการข้ามเพศจากหญิงเป็นชาย เริ่มรับฮอร์โมนเพศชายได้ 4 ปี กว่า แล้วตอนนี้ผ่าตัดหน้าอกได้ 4 ปีกว่าเช่นกัน ภายในร่างกายได้น้ำนมตุลกและรังไข่ออกเรียบร้อยแล้ว ตอนนี้ลักษณะภายนอกก็คือผู้ชายธรรมดาไม่มีใครรู้ว่าข้ามเพศมาแล้ว

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

จะมีปัญหาช่องว่างของผนังกันระหว่างห้องส้วม ไม่ว่าจะสูงจากพื้นกระเบื้องมากเกินไป หรือช่องว่างระหว่างเพดานเยอะเกินไป ทำให้รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวในการเข้าห้องน้ำ และยังหวาดระแวงคอยตรวจสอบทุกครั้งว่ามีคนแอบมองอยู่รึเปล่า เมื่อเราข้ามเพศมาเป็นผู้ชายหรือยังไม่ได้ผ่าตัดแปลงเพศ เลยไม่ต้องการให้ใครรู้เพราะกังวลไปถึงการรังละเมิดทางเพศได้ ทำให้เวลาเข้าห้องน้ำสาธารณะต้องรีบเข้าและรีบออก รู้สึกไม่ต้องการอยู่ในห้องน้ำนาน

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (A4) ต้องการคือ

1. ประตูเข้าออก คือ ทำประตูเข้าออกให้กว้าง เป็นแบบบานสไลด์อัตโนมัติ เพื่อต้องการความรวดเร็วในการเข้าออกห้องน้ำ
2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโถปัสสาวะ ให้อยู่ตรงกลางห้องน้ำ เพื่อความสะดวกให้แก่ผู้ชายที่ต้องการใช้งาน ไม่ต้องเดินหาโชนโถปัสสาวะ

2.2 ห้องส้วม จะมีทั้งหมด 15 ห้อง เป็นขนาดมาตรฐาน 14 ห้อง ต้องการให้มีห้องส้วมที่เยอะ เพราะว่า เมื่อผู้หญิง ผู้ชาย และเพศทางเลือกมาอยู่รวมกันจะได้ไม่ต้องยืนรอคิวนาน ให้เรียบเข้าและออกอย่างรวดเร็ว และเป็นห้องน้ำขนาดใหญ่ 1 ห้อง จะจัดเอาไว้มุมสุดของห้องน้ำ สำหรับคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวหรือใช้พื้นที่ในการเข้าห้องน้ำ

3. ห้องน้ำคนพิการ มี 1 ห้อง ใกล้ทางเข้าออก เพื่อสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งาน

3.1 อ่างล้างมือ เอาไว้เริ่มล้างชำระจะได้ไม่ต้องยืนปนกับคนที่ยืนรอคิวเข้าห้องส้วม

3.2 พื้นที่แต่งหน้า จะอยู่ติดกับอ่างล้างมือ มีกระจกพร้อมเคาน์เตอร์ไว้สำหรับวางของ

4. วัสดุภายในห้องน้ำ

4.1 กระเบื้อง ไม่ต้องการให้เป็นพื้นมันวาว เพราะกังวลเรื่องแสงสะท้อนที่ขัดกับความเป็นส่วนตัว

4.2 ผนังกั้นระหว่างห้องส้วม ต้องการให้ปิดทึบทั้งบนและล่าง เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว ทำให้ใช้งานได้อย่างสบายใจ

4.3 ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการออกแบบให้เป็นเหมือนคอกม้า จะมีบานพับประตูทั้ง 2 ข้าง สูงประมาณศีรษะลงมาจนถึงหัวเข่า แต่จะเหลือพื้นที่ตรงกลางให้มองเห็นแล้วรู้ว่ามีคนกำลังใช้งานอยู่ ส่วนความสูงระหว่างที่กั้น ต้องการดีไซน์ให้สูง 2 เมตร หรือขีดเพดานเพื่อป้องกันการมองเห็นจากคนที่ยืนปัสสาวะอยู่ข้าง ๆ

5. ป้ายสัญลักษณ์ ให้เขียนกำกับว่าเป็นห้องน้ำรวมทุกเพศ เพื่อให้ทุก ๆ คนสามารถเข้าใช้งานได้อย่างเท่าเทียม

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (A4) ต้องการคือ

1. ประตูเข้าออก คือ เป็นประตูบานเลื่อนอัตโนมัติ แต่ไม่ใหญ่มาก เพราะพื้นที่ห้องน้ำมีขนาดเล็ก

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโถปัสสาวะ ให้อยู่มุมในสุดของห้องน้ำและมีผนังกั้นเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้ใช้งาน

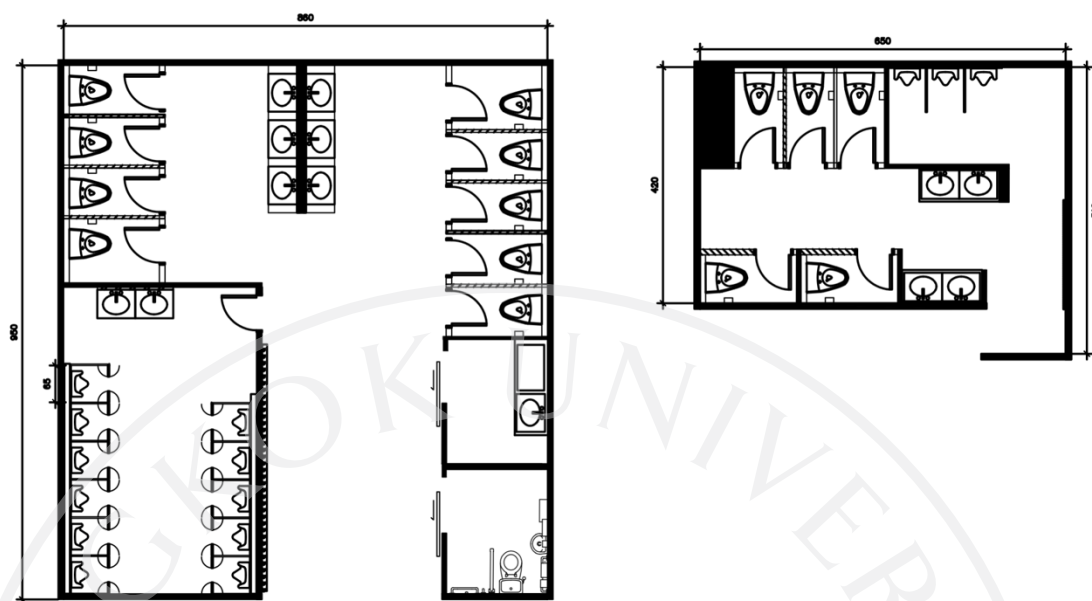
2.2 ห้องส้วม มีทั้งหมด 3 ห้อง มีห้องน้ำขนาดมาตรฐาน 2 ห้อง และห้องน้ำขนาดใหญ่ 1 ห้อง จริง ๆ แล้วพื้นที่ในห้องน้ำมีจำกัด จึงจัดวางได้แค่ 3 ห้อง แต่ที่ต้องมีห้องน้ำขนาดใหญ่ เพราะยังต้องการคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวในห้องส้วมที่ไม่ต้องการออกมีใช้พื้นที่ร่วมกับคนอื่นในห้องน้ำ

2.3 อ่างล้างมือ จะมีอ่างล้างมืออยู่ 2 ตำแหน่งคือ 1. จะจัดไว้ด้านหน้าโซนโถปัสสาวะเพื่อสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งานและพื้นที่นี้จะอยู่ใกล้ประตูทางเข้าออก บางคนที่ต้องการเข้าห้องน้ำเพียงแค่ล้างมือก็สามารถใช้งานได้ไม่ต้องเดินไกล 2. จะจัดไว้ห้องน้ำส้วมเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับคนที่ใช้งานห้องส้วมและพื้นที่นี้จะเพิ่มเคาน์เตอร์ สำหรับคนที่ต้องการแต่งหน้าหรือวางของ

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะและผนังกันห้องส้วม ต้องการให้มีความสูงขีดเพดานและยาวลงมาถึงพื้น เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้ใช้งาน

3.2 ป้ายสัญลักษณ์ ต้องการระบุเป็นห้องน้ำรวมเพศ เพศใดก็สามารถเข้าได้โดยไม่ต้องถูกสายตาสังเกตผู้อื่นตรวจสอบว่าเราคือเพศอะไร

รูปที่ 6 : แพลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง A5

(A5) อายุ 30 ปี เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) ชาย มีการรับรู้เพศ (Gender identity) Non-Binary, Trinity gender ตัวตนภายในจิตใจที่อยู่นอกระบบสองเพศที่แบ่งเป็นชายกับหญิง มีอัตลักษณ์ที่ประกอบด้วย Gender-Neutral (เป็นกลางทางเพศ) และเป็น Agender ไม่มีตัวตนทางเพศ/ไร้เพศ ซึ่งการรับรู้ทางเพศที่กล่าวมานี้ มีลักษณะพลิกกลับไปมาตามแต่สถานการณ์หรือช่วงเวลาที่มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม ส่วนรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) Androsexual มีแรงดึงดูดทางเพศกับบุคคลที่มีความเป็นชาย หรือมีแนวโน้มมาทางชายได้แก่ ผู้ชาย ทรานส์แมน, ทอม, Non-Binary ส่วนตัวการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) นั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงร่างกายหรือใช้ฮอร์โมน สรีระเป็นชายร่างสูงบางลักษณะ Feminine (ความเป็นหญิง) ชอบใส่เสื้อลูกไม้ ผ้าที่บางนุ่ม ชอบแต่งหน้าทาลิปสติกเป็นบางครั้ง ลักษณะการแสดงออกนั้นเปลี่ยนไปมาอยู่ในช่วงระหว่าง Feminine กับเป็นกลางทางเพศแล้วแต่ช่วงเวลา

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

การแสดงออกทางเพศที่มีความเป็นกลางระหว่างมีความเป็นหญิงและความเป็นชาย อาจจะไม่ได้ถูกมองจนทำให้ละเมิดความเป็นส่วนตัวได้

ปัญหาที่ 1. เวลาปัสสาวะจะใช้โถปัสสาวะเพื่อความสะดวกรวดเร็ว แต่บางครั้งก็รู้สึกว่ามันไม่มีความเป็นส่วนตัว จนบางครั้งต้องทำตัวในแนบกับโถฉี่เลยเพราะที่กั้นระหว่างโถมันสั้นเกินไป ทำให้บางครั้งเลือกไปปัสสาวะในห้องส้วมเพื่อตัดปัญหาความเป็นส่วนตัว

ปัญหาที่ 2. แต่งหน้าหรือแต่งตัวในห้องน้ำชาย จะมีผู้ชายในห้องน้ำมองเราทำให้รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว เพราะพฤติกรรมผู้ชายส่วนใหญ่ไม่มีใครแต่งหน้ากัน

ปัญหาที่ 3. การถูกตรวจสอบความเป็นเพศที่เป็นเรื่องส่วนตัวของเรา เนื่องจากการแสดงออกทางเพศที่ชัดเจนว่าเราเป็น Non-Binary ที่ไม่มีกรอบหรือค่านิยมความเป็นชายหรือความเป็นหญิงในพื้นที่ห้องน้ำชาย จนทำให้รู้สึกอึดอัดเวลาเข้าใช้งานห้องน้ำสาธารณะ ฉะนั้นจึงรู้สึกว่าการที่ตรวจสอบว่าเราเป็นเพศอะไร คือการมันละเมิดความเป็นส่วนตัวเรื่องเพศของเราด้วย เพราะเราไม่ได้ยินยอมการถูกตรวจสอบจากสายตาว่าเรามีสิทธิหรือคุณสมบัติการเข้าห้องน้ำหรือไม่

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (A5) ต้องการคือ

1. ประตูเข้าออก คือ ไม่มีประตูเพื่อความเร็วในการใช้งาน เนื่องจากพื้นที่ทุกอย่างถูกปิดทึบที่สร้างความเป็นส่วนตัวได้ในระดับหนึ่งแล้ว จึงไม่จำเป็นที่จะต้องมีการมีประตูเข้าออก

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโถปัสสาวะ จะต้องการให้อยู่ด้านหน้าของห้องน้ำเพราะ เมื่อต้องการสร้างห้องน้ำที่รวมเพศ ผู้หญิงอาจจะรู้สึกไม่ปลอดภัยถ้ามีผู้ชายเดินตามหลังเข้ามาเยอะ ๆ จึงคิดว่าการจัดโชนโถปัสสาวะไว้ด้านหน้าและมีผนังกันแยกเป็นโชน จะสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้ใช้งานภายในห้องน้ำมากขึ้น

2.2 ห้องส้วม จะมีทั้งหมด 9 ห้อง เป็นขนาดมาตรฐาน จะจัดไว้ข้างในสุดของห้องน้ำ

2.3 ห้องน้ำคนพิการ มี 1 ห้อง ใกล้ทางเข้าออก เพื่อสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งาน

2.4 ห้องอเนกประสงค์ เอาไว้เปลี่ยนผ้าอ้อมเด็กหรือแต่งตัวเปลี่ยนเสื้อผ้าได้

2.5 อ่างล้างมือ เอาไว้ตรงกลางสำหรับคนที่ใช้ห้องส้วมทั้ง 2 ฝ่ายสามารถใช้งานได้
อย่างสะดวก

2.6 พื้นที่แต่งหน้า จะต้องการติดกระจกเต็มตัวไว้บริเวณทางเข้าออก เพื่อความรวดเร็วในการใช้งาน

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันระหว่างห้องส้วม ต้องการให้ปิดทึบตั้งแต่เพดานยาวลงมาถึงพื้น กระเบื้อง เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวแก่ผู้ใช้งาน

3.2 ฝาผนังระหว่างโถปัสสาวะ มีประตูปิดกั้นด้านข้างคล้ายคอกม้า แต่ให้เห็นแผ่นหลังของคนที่ยืนใช้งานความสูงระหว่างผนังกันให้สูงเกินศีรษะประมาณ 2 เมตร เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว

4. ป้ายสัญลักษณ์ ต้องการออกแบบป้ายให้เป็น Gender-Neutral Restroom ที่แสดงให้เห็นว่า เป็นเพศอะไรก็สามารถเข้าใช้งานได้

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (A5) ต้องการคือ

1. ประตูเข้าออก คือ ไม่มีประตูเข้าออก

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโถปัสสาวะ ให้อยู่มุมในสุดของห้องน้ำและมีผนังกันเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้ใช้งาน

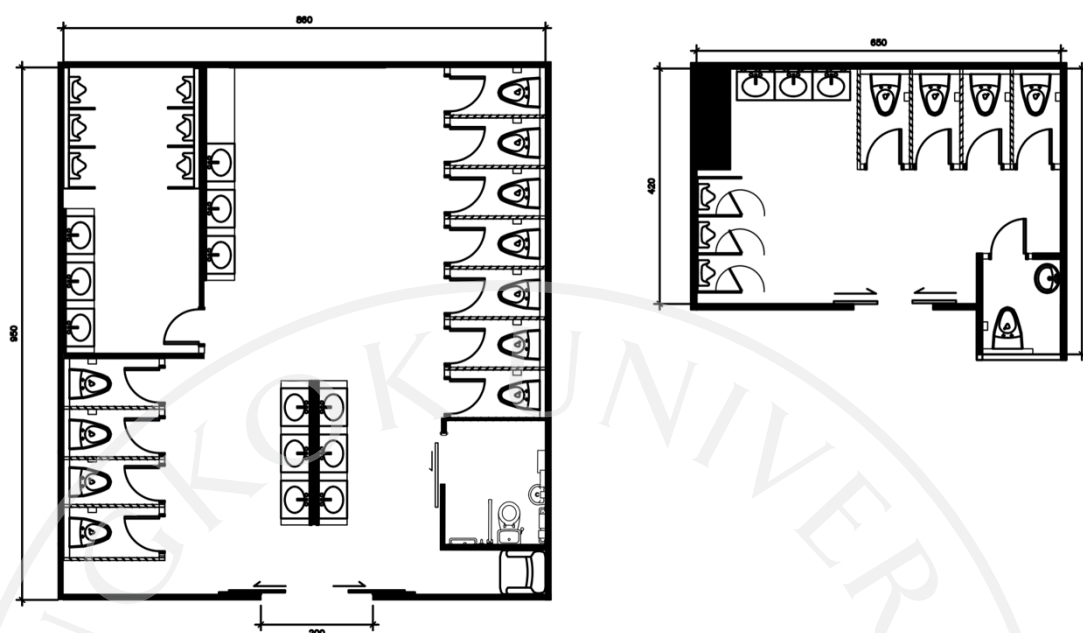
2.2 ห้องส้วม จะมีทั้งหมด 5 ห้อง การจัดวางต้องการให้พื้นที่ทางเดินกว้างทำให้มีระยะห่างระหว่างบุคคลมากขึ้น

2.3 อ่างล้างมือ จัดวางไว้ตำแหน่งก่อนเข้าและออกจากห้องส้วม เพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้งาน

4. วัสดุภายในห้องน้ำ

4.1 ฝักันระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการออกแบบให้ชิดเพดานสูง

4.2 ผนังกันระหว่างห้องส้วม ต้องการออกแบบให้ปิดทึบเหมือนห้องน้ำขนาดใหญ่

รูปที่ 7 : แพลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง A6

(A6) อายุ 25 ปี เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) เป็นผู้หญิง มีการรับรู้เพศ (Gender identity) เป็นผู้ชาย มีรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) คือ ชอบผู้หญิงเท่านั้น มีการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) เป็นผู้ชาย เข้าสู่กระบวนการแปลงเพศโดยรับฮอร์โมนเพศชาย มีการผ่าตัดหน้าอก ลักษณะภายนอกมีหนวดเครา

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

ความรู้สึกที่ไม่เป็นส่วนตัวภายในห้องน้ำอย่างแรกคือ พื้นกระเบื้อง เพราะเราจะสามารถเห็นคนข้าง ๆ ว่าเขาทำอะไรอยู่ ทำให้รู้สึกหวาดระแวงเวลาห้องส้วม เนื่องจากตัวเราข้ามเพศมาเป็นผู้ชายแล้ว แต่ยังไม่ผ่าตัดแปลงเพศตอนเข้าห้องน้ำก็จะทำธุระในห้องส้วม ในเมื่อผนังกันระหว่างห้องมีช่องว่างระหว่างพื้นสูงมาก เมื่อเกิดเงาสะท้อนทำให้เห็นห้องเข้า ๆ และคิดว่าเขาก็น่าจะเห็นเรา จึงรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (A6) ต้องการคือ

1. ประตูเข้าออก เป็นประตูบานเลื่อน เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าห้องน้ำ
2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโถปัสสาวะ จะจัดให้อยู่ด้านในสุดของห้องน้ำและมีกำแพงกันพร้อมทั้งมีอ่างล้างมือ เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้ชายหรือผู้หญิงที่ไม่ต้องการเห็นผู้ชายยืนปัสสาวะ

2.2 ห้องส้วม จะมีทั้งหมด 11 ห้อง ต้องการจัดวางให้มีทั้งชายและขวา สามารถเลือกเข้าใช้ได้ตามความสะดวกและสบายใจ

2.3 ห้องน้ำคนพิการ มี 1 ห้อง อยู่ด้านหน้าใกล้ทางเข้าออก

2.4 พื้นที่นั่งรอ เอาไว้นั่งรอสำหรับผู้ที่ไม่ต้องการยืนรอ

2.5 อ่างล้างมือ จะมีอยู่ 2 ตำแหน่งเพื่อคนที่ใช้งานจากห้องส้วมคือ ด้านหน้าทางเข้าออก และอ่างล้างมือด้านในสุดของห้องน้ำ โดยจะมีเคาน์เตอร์ไว้สำหรับวางของแต่งหน้าหรือแต่งตัว จะได้ไม่ขวางทางคนที่ล้างมืออยู่บริเวณทางเข้าออก

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันระหว่างห้องส้วม ต้องการให้ปิดทึบทั้งส่วนที่เป็นเพดานและยาวลงมาถึงพื้นกระเบื้อง เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวสำหรับผู้ใช้งาน

3.2 ฝากันระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการที่กันให้มีความหนาและยาว ให้รู้สึกว่าจะไม่สามารถมองเห็นกันได้

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (A6) ต้องการคือ

1. ประตูเข้าออก คือ เป็นประตูบานเลื่อน เพื่อเข้าออกได้อย่างรวดเร็ว

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โชนโถปัสสาวะ จะอยู่ได้หน้าของห้องน้ำ เพื่อให้ผู้ชายได้ใช้งานได้อย่างรวดเร็ว

2.2 ห้องส้วม จะมีทั้งหมด 5 ห้อง มีห้องขนาดมาตรฐาน 4 ห้องและห้องส้วมขนาดใหญ่ 1 ห้อง สำหรับผู้ที่ต้องการความเป็นส่วนตัว ไม่ต้องการใช้อ่างล้างมือหรือแต่งหน้าภายในพื้นที่ส่วนรวม และต้องการให้ประตูเป็นแบบเปิดออกเพราะว่า อยากเพิ่มพื้นที่ภายในห้องส้วม

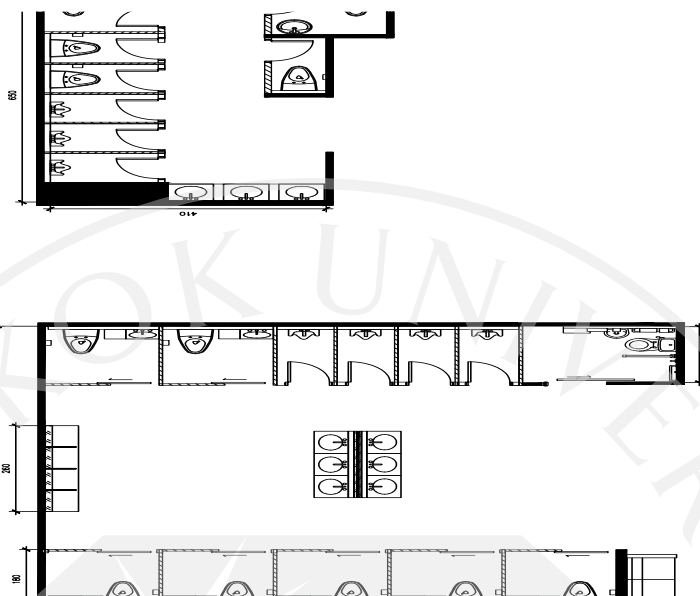
2.3 อ่างล้างมือ ต้องการไว้ด้านในสุดของห้องน้ำ เป็นมุมของคนที่ใช้ห้องส้วมหรือโถปัสสาวะก็ใช้ร่วมกันได้

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ฝากันระหว่างโถปัสสาวะ เป็นแบบตู้ที่มีประตูเปิดปิดได้เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว แต่ไม่ต้องปิดให้มิดชิด สามารถมองเห็นว่ามีผู้ใช้งานอยู่

3.2 ผนังกันระหว่างห้องส้วม ต้องการออกแบบให้ปิดทึบเหมือนห้องน้ำขนาดใหญ่

การออกแบบแปลนห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าจากรายบุคคลของกลุ่ม B

รูปที่ 8 : แปลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง B1

(B1) อายุ 23 ปี เป็นผู้ชายข้ามเพศ โดยมีเพศกำเนิดเป็นผู้หญิง รับรู้ตัวเองว่าเป็นผู้ชายที่ ชอบผู้หญิง จึงทำให้ตัวเองมาการแสดงออกทางเพศเป็นผู้ชาย แต่ตัวเองยังไม่ได้เข้าสู่กระบวนการ แปลงเพศ ทำให้สังคมมองว่าตัวเองเป็นทอม

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

ปกติเวลาขึ้นต่อแถวเข้าห้องน้ำหญิงจะมีความเขินอาย ด้วยการแสดงออกทางเพศไม่ตรงกับห้องน้ำหญิง จึงต้องการรวมห้องน้ำทั้งชายและหญิง ทำให้ผู้คนในห้องน้ำไม่ต้องตรวจสอบเพศสภาพของคนที่ใช้ห้องน้ำ และต้องการออกแบบที่เป็น Queer Universal Design ตามหัวข้อที่ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลมา

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (B1) ต้องการคือ

1. ความเท่าเทียมที่ทุกคนสามารถเข้าใช้ได้อย่างสบายใจ เป็นสิ่งแรกที่สำคัญถึงมากที่สุด โดยจะกำหนดให้มีห้องส้วม 7 ห้อง มีขนาดที่ใหญ่ขึ้นภายในจะประกอบไปด้วยอ่างล้างมือพร้อมกระจกแต่งหน้า เพราะรู้สึกว่าการเข้าห้องน้ำและผู้ชายเข้าห้องน้ำร่วมกัน จะมีความเขินอายถ้ามายืนล้างมือด้วยกัน จึงทำให้อ่างล้างมือส่วนกลางของห้องน้ำไม่จำเป็นจะต้องมีเยื่อ ถ้าเกิดกรณีคนที่ต้องการล้างมืออย่างเดียวโดยไม่เข้าไปขับถ่าย ก็สามารถใช้ได้เช่นกัน

2. ความเรียบง่าย คือจะจัดแปลนให้มีการเข้าถึงง่ายไม่ซับซ้อนต่อการเลือกใช้ ถ้าผู้หญิงต้องการใช้ห้องน้ำที่ไม่อยากอยู่ใกล้โซนที่ผู้ชายยืนปัสสาวะมาก สามารถเข้าฝั่งตรงข้ามได้ เพราะจะมีฝั่งที่เป็นโถปัสสาวะ 4 ห้องสำหรับผู้ชายที่ต้องการความสะดวกรวดเร็ว และประตูทางเข้าออกห้องน้ำจะไม่มีเพราะว่าทุกห้องถูกปิดทึบไว้หมดทุกห้อง การไม่มีประตูจะช่วยให้เกิดความรวดเร็วในการเข้าออก ถ้าเกิดเหตุฉุกเฉินสามารถวิ่งเข้าออกได้ทันที

3. สร้างความเป็นส่วนตัวมากขึ้น โดยที่ผนังกั้นระหว่างห้องจะชิดเพดานแต่ผนังจะไม่ชิดพื้น ให้สูงถึงแค่ข้อเท้า เพื่อจะได้เห็นถึงความปลอดภัยของผู้เข้าใช้และยังสามารถรับรู้ได้ว่ามีคนเข้าห้องน้ำอยู่ ส่วนโถปัสสาวะผู้ชายจัดไว้เป็นขนาดตู้ส้วมแบบโถส้วม คำนึงส่วนของผู้หญิงที่ไม่ต้องการมองเห็นผู้ชายกำลังยืนปัสสาวะอยู่ขณะนั้น พร้อมทั้งสร้างความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ชายเช่นกัน โดยติดตั้งอ่างล้างมือให้ผู้ชายเอาไว้ใช้ภายในห้องโถปัสสาวะ แต่เมื่อพื้นที่จำกัดจึงต้องการสร้างนวัตกรรมของญี่ปุ่นคือ ที่ล้างมือจะอยู่บนโถฉี่เลย สามารถทำธุระให้เสร็จภายในห้อง

4. ตอบโจทย์การใช้งานสำหรับคนที่แต่งหน้า คือต้องมีที่วางของและโต๊ะเอาไว้สำหรับคนที่ต้องการแต่งหน้าให้จัดเป็นช่องว่างคล้ายกับที่กั้นระหว่างโต๊ะอ่านหนังสือ เพื่อเพิ่มความเป็นส่วนตัวมากยิ่งขึ้นเวลาตั้งหน้า ในส่วนนี้โซนเอาไว้ภายในไม่ให้ข้างทางเดินสำหรับคนที่ต้องการเข้าห้องส้วมหรือยืนล้างมือเพียงอย่างเดียว

5. จัดสรรพื้นที่ส่วนรวม คือจัดวางเก้าอี้ให้สำหรับคนที่ต้องการนั่งรอคนที่เข้าห้องน้ำ เพื่อเป็นการละลายพฤติกรรมผู้หญิงและผู้ชายในการใช้ห้องน้ำเดียวกัน ทำให้เกิดความคุ้นชินของการอยู่ร่วมได้อย่างปกติ และจัดห้องน้ำคนพิการเอาไว้ด้านหน้าของห้องน้ำ เพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้งาน

6. วัสดุภายในห้องน้ำ

6.1 กระเบื้อง ไม่ต้องการเป็นมันวาวที่ทำให้เกิดแสงสะท้อน อาจจะทำให้ไม่มีความเป็นส่วนตัวได้ เมื่อคนทั่วไปมอง โดยที่เราไม่ต้องการให้เขาเห็น เช่น ถ้าเป็นกระเบื้องเงาผู้หญิงใส่กระโปรง อาจจะเห็นเงาสะท้อนได้

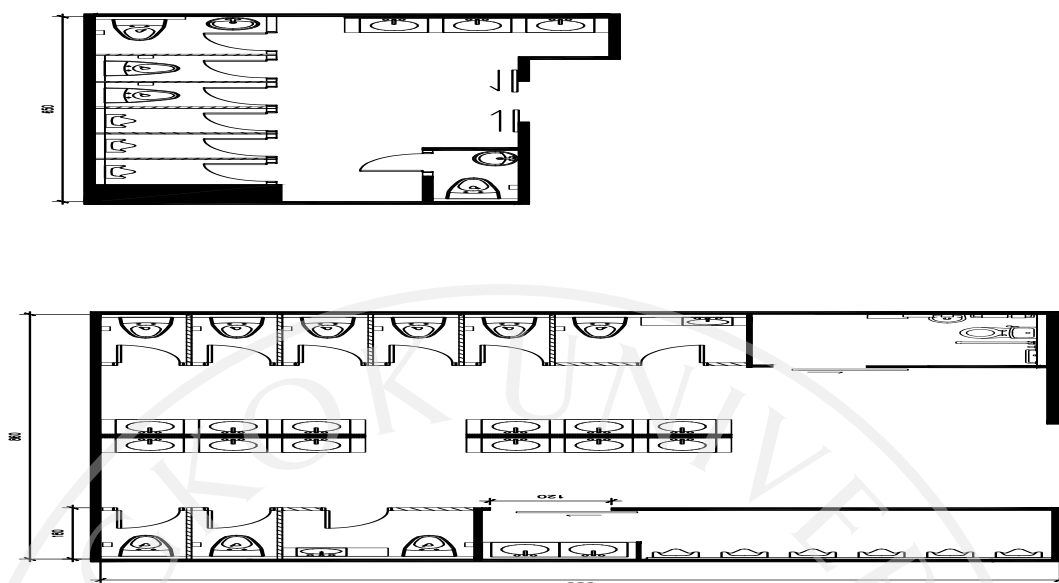
6.2 ผนังกั้นระหว่างห้อง ต้องการให้ผนังชิดสูงถึงเพดานทุกห้องเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวแก่ผู้ใช้งาน

ประตูห้องส้วมเป็นแบบเลื่อนเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการใช้งาน และประหยัดพื้นที่ใช้สอยภายในห้องน้ำ

1. ป้ายสัญลักษณ์ ต้องการให้เป็นแค่รูปส้วมและเขียนว่า Toilet อย่างเดียว เพราะถ้าเป็นรูปที่บ่งบอกถึงความเป็นเพศ จะรู้สึกไม่สบายใจเวลาถูกมองว่าเราเป็นเพศอะไร จึงต้องการให้เป็นรูปเพื่อบอกถึงการใช้งานของห้องน้ำดีกว่า

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (B1) ต้องการคือ

1. ป้ายสัญลักษณ์ ต้องการให้ห้องน้ำมีป้ายที่ไม่ระบุเพศ ให้เป็นเพียงรูปส้วมหรือเขียนคำว่าห้องน้ำอย่างเดียว เพื่อถ่ายทอดความเข้าใจว่า ห้องนี้คือห้องที่เอาไว้เข้าส้วมไม่เกี่ยวกับเรื่องที่กำหนดการใช้งาน
2. ประตูทางเข้าออก ให้เข้าตรงกลาง แบบไม่มีประตู เนื่องจากภายในห้องน้ำแต่ละห้องถูกผนังปิดทึบ จึงไม่จำเป็นต้องมีประตู เพื่อเกิดเหตุฉุกเฉินภัยคุกคามทางเพศ คนที่เดินผ่านไปมาก็สามารถเข้าช่วยเหลือได้รวดเร็ว
3. จำนวนห้องส้วม 5 ห้อง แต่มี 2 ห้องที่เป็นห้องน้ำใหญ่ เพราะต้องการให้เพิ่มอ่างล้างมือสำหรับคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัว ไม่อยากให้พื้นที่อ่างล้างมือร่วมกับผู้อื่น
4. ห้องโถปัสสาวะ ต้องการออกแบบให้ปิดมิดชิดคือเป็นแบบตู้ส้วม 3 ห้อง เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ใช้งาน เมื่อเป็นห้องน้ำแบบ All Gender เพศอื่น ๆ ที่ไม่ต้องการเดินผ่านห้องเห็นผู้ชายกำลังปัสสาวะ ก็รู้สึกสบายใจได้เมื่อใช้ห้องน้ำร่วมกัน
5. อ่างล้างมือ เป็นพื้นที่ส่วนรวมไม่ว่าเพศไหน ๆ สามารถใช้ร่วมกันได้ จึงจัดสรรให้อยู่บริเวณแถวประตูทางเข้าออก เพื่อความสะดวกแก่ผู้ที่ต้องการเข้าห้องน้ำเพียงแค่อ่างล้างมืออย่างเดียว
6. นวัตกรรมโถปัสสาวะพร้อมที่ล้างมือ ต้องการให้มีเพราะ เนื่องจากห้องโถปัสสาวะเป็นแบบประตูเปิดปิด และผู้ใช้งานไม่ได้ล้างมือ ประตูอาจจะสกปรกได้หรือแม้แต่ผู้ชายที่เขินอายที่จะต้องใช้อ่างล้างมือร่วมกับผู้หญิงก็สามารถใช้งานได้

รูปที่ 9 : แพลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง B2

(B2) อายุ 28 ปี เพศกำเนิดเป็นเพศชาย มีการรับรู้ทางเพศ (Gender identity) คิดว่าตัวเองเป็นผู้ชายที่มีการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) ลักษณะผู้ชายเรียบร้อย มีรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) เป็น Bisexual

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

การแบ่งเพศทำให้คนที่ใช้งานสามารถตรวจสอบเพศของคนอื่นด้วยการมอง จึงรู้สึกว่าคุณละเมิดความเป็นส่วนตัว ต้องการออกแบบห้องน้ำให้เป็นการรวมเพศกันจะได้ไม่ถูกตรวจสอบว่าเราคือเพศอะไร ในเมื่อการเข้าห้องน้ำเป็นเพียงแค่การใช้งานเพื่อทำธุระส่วนตัว

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (B2) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออก ไม่มีประตูเนื่องจากเป็นห้องน้ำรวมเพศ ต้องการให้มีการระบายคนเข้าออกได้รวดเร็ว และทำให้คนที่เข้าห้องน้ำรู้สึกโล่งต่อพื้นที่รวมเพศ
2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 พื้นที่ Free Space บริเวณด้านหน้าของห้องน้ำ เพื่อสร้างบรรยากาศให้ผู้ใช้งานเดินเข้าห้องน้ำจะทำให้รู้สึกโล่งไม่อึดอัด และเป็นพื้นที่ที่ไว้ยืนรอคน

2.2 โซนโถปัสสาวะ ต้องการให้มีการกั้นเป็นโซนเพื่อสร้างความสบายใจให้แก่ผู้หญิง ภายในโซนจะมีอ่างล้างมือเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้งานภายในโซนนี้

2.3 ห้องส้วม แบ่งเป็น 2 ฝั่งชายขวา แต่ละฝั่งจะมีห้องน้ำขนาดใหญ่ที่มีอ่างล้างมือภายใน สำหรับคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัว

2.4 อ่างล้างมือ ไว้ตรงกลางห้องน้ำ คล้ายกับการแบ่งพื้นที่ให้ผู้ชายหรือผู้หญิง
เลือกใช้งานเพื่อความสบายใจ

2.5 ห้องน้ำคนพิการ ต้องการไว้หน้าห้องน้ำเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คน
พิการ

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกั้นระหว่างห้องส้วม ต้องการให้ปิดทึบเพดานถึงพื้น เพื่อป้องกันการแอบ
มองและสามารถป้องกันกลิ่นเหม็นที่รบกวนภายนอก

3.2 ผนังกั้นโชนโถปัสสาวะ เป็นกระจกฟิล์มดำทึบให้เห็นเงา เพื่อให้เห็นว่ามีคนอยู่
ข้างในและสร้างความสบายใจ ความเป็นส่วนตัวภายในห้องน้ำ

3.3 สร้างบรรยากาศ ให้พื้นที่ภายในห้องน้ำโล่ง เพื่อสร้างระยะห่างระหว่างบุคคล
ไม่ใกล้กันเกินไป ทำให้รู้สึกมีความเป็นส่วนตัวมากกว่าพื้นที่ที่ดูคับแคบ

3.4 ป้ายสัญลักษณ์ เขียนเป็นห้องน้ำที่แปะเป็นรูปโถส้วมและรูปสัญลักษณ์ของคน
พิการ

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (B2) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออก ต้องการให้เป็นบานใหญ่แบบเลื่อนสไลด์ เพื่อความสะดวกรวดเร็วใน
การเดินเข้าออกห้องน้ำ

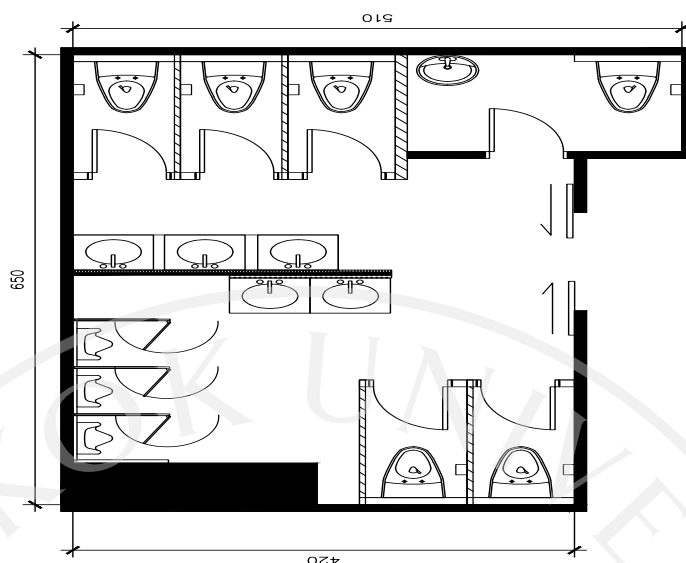
2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 อ่างล้างมือ จะไว้ริมฝั่งขวาสุด เนื่องจากเป็นมุมอับสายตา ที่สามารถยืน
แต่งหน้าหรือล้างมือไปได้โดยไม่อันตราย

2.2 ห้องส้วม จะมีทั้งหมด 7 ห้อง โดยแบ่งเป็นห้องส้วม 4 ห้อง ภายใน 4 ห้องนี้
จะมีห้องส้วม 2 ห้องที่มีขนาดใหญ่ เพื่อใส่อ่างล้างมือให้สำหรับคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวที่ไม่
อยากใช้พื้นที่ส่วนกลาง และมีห้องโถปัสสาวะ 3 ห้อง เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้ผู้เข้าใช้ไม่ว่าจะ
เป็นทอมหรือผู้หญิงผ่านจะได้รู้สึกสบายใจ

3. ป้ายสัญลักษณ์

3.1 ป้ายทางเข้าออกที่ไม่ได้บ่งบอกถึงความเป็นเพศ และภายในห้องน้ำต้องมีป้าย
สัญลักษณ์กำกับการใช้งานของห้องส้วมและห้องโถปัสสาวะเพื่อสร้างความเข้าใจในการเลือกใช้งาน

รูปที่ 10 : แพลนห้องน้ำขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง B3

(B3) อายุ 39 เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) เป็น Intersex คือเกิดมามี 2 อวัยวะเพศทั้งชายและหญิง หรือเรียกว่าเพศกำกวม แต่ถูกกำหนดเพศให้เป็นชายตอนกำเนิด มีการรับรู้เพศ (Gender identity) คือ ผู้หญิง มีรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) ชอบผู้ชาย มีการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) เมื่อเรารับรู้ได้ว่าตนเป็นเพศหญิง ก็จะแสดงออกเป็นเพศหญิง

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

เมื่อถูกกำหนดเพศตอนเกิดว่าเป็นผู้ชายแต่จิตสำนึกทางเพศเราเป็นผู้หญิง ทำให้เราเลือกใช้ชีวิตตามจิตสำนึกของเราคือผู้หญิง เฉพาะนั้นเวลาเข้าห้องน้ำก็จะใช้ห้องน้ำหญิง แต่บางครั้งอาจจะถูกคนในห้องน้ำมองด้วยสายตาตามความสงสัยในเพศของเรา จึงทำให้รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (B3) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออก ไม่มีประตูเข้าออก เพื่อความสะดวกรวดเร็วต่อการเดินเข้าห้องน้ำ
2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน แยกฝั่งชายหญิงในห้องน้ำรวม ถึงแม้ว่าต้องการให้ภายใน

ห้องน้ำเป็นการทำงานรวมเพศ แต่ในทางปฏิบัติ คนในสังคมอาจจะไม่คุ้นชินเวลาผู้ชายเดินสวนกับผู้หญิงภายในห้องน้ำ จึงต้องการแยกฝั่งเป็นชายหญิง

2.1 แบ่งห้องส้วมไว้ 2 ฝั่ง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ชายหรือผู้หญิง

2.2 จัดพื้นที่โถปัสสาวะให้อยู่ด้านในสุด เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้ผู้ชาย และให้บังสายตาแก่ผู้หญิงที่ใช้ทางเดินผ่านเข้าออกในห้องน้ำร่วมกัน

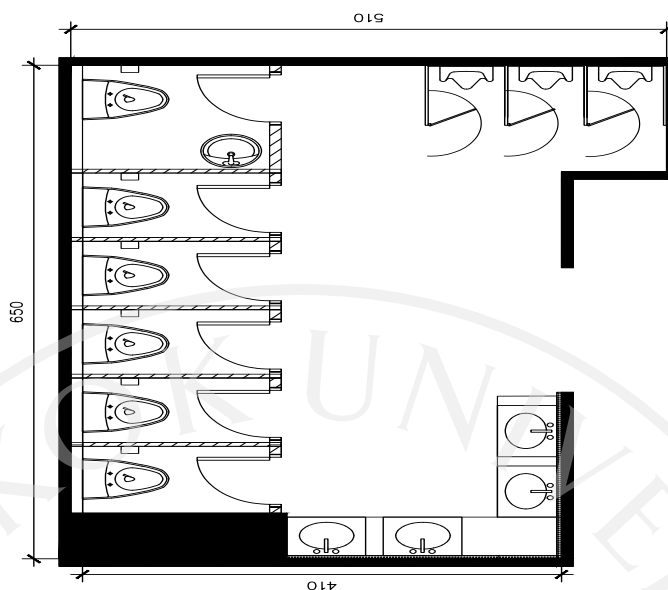
2.3 อ่างล้างมือ เอาไว้ตรงกลาง เพื่อเป็นที่บังสายตาและเป็นการแบ่งเขตแดนชายหญิงไปในตัว และเพิ่มแคนเตอร์ว่าง ไว้สำหรับผู้หญิงที่ต้องการแต่งหน้าหรือเอาไว้วางของได้

3. จำนวนห้องส้วม

3.1 ห้องส้วมฝั่งผู้หญิง มี 3 ห้องส้วมเล็กและ 1 ห้องส้วมใหญ่ เพราะผู้หญิงใช้เวลาเข้าห้องน้ำนานกว่าผู้ชาย จึงให้ผู้หญิงมีจำนวนห้องส้วมมากกว่า ส่วนห้องส้วมใหญ่มีไว้สำหรับคนที่ต้องการใช้พื้นที่มากในการเข้าห้องน้ำ ไม่ว่าจะเปลี่ยนชุดแต่งหน้าที่ต้องการความเป็นส่วนตัวหรือคุณแม่ที่พาลูกมาด้วย ก็สามารถเข้าใช้ร่วมกันได้

3.2 ห้องส้วมฝั่งผู้ชาย มี 2 ห้องส้วมเล็ก เพราะคิดว่าผู้ชายส่วนใหญ่ไม่จำเป็นต้องใช้ห้องส้วมเยอะ เพราะเขาสามารถใช้ตู้ล็อกี่ที่มีได้

4. ป้ายสัญลักษณ์ ต้องการในป้ายหน้าห้องระบุโดยตรงว่าพื้นที่นี้เป็นห้องน้ำรวมเพศ และภายในไม่จำเป็นต้องติดป้ายสัญลักษณ์ทางเพศว่าฝั่งไหนคือเพศใด ให้ผู้ใช้งานสังเกตบริบทภายในห้องน้ำเอง

รูปที่ 11 : แพลนห้องน้ำขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง B4

(B4) อายุ 24 เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) คือ ผู้หญิง การรับรู้เพศ (Gender identity) คือผู้ชาย/ทอม มีรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) คือชอบผู้หญิง และมีการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) เป็นผู้ชายหรือทอม มีการแต่งตัวใส่เสื้อผ้าผู้ชายและตัดผมสั้น แต่ไม่ได้รับฮอร์โมนเพศชายเพื่อการข้ามเพศ

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

เนื่องจากเป็นทอมที่เข้าห้องน้ำหญิงเพราะไม่ได้ข้ามเพศ จึงทำให้บางครั้งถูกมองด้วยความสงสัยว่าเราคือผู้หญิงหรือผู้ชาย เพราะบางครั้งผู้หญิงเห็นเราเดินผ่านเพียงแค่ว่าเขาก็ตกใจ ทำให้รู้สึกอึดอัดในบางครั้งที่ต้องเข้าห้องน้ำ จึงพยายามเดินเข้าไปบริเวณหน้าประตูก่อนว่ามีคนอยู่เยอะหรือไม่ แล้วค่อยเดินเข้าไปใช้ห้องน้ำ

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (B4) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออก จะไม่มีประตูเข้าออกเพื่อความรวดเร็วในการใช้งาน
2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 อ่างล้างมือ ใช้ร่วมกับทุกเพศ มีทั้งหมด 4 อ่าง ที่ใช้ร่วมกันภายในพื้นที่

ส่วนรวม

2.2 ห้องส้วม มีทั้งหมด 6 ห้องน้ำ มีขนาดฐาน 5 ห้องและขนาดใหญ่ 1 ห้อง ที่มีอ่างล้างมืออยู่ข้างในห้องส้วม เพื่อให้ใครที่ต้องการความเป็นส่วนตัว สามารถเข้าใช้งานได้อย่างสบายใจ

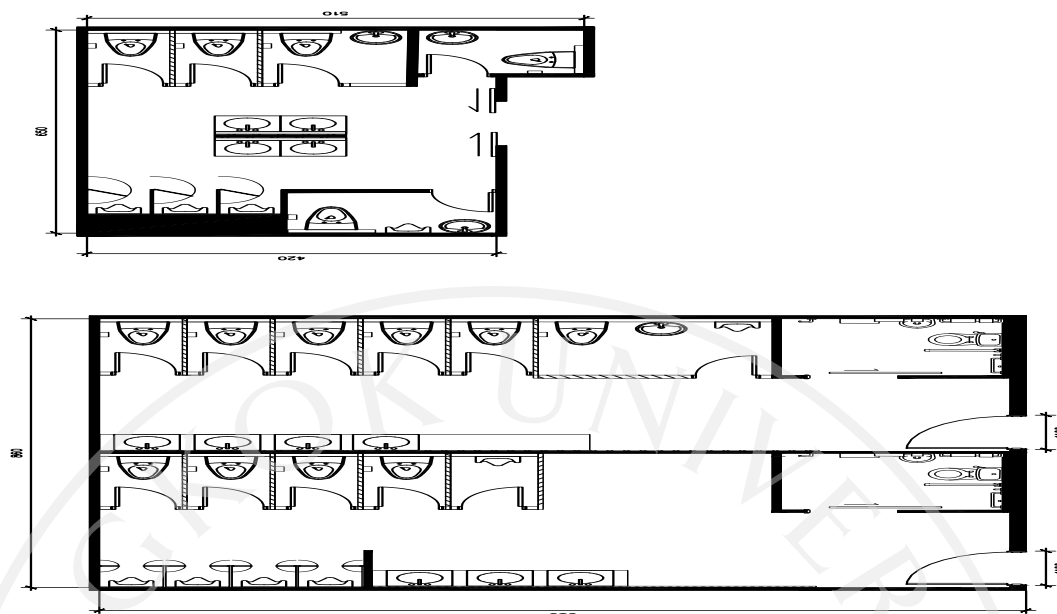
2.3 โถปัสสาวะ มีทั้งหมด 3 โถปัสสาวะ เอาไว้ส่วนใกล้ทางเข้าออกห้องน้ำ เพื่อให้ผู้ชายได้เข้าใช้งานได้อย่างรวดเร็ว ไม่ต้องใช้เวลาในห้องน้ำมาก

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันห้องส้วม ต้องการให้ปิดทึบสูงจากเพดานถึงพื้น เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว ผู้ชายผู้หญิงที่ได้ไม่ถูกแอบดูกันได้

3.2 ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการออกแบบให้เหมือนตู้ที่สามารถปิดบังได้
อย่างเป็นส่วนตัว

3.3 แสงสว่าง ให้มีความสว่างพอประมาณ ถ้าสว่างเกินไปจะกังวลเรื่องแสงสะท้อนจากกระเบื้อง จะทำให้รู้สึกว่าจะไม่มีความเป็นส่วนตัวในการใช้พื้นที่ร่วมกัน

รูปที่ 12 : แพลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง B5

(B5) อายุ 26 เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) เป็นผู้หญิง การรับรู้เพศ (Gender identity) คือตรงกับเพศกำเนิดที่เป็นเพศหญิง มีรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) เป็น Bisexual สามารถชอบได้ทั้งหญิงและชาย มีการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) เป็นผู้หญิงธรรมดาทั่วไป

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

ต้องการออกแบบห้องน้ำที่ผู้หญิงและผู้ชายสามารถเข้าใช้ได้ แต่ต้องการสร้างให้มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น เพราะเนื่องจากปกติเวลาเราเดินผ่านห้องน้ำชาย จะเห็นโถี่และบางครั้งผู้ชาย กำลังยืนปัสสาวะอยู่จึงรู้สึกไม่สบายใจ ถ้าเราต้องใช้ห้องน้ำร่วมกับผู้ชายและเห็นเขากำลังปัสสาวะอยู่ และอีกปัญหาคือเสียงที่เล็ดลอดออกมาจากห้องส้วม เมื่อเวลาคนเราถ่ายหนักจะทำให้มีเสียง จึงรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวเมื่อถูกรบกวนจากห้องข้าง ๆ หรือแม้แต่เราเองจะรู้สึกเขินอาย เวลามีคนยืนรอหน้าห้องน้ำถ้าเราขับถ่ายเสียงดัง

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (B5) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออก ต้องการออกแบบให้เป็นห้องน้ำแยกเพศเหมือนเดิม มีทางเข้าแยกสำหรับชายและหญิง ให้เลือกเข้าตามความสบายใจว่าตัวเองรับรู้ว่าเป็นเพศอะไร จะแบ่งเป็นทางเข้าชายและหญิง
2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน ต้องการแบ่งฝั่งชายและหญิง

2.1 อ่างล้างมือ เอาไว้ตำแหน่งตรงข้ามห้องส้วมเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งาน

2.2 ห้องน้ำคนพิการ จะมีแยกไว้สำหรับชาย 1 ห้อง หญิง 1 ห้อง จัดให้อยู่ใกล้กับทางเข้าออก เพื่อความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้ที่ต้องการเข้าใช้

2.3 พื้นที่แต่งตัว อยู่ในห้องน้ำหญิง ส่วนนั้นจะมีเคาน์เตอร์เอาไว้วางของหรือแต่งตัว จะได้ไม่ต้องรบกวนยืนบริเวณอ่างล้างมือ

2.4 เพิ่มขนาดห้องน้ำใหญ่ ในห้องน้ำหญิง ภายในห้องส้วมขนาดใหญ่จะมีอ่างล้างมือและที่วางของ ให้แก่คนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวในการแต่งหน้า และเพิ่มโถปัสสาวะสำหรับผู้หญิงข้ามเพศหรือกะเทยที่ยังไม่ได้ผ่าตัดอวัยวะเพศ สามารถใช้งานที่อยู่ภายในห้องน้ำหญิงได้

2.5 เพิ่มห้องโถปัสสาวะ ในห้องน้ำชายเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่คนที่ต้องการใช้พื้นที่ส่วนรวมในการยืนปัสสาวะ

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ฉนวนกันระหว่างห้องส้วม ต้องการให้ผนังสูงปิดมิดชิดถึงเพดาน เพื่อความเป็นส่วนตัวแก่ผู้เข้าใช้ แต่ผนังจะไม่ปิดชิดถึงกระเบื้อง ให้มีช่องว่างสูงถึงเข้าเท้า สามารถมองเห็นภายในห้องน้ำว่าเกิดอะไรขึ้น มีคนเกิดอุบัติเหตุจะสามารถรับรู้ได้

3.2 ฝากันระหว่างโถปัสสาวะ คิดว่าอยากให้ออกแบบเป็นคล้ายกับคอกม้า จะมีบางส่วนที่สามารถบังสายตา ให้รู้สึกว่าคุณใช้งานได้มีความเป็นส่วนตัวระหว่างปัสสาวะอยู่

3.3 กระเบื้อง ต้องเป็นกระเบื้องผิวด้านไม่มันเงา เพื่อลดเงาสะท้อนบนกระเบื้องจากแสงในห้องน้ำ

3.4 กระจกฟิล์มดำที่บั้นโชนห้องน้ำชายและหญิง ต้องการให้ผนังกันระหว่างห้องน้ำชายและห้องน้ำหญิงเป็นกระจกฟิล์มดำ เพื่ออยากจะค่อย ๆ ละลายพฤติกรรมการใช้พื้นที่ด้วยกันระหว่างหญิงและชาย ให้ฝั่งห้องน้ำหญิงและห้องน้ำชายมองเห็นกันอย่างเคินชิน

4. ป้ายสัญลักษณ์ จะยังคงแยกเพศชายและเพศหญิงอยู่

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (B5) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออก ต้องการให้เป็นประตูสไลด์บานใหญ่ เพื่อให้สะดวกต่อการเดินเข้าออก เนื่องจากต้องการลองออกแบบห้องน้ำรวมเพศในพื้นที่จำกัด เพราะคิดว่าพื้นที่ใช้งานน้อยคนที่เข้าใช้งานก็จะไม่มาก สังเกตพฤติกรรม หรือควบคุมความปลอดภัยได้มากกว่าพื้นที่ที่กว้างเพราะคนมีจำนวนเยอะ

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 อ่างล้างมือ เอาไว้ตรงกลาง เพราะคนทางออกมาจากห้องส้วมและตู้โถปัสสาวะ จะได้เดินมาใช้ได้อย่างสะดวก

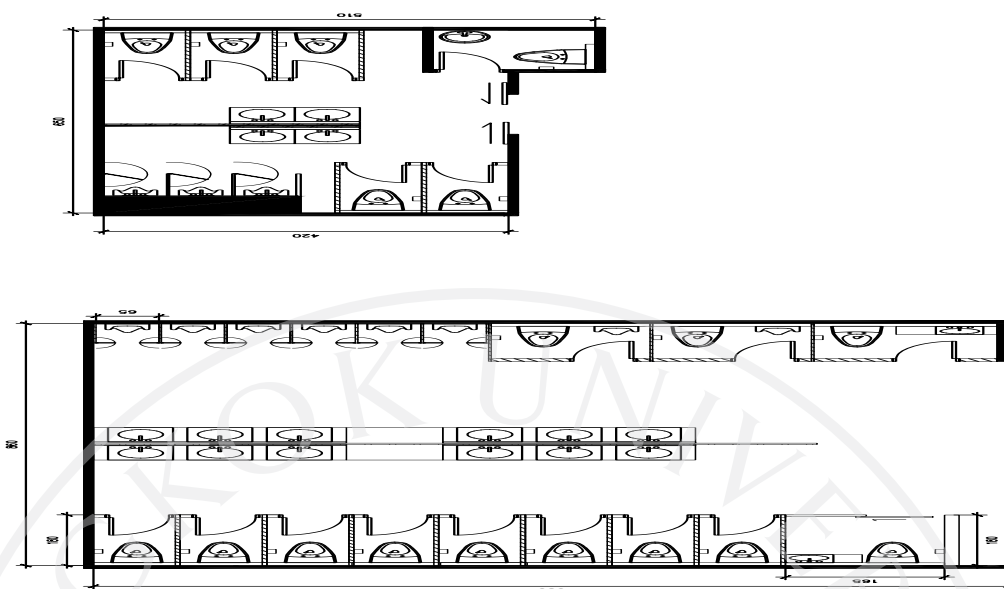
2.2 ห้องส้วมขนาดใหญ่ จะมีทั้ง 2 ฝั่ง ไม่ว่าใครก็เลือกใช้ห้องไหนก็ได้ เพราะภายในห้องจะมีอ่างล้างมือเพื่อเพิ่มความเป็นส่วนตัวให้แก่คนที่แต่งหน้าภายในห้องน้ำหรือคนที่ไม่ต้องการใช้อ่างล้างมือร่วมกับผู้อื่น แต่จะมี 1 ห้องส้วมใหญ่ที่มีโถปัสสาวะ เพื่อสร้างความสะดวกและความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้ชายที่ต้องการความมิดชิด

2.3 ตู้โถปัสสาวะ ต้องการจัดให้อยู่มุมด้านในตรงข้ามกับห้องส้วม เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้หญิงที่ไม่ต้องการเดินผ่าน

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันระหว่างห้องส้วม ต้องการให้ผนังสูงปิดมิดชิดถึงเพดาน เพื่อความเป็นส่วนตัวกับการใช้ห้องน้ำร่วมกับเพศอื่น ๆ เหมือนการออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่

3.2 ฝักันระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการให้ปิดบังสายตาที่เป็นตู้ ที่มองเห็นเพียงแค่หัวและขาได้ เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ใช้โถปัสสาวะหรือคนที่เดินผ่านได้อย่างสบายใจ

รูปที่ 13 : แพลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง B6

(B6) อายุ 39 เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) เป็นผู้หญิง การรับรู้เพศ (Gender identity) คือ ผู้หญิง รสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) ชอบผู้ชายแต่ตอนนี้มีแฟนเป็นทอม มีการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) เป็นผู้หญิง

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (B6) ต้องการคือ

1. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน ในเมื่อสังคมไทยอาจจะยังไม่ยอมรับในการใช้ร่วมกันเพศอื่น จึงคิดว่าต้องการออกแบบให้ค่อย ๆ รู้จักการอยู่ร่วมกัน แต่แยกฟังก์ชันการใช้งานของผู้หญิงและผู้ชาย

1.1 อ่างล้างมือ เอาไว้ตรงกลางคล้ายเป็นการที่แบ่งเส้นเขตพื้นที่ความเป็นหญิงหรือชาย เป็นอ่างล้างมือที่สามารถแชร์ตรงกลางระหว่างชายหญิง แต่จะมีกระจกเงาที่ประกบกันของแต่ละฝั่งกันเท่านั้นและมีพื้นที่สำหรับคนที่ต้องการแต่งตัวได้

1.2 กระจกฟิล์มดำทึบกันโซน จะไม่มีผนังกันโซนที่ทำให้รู้สึกตัดขาดกัน จะเป็นเพียงแค่กระจกฟิล์มทึบแสง ให้เห็นคนที่อยู่อีกฝั่งกลาง ๆ ว่ามีคนเดินผ่านไปมาและเป็นการค่อย ๆ ละลายพฤติกรรมอยู่ร่วมกันระหว่างต่างเพศได้ มีไว้เพื่อบ่งสายตาสร้างความเป็นส่วนตัวระหว่างเพศพอสมควร

1.3 ห้องน้ำคนพิการ จัดให้อยู่ใกล้กับทางเข้าออก เพื่อความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้ที่ต้องการเข้าใช้

1.4 แอร์พื้นที่ส่วนกลางระหว่างยีนรอเข้าห้องน้ำ เพื่อต้องการสร้างความเคยชินการอยู่ร่วมกันระหว่างเพศ

2. เพิ่มขนาดห้องน้ำใหญ่ ต้องการมีห้องน้ำที่ไว้สำหรับพ่อแม่ลูกอ่อนเอาไว้ทำธุระได้ ไม่ต้องไปรบกวนพื้นที่ส่วนกลางที่เป็นอ่างล้างมือ และฝั่งผู้ชายให้มีห้องน้ำใหญ่สำหรับคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวมาก ๆ จึงจัดโถปัสสาวะไว้ห้องส้วม

3. จำนวนห้องส้วม ในฝั่งห้องน้ำผู้ชายไม่จำเป็นต้องมีเยอะ เพราะส่วนมากผู้ชายจะยืนฉี่เพื่อความสะดวกรวดเร็ว

4. สร้างระยะห่างระหว่างบุคคล พื้นที่โถี่ต้องการสร้างระยะห่างขณะปัสสาวะอยู่หรือมีผู้ผนังมาเกินไปเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้มากขึ้น เมื่อผู้ชายปัสสาวะอยู่แล้วมีเพศที่สามเดินมาใช้งานข้างอาจรู้สึกหรือเกิดความหวาดระแวงของการคุกคามทางเพศ

5. วัสดุภายในห้องน้ำ

5.1 ผนังกันระหว่างห้องส้วม ต้องการให้ปิดทึบถึงเพดานและชิดพื้นกระเบื้องเพื่อให้มีความเป็นส่วนตัวมากที่สุด เพราะถ้าเหลือเพื่อที่ด้านล่างมีความกังวลอาจจะถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว โดยการแอบมองจากพื้นกระเบื้อง

5.2 ฝักันระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการออกแบบลักษณะคล้ายคอกม้า ที่มีประตูเปิดปิดเพิ่มความเป็นส่วนตัวมากยิ่งขึ้น แต่ไม่ถึงกับปิดมิดชิดเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าโถปัสสาวะนี้มีคนใช้งานอยู่หรือไม่

5.3 กระเบื้อง ต้องเป็นกระเบื้องผิวด้านไม่มันเงา เพื่อลดเงาสะท้อนบนกระเบื้องจากแสงในห้องน้ำ

6. ไม่มีประตูทางเข้าออก ต้องให้เป็นพื้นที่โล่งในการยีนรอเข้าห้องน้ำ จะได้มีระยะห่างต่อบุคคลได้

7. ป้ายสัญลักษณ์ จะไม่มีป้ายกำกับว่าพื้นที่ฝั่งไหนเป็นของผู้หญิงหรือของผู้ชาย ผู้ใช้งานเลือกใช้ตามฟังก์ชันที่ต้องการ เพื่อความสบายใจของเพศที่สาม ที่ไม่ต้องการถูกตรวจสอบตามป้ายสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงเพศสภาพ

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (B6) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออก เป็นประตูบานเลื่อนใหญ่ สามารถเข้าออกได้สะดวกไม่ว่าจะเป็นเพศชายหญิงหรือเพศที่สาม

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 อ่างล้างมือ จัดตำแหน่งไว้ตรงกลางให้เหมือนเป็นที่กันระหว่างฝั่งชายและหญิงภายในห้องน้ำ

2.2 ห้องส้วม ภายในห้องน้ำจะมี 2 ฝั่ง ที่ดูเหมือนจะมีฝั่งหญิงและฝั่งชาย บริเวณฝั่งชายจะมี 2 ห้องส้วม แต่ฝั่งหญิงมีทั้งหมด 4 ห้องส้วม จะมี 1 ห้องส้วมที่มีขนาดใหญ่ ภายในมีอ่างล้างมือและกระจกสำหรับคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวในการแต่งหน้าแต่งตัว

2.3 โถปัสสาวะ จะอยู่ด้านในสุดของห้องน้ำฝั่งที่เป็นผู้ชาย เพื่อไม่ต้องการให้ผู้หญิงที่อยู่ในห้องน้ำมองเห็นและขัดกับความเป็นส่วนตัวกับคนที่อยู่ภายในห้องน้ำ

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

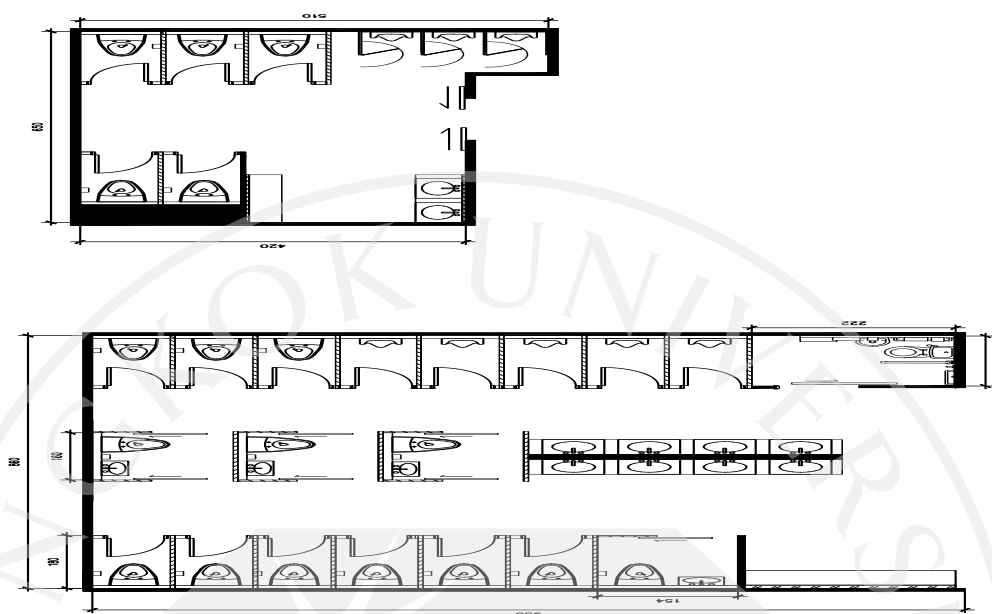
3.1 ผนังกันระหว่างห้องส้วม ต้องการปิดทึบให้เหมือนการออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่คือ ปิดทึบถึงเพดานและขีดพื้นกระเบื้อง เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวในแก่ผู้ใช้งาน

3.2 ฝากันระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการให้เป็นตู้ที่มีบานพับฝั่งเดียว ถ้าออกแบบลักษณะนี้จะเป็นส่วนตัวมากกว่าออกแบบลักษณะตู้คอกม้า และโถปัสสาวะต้องการให้ติดตั้งที่ล้างมือไว้ด้านบนโถเพื่อความสะดวกในการใช้งาน ไม่ต้องมายืนใช้อ่างล้างพื้นที่ส่วนรวม

3.3 กระจกบานใหญ่ ต้องการจัดวางกระจกไว้สำหรับแต่งหน้าแต่งตัว ไว้ด้านในฝั่งที่เป็นผู้หญิง จะได้ไม่ต้องยืนรบกวนพื้นที่ล้างมือ

4. ป้ายสัญลักษณ์ มีแนวคิดเดียวกับการออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่คือ ไม่ระบุเพศว่าใครจะเข้าใช้ฝั่งไหน เนื่องจากทุกเพศจะใช้ประตูเดียวกัน การไม่ระบุเพศนั้นอาจจะสามารถแก้ไขปัญหาคันที่เดินเข้าห้องน้ำว่าคุณคือเพศอะไร ง่าย ๆ คือเลี่ยงการตรวจสอบแต่ในทางพฤติกรรมการใช้งานให้เลือกใช้ตามความต้องการโดยไม่มีแผ่นป้ายกำหนด

การออกแบบแปลนห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้าจากรายบุคคลของกลุ่ม C

รูปที่ 14 : แปลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง C1

(C1) อายุ 25 ปี เป็นผู้หญิง มีเพศกำเนิดเป็นผู้หญิง รับรู้ตัวเองว่าเป็นผู้หญิงมีการแสดงออกทางเพศเป็นผู้หญิง ส่วนเรื่องรสนิยมทางเพศส่วนมากมองเป็นตัวบุคคลไม่ได้มองที่เพศ และตอนนี้มีแฟนเป็นผู้ชาย

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

ถ้าเป็นความเป็นส่วนตัวต่อเรื่องเพศที่เข้ากับกลุ่มเพศที่สามจะไม่มีปัญหา เพราะประสบการณ์ส่วนตัวเรียนโรงเรียนหญิงล้วนมาก่อน จึงคุ้นชินกับการอยู่ในสังคมของเพศที่สาม แต่จะมีปัญหาเรื่องการจัดสรรพื้นที่ภายในห้องน้ำที่รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวคือ เวลาแต่งหน้าภายในห้องน้ำ เพราะรู้สึกว่าคุณจ้องมองเวลาทำธุระส่วนตัว ตัวอย่างเช่น ถ้าเราจะแต่งหน้า ส่วนใหญ่ห้องน้ำจะมีกระจกที่อยู่บนอ่างล้างมือเพราะกระจกจะสะท้อนตัวเอง เมื่อเวลาใช้งานจะถูกคนมองอยู่ จึงเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ และส่วนมากการจัดวางอ่างล้างมือที่มีกระจกจะอยู่ตรงข้ามห้องส้วม เมื่อออกมาจากห้องจะเจอกับคนที่ยืนส่องกระจกอยู่ จึงรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวของจากจัดวางอ่างล้างมือ

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (C1) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออก ต้องการไม่ให้มีประตูทางเข้าออกเหมือนกับห้องน้ำที่ห้างสรรพสินค้า Siam Center เพราะคิดถึงความปลอดภัยที่คนจะเปิดประตูเข้าไป เนื่องจากคนที่กำลังเปิดประตูเข้าไบนั่น

จะต้องคิดแล้วว่าเขาคือเพศอะไร จึงมองว่าการที่ไม่มีประตูเข้าออกแล้วเข้าไปใช้งานนั้น จะรู้สึกสบายใจมากกว่า

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 จัดโซนแยกประเภทการใช้งานที่แบ่งเป็นเพศ คือมีการรับรู้เราต้องการใช้งานแบบไหน จะมีฝั่งที่เป็นการใช้งานของผู้ชาย ของผู้หญิง และตรงกลางคือกึ่ง Unisex แล้วแต่บุคคลที่ต้องการเลือกใช้ เช่น คนที่ข้ามเพศมาแบบไม่สมบูรณ์ การสามารถเลือกใช้ส่วนที่เป็นตรงกลางได้ มีห้องคนพิการไว้ด้านหน้าเพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้งาน

2.2 โซนแต่งตัว ไว้สำหรับผู้หญิงหรือผู้ที่ต้องการแต่งหน้าแต่งตัว จะอยู่ฝั่งริมที่เป็นผู้หญิง และถ้ามีผู้หญิงข้ามเพศมาใช้ ก็สามารถใช้งานได้เช่นกัน

2.3 อ่างล้างมือ จะมีฝั่งที่เป็นของผู้หญิงและของผู้ชาย และให้อ่างล้างมือไม่สะท้อนห้องส้วมเพื่อจะได้ไม่มีเงาสะท้อนของคนใช้งาน สร้างความรู้สึกให้มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น

3. ห้องส้วม Unisex จะเป็นประตู 2 ฝั่งเผื่อคนที่เดินมาจากฝั่งชายหรือฝั่งหญิงเข้าก็ได้ และทุกห้องต้องมีสัญลักษณ์ที่บ่งชี้ว่าห้องนี้ว่างหรือไม่ ขนาดห้องนี้จะมีขนาดใหญ่กว่าห้องส้วมมาตรฐาน เนื่องจากมีอ่างล้างมืออยู่ข้างใน เผื่อใครที่ต้องการความเป็นส่วนตัว ก็สามารถทำธุระในห้องนั้นได้เลย

4. ห้องปัสสาวะผู้ชาย ต้องการให้เป็นตู้เหมือนห้องส้วม เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้ผู้ชาย และเนื่องจากเป็นห้องน้ำ All Gender เมื่อผู้หญิงเดินผ่านจะรู้สึกสบายใจที่ไถ่ยืนดูวางไว้มิดชิด

5. ป้ายสัญลักษณ์ ต้องการให้สื่อถึงฟังก์ชันการใช้งานของห้องนั้น ๆ ให้ชัดเจน มากกว่าจะระบุความเป็นเพศหญิงชายหรือเพศที่สาม

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (C1) ต้องการคือ

ในเมื่อห้องนี้มีขนาดเล็ก คนที่เข้าไปใช้งานต้องรีบทำธุระแล้วออกมาอย่างรวดเร็ว จะไม่ค่อยมีใครใช้เวลานานเท่าไร ดังนั้นห้องส้วมใหญ่ที่เพิ่มความเป็นส่วนตัวจะไม่จำเป็น และห้องคนพิการก็ไม่สามารถมีได้ เพราะพื้นที่มีจำกัดต้องไปหาเข้าที่อื่น

1. ประตู เป็นประตูบานใหญ่สไลด์เพื่อประหยัดพื้นที่ใช้สอย ไม่ว่าชายหญิงก็สามารถเดินสวนกันได้

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โซนกระจกแต่งตัว มีกระจกและโต๊ะสำหรับคนที่ต้องการใช้พื้นที่นานในการแต่งตัว เพื่อให้ไม่ไปรบกวนคนอื่นที่ล้างมืออยู่ หรือการมีโซนนี้จะสร้างความเป็นส่วนตัวให้เรา ไม่ต้องมีใครมามองเช่นกัน

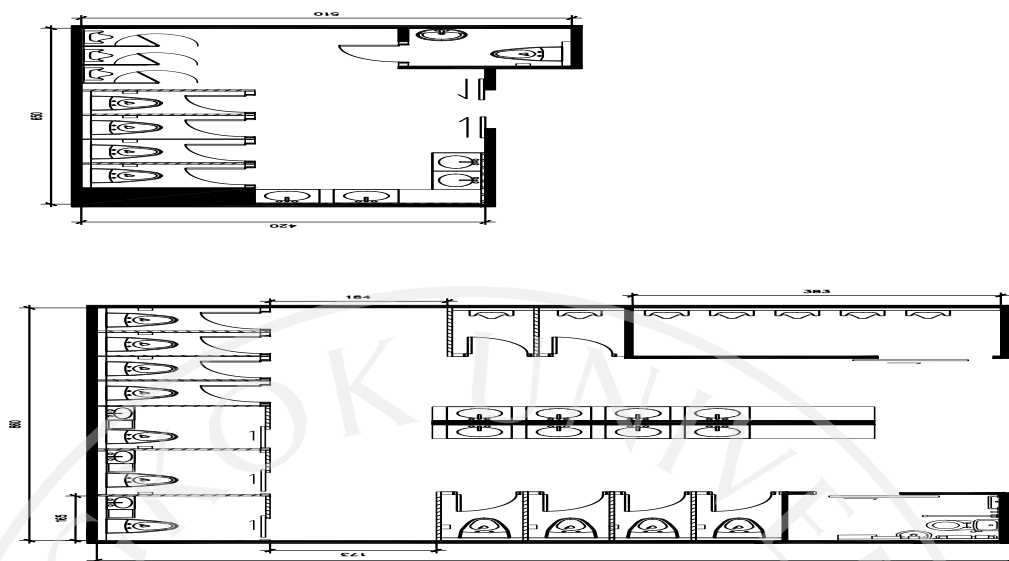
2.2 โชนโถปัสสาวะ จะอยู่ในที่มุมอับสายตา ในการเดินผ่านไม่ว่าจะเดินไปห้องส้วมก็จะมองไม่ค่อยเห็น สร้างความเป็นส่วนตัวให้ผู้ชายหรือคนที่เป็นเพศตรงข้ามเข้าใช้พื้นที่ภายในห้องน้ำเดียวกัน

2.3 อ่างล้างมือ จะให้จัดตำแหน่งด้านหน้าของห้องน้ำเพื่อความสะดวกรวดเร็วการใช้ ที่ใกล้ทางเข้าออก

3. ผนังกัน

3.1 ฝักันระหว่างโถปัสสาวะ ให้เป็นตู้บังให้มิดชิดเวลาผู้ชายยืนปัสสาวะ บังให้มีความเป็นส่วนตัวมากที่สุด เพื่อให้เกิดผู้หญิงเกิดความสบายใจเวลาเดินผ่าน

3.2 ผนังกันห้องส้วม ต้องการให้ปิดทึบทั้งด้านบนและด้านล่าง เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้กับทุกเพศที่เข้าใช้งาน อีกทั้งการปิดผนังให้ทึบก็สามารถเก็บกลิ่นและเสียงไม่ให้ออกไปรบกวนผู้อื่นอีกด้วย

รูปที่ 15 : แปลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง C2

(C2) อายุ 26 ปี เป็นผู้หญิง มีเพศกำเนิดเป็นผู้หญิง รับรู้ตัวเองว่าเป็นผู้หญิงมีการแสดงออกทางเพศเป็นผู้หญิงที่บางครั้งก็ดูห้าว รสนิยมทางเพศชอบผู้ชายแต่เคยชอบผู้หญิงที่ไม่ใช่ทอมเมื่อสมัยเรียน

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

มองถึงปัญหาของห้องส้วมในห้องน้ำสาธารณะที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากบางครั้งต้องการพื้นที่แต่งตัวแล้วไม่ยอมให้ใครมอง ในกรณีที่เปลี่ยนชุดจึงรู้สึกว่ามีพื้นที่ใหญ่เพื่อตอบโจทย์กลุ่มลูกค้าที่มาใช้บริการห้องน้ำสาธารณะในห้างสรรพสินค้า ควรจะมีห้องน้ำที่มีพื้นที่กว้างเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวในการแต่งหน้าแต่งตัว

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (C2) ต้องการคือ

1. เพิ่มขนาดห้องส้วม เนื่องจากห้องส้วมทั่วไปมีขนาดเล็ก ไม่เหมาะสมกับการใช้งานที่ต้องใช้พื้นที่ในการเปลี่ยนเสื้อผ้าหรือแต่งตัวภายในห้องน้ำ ทำให้สร้างความเป็นส่วนตัวมากยิ่งขึ้น จึงต้องการมีห้องส้วมขนาดใหญ่ 3 ห้อง ภายในห้องส้วมจะมีอ่างล้างมือเผื่อคนที่ไม่ต้องการออกไปใช้ร่วมกับบุคคลภายนอก

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 โซนให้ผู้ชาย สำหรับคนที่ต้องการใช้งานโถปัสสาวะ ให้จัดเป็นห้องที่มีผนังกัน แต่ส่วนของผนังติดเป็นฟิล์มดำทึบแสง ให้เห็นเป็นเงาคนที่อยู่ข้างใน เพื่อให้คนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวอย่างมากได้ใช้งานอย่างสบายใจ

2.2 ห้องน้ำคนพิการ วางตำแหน่งห้องน้ำคนพิการไว้ด้านหน้าเพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้งาน ไม่ว่าจะเป็คนขาเจ็บก็สามารถเดินเข้าได้อย่างรวดเร็ว

2.3 ห้องโถปัสสาวะ เพื่อให้ผู้ชายที่ไม่ต้องการยืนปัสสาวะร่วมกับใคร มีความเป็นส่วนตัวมากยิ่งขึ้น

3. อ่างล้างมือ ต้องการให้มีเคาน์เตอร์วางไว้สำหรับวางของหรือแต่งหน้า แยกเป็นฝั่งชายหญิงเพื่อไม่รู้สึกอายตอนทำธุระส่วนตัว

4. ประตูเข้าออก มองว่าไม่มีความจำเป็นต้องใช้เพราะทุกห้องถูกปิดทึบไว้ให้มีความเป็นส่วนตัวอยู่แล้ว แต่ส่วนของประตูของห้องต่าง ๆ ที่มีเพิ่มจากห้องน้ำทั่วไป ต้องการให้เป็นประตูบานเลื่อน เพราะจะได้ประหยัดพื้นที่ใช้สอย

5. วัสดุผนังกันระหว่างห้องน้ำ ต้องการให้ชิดเพดานเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวต่อผู้ใช้งาน รวมถึงป้องกันการเก็บเสียงและกลิ่นได้ด้วย

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (C2) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออกจะไม่อยู่ตรงกลาง แต่จะมีขนาดใหญ่เพื่อถ่ายเทคนเข้าออกได้มาก
2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 อ่างล้างมือ อยู่ตำแหน่งใกล้ทางเข้าออก จะให้เป็นมุมให้ได้ 4 อ่างล้างมือ เพื่อคนที่ต้องใช้ไม่ต้องต่อแถวนาน ตรงอ่างล้างมือจะมีมุมที่สามารถวางของได้ ก็ใช้พื้นที่ว่างให้เกิดประโยชน์คือเว้นไว้สำหรับวางของ เช่น กระเป๋ากลูชอปป์ เป็นต้น

2.2 ห้องส้วม จัดให้หันหน้าออกทางประตูเข้าออก เพื่อความรวดเร็วต่อการใช้งาน เพราะถ้าเดินเข้ามาจากประตู จะเห็นเลยว่าห้องส้วมไหนว่างหรือเต็ม จะได้ยืนรอด้านนอกได้ และต้องการเพิ่มห้องส้วมใหญ่ไว้ 1 ห้อง เพื่อคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัว ไม่ว่าจะแต่งหน้าหรือแต่งตัวผู้ชายหรือผู้หญิงก็สามารถใช้ห้องส้วมนี้ได้เช่นกัน

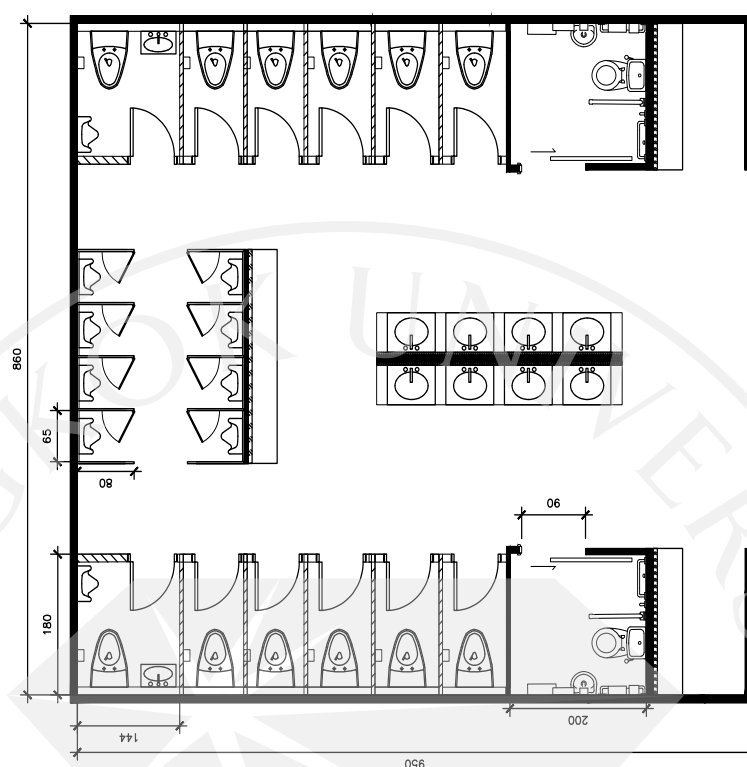
2.3 โถปัสสาวะ ให้เอาไว้มุมข้าง ๆ ห้องส้วม เพราะเวลาผู้ชายเดินเข้ามาจะเห็นว่าโถปัสสาวะอยู่ตรงไหน ทำให้ผู้ชายที่ต้องการใช้งานสามารถเดินเข้าได้อย่างรวดเร็ว และไม่ต้องใช้เวลาอนานภายในห้องน้ำอีกด้วย

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันห้องส้วม ควรจะเป็นผนังกันแบบปิดทึบเพื่อความเป็นส่วนตัว

3.2 ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการให้เป็นตู้ที่สามารถบังไม่ให้เห็นว่าผู้ชายกำลังยืนทำอะไรอยู่ เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวในพื้นที่ส่วนร่วมกับทุกเพศ

3.3 ผนังกระบี่อง ไม่ให้มีความมันเงา เพื่อลดเงาสะท้อนที่ทำให้รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว

รูปที่ 16 : แพลนห้องน้ำขนาดใหญ่ของ C3

(C3) อายุ 33 เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) เป็นผู้ชาย มีการรับรู้เพศ (Gender identity) คือผู้ชาย มีรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) เป็น Bisexual ชอบผู้หญิงหรือผู้ชายก็ได้ มีการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) เป็นผู้ชาย แต่ลักษณะบุคลิกบางคนอาจจะมองว่าเป็นเกย์ก็ได้ เพราะอยู่ในกลุ่มเพื่อนส่วนใหญ่ที่ชอบแต่งตัวเป็น Drag Queen

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

ห้องน้ำในอุดมคติไม่อยากให้เจาะการใช้งานโดยการแบ่งเพศ เพราะคนที่ต้องการแต่งตัวไม่ว่าเพศไหนต้องการพื้นที่ภายในห้องน้ำ เมื่อผู้ชายแต่งตัวหรือใช้พื้นที่กระจกจะถูกมองทำให้มีความรู้สึกไม่เป็นส่วนตัว ในส่วนของห้องน้ำผู้หญิงอาจจะใช้งานเยอะและเป็นเวลานานกว่าผู้ชาย จึงต้องการให้มีพื้นที่ต่อปัจจัยต่อการใช้งาน จะเห็นได้ว่าปัจจุบันห้องน้ำหญิงจะล้นมีคนใช้อย่างหนาแน่นอยู่ตลอดเวลา ในส่วนของห้องน้ำชายที่ว่างตลอด เพราะผู้ชายใช้เวลาตรงอ่างล้างมือน้อยมาก ถ้าห้องน้ำที่สามารถรวมเพศได้แบ่งพื้นที่ตามฟังก์ชันการใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นการใช้ห้องส้วมหรือโซนแต่งตัว ผู้หญิงก็สามารถใช้ส่วนของผู้ชายได้

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (C3) ต้องการคือ

1. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน จะกำหนดว่าพื้นที่ไหนเป็นของเพศอะไร

1.1 โซนแต่งตัว ให้จัดพื้นที่ไว้ตรงทางเข้าออกได้เลย ซึ่งสามารถใช้ร่วมกันได้ทั้ง

ชายและหญิง เพราะจะมีเคาน์เตอร์ที่ไว้วางของ ในบางสถานการณ์ที่บางคนไม่ได้ต้องการเข้าใช้ห้องน้ำ แต่อยากหาของในกระเป๋า หรือบางคนต้องการแต่งหน้าเติมแป้งนิดหน่อยก็สามารถใช้ได้อย่างสะดวก ทำให้คิดว่าพื้นที่ด้านหน้าสามารถแชร์พื้นที่ที่ไม่แบ่งเพศได้ และให้มีพื้นที่โซนแต่งหน้าแต่งตัวที่มีกระจกและเคาน์เตอร์อยู่ภายในห้องน้ำอีกเช่นกัน ใกล้กับฝั่งโถ่งผู้ชายที่อยู่ด้านในสุด

1.2 อ่างล้างมือ จะจัดให้อยู่ตรงกลางเพื่อความสะดวกแก่คนที่ใช้ห้องส่วนมา

1.3 โถ่งส้วมจะ จัดไว้ด้านในสุด เพราะคิดว่าผู้หญิงน่าจะสบายใจที่ไม่ต้องเห็นผู้ชายยืนปัสสาวะ และคิดว่าโซนในสุดไม่ต้องใช้พื้นที่เยอะ ให้เป็นคอกันระหว่างโถ่งส้วม เพื่อประหยัดพื้นที่ใช้สอย แต่ให้กรณีผู้ชายที่ต้องการใช้พื้นที่มาก สามารถเข้าใช้ห้องส้วมได้เช่นกัน

2. ผนังกัน

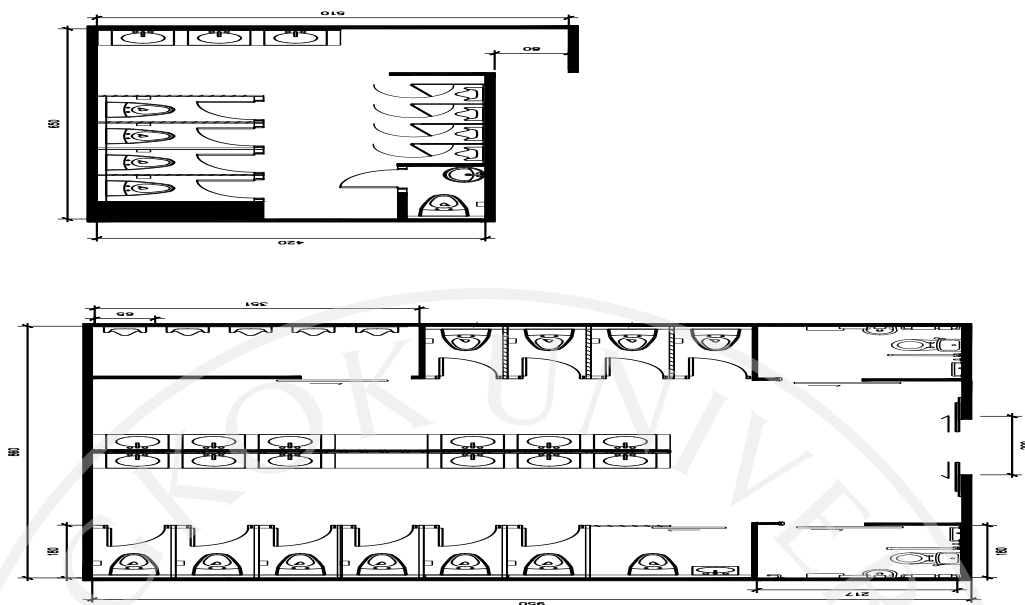
2.1 ผนังกันโซน คือไม่ต้องการให้มีผนังกันโซน เพราะคิดว่าห้องน้ำในอุดมคติต้องการให้ทุกคนสบายใจเดินผ่านกันได้

2.2 ผนังกันระหว่างห้อง ต้องการให้ปิดทึบสูงเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ใช้งาน

2.3 ผนังกันของพื้นที่แต่งตัว ควรจะมีเพราะเวลาส่องกระจกทำให้เกิดเงาสะท้อน ไม่ต้องการให้คนที่เดินผ่านไปมามองเห็น จึงต้องการให้มีผนังกันสำหรับพื้นที่แต่งตัว

3. ห้องน้ำคนพิการ ควรจะมีไว้ด้านหน้าเพื่อรองรับบุคคลที่นั่งรถเข็นหรือแม้กระทั่งคนขาเจ็บ จะได้ไม่เดินเข้าไปข้างในอย่างลำบาก

4. ประตู ไม่มีประตูกันแบบเปิดโล่ง เพื่อให้ใช้งานได้อย่างสะดวกสำหรับคนที่ต้องการเพียงอ่างล้างมือนั้น และมีความรู้สึกละอายใจกับประตูห้องน้ำเพราะมันอาจจะไม่สะอาด จึงคิดว่าแค่ล่างมือและใช้ทิชชูเช็ดทำความสะอาด ก็สามารถเดินออกไปได้เลย

รูปที่ 17 : แพลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง C4

(C4) อายุ 26 เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) เป็นผู้ชาย มีการรับรู้เพศ (Gender identity) เป็นผู้ชาย มีรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) ชอบผู้ชาย และมีการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) เป็นผู้ชายปกติ ที่ไม่ค่อยแสดงออกว่าเป็นเกย์

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

เนื่องจากเพศกำเนิดเป็นชายเพศสภาพเป็นผู้ชายและการแสดงออกทางเพศเป็นผู้ชาย จึงไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องการเข้าใช้ห้องน้ำ แต่ถ้าที่กังวลจะเป็นเรื่องของการยืนปัสสาวะที่รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (C4) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออก เป็นประตูแบบบานเลื่อนใหญ่ เพื่อให้เข้าออกได้สะดวก ถ่ายเทคนได้ไม่อึดอัด

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 ห้องน้ำคนพิการ มี 2 คน ชายชวหน้าทางเข้าออก เพื่ออำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าใช้อย่างสะดวกและไม่ระบุเพศว่าจะเข้าฝั่งไหนก็ได้

2.2 ห้องส้วม จะมี 2 ฝั่ง ให้เลือกใช้ตามความสบายใจ ห้องส้วมจะมีทั้งหมด 11 ห้อง มีเป็นขนาดมาตรฐาน 10 ห้อง และมี 1 ห้องส้วมที่เป็นขนาดใหญ่พร้อมอ่างล้างมือ สำหรับคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวมากยิ่งขึ้น

2.3 อ่างล้างมือ อยู่ตรงกลางห้องน้ำ ออกแบบให้เหมือนแบ่งห้องน้ำเป็น 2 ฝั่ง พร้อมทั้งมีที่วางของสำหรับคนที่ต้องการแต่งตัว จะได้ไม่รบกวนคนที่ล้างมืออยู่

2.4 ห้องปัสสาวะผู้ชาย ต้องการให้อยู่มุมในสุดของห้องน้ำและมีผนังกันเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้กับคนที่อยู่ภายในห้องน้ำ หรือผู้หญิงที่เข้าห้องน้ำบริเวณนี้ จะรู้สึกปลอดภัย และผู้ชายจะได้มีความเป็นส่วนตัว

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันห้องส้วม เนื่องจากห้องน้ำเป็นแบบรวมเพศ จึงต้องออกแบบให้มีความเป็นส่วนตัวมากยิ่งขึ้น ให้ผนังกันห้องส้วมปิดทึบหมดเพื่อความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว

4. ป้ายสัญลักษณ์ ควรติดป้ายแต่ละห้องที่บ่งบอกถึงฟังก์ชันการใช้งาน ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (C4) ต้องการคือ

1. ประตูเข้าออกห้องน้ำ คือ ไม่ต้องมีประตูเข้าออกห้องน้ำ เพื่อประหยัดเวลาสร้างความสะดวกและรู้สึกรวดเร็วจึงตัดประตูออกน่าจะดีที่สุด

2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

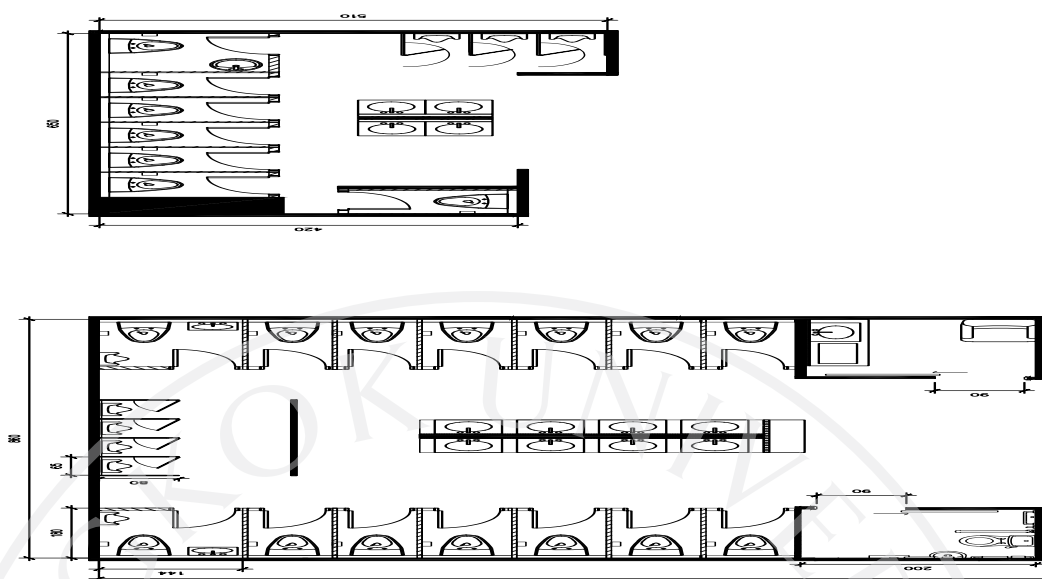
2.1 อ่างล้างมือ ให้ชิดด้านในสุดของห้องน้ำ เพื่อจะไม่ขวางทางเดินเวลาคนอื่นจะเดินไปขับถ่าย จะได้ไม่เป็นการรบกวนสำหรับผู้ที่ใช้เดินผ่าน

2.2 โชนขับถ่าย ไม่ว่าจะเป็นห้องส้วมหรือตู้สำหรับโถปัสสาวะ ให้อยู่โชนเดียวกัน เพื่อให้ผู้ใช้งานเดินเข้ามาแล้วเข้าใจได้ง่ายว่าฝั่งนี้ทั้งหมดคือ ส่วนของห้องขับถ่าย แต่จะมีห้องส้วมที่มีอ่างล้างมือ สำหรับคนที่ต้องการแต่งหน้าหรือไม่ต้องการล้างมือร่วมกับคนอื่น ก็สามารถเลือกเข้าใช้ได้ แต่ประตูจะเปิดออกเนื่องจากภายในห้องมีพื้นที่จำกัด

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการให้ทำเป็นตู้ที่ปิดมิดชิด เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้ผู้ชายหรือผู้หญิงที่เดินผ่านไปมา

3.2 แสงไฟภายในห้องน้ำ ถ้าในห้องน้ำที่มีขนาดเล็ก จะทำให้รู้สึกอึดอัดเมื่อมีคนอื่นร่วมกันภายในห้อง จึงคิดว่าถ้ามีการให้แสงไฟสว่างกว่าปกติ จะทำให้รู้สึกมองเห็นได้ทั่วภายในห้องน้ำและรู้สึกกว้างอีกด้วย

รูปที่ 18: แพลนห้องน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจากกลุ่มตัวอย่าง C5

(C5) อายุ 26 เพศกำเนิด (Sex assignment at birth) ผู้หญิง มีการรับรู้เพศ (Gender identity) คิดว่าตัวเองอยากเป็นผู้ชาย มีรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) ชอบผู้ใหญ่หรือถ้าถูกใจใครก็สามารถมองข้ามเรื่องเพศสภาพได้ มีการแสดงออกทางเพศ (Gender expression) เป็นผู้ชาย ได้เข้าสู่กระบวนการข้ามเพศโดยการรับฮอร์โมนมาไม่นาน สภาพร่างกายเป็นคนตัวเล็กไม่มีขนบนใบหน้า อาจจะดูไม่เหมือนผู้ชายมาก ส่วนตัวยังไม่ได้ผ่าตัดหน้าอก ทำให้มีบุคลิกที่ไม่ค่อยมั่นใจ

ปัญหาความเป็นส่วนตัวการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามห้างสรรพสินค้า?

เมื่อเวลาเข้าห้องน้ำชาย จะไม่มีความมั่นใจเพราะส่วนตัวได้ Transition มาไม่นาน ภายนอกไม่ได้เปลี่ยนเป็นผู้ชายชัดมากและส่วนตัวไม่เป็นคนที่สูง ทำให้รู้สึกหวาดระแวงว่าคนที่อยู่ในห้องน้ำจะคิดว่าเราเป็นทอมหรือไม่ ไม่ต้องการให้เขารู้ถึงเพศกำเนิดว่าเราเป็นผู้หญิง เนื่องจากเราอยากใช้ชีวิตแบบผู้ชายปกติ ไม่ต้องเป็นจุดสนใจภายในห้องน้ำ เมื่อเข้าห้องส้วมชายต้องพยายามมองเพดานและพื้นด้านล่างว่ามีใครแอบมองตอนที่เรากำลังทำธุระหรือไม่ เพราะส่วนตัวยังไม่ได้ผ่าตัดอวัยวะเพศ ขณะที่ปัสสาวะเสียงฉี่จะไม่เหมือนของคนที่มีอวัยวะเพศชาย ทำให้รู้สึกเกร็งและกังวลเมื่อเวลาเข้าห้องน้ำ จนบางครั้งเมื่อเดินห้างสรรพสินค้าทั่วไป จะพยายามเลี่ยงไม่เข้าห้องน้ำ เพราะรู้สึกกังวลและบางครั้งมันทำให้รู้สึกย่ำคิดกับตัวเองอยู่เสมอว่าเราไม่ใช่เพศชายตามที่สังคมยึดตามเพศกำเนิด

ออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่ (C5) ต้องการคือ

1. ประตูทางเข้าออก ไม่มีประตู เพราะในเมื่อห้องน้ำมีประตูกันที่ดูเหมือนปิดทึบแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีประตู เพื่อจะได้เดินเข้าออกได้สะดวก
2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 ห้องน้ำคนพิการ อยู่หน้าบริเวณทางเข้าออกห้องน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ

2.2 ห้องส้วม มีทั้งหมด 14 ห้อง แบ่งเป็นขนาดมาตรฐาน 12 ห้องและห้องส้วมขนาดใหญ่ 2 ห้อง ต้องการจัดการพื้นที่ให้มีห้องส้วม 2 ฝั่ง เพื่อไม่ต้องการแบ่งแยกพื้นที่ความเป็นชายหรือความเป็นหญิง จึงให้ห้องส้วมขนาดใหญ่มีโถปัสสาวะและอ่างล้างมือ สำหรับคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวสูงสุด

2.3 โถปัสสาวะ ต้องการวางไว้ในสุดของห้องน้ำ มีผนังกันเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว

2.4 อ่างล้างมือ ต้องการวางไว้กลางห้องน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนที่ใช้ห้องส้วม

2.5 พื้นที่แต่งตัว จะมีกระจกและเคาน์เตอร์อยู่บริเวณข้างหน้าของอ่างล้างมือ เป็นการแยกส่วนระหว่างคนที่ต้องการล้างมือและต้องการแต่งหน้า จะได้ไม่รบกวนกัน

2.6 ห้องน่านมลูก คำนึงถึงคนที่เป็นคุณแม่หรือคุณพ่อที่มีลูกอ่อน สามารถเข้าใช้แบบไม่จำกัดเพศในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนผ้าอ้อมหรือให้นมลูก

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ผนังกันห้องส้วม ต้องการให้ปิดทึบหมด เนื่องจากไม่มีประตูทางเข้าออกถ้าผนังห้องส้วมไม่ปิดทึบ อาจจะทำให้มีกลิ่นไม่พึงประสงค์ออกมา ทำให้รบกวนผู้ใช้งานคนอื่น หรือแม้กระทั่งป้องกันการแอบดูสร้างความเป็นส่วนตัวของคนที่ใช้ห้องส้วม

3.2 ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะ จะต้องการออกแบบให้เป็นแบบตู้ที่มีประตูเปิดปิดให้มีความเป็นส่วนตัว แต่ไม่ต้องมิดชิดมาก เพื่อความสะดวกและเข้าใช้งานได้อย่างรวดเร็ว

3.3 ป้ายสัญลักษณ์ เป็น All Gender ที่สามารถเข้าได้ทุกเพศหรือไม่เป็นแค่รูปภาพโถส้วมแล้วเขียนว่าห้องน้ำเฉย ๆ ไม่ต้องระบุเพศ แต่ส่วนโซนของโถปัสสาวะ ให้ติดป้ายว่าเป็นโถปัสสาวะยืน เพื่อที่ผู้ชายหรือผู้ที่ใช้งานจะได้ไม่ต้องเดินหา

ออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กที่ (C5) ต้องการคือ

1. ประตูเข้าออกห้องน้ำ คือ ไม่ต้องมีประตูเข้าออกห้องน้ำ เพื่อประหยัดเวลาสร้างความสะดวกและรู้สึกว่าประตูอาจจะสกปรก จึงตัดประตูออกน่าจะดีที่สุด
2. แบ่งพื้นที่ฟังก์ชันการใช้งาน

2.1 อ่างล้างมือ ให้ชิดด้านในสุดของห้องน้ำ เพื่อจะไม่ขวางทางเดินเวลาคนอื่นจะเดินไปขับถ่าย จะได้ไม่เป็นการรบกวนสำหรับผู้ที่ใช้ผ่าน

2.2 โชนขับถ่าย ไม่ว่าจะเป็นห้องส้วมหรือตู้สำหรับโถปัสสาวะ ให้อยู่โชนเดียวกัน เพื่อให้ผู้ใช้งานเดินเข้ามาแล้วเข้าใจได้ง่ายว่าฝั่งนี้ทั้งหมดคือ ส่วนของห้องขับถ่าย แต่จะมีห้องส้วมที่มีอ่างล้างมือ สำหรับคนที่ต้องการแต่งหน้าหรือไม่ต้องการล้างมือร่วมกับคนอื่น ก็สามารถเลือกเข้าใช้ได้ แต่ประตูจะเปิดออกเนื่องจากภายในห้องมีพื้นที่จำกัด

3. วัสดุภายในห้องน้ำ

3.1 ฝากั้นระหว่างโถปัสสาวะ ต้องการให้ทำเป็นตู้ที่ปิดมิดชิด เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้ผู้ชายหรือผู้หญิงที่เดินผ่านไปมา

3.2 ผนังกั้นระหว่างห้องส้วม ต้องการให้ปิดทึบสูงถึงเพดานและยาวลงมาถึงพื้น กระเบื้องทำให้มีความเป็นส่วนตัว เพราะกังวลเรื่องเงาสะท้อนจากแสงไฟภายในห้องน้ำ

3.3 แสงไฟภายในห้องน้ำ ถ้าในห้องน้ำที่มีขนาดเล็ก จะทำให้รู้สึกอึดอัดเมื่อมีคนอื่นรวมกันภายในห้อง จึงคิดว่าถ้ามีการให้แสงไฟสว่างกว่าปกติ จะทำให้รู้สึกมองเห็นได้ทั่วภายในห้องน้ำและรู้สึกกว้างอีกด้วย

อายุ 23 ปี คนที่เกิดหลังปี 2539 (Generation Z)

ผู้หญิง

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม A ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการออกแบบเพราะเป็นห้องน้ำที่ประหยัดพื้นที่ ไม่ต้องแยกเป็น 2 ห้อง ชาย-หญิง แม่บ้านเข้าทำความสะอาดได้ง่าย นอกจากนี้คนที่มีความหลากหลายทางเพศก็สามารถเข้าห้องน้ำได้อย่างสบายใจ เพราะทุกคนสามารถใช้ประโยชน์จากห้องน้ำอย่างเท่าเทียม และยังสามารถออกแบบได้อย่างครอบคลุมในห้องน้ำขนาดใหญ่ ส่วนขนาดเล็กคิดว่ายังสามารถปรับให้มีความเป็นส่วนตัวได้มากกว่านี้ เช่น โชนโถปัสสาวะอาจปรับมีผนังกันโซนที่ทำให้รู้สึกมีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม B จะเห็นด้วยกับห้องน้ำขนาดใหญ่ ที่มีการออกแบบตอบโจทย์ทุกกิจกรรมของผู้ใช้งาน เพิ่มความเป็นส่วนตัวการโชนโถปัสสาวะ และมีกระจกที่สร้างความสบายใจแก่ผู้ใช้งาน แต่จะไม่เห็นด้วยในห้องน้ำขนาดเล็ก ฝั่งโถปัสสาวะไม่มีห้องปิดกั้น จึงรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม C ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้งานห้องน้ำขนาดใหญ่เป็นห้องน้ำที่สามารถเข้าได้ทุกเพศ ไม่ต้องห่วงเรื่องอันตราย เพราะมีการออกแบบที่เพิ่มความปลอดภัยโดยใช้กระจกสะท้อนที่สามารถมองเห็นได้ทั้งห้อง ส่วนการออกแบบห้องน้ำขนาดเล็กยังไม่ครอบคลุมถึงความเป็น Universal design

ผู้ชาย

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม A เห็นด้วยกับการออกแบบทั้งขนาดใหญ่ เพราะทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกัน แต่ว่าแบบขนาดเล็กไม่ครอบคลุมคนที่ใช้วีลแชร์

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม B เป็นการออกแบบยังไม่ค่อยเห็นด้วย เพราะห้องน้ำขนาดใหญ่อยากให้มีอุปกรณ์รองรับสำหรับความพิการเพื่ออำนวยความสะดวกอยู่เนื่องจากมีพื้นที่เยอะ ส่วนแปลนขนาดเล็ก ดูไม่มีความเหมาะสมในการจัดวางพื้นที่ตามหลัก Queer Universal Design

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม C คิดว่าการออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่และขนาดเล็กตอบโจทย์การใช้งานเพื่อทุกคน ถึงแม้แปลนห้องน้ำขนาดเล็กมีความซับซ้อนก็ตาม

LGBTIQ+Non-binary

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม A คนที่เป็นผู้ชายข้ามเพศ (เพิ่งเริ่มกระบวนการข้ามเพศ) หรือทอมส่วนใหญ่ จะไม่สบายใจกับการออกแบบที่เป็นห้องน้ำ All Gender เพราะรู้สึกไม่ปลอดภัย และบางแปลนของกลุ่ม A มีการแบ่งแยกโถปัสสาวะทำให้เป็นการแบ่งแยกเพศไม่ต่างจากเดิม แต่คนที่เป็นเกย์และผู้หญิงข้ามเพศจะมองว่าเป็นการออกแบบที่เปิดกว้างในแปลนขนาดใหญ่ ส่วนเป็นขนาดเล็กยังคง

กังวลเรื่องความปลอดภัยสำหรับผู้หญิงทั่วไป และเลสเบี้ยนส่วนใหญ่รู้สึกไม่ปลอดภัยถ้าใช้ห้องน้ำร่วมกับเพศชายไม่ว่าจะเป็นแปลงขนาดใดก็ตาม

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม B ภายในห้องน้ำขนาดใหญ่ เพศที่เห็นด้วยจะมีเกย์ผู้หญิงข้ามเพศ และผู้ชายข้ามเพศ เพราะคิดว่าการออกแบบมีความเป็นส่วนตัว มีห้องน้ำขนาดใหญ่สำหรับคนที่ต้องเป็นส่วนตัว ตอบโจทย์แต่ละพฤติกรรมของแต่ละคนที่มีห้องน้ำส่วนขนาดใหญ่ไว้เป็นตัวเลือกในการใช้งาน แต่กลุ่มเกย์ให้คำแนะนำส่วนพื้นที่โซนโถปัสสาวะ เนื่องจากไม่มีที่กั้นอาจจะทำให้ไม่มีความเป็นส่วนตัว ส่วนห้องน้ำขนาดเล็ก คำตอบของกลุ่มตัวอย่างกล่าวว่า ไม่มีความเป็นส่วนตัวและรู้สึกไม่ปลอดภัย

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม C กลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศส่วนใหญ่เห็นด้วยกับห้องน้ำขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เนื่องจากห้องน้ำขนาดใหญ่จัดพื้นที่ไม่มีมุมอับสายตา จัดสรรพื้นที่ได้มีความเป็นส่วนตัว

24-41 ปี คนที่เกิดปี พ.ศ. 2540-2523 Generation Y)

ผู้หญิง

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม A ส่วนใหญ่เห็นด้วยของการออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่มาก สามารถใช้งานได้อย่างสบายใจ รู้สึกมีความปลอดภัยและมีความเป็นส่วนตัว เนื่องจากการแบ่งแยกแต่ละโซนได้มิดชิด เพราะภายในห้องน้ำมีขนาดกว้าง แต่ไม่เห็นด้วยในการออกแบบห้องน้ำขนาดเล็ก เพราะคิดว่าภายในห้องน้ำมีพื้นที่จำกัดและขนาดเล็ก โดยที่มีทุกเพศอยู่ร่วมกันจะรู้สึกลำบากที่จะเข้าใช้พร้อมกับเพศอื่น ไม่มีความเป็นส่วนตัวและไม่ปลอดภัย

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม B ไม่ค่อยเห็นด้วยเกี่ยวกับการออกแบบ ห้องน้ำขนาดเล็กเนื่องจาก ผู้หญิงรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวที่ไม่มีโซนปัสสาวะที่ผนังกัน และเป็นการออกแบบที่ดูแบ่งฝั่งหญิงชายจนกันเกินไป ทำให้รู้สึกไม่มีความแตกต่างกับห้องน้ำแยกเพศ แต่เห็นด้วยกับแปลนห้องน้ำขนาดใหญ่เพราะชอบโซนกระจกที่มีความเป็นส่วนตัว ตอบโจทย์ต่อการใช้งาน

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม C ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเห็นด้วยของการออกแบบของห้องน้ำขนาดใหญ่ มีห้องส้วมขนาดใหญ่เยอะเกินไปทำให้คนที่อยู่ในห้องน้ำนาน อาจจะเป็นปัญหาในการต่อคิวที่ต้องรอนาน

ผู้ชาย

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม A ส่วนมากเห็นด้วยให้มีความเป็นส่วนตัว และตอบโจทย์การใช้งาน ห้องน้ำตามความเป็นจริง แต่จะมีความกังวลเรื่องความปลอดภัยในแปลนห้องน้ำขนาดเล็ก เนื่องจากพื้นที่ใช้สอยน้อย ระยะห่างระหว่างบุคคลของแต่ละเพศใกล้ชิดกันเกินไป อาจจะทำให้ผู้หญิงรู้สึกไม่สบายใจ

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม B ส่วนมากเห็นด้วยกับห้องน้ำขนาดใหญ่ เพราะมีการแยกโซนชัดเจน ความเป็นส่วนตัว สิ่งที่ดีคือออกแบบให้มีการใช้สอยที่เจาะจงของแต่ละผู้เข้าใช้ แต่ในห้องน้ำเล็ก อาจจะมีที่ให้รอคิวน้อยไปหน่อย อยากให้กำหนดจุดรอคิวเพิ่มเติม

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม C ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เพราะแปลนห้องน้ำขนาดใหญ่ โนโซนโถปัสสาวะ ไม่มีฉากกั้นระหว่างโถที่มิดชิด ที่สามารถป้องกันเรื่องการกระเด็นของปัสสาวะได้

LGBTIQ+Non-binary

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม A คนที่มีความหลากหลายทางเพศเห็นด้วยกับการออกแบบเพราะ รู้สึกมีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความกังวลเรื่องสายตาดูจ้องว่าเราคือเพศอะไร และเนื่องจากแปลนที่ออกแบบก็มีความปลอดภัยและเป็นส่วนตัวในการแบ่งแยกโซนได้อย่างชัดเจน ถ้าเป็นกลุ่มของเลสเบี้ยนถ้ามีการแบ่งแยกโซนไม่เห็นผู้ชายยืนปัสสาวะอย่างชัดเจน สามารถร่วมใช้ได้เหมือนกันกลุ่ม

เกย์ ไบเซ็กชวล ทรานส์เจนเดอร์ แต่จะมีกลุ่มเลสเบี้ยนบางส่วนที่รับการอยู่ร่วมกับผู้ชายไม่ได้ แม้ว่า จะมีการออกแบบเพิ่มความเป็นส่วนตัวแล้วก็ตาม

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม B ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เพราะรู้สึกว่าการออกแบบของแปลนห้องน้ำ ขนาดเล็กไม่มีความมิดชิด รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม C ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยเพราะแปลนห้องน้ำขนาดเล็ก เนื่องจากพื้นที่ แคบ ไม่สามารถใช้งานได้จริง

42-56 ปี คนที่เกิดปี พ.ศ. 2522-2508 (Generation X)

ผู้หญิง

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม A ผู้หญิงเห็นด้วยกับการออกแบบเนื่องจากแปลนขนาดใหญ่มีการจัดเป็นโซน ทำให้รู้สึกมีความเป็นส่วนตัวในการใช้งาน คำนึงคนพิการและเด็กเล็กที่ต้องมีผู้ปกครองเข้าห้องน้ำ

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม B ไม่เห็นด้วยการออกแบบไม่สามารถใช้งานได้จริง เพราะไม่รู้ถึงความปลอดภัย มีการจัดโซนที่ซับซ้อน ไม่มีความเป็นส่วนตัว

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม C ไม่มีความปลอดภัยโดยเฉพาะแปลนห้องน้ำขนาดเล็ก เนื่องจากผู้ชายต้องเดินไปเข้าห้องน้ำข้างในสุดต้องเดินผ่านผู้หญิง และมีมุมอับสายตา

ผู้ชาย

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม A เห็นด้วยรู้สึกมีความปลอดภัยที่มีการแบ่งเป็นโซน ภายในวัสดุถูกออกแบบให้มีความเป็นส่วนตัว

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม B เห็นด้วยเพราะห้องน้ำขนาดใหญ่มีการจัดรูปแบบที่ตอบสนองต่อความต้องการได้หลากหลาย มีความเป็นส่วนตัวอยู่ในระดับหนึ่ง

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม C เห็นด้วยเพราะประโยชน์ใช้สอยดี มีความรู้สึกโปร่งสบาย และยังรู้สึกได้ว่ามีความปลอดภัย

LGBTIQ+Non-binary

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม A ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแปลนห้องน้ำขนาดใหญ่ เพราะพื้นที่กว้างรู้สึกมีระยะห่างระหว่างบุคคลทำให้ไม่อึดอัด แต่จะรู้สึกไม่ปลอดภัยและไม่สบายใจของแปลนห้องน้ำขนาดเล็ก ที่ไม่มีห้องโถปัสสาวะกัน ทำให้รู้สึกไม่ยอมมอง และอาจจะไม่มีความเป็นส่วนตัว

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม B เห็นด้วยกับแปลนขนาดใหญ่ แต่ไม่เห็นด้วยกับแปลนขนาดเล็กที่ไม่มีห้องกันโซนของห้องโถปัสสาวะ เพราะไม่สบายใจเวลาเห็นผู้ชายยืนปัสสาวะ

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม C ไม่เห็นด้วยกับแปลนห้องน้ำขนาดเล็ก เนื่องจากพื้นที่แคบ

กลุ่มเลสเบี้ยนให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรจะออกแบบให้แยกห้องน้ำชายหญิงและเพศหลากหลาย ไม่ควรมีพื้นที่ห้องน้ำที่รวมทุกเพศ เพราะ คำนึงถึงความปลอดภัย ถึงแม้ว่าจะมีการจัดพื้นที่หรือออกแบบให้มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น แต่การแยกห้องน้ำสำหรับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศจะทำให้รู้สึกสบายใจกว่า

58-75 ปี คนที่เกิดปี พ.ศ. 2507-2489 (Baby Boomer Generation)

ผู้หญิง

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม A เห็นด้วยเพราะ มีการจัดโซนที่ดูปลอดภัย เช่นในการกันโซนโถปัสสาวะอย่างมิดชิด การออกแบบนี้น่าจะสะดวกสำหรับคนทั่วไปและคนพิการหรือคนแก่ที่ต้องการความช่วยเหลือจากลูกหลานในการเข้าห้องน้ำ

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม B ส่วนมากไม่เห็นด้วย เพราะเนื่องจากแปลนห้องน้ำขนาดเล็กเป็นการออกแบบที่ดูไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีการผนังกันโซนโถปัสสาวะ ทำให้รู้สึกไม่มีความปลอดภัย

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม C ไม่เห็นด้วยเป็นออกแบบที่ไม่สะดวกต่อการใช้งานให้เป็นมิตรกับทุกคน

ผู้ชาย

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม A เห็นด้วยเพราะแปลนทั้งหมดออกแบบมาดูมีความเป็นอิสระต่อการใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นคนแก่หรือเพศหลากหลาย สามารถเข้าใช้งานได้อย่างเท่าเทียม และมีการออกแบบโซนพื้นที่ได้อย่างมิดชิดทำให้รู้สึกมีความเป็นส่วนตัวดี

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม B เห็นด้วยเพราะมีการจัดการเพิ่มความเป็นส่วนตัวในแต่ละโซน

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม C ส่วนมากเห็นด้วยกับแปลนห้องน้ำขนาดใหญ่และเล็ก เพราะมีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ได้ดี เข้าใจง่าย สามารถเข้าใช้ได้อย่างสะดวก

LGBTIQ+Non-binary

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม A กลุ่มตัวอย่างที่เริ่มแสดงว่าคิดเห็นในช่วงอายุนี้นี้ ส่วนมากเป็นเกย์และเลสเบี้ยน ได้มีความคิดเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เกย์ เห็นด้วยทุกแปลนของกลุ่ม A ในการออกแบบ เพราะมีการจัดพื้นที่ที่คำนึงถึงเพศหลากหลายและมีการสร้างความเป็นส่วนตัว เลสเบี้ยนเห็นด้วย เพราะคำนึงถึงความหลากหลายทางเพศ ทุกเพศสามารถใช้และอยู่ร่วมกัน เพื่อสร้างพฤติกรรมกรอย่างร่วมกันอย่างให้เกียรติไม่ควรละเมิดความเป็นส่วนตัวแต่ละเพศ แต่ในส่วนของแปลนห้องน้ำขนาดเล็ก ควรมีห้องกันสำหรับโถปัสสาวะ เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวในทุกเพศ

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม B กลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายทางเพศส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า การออกแบบควรคำนึงถึงผู้หญิงทั่วไปที่เข้าใช้ห้องน้ำและเห็นผู้ชายยืนปัสสาวะ ทำให้รู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัว และโซนโถปัสสาวะควรมีฝากั้นระหว่างโถเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวมากกว่านี้ การจัดโซนของห้องน้ำขนาดเล็กไม่สามารถใช้ได้จริง

ความคิดเห็นต่อกลุ่ม C ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เพราะมีการแยกห้องโถงปัสสาวะ ทำให้มีความรู้สึกสบายมากกว่าที่จะเห็นผู้ชายยืนปัสสาวะ และการออกแบบห้องน้ำขนาดใหญ่ ควรมีฝากั้นระหว่างโถเพื่อความเป็นส่วนตัวสำหรับผู้ใช้งาน

ประวัติเจ้าของผลงาน

ชื่อ – สกุล

ศุทธา มั่นคง

อีเมล

paperper.munk@gmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2558 ได้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา นิเทศศาสตร
บัณฑิต (ภาพยนตร์) คณะวิชา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

